

K. 0000 1533 282

F.A.048

R. 122.960

Se. 67. n. 6

M. ANNEI
 LVCANI CORDV-
 BENSIS, POETAE CELEBERRIMI
 ET ANTIQVISSIMI PHARSA-
 LIAE LIBRI X.

Cum
 LAMBERTI HORTENSII, MONT-
 FORTII DOCTISS. VIRI EXPLANATIONIBVS
 eruditissimis: ad Historias Rom. antiquas cognoscendas utilissia-
 mis, illustrati, innumerisq; mendis repurgati, & iam
 primùm in lucem editi.

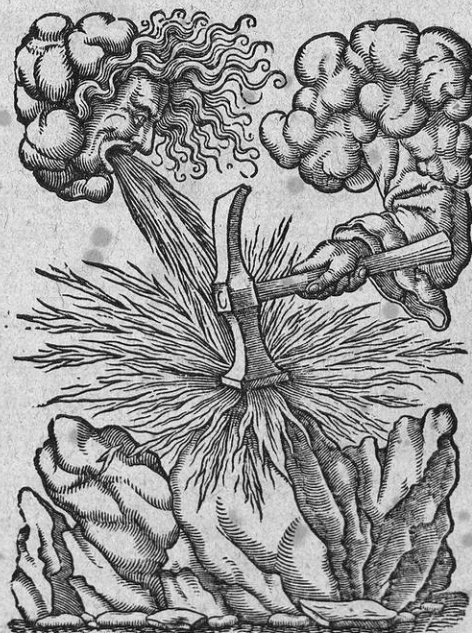
HIS ADIECIMVS,
 IOANNIS SVLPITII VERVLANI
 Commentarios in eisdem Pharsaliae
 libros conscriptos.

V N A

Cum INDICE Rerum ac Verborum locupletissimo.

Collegii Societatis

1811 Cesaraugustani.

Cum Cæs. Maiest. Gratia & Priuilegio.

B A S I L E Æ,
 EX OFFICINA HENRIC.
 P E T R I N A.

Handwritten mark at the top center.

Faint, illegible text in the upper section of the page.

Faint, illegible text in the middle section of the page.

Handwritten signature or name on the left side.

Handwritten signature or name on the right side.

ORNATISSIMO, AC

DOCTISS. VIRO D. IOANNI HOECH-

LANDO, V. I. DOCTORI, DECANO ECCLESIAE

Imp. D. Virginis ULTRAIECTI, & Consiliario Roman. M.

LAMBERTVS HORTENSIVS,

S. P. D.

V M annis hinc quatuordecim, Vir Ornatissime, nostri Cōmentarij in Aeneida Vergilian. foelicibus auibus in hominum manus exirent, uidebam quāto plausu tam ab eruditis, quā à semiliteratis excipiebātur: cū ob alia, tum propter utilitatē qualemcūq; quam ex ijs percipiebāt. Et quanquā uniuersa ad studiosos peruenit, & nihil emolumenti ad autorē dimanauit, gaudebam tamen ex animo, quod litus non arassem, nec semen in mare iecissem. Vt enim bonus agricola, nō perinde sibi, atq; posteris suis sēpē, & alteri seculo, serit, plantat, ponit arbores, & inserit: ita mihi quoq; eos Commentarios studiosis, & posteritati scripsisse uisus fui. Enimuero nobis non nascimur tātum, sed amicis etiā, imò omnibus mortalibus, si modò pro uerbiū illud uetus uerum sit, homini hominē Deum esse. An non est id homini hominē Deum esse, qui singulari beneficio iuuat alios in consociatione humana? haud aliter, quā ut Dei proprium est, iuuare beneficijs res mortalium? ad cuius exemplum imitandū omnes nascimur. Hinc accidit, cur ueteres, ijs, qui mortales aliquo in uento iuuissent, diuinos honores detulerunt. Hinc uini, frugum, legum, aliarumq; rerū autores, quod aliquam cōmoditatem, & usum mortalib. attulissent, pro Dijs colere cōcepit rudis antiquitas. Quin & beluas quasdam ob eandem cōmoditatem coluere: quemadmodum Aegyptij ciconiam, quod serpentes arceret, & conficeret statis anni temporibus. Sic Romani, obseruatum Capitolium, anserem uenerati sunt. Hinc Solem, & Lunam propter beneficia sua, quaedam gentes pro Dijs habuere. Sed quoniam plurima beneficia, ut ait Cicero, homini ab hominibus solent oriri, & Dei proprium est, uel seruare, uel benefacere: idcirco, qui in graui periculo succurrit, qui uel ingenti quopiam beneficio afficit, quoniam Dei quasi beneficio fungitur, ei, cui prodest, Deus dicitur extitisse. Itaq; quantū illis Cōmentarijs nos omnibus in uniuersum studiosis beneficij contulerimus, ipsi iudicent. Cū autem ad istum modum in hominū manus exissent, fuerunt, qui uocis suæ classico ad similem operam Lucano ponendum me animarunt. Detrectabam aliquandiu laborem, cum ob alias causas, tum quod nonnullos in eo diligenter desudasse uiderem: sed haud scio, an satis. Itaq; tandem eorum improbitate uictus,

P R A E F A T I O.

quasi resistans ad opus aggrediendū attractus fui. Et quamuis quotidianis curis plusquam satis obrutus eram, eò tamē libentius laborem suscepi, quò magis animum meum ab Iconomachorum furore tantisper auocarem, (cœperat enim is omnibus his regionibus iam tam passim grassari, quamuis apud nos id temporis nihil nouatum fuit) ne audirem, neu distringerer ijs, quæ mentem à sede sua submoerent, & cruciatum inueherent. Cùm autem iam ad umbilicū peruentum esset, in altero tumultu, multo priori tempestate sæuiori, penè cum domino suo in tragica illa calamitate oppidi Nerdæ, & ruina lucubrationes istę periissent, Deus ex improuiso apparuit, & nos seruauit. Porro cùm apud me reputarē cui nam Opere tandem consummato, nostros labores dedicarē potissimū, tu in primis Vir Ornatissime occurrebas, dignus unus, in cuius nomine exirēt. Etenim, eccuius merita in me tanta extant, quanta tua? Tu me ante aliquot annos ad cōmunem mensam honorificè inuitasti, tu me extorrem, & omnibus bonis exutum à barbaris militibus, hospitio, domo, & mensa excepisti, & summa cū humanitate fouisti. Possem hic in tuas tum uirtutum, tum dotium laudes expatiari, nisi uererer, ne immodica earum acroamata assentationem magis, quàm purum animi candorem spirare uiderentur. Quid te ad apicem collegij Imp. religionis prouexit? eruditio: quid te in Senatum R. M. allegit? eruditio, & summa prudentia: quid te ad fastigium V. I. euexit? eruditio. Non hic numero alias animi tui dotes, magnificentiã, liberalitatem, pietatem erga tenues, & eruditos uiros. Prætereo incredibile studiū, & multarum rerum lectionē, in primis, historiarum, quarum inexplebilis est auiditas. De poëtæ laudibus amplificandis hîc supersedeo, quæ adeò magnæ sunt, ut nostra prædicatione illustriores reddi nequeant. Itaq; ad nostras Lucubrationes exornandas, Vir Ornatissime, non modicè faciet nominis tui ornamentum, multoq; commendatiores in hominum manus sunt exituræ. Vale religionis, & studiorum decus, & splendor, ex Ultraiecto,
 anno M. D. LXXIII.

COR.

CORNELII HAVENI HOR-
NANI EPIGRAMMA.

BELLA per annales ueterum sunt
edita regum,
Quodq; fuit dignum carmine Mar-
tis opus

Exiit inde duplex, & palma, & gloria laurus,
illa Ducum, uatum Delphica laurus erat.
Palma coronabat, dictabat laurus honores,
Numen habet uiuax, illa corona duplex,
Et merito gescere illustria facta monarchæ,
Inde quod in Fastos regia gesta darent,
Magnus ita affini Ciuilia bella parauit,
Ut uates cecinit, Corduba docta legit.
Ambo strategus erat, gesserunt digna theatris,
Ambo Duces, sed non laus tulit æqua pares,
Hortensi hæc Phrases, & multa obscura resoluís,
Vatis & illustras non sine luce facem,
Qui fuit obscuris tropus, aut nodosa figura.
Explicito rerum lucet imago typo,
Docte senex, & tyro nouelle, & gymnica pubes
Quiq; Lycæa teris gymnasiarcha faue.
Gymnice Thesauris multiplicis huius aceræ
Vtere, dic, uates uiuat uterq; cedro.

EPIGRAMMA PHI-
lippi Mori.

MVsis amicus (credite barbari)
Fauente postquam Melpomene semel
Sacro Caballini lubenter
Proluit ora liquore fontis.
Sidus nec illi falciferi Dei
Rerum nec illi tempus edax caput
Velociter premet, supremæ
Nec trepidum tremor occupabit
Illum diei: Persephone uiri
Parcet capillo: uicta potentia
Arbitrij uocis sonoræ
Cum superis homines trahentis.
Hoc tu uel unus elogio mihi
Lamberte testis ingenio facis.
Nuper furentem turba Iberi
Militis, excidium penatum
Visum est tuorum, sanguine ciuium
Nerdena tincta est, emula ciuitas
Diræ luis sententiarum, &
Sanguineæ miserandæ sortis.
Sed quis Deorum cura fuit tui?
Tantumq; amicus Palladij gregis?
Qui te poetam, cadente tota
Sanguinea populi cohorte,
Superstitem seruauerit unicum?
Venisse cælo, & ægide uitrea
Tutari inermem te Mineruam
Credibile est uoluisse uatem.

Et te nouenæ mellifluum ducem
Præire turba dulcia carmina
Dignumq; longiore uita
Aeoliõ superesse plectro.
Quis uel potentis nobilis ingeni,
Tuiq; eburni gloria pectinis
Potente cuius æiterni
Arbitrio superi mouentur.
Ergo superstes uiue comes nouem
Musis poetas qui tot amabiles
Iniuria seclî inquinatos
Restituis ueteri nitore.
Demumq; cuius ingenio licet
Obscura Lucani innumeris locis
Apertius cruenta campos
Bella per Emathios uidere.

AD LAMBERTVM HOR-
tensium epigramma Hadria-
ni Burchij.

INnumeris à te numeris Lamberte politus
Perfecteq; tuo totus ab ingenio
Lucanus qui non placeat nunc omnibus, ecce
Arte tua est uisus ipse placere sibi.

AD EVNDEM
eiusdem.

NVper Barbarico furentem Marte,
Te tuosq; nimis ferox Iberus
Læserat, miserè ac parum decenter,
Sed tu non memor huius, expolijsti
Ornastiq; lubens poetam Iberum.
O' mentem ingenuamq; amabilemq;
Quæ tam oblita diu mali recepti
Illi qui nocuit, bonum rependit.

IOANNES LATOMVS
Prior Thronianus Lamberto Hor-
tensio Montfortio.
S. P.

SI foret Hortensi meus hic tibi cognitus ardor
Quo te iam multos prosequor ante dies:
Scilicet hac causa quod sis doctissimus ipsa;
Quodq; uel indoctos doctior ipse colis.
Sat scio, præcisa remora quacumq; uolares
Huc, ubi te nosti gratius esse nihil.
Huc, ubi censoris partes ego, & alter obimus,
Ut nos te rectè posse uocare putes.
Ipse ego debueram Timæus adire Platonem:
Quis nescit partes has magis esse meas?
Sed quum distineant nos nostra negotia, (scis tu)
Infirmis humeris quidlibet esse graue)

EPIGRAMMATA.

Et tu perpetuis lassas tua tempora curis,
 Tempora non uno distribuenda modo.
 Quando doces pubē, quā doctā uolumina scribis,
 In tabula uacuam nec finis esse manum.
 Fecero, ni fallor, sat conuenienter utriq;
 Si te de turbis otia ad ista uocem.
 Laxat, qui tensum circumfert longius, arcum,
 Laxat, ad hoc chordæ sepe pericla creat.
 Ingenij in primis rectè laxamus habenas,
 Et uigor obtusus pristinus ille redit.
 At iam uenisti: salue uir maxime, salue:
 O' salue charum terq;, quaterq; caput.
 Ergo licet superis mea uota iuuantibus, illum
 Complecti ingenio non moriente, jenem?
 illum, qui Batauas perpurgat, & expolit aures,
 Ut cedant Graijs, Ausonijsq; nihil?
 illum, qui nostros Musas traduxit in agros,
 Hic ubi Parrhasio frigore cuncta rigent?

illum, quem dulci numeroq;, stiloq; fluentem
 Non huius nostri dixeris esse soli?
 Ast natum in media, quum grandior intonat, urbe,
 Aemulus historiæ Crispus is unde fuit,
 Rursus in Argiua natum iuraueris Asera,
 Ad chelyn, ut melicos aptat, agiq; modos.
 Huncce ne complector patrē, quē ducimus omnes,
 Qui pia non planè turba iacemus humi?
 Sanè ego sum scelix, hac quem Dij sorte bearunt,
 Cui licet in tanto tanta uidere uiro.
 Perge beate senex, & quam potes, asserere laudem:
 Assere in æternos, post tua fata, dies.
 Assere, procliue est: ut si non fauerit, omnis
 Italia in laudes, fac crepet usq; tuas.
 Sic tibi dent superi letam sentire senectam,
 Sic dent Historice, te tua nympha colat.

M. A N-

M. ANNEI LVCA- NI VITA.

Nneus Seneca e Corduba Bethicæ Hispaniæ interioris pro-
uinciæ ciuitate Romam uenit, statimq; eques factus est, cu-
ius declamationes etsi celebratæ, negligentia temporum ad
nepotes non peruenere. Suscepit in patria ex Elbia uxore li-
beros tres, L. Anneum Senecam, Iulium Anneum Gallio-
nem, & Anneum Melam, quem ut minorem domi reliquit.
Seneca, & Gallio Romæ profecere sub Marullo Gramma-
tico, & Cestio Smyrnæo, atq; Asinio Pollione. Mela cum adoleuisset, iubente
patre, rem domesticam gubernauit: donatus ut cæteri fratres amicitia Cæsa-
rum, equestri ordine. C. Aciliam duxit uxorem, Acilij Lucani oratoris filiam,
operæ apud prouinciæ proconsules frequētis, & apud clarissimos uiros non-
nullius ingenij. Ex ea Mela IIII. Non. Nouemb. C. Cæsa. Germanico iterū, &
Lucio Celsiano primo Conss. M. Anneum Lucanum, imposito soceri nomi-
næ genuit. Deinde curæ familiaris fastidio, uitæ quietiori apud fratres uacatur-
us, cum octomestri infante Romam uenit, sperans per procurationes acqui-
rendæ pecuniæ breuius sibi iter fore, quo Conss. æquaretur, cunas infantis,
quibus ferebatur, (ut de Hesiodo legitur) apes circumuolarunt, osq; in sede-
runt, dulcem, & facundum, qualem nunc uidemus, futurum significantes. Stu-
duit Lucanus Romæ sub Rhemnio Palæmone, & Cornuto. Ex condiscipu-
lis Saleium Bassum, & A. Persium præcipue dilexit. Neroni, cuius ætas pa-
truo Senecæ commissa erat, diu gratus. Quæstor ante ætatem gladiatorij mu-
nus edidit. Sequenti anno populi fauore inauguratus est sacerdotium adsci-
tus: ut Papinius Statius refert.

Romam colitur chori sacerdos.

Vxorem duxit Poliam argentariã, Polli argentarij filiam. De qua Calliope
Papini canit.

*Nec solum dabo carminum nitorem
Sed tædis genialibus dicabo
Doctam, atq; ingenio tuo decoram,
Qualem blanda Venus, daretq; Iuno,
Forma, simplicitate, comitate,
Censu, sanguine, gratia, decore.*

Quin & certamine pentaeterico acto in Pompeij Theatro, cum per Cluuij
Rufum Nero Nioben se pronunciatum polliceretur, Lucanus Orpheæ ex-
tempore recitauit, coronaq; donatus est. Quare Imper. inuidiam sibi concilia-
uit. Interdictum est igitur poëtæ, foro, Theatro, & poetica. De quo Papini.

*Ingratus Nero dulcibus Theatris,
Et noster tibi præferetur Orpheus.*

Sperans itaq; ultionem Pisonianæ in Neronem cõiurationi, sed parum fau-
stè hæsit, quod ipse fatetur, cum ait:

*Consilio, iussuq; Deum transibis in urbem
Magne tuam, summisq; feret tua busta sacerdos.*

Corpus enim Pompeij, nisi extincta Cæsarum familia, Romam transferri
non poterat. Verum detecta coniuratione, nequaquam animi constantiam præ-
stitit. Facile enim confessus, & ad humilimas deuolutus preces, matrem quoq;
innoxiam inter socios ream nominauit, sperans impietatem sibi apud impium
principem profuturam. Acceptoq; mortis arbitrio, codicillos ad patrem uer-
sibus quibusdam exarauit, largiterq; epulatus, brachia ad secandas uenas præ-
buit. Cumq; frigescere pedes manusq;, & spiritum cedere intellexisset, uer-
sus pronunciauit, quos per huiusmodi imaginem de milite fecerat.

M. ANNEI LVCANI VITA.

*Sanguis erant lachrymæ, quæcunq; foramina nõuit
Humor, ab his largus manat cruor, ora redundant,
Et patulæ nares, sudor rubet, omnia plenis
Membra fluunt uenis, totum est pro uulnere corpus.*

Pridie Cal. Maij decessit, Attico Vestino, & Nerua Silio Conss. quo Conf. designatus cum Plancio Laterano erat. Vicesimum septimum ætatis annum agens, sepultus in hortis suis, ubi tale potuit inscribi epigramma.

*Bethis habet natale solum, est Annea propago
De genitore Mela, dat mater Acilia terris,
Vix luna octonos cælo confecerat orbes,
Cum me Roma sui respersit Tybridis unda.
Seruatunq; foro traxit, Phœboq; dicauit.
Hinc syluæ, geminæq; faces, reus inde Sagitta,
Orpheus ingrati stimulus, liuorq; tyranni
Dum ciuile nefas aperit Pharsalia, nostræ
Inuidit fama Nero, prob, Musæq; canentis
Interrupit opus gladio, uenisq; resectis,
Assertore sacros maculauit sanguine uultus.*

Saturnalia scripsit, Syluarum libros 10. Medeam, Orpheum, Incendium urbis, Incendium Troianum, Oratione sua Octauium Sagittam, qui Pontiam confoderat, damnauit. Pharsaliam non finiuit, cuius tres primos libros cum uxore correxit. Reliqui septem, nostro tempore diligentissimè emendati, impressiq; sunt. Est enim uarius, copiosus, sublimis, concitatus, & (ut Quintilianus ait) oratoribus non minus, quàm poëtis imitandus. Et ipse in præfatione quadam, ætatem, & initia sua cū Vergilio comparans, ausus est dicere, & quantum mihi restat ad Culicem. Apud Cornelium Tacitum legitur, Conss. Silio Nerua, & Attico Vestino, coniurationem in Neronem cœptam, & in primis Anneum Lucanum coniurasse, quod famam carminum eius premebat Nero, prohibueratq; ostentare, uanus assimulatione. Tum detecta coniuratione, Lucanus Aciliam matrē suam inter conscios nominauit, promissa impunitate. Sed Nero post mortem multorum Lucani cædem imperauit: in profluente sanguine, ubi frigescere pedes, manusq; & paulatim ab extremis discedere spiritum, feruidus adhuc, & compos mentis, intelligit, recordatus à se carmen compositum, quo uulneratū militem, per huiusmodi mortis imaginem obijisse tradiderat, uersus ipsos retulit, atq; illi suprema uox fuit.

EPITAPHIUM LVCANI.

*Corduba me genuit, rapuit Nero, prælia dixi,
Quæ gesere pares, hinc gener, inde socer.
Continuo nunquam direxi carmina ductu,
Quæ tractum serpant, plus mihi comma placet.
Fluminis in morem, quæ sunt miranda, citentur,
Hæc uerò sapiet dictio, quæ feriet.*

PHILIPPI BEROALDI DE PATRIA, genere, & uita poëtæ Lucani.

Ordubæ, quæ ciuitas est Bethicæ prouinciæ in Hispania, Anneorum familia fuit illustris, clara duobus Senecis in primis, unicoque Lucano. Lucanus itaque patrem habuit nomine Melam, matrem Aciliam. Romam adhuc infans à patre perductus, condiscipulus fuit Persij, in poëtica, & oratoria eminentissimus: complura reliquit ingenij sui monumenta. Orpheum, de quo Papinius.

Et noster tibi præferetur Orpheus.

Syluas, Saturnalia, Incedium Troianum, & cunctis clamorem, Pharsaliam, quam

M. ANNEI LVCANI VITA.

quam Papinius cæteris poëmatibus non dubitauit antepone, excepta Vergilij Aeneide, cui nec subijcit, nec præponit Pharsaliam, ita scribens.

*Quid maius loquar? ipsate Latinis,
Aeneis uenerabitur loquentem.*

Lucano plectra secunda Lyrae Latinae ab Apolline data scribit Martialis. Lucanus, ut inquit Quintil. ardens est, & concitatus, & sententijs clarissimus, & oratoribus non minus, quam poëtis imitandus. Vxorem habuit Pollam argentariam, Polli Argentarij filiam eruditissimam, quam omnibus dotibus foemineis præditam fuisse canit. Calliope Papinij. A Nerone prohibitus ostentare carmina, hæsit coniurationi Pisonianæ, quæ in Nerone, duce Pifone insurrexerat. In hac depræhensus, accepto libero mortis arbitrio uenas secuit, quod idem fecit Seneca Lucani patruus. Authores Eusebius, & Cornelius Tacitus.

LVCANI VITA A SVLPI-
tio congesta.

Arcum Anneum Lucanum Caia Acilia, Acilij Lucani oratoris filia ex Anneo Mela Senecæ Stoici fratre equite Rom. peperit Cordubæ III. Non. Nouemb. C. Cæsare Germanico iterum, & L. Cæsario Coss. octo mensium infans Romam à patre aduectus est: ibique Palamone Grammatico, Virginio Flauio rhetore, & Cornuto poëta ac philosopho præceptoribus usus est, unam cum Saleio Ballo, & à Persio, quos præcipuo amore dilexit. Cumque Neroni, quem adolescentem patruus instituebat, esset non iniucundus, ante annos Quæstor est factus: & munus gladiatorum edidit. Inde cunctis suffragijs in auguratus sacerdotium ascitus est. Vxorem habuit Pollam argentariam, Pollij argentarij filiam, nobilem, ditem, & eruditam. In Neronis odium cupiditate ostentandi ingenij incidit. Nam cum ille per Cluuium Ruffum Nioben in Theatro Pompeij pronunciatum se indixisset, Lucanus Orpheum extempore decantauit, coronamque à iudicibus reportauit. Post illud famam carminum eius premente Nerone, qui eum publice recitare, & ostentare carmina prohibuerat, Pisonianæ coniurationi adhæsit, accusatusque, & tortus matrem indicauit, impunitate promissa, ut Tacitus ait, Mox mori iussus, calida aqua immerfus uenas medico præbuit. Profluente sanguine, ubi frigere pedes, manusque, & paulatim ab extremis cedere spiritum sentit, feruido adhuc, & cōpote mentis pectore, hos uersus ex lib. 3. enūciauit,

*Scinditur auulsus, nec sicut uulnere sanguis
Emicuit lentus, ruptis cadit undiq; uenis:
Discursusque animæ diuersa in membra meantis,
Interceptus aquis, nullius uita perempti
Est tanta dimissa uia.*

Hæc illi summa uox fuit. Decessit autem Prid. Calend. Maij Nerua Syllano, & Vestinio Attico Coss. cum Cos. designatus cum Plautio Laterano esset. Vitæ uero anno 27. sepultus est in hortis suis, quos pulcherrimos habuit. Hæc de eo. Inscriptio uetus, & marmorea in D. Pauli templo Romæ conspicitur.

M. ANNEO LVCANO, CORDVBENSI POETAE, BENEFICIO NERONIS CAESARIS FAMA SERVATA.

Scripsit penè puer, ut Papinius docet, Certamen Hectoris, & Achillis: cum cadaueris Hectoris redemptione. Fabulam Orphei inferos adeuntis. Incendium urbis. Lauream, & laudes uxoris. Declamauit etiam, & causas orauit. Postremo loco Pharsaliam ardenti animo est aggressus, sed non perfecit. Primos tres libros, adiuuante uxore correxit. Septem reliquos, si uixisset, emendaturus. In his ordinem sequitur, quo res gestæ sunt. Mens eius est, se commendare immortalitati, & ciuilia bella dissuadere. Pharsaliam autem inscripsit, à Pharsalo Thessaliae oppido, in cuius campis Pompeius à Cæsare est superatus.

M. ANNEI LVCANI VITA.

M. ANNEI LVCANI VITA EX COM-
mentario antiquissimo.

Arcus Anneus Lucanus, patrem habuit M. Anneum Melam, ex prouincia Bethica Hispaniæ interioris, Cordubensem, equitem Roman. illustrem inter suos, notum Romæ propter Senecam fratrem: clarum per omnes uirtutes uirum, & propter studium uitæ quietioris: quod sequens magis à turba recedebat, minus latebat. Matrem habuit, & religionis eiusdem, & urbis, Aciliam nomine, Acilij Lucani filiam, Oratoris opera, apud proconsules frequentis, & apud clarissimos uiros nonnullius ingenij, adeo non improbandus, ut in scriptis aliquibus, hodieq; duret eius memoria, cuius cognomen huic inditū apparet. Natus est, III. Non. Nouemb. C. Cæsare, Augusto Germanico II. L. Cæsiano primo Coss. sed in patria sua non ualuit educari, fatorum (credo) decretis, ut id ingenium quod orbem fama sui impleturum cresceret, in domina mundi aleretur urbe. Octauū enim mensem agens Romam translatus est, ac ne dispar euentus in eo narraretur eius, qui in Hesiodo refertur, cum opinio tunc nō dissimilis maneret, cunas infantis, quibus ferebatur, apes circumuolarunt, osq; insedere complures, aut dulcem iam tum spiritum eius inhaurientes, aut fœcundum, qualem nunc existimamus, futurum significantes, præceptoribus tunc eminentissimis est eruditus, eosq; intra breue temporis spatium ingenio adæquauit. Vnà uerò studentes superauit profectibus. Declamauit, & Græcè, & Latine, cum magna admiratione audientium, ob quod puerili mutato in senatorium cultum, & in noticiā Cæsaris Neronis facile peruenit, & honore uix dū atati debito dignus iudicatus est. Gessit autem Quæsturam, in qua cum collegis more tunc usitato munus gladiatorium edidit, secundo populi fauore. Sacerdotium etiam accepit Auguratus. Et quidem hæc tenus tempora habuit secunda. Quæ autem sequuntur, mutata inuidia, & odio Neronis, ipsi exitium, domesticis luctum miserabilem attulerunt. Inter amicos enim Cæsaris, quod tum cōspicius fieret, prouectus in poetica frequēter offendebar. Quippe & certamine pentaeterico acto in Pompeij Theatro laureis, recitāte Nerone, fuerat coronatus, & ex tempore Orpheæ scriptum in experimentum ingenij ediderat, & tres libros, quales uidemus. Quare inimicum sibi fecit Imperatorem, quo ambitiosè mutante, non hominum tantum, sed & artium principatum sibi uendicāte, interdictum est ei poetica, interdictum est etiam caussarum actionibus. Hoc factum Cæsaris iuuenili æstimans animi calore, speransq; ultionem, à coniuratis in eadem Neronis socius assumptus est, sed parum faustè. Deceptus est enim à Pisone, & Consularibus, alijsq; prætura perfunctis illustribus uiris. Dum uindictam expetit, in mortē irruit: nam sira sponte coactus uita excedere, uenas sibi præcidit, perijtq; pridie Cal. Maias, Attico Vestinio, & Nerua Syllano Coss. 27. atatis annum agens, non sine iactura utilitatis, cum patriæ, quæ tantam immaturitō amisit indolem, tum studiorum quoq;. Reliqui enim septem belli ciuilibus libri locum calumniantibus tanquā mendosi non darent, qui tamen si sub uero crimine iudice non egent patrociniō, in eisdem dici, quod in Ouidij libris præscribitur, potest.

Emendaturusq; si licuisset, erat.

Extant, eius, & alij cōplures, ut illa. Consaturnalia, Catafcomon, Syluarū x. Tragœdia Medea imperfecta, Salticę fabulæ XIII. & Hippamata prosa oratione in Octauium Sagittam, & pro eo de incendio urbis. Epistolarum ex Campania non fastidiendi quidem omnes, tales tamen, ut belli ciuilibus uideantur accessio.

M. ANNEI LVCANI VITA.

EX DIMIDIATO CODICE PARTICVLA AD
poëta huius uitam pertinens sumpta.

Rima ingenij experimēta in Neronis laudibus dedit in quinquenti certamine, deinde ciuile bellum, quod cū Pompeio, & Cæsare gestum est, recitauit, ut præfatione quadam ætatem, & initia sua cū Vergilio comparans, ausus sit dicere. Et quantū mihi restat ad Cutilicem? Hic initio adoleſcētiæ cum ob infestum matrimoniū patrem suum agere longissime cognouisset, reuocatus Athenis à Nerone, cohortiq; amicorum additus, atq; etiam Quæstura honoratus, non tamen permansit in gratia: siquidem agrè ferens recitantes, subito, ac nulla refrigerandi sui causa indicta, Senatu cū recessisset, neq; uerbis aduersus principē, neq; factis extantibus, post hæc temperauit, adeo, ut quondā in latrinis publicis clamore cū strepitu uentris emissio hemistichium Neronis magna confessorū facta pronunciarit. Sub terris tonuisse putes: sed & famoso carmine cū ipsum, tum potentissimos amicorum grauissimè proscidit. Ad extremū penè signifer Pisonianæ coniurationis extitit multus in gloria tyrannicidarū palām prædicanda, ac plenus minarū usq; eò intemperās, ut Cæsaris caput proximo cuiq; iactaret: uerū detecta coniuratione, nequaquā animi constantiā præstitit: facillè enim confessus, & ad humillimas deuolutus preces, matrem quoq; innoxiam inter socios nominauit, sperans impietatem sibi apud principem profuturam. Impetrato autem mortis arbitrio libero, codicillos ad patrem corrigendos quibusdam uersibus exarauit: epulatusq; largiter brachia ad secandas uenas præbuit medico.

E ADEM, EX PETRI CRINITI DE POETIS
Latinis, Libro III.

Anneus Lucanus, natione Hispanus, patria Cordubēsis fuit. Patrē habuit L. Anneū Melam, qui habitus est Senecæ, & Gallionis frater, ut obseruatū est in Annalib. Eusebii. Natalis eius traditur, C. Cæsare Germanico iterū, & L. Cæsiano Coss. Delatus ad urbē, cū in prima adhuc infantia esset, quo facilius pro ætate in bonis disciplinis cultū ingenij caperet. Adoleſcens factus illustres habuit præceptores. In litteris Rhemnū Palæmonē, qui principē locum inter omnes Grammaticos tenuit. In rhetoricis, Flauium Virginiū, rhetorē illis temporibus nobilissimū. Tantumq; diligētia sua, ac facilitate ingenij profecit, ut Græcè ac Latinè declamaret, non sine summa admiratione audientū. Inter cæteros condiscipulos, Saleiū Bassum, & C. Persium, qui Satyras scripsit singulari beneuolētia dilexit, mutuisq; officijs sequutus est. Apud Cæsarem Neronem permultum gratia, & beneuolentia in prima ætate potuit, adeo illi efficax fuit ingenium, ad promerendos, conciliandosq; sibi animos hominū. Itaq; non modo ad Quæsturæ dignitatē prouectus est, sed in Augurum quoq; collegium ascitus, cōpositis uersibus de laudibus Neronis. Non tamen permansit in gratia apud eum principem, qui alienas laudes molestissimo animo ferret, quiq; in repellendis, opprimendisq; uirtutibus acerrimus, ac sæuissimus fuit. Vxorem habuit nomine Pollam argentariā, de cuius ingenio, atq; doctrina multa referuntur à Sidonio Apollinare, & Papiño, qui maxima quadam reuerentia, inquit, ad Natalem Lucani celebrandum se accedere: & esse hoc imputandum Pollæ Argentariæ, cuius eruditio, atque nobilitas summa fuit. Valerius quoque Martialis multis carminibus Natalem Lucani describit, quale est illud contra Neronis iniquitatem.

Hæc est illa dies, quæ magni conscia partus,

Lucanum populis, & tibi Polla dedit.

Hæu Nero crudelis, nullaq; inuisior umbra

Debuit hoc saltem non licuisse tibi.

Enumerantur à Grammaticis nostris, præter opus de bello Cæsaris, & Pompeij, cōplura alia ab eodem Lucano composita, quibus maximā laudem adeptus

tus

M. ANNEI LVCANI VITA.

tus est ingenij, & doctrinæ. Scripsit enim Saturnalia, Syluarū lib. x. Tragediā Medeā, quam nō absoluit: de incēdio urbis, de incendio Troiæ, cū Priami calamitate, Orpheū, fabulas complures, & epistolas. Ex libris Pharsaliæ tres primos emendauit, cū uxore Argentaria, reliquos imperfectos, atq; inemēdatos reliquit, propter intempestiuū interitū. Fabius Quintil. author est, Lucanum ipsum magis annumerandū esse Oratoribus, quā poētis. Est, inquit, ardens, & concitatus, sententijs clarissimis excellens. In concionibus admirādus, atq; excultus, adeo, ut uideatur satis exprimere singularē illam elegantiam, & maiestatem Vergilij. Sunt qui scribant eum: perijisse florenti adhuc ætate, cum nondū xxx. annum attigisset. Sed referendū, id est uerbis Cornelij Taciti, qui de hoc agit in gestis Neronis. Attico Vestino, & Silio Nerua Coss. facta est conspiratio contra Neronem Imp. principi tam præclari facinoris C. Pisone. Lucanum propriæ causæ ad hoc accendebāt, quod famā carminū eius deprimebat, prohibueratq; ostentare uanus a simulatione. Patefacta autē coniuratione, Lucani cædem imperauit Nero. Is brachium dedit medico ad secādas uenas: & ubi profluente sanguine, pedes frigescere, manusq; & paulatim ab extremis cædere spiritum, feruido adhuc, & cōpote mentis pectore intelligit, recordatus à se carmen compositum, quo uulneratū militem per eiusmodi mortis imaginem obijisse tradiderat, uersus ipsos retulit, eaq; illi suprēmā uox fuit. Visitur adhuc Romæ in marmoreis monumentis id elogium de Lucano præcis literis. Corduba me genuit, rapuit Nero, &c.

DE OPERIS TITULO.

Inscribuntur hi libri, de bello ciuili, siue Pharsalia. Refert in his poëta, qua de causā, quaq; fortuna bellum ciuile gestū est, inter Cæsare, & Pompeiū belli ducem à Senatu P. R. lectum, cuius argumētum paulo post ordine referemus. Porro Pharsaliā etiam inscripsit, à Pharsalia Thessaliæ regione, in cuius campis, qui Plinio Pharsalici uocantur, haud procul ab oppido Pharsalo cū Cæsare Pompeius de summa rerum dimicauit, & uictus fugit, Plinius prodidit Nilum bello Pharsalico minimū fuisse, ac prodigij loco acceptum, ueluti flumen necem Pompeij auersaretur.

DE RATIONE TITVLI PHARSALIAE.

Pharsaliam hos libros uocauit poëta, à campis Pharsalicis, aut à Pharsalo oppido, in cuius agro ultimū inter duces pugnatum fuit. Pharsalus nomē accepit à Pharsalo Acrisij filio, cōditore oppidi. Hoc opus in x. deduxit libros, omne genus eruditione refertos. In primo aduentum Cæsaris in Italiā, & catalogū auxiliorum refert. Secūdo trepidationē Italiæ, ad Pompeianorū fugam. Tertio discessum Pompeij ex Italiā, & eius auxiliorum catalogum. Quarto res Hispaniarū inter Cæsare, & Duces Pompeianos. Quinto, quid in Epiro sit gestum, & reditum Cæsaris ex Hispania. Sexto pugnam ad Dyrrhachium, & Erichthus incantamenta. Septimo, pugnam Pharsalicam. Octauo fugam Pompeij in Aegyptum, & eius necem. Nono bellum per Catonem, & Pompeianos. Decimo Cæsaris gesta in Aegypto.

ARGUMENTVM OPERIS PHARSALIAE.

Allia in uniuersum pacata, Cæsar in Italiā iter instituit, maximè, quod Romæ in Senatu à Cōsulibus, & alijs eius ordinis principibus suam dignitatē aperte oppugnari acceperat. Erat tum Cos. M. Marcellus, qui ad Senatum retulerat, ut ante tempus illi succederetur: et exercitus uictor dimitteretur, authorq; fuit patribus Senatusconsulti faciēdi, ut Pompeius unā legionem ad Parthicum bellum, & alterā Cæsar daret. Hic ubi legiones Romæ retineri audiunt, agnouit inimicorū fraudem iam dudum suspectam, & unus è colonis, quos Comum deduxerat, à Marcello in eius inuidiam,

ARGVM. OP. PHARSALIAE.

uidiam. caesus fuerat. Plutarchus decurionem fuisse ait. Illi per Paulum Aemylium eius collegam, & C. Curionem Trib. Pleb. restitit. Vbi uero sensit inimicos Coss. declaratos, cogereturque exercitum dimittere, & priuatus redire in ordinem, per literas senatum precatur, ut absentis consulatum petere liceret, cui id a populo concessum fuerat. Caesaris causa ab Aemylio acriter defensa est, sed multo acrius a Curione, ne exercitu spoliaretur, nisi alij Imp. P. R. pari conditione suas copias dimitterent. Et cum id negaretur, ad ultimum cum inimicis egit, ut cum duabus legionibus citeriorem Galliam, & Illyricum obtineret, quoad Cos. fieret. Negatum id quoque magnis clamoribus fuit. Inde cum V. M. peditum, & C C C. equitibus Rauennam progressus est, uindicaturus Tribunos suos, si quid grauius in eos statueretur. Huc Curio ad eum uenit, retulitque, ut quaeque gesta erant, ac statim tridui itinere celeriter Romam rediret, & quidem cum literis Caesaris ad novos Coss. Calidium, & Lentulum. Quibus in senatu lectis, ad earum denunciationem ab uniuersa curia est reclamatum, & tumultuose Senatusconsultum factum. Antonius, & Cassius Tribuni curia excedere iubentur, L. Domitio successore Caesari dato. Antonius cum Cassio, & Curione urbe excessit, ac statim tota Italia tumultuose delectus a Coss. habetur. Caesar his acceptis, milites in concionem aduocatos grauissima oratione ad uindicandam dignitatem suam armis ab inimicorum iniuria accendit, cui magno fremitu ab omnibus acclamatum est, ut suo iure militum opera uteretur. Inde aliquot cohortibus Rauenna praemissis Ariminum uersus, sub noctem iter intendit. Erat tamen Rubico amnis Italiae terminus, huc milites suos assequutus est. Itaque cum uaria prodigia circa urbem nunciata essent, amnem transgressus ante lucem Ariminum occupat. Huc Trib. Pleb. urbe eiectione ad Caesarem uenerunt. Qui in concione conspecti milites multo magis ad ultionem accenderunt. Mox Caesar Aretium, Pisaurum, Fanum Fortunae, Anconem, & alia nonnulla oppida occupauit. Harum rerum nuncius Romam delatus terrorem tantum ciuitati incussit, ut Coss. cum magna parte patrum urbe excesserint. Hinc actum de pace cum Pompeio, sed frustra, Pompeius militibus in naues impositis, per medias Caesarianorum stationes, refracta catena in altum euasit, Caesar recepto Brundisio, eoque undique contractis nauibus, Valerium Legatum in Sardiniam misit cum una legione, Curionem in Siciliam cum tribus, ut ea recepta, in Africam transmitteret. Romam interea reuertitur Caesar, ibique patribus relictis suscepti belli rationem reddidit, triduoque ibi irritis actionibus consumpto, ararium diripiendum militibus dedit. Sub hac petenti Hispaniam, Mafsilienses portas clauserunt. Hic relictis aliquot legionibus, terra, & mari, ipse cum reliquis copiis in Hispaniam proficiscitur, ubi ad ultimum ducibus Pompeianis in gratiam receptis, milites ultro ad Caesarem transiuerunt. Capitur interim Mafsilia, Nulla mora hinc in Hispaniam ulteriorem ad Varronem contendit, quo deuicto militibus ueniam dedit. Curio in Africam transmittit, & Vticam occupat, Catonis patriam, qui paulo post ad Bragadam amisso exercitu, fortiter pugnans occubuit, a Saburra Iuba praefecto interfectus. Nihil clade hac motus Caesar, in Macedoniam copias traducit, ubi aliquot loca hostibus ademit. Non multo post copiis auctus circa Dyrrhachium Pompeium ingenti uallo ita cinxit, ut ipse in summa rerum inopia, non tam obsidendi, quam obsesso similis esset. Hic Caesar cum Pompeio praelio congressus uincitur, & Pharsaliam petit. Apud Pharsalum acie superatus Pompeius in Lesbum fugit. Inde cum uxore in Aegyptum nauigat, ratus ibi tutum se futurum, ubi regis iussu, consilio Photini interfectus fuit. Caesar interim in traiectu Hellesponti Cassio recepto, fugientem hostem in Aegyptum sequutus est, Ptolemaeus Caesarem Alexandria bello aliquandiu fatigauit, qui ad postremum uictor, rege sublato, Cleopatram eius sororem, cuius illecebris captus erat, & ex qua iam filium sustulerat, in regnum confirmauit. Inde Caesar in Pharnacem mouit, quem mira celeritate uicit. Literasque ad Senatum misit, subita uictoriae indices. Veni, uidi, uici. Postea in Africam progressus

A R G V M E N T V M.

gressus post uarios hostiū conatus, uno p̄spero p̄l̄io, quo trina castra cœpit, rerū potitus est, M. Cato ægritudine animi, quā ex uictoria Cæsaris concepit, mortem sibi cōsciuit Vtica. Cæsar Romā reuersus, quater triūphauit. Inde uarijs spectaculorū muneribus editis, ciuitatē recreauit, quæ tot cladibus alijs superalias fuerat afflicta. Cleopatrā Romā uenientē honorificē excepit. Paulō post in Hispaniā reuersus cū exercitu, Pompeij filios nouas res molientes ad Mundam acie superauit. Vnde domum reuerso magni honores sunt decreti.

ALITER EIVSDEM HISTORIAE ARGV-
mentum per Sulpitium.

Vm prouinciæ cōsulares Hispaniæ Pompeio, Crasso Syria, & Parthi cum bellū, Cæsari Gallia Germaniæq̄ datae essent, Crassusq̄ perisset, & Cæsari in alterū lustrum prorogata esset potestas, decretusq̄ a x. tribubus Consulatus, & Pōpeius, Iulia defuncta suspectas haberet Cæsaris opes, Marcellus Col. de Cæsaris successione agere cœpit. Hic uerò pacata iam intra nouē annos uniuersa prouincia, non abnuebat, modo in proximis comitijs sui absentis ratio haberetur. Sed aduersantib. Pompeianis decretū est, ut dimisso exercitu ueniret, & peteret more maiorū. Ille, nisi & Pōpeius ab armis cederet, & nisi decretis staretur, se nō dimissurū respondens, pro hoste habetur. Iratus igitur prouinciā cum exercitu Romā uersus egreditur, tantumq̄ terroris urbi incurrit, ut Pōpeius cū Senatu Capuā, & inde Brundisiū fugerit. Ibi obsessus à Cæsare uix euadit in Græciā. Cæsar Romā reuersus ærarium direptū suis militib. diuidit. Post Malsiliā oppugnans, Petreij, & Afraniū Pōpeianarū duces partū, in Hispania superauit. Inde Romā, post in Emathiā uenit. Ibi deuictus Pōpeius in Aegyptū fugit ad Ptolemæū, cuius iussu spectante Cornelia cōiuge, & altero filio est interemptus, alter enim in Libyā cum Catone, et reliquijs exercitū ad Iubā regē confugerat. Mox Cæsar Aegyptū adiens, bieniū ibi consumpsit, & Pharnacē superauit. Inde in Libyā nauigans, Scipionem uincit, & Iubā ad mortē compellit. Cato ipse sibi mortē consciscit. Pompeij filij Mundā se conferunt, ibiq̄ à Cæsare expugnantur. Cneusq̄ etiam interficitur. Sextus se in Siciliam recipit, Post hæc Cæsar Romam reuertitur, triumphatq̄ quinquies. Hic finis belli ciuilibis fuit, quod sequutum est aliud sub Augusto.

DE CAUSSIS BELLI CIVILIS.

Causa ciuilibis belli nō una proditur: una quod res, quas Cæsar instituerat (ut Pōpeius prædicare solebat) inopia perficere non ualere: neq̄ spei, neq̄ expectationi, quā multi de eius aduentu cōceperāt, satisfacere nō posset, atq̄ ob id omnia armis miscere uoluisset. Altera, ne rationē eorum reddere cogeret, quæ multa in primo suo cōsulatu, contra leges, intercessiones, & auspicia gesserat, id quod futurum aliquādo M. Cato iureiurando denunciauerat. Ipse uerò aliā prætexuit, quod Trib. Pl. sua causa à Coss. curia essent eiecti, & quidā colonorū suorum ignominia cōtumeliose publicē affecti essent. Porro autem quæ cōtra leges dixi eum multa gessisse, erant ista maxime, quod citra Senatus, populiq̄ auctoritatē, regibus quo uellent, & quoties uellent, auxilia submitteret. Et cū uellet studio reges, et prouincias allidere, quibusdā captiuorū millia offerebat. His & similibus Romæ aduersarijs attonitis, Claud. Marcellus ad senatū retulit, ut ante tempus ei successor daretur. Quidā putabant eum imperij cōsuetudine captū, pensitatis suis, & inimicorū uirib. usum fuisse occasione rapiendæ dominationis, quā ætate prima apud animū suū agitauerat, quod & Cic. existimasse uidetur li. 3. Offic. ubi refert Cæsarem semper in ore habuisse uersus hos ex Euripidis Phœnissis.

Εἴπερ γὰρ ἀδινῆν χρεὶ, τυραννίδῳ πῖρι.

Κάλλιστον ἀδινῆν, τ' ἄλλα δ' ἐνοσβῆν χρεῖον.

Quos uersus sic ipse uertit,

Nam si uiolandum est ius, imperij gratia

Violandum: alijs rebus pietatem colas.

F I N I S.

SVLPITII ARGVMENTA IN
SINGVLOS LIBROS.

PRimus bella mouens expellit ab urbe Senatum,
Brundusium oppugnat, Magnum fugat atq; Secundus,
Tertius exornatq; Duces, & Phocida uexat.
Ad Sicorim Quartus certat, longasq; Salonas.
Quintus ab Hesperijs uictorem mittit in hostes.
Clauditur in Sexto pater, & stirps consulit umbras.
Septimus expugnat partes, Magnumq; repellit.
Octauus Magni cædem cum funere deflet.
Per Libycas Nono uictos Cato ducit arenas,
Exponit Decimus, cœnam fraudesq; Photini.

THE HISTORY OF THE UNITED STATES

OF AMERICA

The history of the United States is a story of growth and expansion. It begins with the first settlers who came to the shores of North America in search of a new life. Over the years, the colonies grew and developed, and eventually they became a nation. The story is one of struggle and triumph, of challenges and achievements. It is a story that has shaped the world and continues to shape it today.

INDEX LOCUPLE

TISSIMVS OMNIVM RERVM MEMORABILIVM GESTARVM, LOCORVM, REGIONVM, POPVLORVM, INSVLARVM, PROMONTORIORVM ET

Fabularum, quæ in Commentarijs D. LAMBERTI HORTENSII, in M. ANNEI LVCANI CORDVBENSIS Poëta celeb. x. Lib. Pharsalia explicantur: secundum ordinem Alphabeticum digestus.

A	Baris philosophus insignis unde sit oriundus 8.a	abases insulæ 83.a	abnoba mons 108.b.162.b	aborigines Latini inhabitant 47.a	abraham quando sit natus 329.b	abraha patria 30.a	abrahamu astrologu fuisse 139.a	abfyrthus flu. 320.a	abfytides insulæ 320.a	abus mons 8.c.846.a.908.a	abydeni Leandri historia 270.a	abydus oppid. 646.c	abyla mons 119.b.362.a.370.b	abyffus quid proprie fit 154.155.a	acamas prom. 936.c	acanthos urbs 323.a	acantium oppid. 690.c	acarnanæ descriptio 697.a	acarnanes pop. 312.c	acarnanis mors 184.b	acas flu. 695.b	accipiter quid denotet 333.a	aceffines amnis 339.a	achamenæ descriptio 159.c	achamenei unde Perse dicantur 160.c.161.911.c	achamenidæ 160.c.911.c	achæi pop. 251.a	achæus quis fuerit 855.c	achaiz descriptio 689.a.b	achamenidon herba uenefica 720.b	achelous quis fuerit 696.c	achelous flu. 147.b.838.c	acheloi & Herculis duellum ob Deianiram 696.c	acheniffia specus ubi locorum fit 361.c	acheloi descriptio secundum Thuscydidem 697.c	achillas confiliarius regis Ptolemæi 940.a	achillas Põpeiũ interficit 948.b	achillæ uerba ad Pompeiũ 996.b	achilles unde Lariffæus fit dictus 693.a unde ortus 258.c ex quo citharam didicerit 708.a	achillis fabula 687.b sepulchrum 325.b 688.c	patria 687.a 862.c	achiu unde dicti 855.c	acierum olim & genera 81.b 840.b.c	aconita stellæ unde dicta 111.c	acriseus rex Argiuorum 831	acroathon oppid. 266.c	acrocerauuitorum montium descriptio 260.a unde dicti 312.c	actiaca pugna 394.c	actij Varri clades 679.b eius militum defectio 198.c	actius ritus 13.b	actium oppidum 14.c	acyrologia 158.b	adiabene regio 252.b	adria urbs 257.c	adriani pop. 223.a	adriaticum mare eius descriptio 257.c	adriatici maris sinus. ibid c	ædon mons 147.a	ædones & Aedoni pop. 147.a	ædonides matres quæ dictæ sunt 147.b	æga oppid. 336.b	ægeum mare unde dictu fit 265.c 256.a.b	ægei maris etymon & descriptio 29.b	ægiæ urbs 311.b	ægidius Schudus uir doctus 163.b	ægilipe oppidũ Leucadiæ 14.c	ægis quid fit 850.b	ægisthus interficitur 115.b	ægle soror Phaëtonis 218.c	æglæ fabula 11.b	ægrotes quomodo Indi ebrent 340.a	ægus dux strenuus 799.a	ægyptij quomodo anni qualitatem diiudicent ex Nili incrementis 10.a quarum rerum inuentores sint 332.b	Astronomiæ maxime dediti 139.a unde Pharij sint nominati 262.b	quos deos coluerint 962.b.c	ægyptiorum origo 334.a	bi-partitus literarum usus. ibid,b	regum catalogus 951.c.952.c	literæ & characteres olim 332.c	333.a ritus, caremonia, & cultus diuinus 962.b.c	regum diademata 1015.c	idololatria 962.b	regum sepultura & monumenta 952.c.953.a	studia 718.b	ægyptios agros quid fertiles reddat 219.b.c	ægyptus quomodo olim dicta fit 2.b	ægypti descriptio 937.a	ægyptum quando Romani obtinuerint 149.b	æmathia regio unde dicta eius descriptio 152	Q. Aemilius Pappus pauperrimus Imperator 39.b	æmonia regio 320.c	æmius mons altissimus 148.c 152.b.322.a.789.b.731.c	ænienses pop. 704.b	æoles & Acollidæ pop. 704.a.b	æoli sceptrum 226.c	matrimonium & regnum 704.b	æolis regio 324.c.325.b	æquinoctialis circulus qui dicitur 22.c	æquinoctium quo mense & die fiat 22.c.271.a	æquinoctium autumnale quando accidat 937.c	ærarium Romanum qui populi ac Reges bellis deuicti per Imper. Rom. ditarent 303.a.b.c.304.a.b.&c.	cũ Romani sanctius esse uoluerint 298.c	militēs Cæsariani diripiunt. ibid,c	Romanum ex quibus confiterit 306.b. ibid,a	æria quæ regio olim sic dicta fit 2.b	æromantia quid 718.b.794.a	æer qua in regione purior fit 18.b	quando uiolentius fulminibus inficiatur 197.b	æeris descriptio 26.a	æs intra loculos intactos a fulgure liquefieri 113.b	æschyli uersus de mare Ionio 29.a
----------	--	--------------------	-------------------------	-----------------------------------	--------------------------------	--------------------	---------------------------------	----------------------	------------------------	---------------------------	--------------------------------	---------------------	------------------------------	------------------------------------	--------------------	---------------------	-----------------------	---------------------------	----------------------	----------------------	-----------------	------------------------------	-----------------------	---------------------------	---	------------------------	------------------	--------------------------	---------------------------	----------------------------------	----------------------------	---------------------------	---	---	---	--	----------------------------------	--------------------------------	---	--	--------------------	------------------------	------------------------------------	---------------------------------	----------------------------	------------------------	--	---------------------	--	-------------------	---------------------	------------------	----------------------	------------------	--------------------	---------------------------------------	-------------------------------	-----------------	----------------------------	--------------------------------------	------------------	---	-------------------------------------	-----------------	----------------------------------	------------------------------	---------------------	-----------------------------	----------------------------	------------------	-----------------------------------	-------------------------	--	--	-----------------------------	------------------------	------------------------------------	-----------------------------	---------------------------------	--	------------------------	-------------------	---	--------------	---	------------------------------------	-------------------------	---	--	--	--------------------	---	---------------------	-------------------------------	---------------------	----------------------------	-------------------------	---	---	--	---	---	-------------------------------------	--	---------------------------------------	----------------------------	------------------------------------	---	-----------------------	--	-----------------------------------

I N D E X.

- æsculapius ex quo artem medicam
 percēperit 708.a
 æsculapij templū in Epidaurō spo-
 liatum 246.c templū in Coo
 915 b apud Epidaurōs 259.c
 sacra 964.b
 æsis flu. 43.c.217.b.218.2.223.2
 æson rex Theſſaliæ 838.b
 æſtates duas qui populi habeant
 343.b
 æſtatis initium 277.b
 æſtus qd propriè ſignificet 395.b
 ætas aurea quo tēpore fuerit 17.e
 æther unde nomē habeat 766.b
 æthiopia deſcriptio, ſitus, limites,
 flumina & oppida 348a.b.
 549.b
 æthiopes Heſperij 1003.b
 æthiopum mores, uictus, habitus
 & conſuetudines 348.b
 æthiopum literarum duplex ge-
 nus. ibid.b
 æthinges pop. 317.c
 æthlius rex Bæotiæ 714.a
 ætæ mōtis deſcriptio eiusq; incē-
 dij cauſa 115.b.c.676.c. natura
 15.a.b
 ætolia deſcriptio 311.c
 ætoli pop. 308.b
 ætites lapis eiusq; uires 744.a
 æfrica unde dicta 990.a alio no-
 mine etiā Libya dicitur 49.a
 terra torrida 982.c cur ſit ſteri-
 lis 83.c
 æfrica longit.& latit.grad. 369.b
 agæus mons 844.c
 agamemnon certā Dianæ per ig-
 norantiam immolat 293.b.c
 agamēnonis ſomniū 283.c.772.
 b.c exercitus contra Troianos
 367.b interitus 115.b
 aganippe 309.a
 agaius portus 254
 agathyriſi pop. 7.b.364.c
 agathyriſi funera & ceremoniæ
 agathyriſos pictos cur Virgilius ap-
 peller. ibid.c
 agæue uxor Echionis, furore cōce-
 pta, Pētheū filiū, Bacchi cōſectō-
 rē excēperit 123.a.694.b.868.c
 agænoris hiſtoria 332.a
 aglaophotis herba uenefica 720.b
 aglaotheus ſententia de Cynofu-
 ra 332.a
 agonales aliās Salij dicti 133.a
 agotus urbs 330.c
 agraria lex Tyberij Gracchi 60.c
 760.b
 agrippas urbs 330.c (350.c
 agrippæ opinio de Aethiopiā terra
 agri quo pacto diuiſi fuerint apud
 Romanos 61.a.b
 agrorū ingera quot quilibet ciuis
 Rom. poſſederit 397.b.760.c
 aiacis ſepulchrum ubi locorū ſit
 325.b.c.688.c (329.c
 alabaſtrites lapis ubi naſcatur
 alæ equitū quæ propriè dicantur
 107.c.228.b
 alani qui fuerint & unde uen-
 rint, eorumq; deſcriptio 911.a
 alani montes 909.b
 alba longa ibiq; latinę feriæ 294.c
 alba urbs à quo condita 820.b
 alba regalis oppidum 668.b
 albanum oppidum 668.b
 albani pop. 358.b.910.b à Pom-
 peio uicti 33.a
 albici Barbari pop. 580.b.c
 albinga 90.b
 albion inf. nunc Britannia 246.a
 albis flouij ſons & tractus 163.a
 albula flu. aliās Tybris 221.a
 alcati Parithæonis filij interitus
 184.b (le 924.b
 alcaira urbs 935.b emporiū nobi-
 alchippen oppidū Marſorū 223.a
 alchindus magus 723.u
 alcides unde ſit Hercules cogno-
 minatus 124.c
 aldi Manutiij inſigni 333.b
 alcedo una ex Furijs 124.a unde
 dicta 286.a
 alemānia regio unde ſit dicta 88.b
 eorumq; deſcriptio 671.b
 alemāni quaſi allerley man, allers-
 ley zuſammen geſeſen uoleſt.
 88.b.164.c
 alexādria urbs à quo cōdita 346.
 b. long.& latit.grad. 346.b
 alexāder Hammonis oraculū adit
 & cōſulit 370.a filius Deorū ab
 Hammonis ſacerdote appellatus
 370.a in Cydno fluuio media
 æſtate lauat, ſubito horrore in-
 frigidiffimo annæ mēbra eius
 dirigerūt 336.c unde Pellæus
 nominetur 338.c quo ueneni
 genere interierit 311.a ubi Porū
 uicerit 339.a
 alexādri Magni regnū quomodo
 partitiū ſit poſt eius obitum 5.c
 149.a res geſtæ 913.a milites
 expeditionē in Indiā detrectant
 338.b reuerentia erga Bacchū
 912.c expeditio uerſus Oceanū
 338.c periculū 336.b reueren-
 tia erga Nyſam ciuitatem 20.a
 uerba ad milites de Gangis lati-
 tudine 337.c militum inopia
 356.c res geſtæ contra Tyrios
 331.a expeditio in Indiam 337.
 b.c corpus Alexandriæ condi-
 tum 932.c
 alexandri Sæmeri idololatria 121.b
 allia flu. 822.c
 allienſis pugna 823.a dies pro
 infauſtus 822.c
 allobroges hodie Sabaudi dicti
 89.a à Celtis quid diuidat. ibi.a
 alluionum lex 673.c
 almanach, id eſt, Calendarium un-
 de nomen habeat 88.b
 almon fluuius 131.a
 alnus arbor 386.b
 aloci fabula & impietas 714.a
 aloidæ 715.a
 alpes unde dicantur 43.c
 alpiū deſcriptio & limites 43.b.c
 alphiæ amnis deſcriptio tractus
 69.a.309.b
 alpini ueni qui dicantur 43.c
 altaria & arx quid differant 383.b.c
 amaniæ portæ 77.b.909.b.
 255.a
 amænoides promōtorium 336.b
 amanus mons 341.a.868.b
 amafia urbs 341.a
 amaniſis res geſtæ & hiſtoria 974.c
 ſepulchri 976.a thorax 975.a
 amazones ubi habitent eorumq;
 mores 1002
 ambiani pop. 96.c
 ambire quid propriè ſit, eiusq; no-
 cabuli multiplex ſignificatio
 127.c.128.c
 ambitio duplex 42.b
 ambitus unde dicatur & quomo-
 do à Rom. interdicitus ſit 42.b
 ambracia urbs 265.a
 ambracius ſinus unde dictus 311.
 c eius deſcriptio 14.c
 ambrones Cimbris ſe cōiungunt
 59.a
 ambroſios 1023.c
 ambulatoriæ turres quæ dictæ ſue-
 rint 387.b
 ambulatri pop. 94.b
 amburnales hoſtiæ quæ dictæ ſunt
 128.c.129.a
 amicus unus ex centaoris 322.b
 aminta Piſiclarum rex 150.c
 amifiſus flu. 163.a
 ammonis oraculum 313.b ex-
 tirpatio 313.a uide Hammon
 amocles Corinthios inuentor tri-
 remis 393.c
 antonianorum clades 878.a
 amordi pop. 161.a.364.a
 ampelusia promont. 119.369.a
 amphiarus augur clariff. 115.b
 igniſpicij inuentor 126.b
 amphicea urbs Phoceniſum dele-
 ta 376.c
 amphictyon Deucalionorum rex
 714.a
 amph-

- amphilochi pop. 317.c
 amphion celebris musicus 694.a
 amphipolis urbs eiusq; descriptio
 886.a. 323.a. 732.c
 amphisa & Amphissa 307.c
 amphisibena serpens 1011.b
 amphrysus annis 699.b
 amphycyon somniorū & ostento-
 rum interpretationis inuentor
 126.c
 amsterodami quādo fluxus & re-
 fluxus maris fiat 91.c
 amyclæ urbs 293.a
 ana fluuius 249.c
 anabænon flu. 327.b
 anacharides unde sit oriūsus 8.a
 anacharidis Scythæ dictū de sua
 patria 8.b
 anachoræ pop. 363.c
 anadiplofis 71.c
 anagmites pop. 94.b
 ἀναγμίτις quæ dicantur 121.c
 anamento quo veteres usi sint
 332.c
 anathemata dijs dedicata Romæ
 sponte decidunt 121.c
 anaurus flu. 700.a (112.c
 anaxagoræ opinio de comētis
 anaximander Milesius Signiferi
 obliquitatis inuentor 22.b
 anaxes flu. 908.a
 anchise urbs 214.c
 ancheta pop. 364.c
 anchoræ mediū sine remonē com-
 plexus Delphin qd denotet 333.b
 ancile quid sit 991.b
 ancona urbs unde dicta 217.a
 anconitana Marchia 217.b
 ancyle quid propriè sit de q; eo fa-
 bula 133.b. 134.a
 ancyra urbs 325.c. 328.b
 andamus flu. 346.b
 andria urbs 325.c
 anemo flu. 218.a
 anemuriū promont. 253.a. 336.b
 anglia unde dicta 246.a
 anglia Insulæ descriptio, limites
 & appellationes uariæ 83.c
 anglia quis primū subiugarit 83.c
 anglos esse German. 83.c. 246.b
 animus quid, aut ubi, aut unde sit
 magna inter philosophos dissen-
 tio 287.b
 animi sedes ubi sit 733.c. 287.b
 animæ corpus quasi sepulchrum
 748.c
 animæ in sepulcorum quot annis
 hinc inde errare solent 6.c. 748.b
 animarum transformationem qui
 approbarint 104.c
 animis emaculatis qui anni de-
 dicati sint 956.a
 animatia quæ singulis planetis tri-
 buantur 22.b
 animantiū uires in quibus maxi-
 mè sint 254.a figuris Aegyptij
 res suas denotabant 333.a ue-
 nentorum copia 49.a
 annibal Pænorū dux alterū ocu-
 lū amittit 216.a quo in loco ex-
 statè in Italia celebrarit 224.b
 Italiā inuadit 159.c ubi à P.
 Cornelio sit superatus 89.b.c
 magnis difficultatib. Rhodanū
 transit 89.b Romanos ingenti
 cæde afficit ad Cannam pagum
 159.b
 annibalis iter in Italiā 222.c cle-
 mētia erga deuictos 869.c præ-
 cipua res gestæ in Italia 159.c
 uictoria cōtra Romanos ad Can-
 nam 822.b.c
 annonam uberem frumentariam
 quid denotet 292.a
 annonia quid propriè sit 290.a
 annus magnus qui dicatur 292.a
 Solans & Lunaris 292.a
 anni apud Rom. secundum confi-
 liū nomina signati 264.c. 828.c
 qui dedicentur purgationib. &
 uernaculandis animis 6.c
 antæi pop. 342.b
 antei Gigantis & Herculis confli-
 ctus, eiusq; interitus 182.c pro-
 digiosa magnitudo. ibid.c
 antei Gigan. fabula quid denotet
 183.a
 antandrus opp. 147.a
 antarctici poli. long. & latit. in Af-
 syria 922.a
 antenoris urbs 793.a
 antenorei pop. 792.c
 anthedon urbs 330.c
 anthemusa urbs 915.a
 anthropophagi 8.a
 antiates in societatem Romanorū
 suscepti 118.b
 antigones 147.b
 anticyra urbs 307.a
 antigonenses 312.b
 antiochia à quo condita sit 329.b
 646.a eius descriptio & poten-
 tia 351.b.c
 antiochus prælio superatus à Pom-
 peio 248.a
 antitaurus flu. 251.b. 340.c
 antiū oppidū depopulatur 172.c
 antobroges pop. 89.c
 antomedontis mors 184.b
 antonius ex Senatu Rom. excede-
 re iussus, ob hanc causam ad Cæ-
 sarē confugit 60.b se cū suis
 copijs ad Alpes se proripit 14.c
 hostis Pop. Rom. iudicatus 13.c
 L. Antonius Perennis obsessus & ca-
 ptus 13.b ubi ab Octauiō sit
 deuictus 14.b cur sector Pom-
 peij uocatus sit 42.a
 M. Antonij res gestæ 875.b 876.a
 clades ad Leucas 878.a
 antonij oratoris interitus 174.a
 175.b
 antonianorū clades ad Mutinam
 14.a.b
 antonini lex de Vfuris 43.a
 antron urbs 688.c
 antuerpia quando fluxus & reflus
 xus maris fiat 91.c
 anubis cultus & sacrificium apud
 Aegyptios eiusq; descriptio
 962.b (1.c
 aonia quomodo olim dicta fuerit
 apamea urbs 328.b
 apellis pictoris patria 915.b
 appenninus mons unde dictus
 11.b. 215.a
 apēnini mōtis descriptio 215.a.b
 arcolæ 223.b
 aphrodisias urbs olim Megalopo-
 lis dicta 345.c
 aphrodisia inf. 790.c
 aphricanum bellum quot diebus
 Pompeius confecerit 71.c
 aphyton urbs 783.b
 apidanus flu. 700.b. 701.a
 apis bos in Aegypto numinis uice
 cultus, eiusq; descriptio 940.c
 941.a
 apēninia olim Italia dicta 11.b
 apollo cur ἄσφιας sit dictus 754.c
 cur Pæon dictus sit 348. 783.c
 morborum curator 102.b
 apollinis Clarij templum 915.a
 Delphici Oraculi descriptio 19.
 a & Bacchi opē cur Poëtæ ple-
 runq; inuocent. ibid.a & Mar-
 tyæ certamē musicū 326.c Py-
 thij templū 308.a simulacrū
 148.a templū spoliatū 246.c
 uariæ appellationes & arma
 148.a
 apollin! Taurus mactatus 137.a
 apollonia urbs 323.a regio 682.c
 apollonius magus 723.a. 125.b
 apollonij enarratoris uerba de
 Scylla & Charybdi 116.a Tya-
 nei patria 341.a scholiast uer-
 ba de Aegæo mari 29.b uersus
 de Pelope 184.b.c
 aponus flu. 792.c
 apoplexi qui dicantur 155.c
 appia uia à quo lapidibus sit stra-
 ta 74.b. 293.a
 appiani locus de uexillis Cæsaris
 & Pompeij 5.a
 Appuli pop. 217.a. 254.c
 bb 2 appulo-

apollorum tria genera	354. c	arcadis transformatio	348. a	arlacez pop.	161. a
apulix fertilitas.	ibid. c	arcades unde προεληνοι dicti sint	310. b	ariana regio	363. c (364. a
apries rex Aegypti	974. c	esse omnium mortalium pri-		ariana regionis long. & latit. grad.	
aproxius herba venefica	720. b	mos. ibid. b Musices prorsus de-		aricia oppid. captum 172. c a quo	
apuleius de figuris Aegyptiorum	333. a	dicti	312. a	condita sit	294. a
aqua Martia a quo primum in ur-		arcadum mercatura & structa	311. a	aricina Diana unde dicta	294. a
bem sit ducta	208. a	uius. ibid. a mores & vita	311. a, 312. a	aries instrumentum bellicum quid	
aquarum effusionem quae constel-		arcadibus Spartiataz bellum infe-		proprie sit	86. c. 390. c
latio portendat	141. c	runt	311. a b	arimaspa pop.	363. a
aquarius unde nomen habeat	141. c	arcadas inuitari, & alia plura pro-		arimaspi populi monoculi. ibi. b.	
aquarij sideris descriptio	141. c	uerbis	312. a	359. c unde dicti	363. b
proprietates & natura	141. b	arcadicum germen & Bos Arca-		arimi pop.	656. c
aquilae natura	1022. c	dicus	872. b	ariminum a Liburnis devastatum	54. b
aquisgranum oppid.	91. b	archaismus	869. b	a quo & quado conditum sit. ibi. b	
aquitania regio	101. b	archelaus rex Cappadocum	341. a	in que finem sit conditum	57. a
aquitaniae pop. & descriptio	94. b	archelous flu.	696. c	unde nomen habeat	54. b
aquitani pop. 94. b. 99. b Germ.		archesilgae philosophi celeberrimi		Cesar clam occupat	53. b. c
Hacstantaner 100. c a Caesare		patria	325. c	arimeneses quorum populorum	
grauiter affligi	94. c	arcti astra eorumque descriptio	15. c	incuriones sustinuerint	57. b
arx unde dicta, & quid differat ab		arcticus & Antarcticus Polus qui		ariobarzanes rex Cappadocum ele-	
altare	383. c	dicatur	17. a	aus	340. c
arabia triplex earumque descriptio,		arctici circuli descriptio	684. c	arionis ortus	712. a
limites, urbes, fluitij & alia	341. b	685. a		arisa urbs	325. c
829. b		arctophylax	901. b. 278. b. 347. b	aristaeum oppidum	149. a
arabiae urbium gradus longitudi-		902. c qd. proprie dicatur	347. a	aristaei fabula	678. a
nis & latitudinis	342. c	arcturus flu.	248. c	aristobolus proelio superatus a Po-	
fertilitas	340. a	arcturus quid proprie significet		peio	33. a. 248. a
arabum mores, uictus, habitus, con-		347. b. 278. a. b		aristomachi interitus	184. b
suetudo	341. c	arcturi descriptio	902. c. 347. c	aristoteles quid animum nominat	
arachosij pop.	363. c. 347. a	arcturus & Boota ut differat. ibi. b		287. b	(50. c
arandum quando non sit	291. a	arduenna sylua	91. b	aristotelis locus de colore Iridis	
Aranio urbs	98. c	arecomitorum urbs	98. b	arithmeticos inuentores	330. c
arapotes lacus	974. b	arelate urbs	98. c (101. b	arius flu.	363. c
ararat regio	846. a	aremorica regio nunc Aquitania		aritia urbs	651. c
ararath mons Armeniae	252. c	areta rex Arabum	341. b	arma pro patria sumere honestum	
araris ortus, nomen, tractus & ostium		arethi pop.	264. a	esse	199. b
100. a. 88. b. 100. a	(20. a	arethusa Siciliae fabula	11. b. 310. a	arma ueterum	405. a
aratro quis primum boues iunxerit		aretium captum	198. c	armatura leuis quem ordinem te-	
arati locus	144. c de Arctico cir-	argenteratum urbs	93. b	nuerit olim	840. e
culo	685. a de Arcto Phylace	argentum intra loculos intactos a		armenia duplex utriusque descri-	
902. c de Cynosura & Helice	902. c	fulgure liquefieri	113. b	prio	251. c. 252. c. 341. b
194. a b de fulminib. 113. b de		argestes uentus alias Corus	90. c	armenia Tigrani traditur	263. b
Hyadis stellis	276. c. 227. a. b	argi Peloponesi descriptio	693. b	armeniae descriptio eiusque limites	
de Phoenicum navigatione	331. c de	argui aliis Inachidae unde dicti		845. c. 252. c. 608. c	
urbs	899. c monumentum	695. c		armeniae pylae	911. a
336. c		argiuos quis primum usum fru-		armenij pop. 845. c quomodo	
araxea regio	934. a (949. a	ctus docuerit	696. b	sint oppugnandi	8. c
araxes flu. 8. c. 250. c. 353. b. 792. a		argo nauis tibi structa & unde di-		armeniorum literae	252. c habitus
araxes flu. omnium annuum ferti-		cta sit	705. b. 275. a. ibi. c. 302. c	arma & mores	252. c
lissimus	8. c	argonautae unde primum solue-		armorum conflictus in aere audis-	
arbaces Medorum rex	696. a	riat	274. c	tus	123. a
arbitis urbs	347. a	argonautarum & navigatio & praeci-		arni fluuij ostium	217. a
arbores immensa crassitudine	101. a. b	puae res gestae	341. c. 320. a. b	arquarij interitus	175. a
apud Sceres lanam sua spon-		276. a		arrabo flu.	296. a
te gignunt	8. b immensa ma-	argo sydus	904. b. c	arriani Stoici responsum Alexandro	
gnitudinis	216. a cur ueteres	argon oppidum	19. a	datum 201. c uerba de Iride	339. b
dij consecrari	382. c	argos unde dictum	831. a	arrogantes quae constellatio red-	
arca Noe ubi post Diluuium sub-		argos urbs	320. c	dat	142. b
federit	252. c. 8. c	argos plures urbis fuisse	693. b	arsaces unde sit oriundus eiusque res	
arcadia unde dicta	278. b	831. b		gestae 30. a rex Parthorum	909. a
arcadiae uariae appellationes	310. b	aria	863. c	eius res gestae & praecipue contra	
arcadiae descriptio.	ibid.			Parthos 923. c Antiochum Se-	
				leuci	

I N D E X.

- leuci filium debellat 30. b
 arfaces cur Parthorū reges omnes
 sint appellati. ibid. b Parthiam
 occupat. ibid. a
 arfacidæ unde dicti 30. a. 909. a
 arfandarum origo. ibid. a
 arfamofata urbs 908. b
 artacacua urbs 363. c
 artaxata urbs 908. b
 artaxerxes quid significet 269. a
 artemisium locus Dianæ 652. c
 arteriæ quæ propriè dicantur 136. c
 aruerni pop. 89. c
 aruëtorum terra, oppida & consue-
 tuerudines 96. c
 aruiffa alias Chios 906. a
 aruspicia quo ritu facta sint 127. a
 aruspiciæ inuentor 137. b
 aruspex & Extispex qui dictus sit
 127. a (135. a)
 aruspices unde futura prædixerint
 aruspicium quid 730. a quis in-
 uenerit 718. a
 ascalon urbs 330. c
 ascalum Picenum oppidum à Cæ-
 sare captum 75. a. 228. b
 ascanius primus sacra Latiali Ioui
 instituit 47. a
 asca uicus 309. b
 asia unde sit nominata 360. a
 Crasso in fœderis passione ce-
 dit 4. a. 24. c deficit ad pop. Ro-
 man. 79. a
 asia descriptio & fertilitas 328. a
 395. b. 907. b. c. 989. c
 asiatica opulencia à Romanis inte-
 gra depradata 37. c
 asiatici effeminati milites 844. a
 asinus sinus 905. a
 asine oppidum 905. a
 asini Antonij 688. c
 asinus Romæ loquitur 221. c
 asius Mathemat. insignis 130. c
 asopus flu. 700. b (370. c)
 asparagi ingentis magnitudinis
 aspis & aspidū copia, item natura
 & uenenum 1016. c
 aspidis serpentis descriptio & na-
 tura 1007. c. 1008. c. 1009. c
 aspidum genera. ibid. b
 aspidis miraculum ibid. b
 asperidus urbs 917. a
 asraracus unde sit oriundus 328. b
 assus 325. b (921. c)
 assyria sub quo signo cœl. iaceat
 assyriæ descriptio, limites, & alia
 923. a. b. 329. b. 876. b
 assyria olim Arabia dicta 30. a
 assyriorum studia 139. a
 assyriorū regnum quādo ad Me-
 dos sit translatum 923. b uetu-
 rissimū 329. b regū sedes 646. c
 astræus flu. 324. b
 astrologia circa quæ ueretur 735. b
 astrologiæ inuentio 126. b. 718. b
 723. a sectæ quot fuerint olim
 718. b inuētores qui primi fue-
 rint uariæ opinioniones 139. a
 astrologorum prædictiones unde
 718. a. b
 astronomiæ inuentio 718. a. 4. c
 inuētores qui primi fuerint ua-
 riæ opinioniones 139. a
 astronomiam qui populi maxime
 coluerint 139. a quis primum
 Græcos docuerit 120. b
 asylum quid & à quo primum sta-
 tutum sit 827. a. 828. a. 27. b
 unde dictum 27. a. 828. a
 asyla apud Græcos quomodo di-
 sta sint 124. a
 atarantes pop. 120. b
 atax flu. eiusq; tractus 89. e
 athamania regio 317. c
 athamanas pop. 704. b. 317. c
 athamas mons 317. c
 athamantis tyranni furor 318. a
 athenæ unde dictæ 711. c
 athenarum origo 712. a
 athenienses unde Cecropiæ sint no-
 minati 257. a
 atheniensium & Megarēsiū in-
 ternecinū bellū ob Salaminem
 insulam 315. b imperiū quid
 euerterit 37. b
 athlantes stelle 385. c
 athletarū ab Oenomaio interfecto-
 rum nomina 184. c
 athos mōs altissimus à Xerxe per-
 uis factus 266. c celat latera
 Lemniæ bouis proverb. 267. b
 athon montem Xerxes peruium
 facit 270. b
 atlas flu. 120. c Mauritaniæ rex
 astronomiæ peritiss. 119. c cur
 cœlum humoris sustinere dica-
 tur. ibid. c mōs unde nomen
 habeat 120. a
 atlantis montis descriptio 1005. c
 119. b fabula & cur fingatur cœ-
 lum portare 1003. c
 atlantem mōtem quis primus ex-
 ducib. Ro. transgressus sit 119. b
 atlantes plures fuisse 120. a. b
 1004. b
 atlantum mores & cōsuetudines
 120. b
 atlanticum mare unde dictum
 120. a. 364. a
 atrebates pop. 96. c
 atrei fabula & odium in fratrem
 114. c. 115. a. 830. c
 atropos una ex Parcis 32. a. 286. b
 atralia opp. 917. a
- atceius Crassum ad bellum exceden-
 tem cōtra Parthos diris execra-
 tionibus prosequutus 28. b
 attichfraut uires 1023. a. b
 artilius Colatinus ab aratro ad cō-
 sulatum uocatus 39. a in Capi-
 tolio Rom. trucidatur 62. a
 Regulus ab aratro ad consulatū
 uocatus 39. a
 attilij fortitudo 400. c
 attoniti qui dicantur 155. c
 auaritiæ detestanda exemplum in
 Crasso 6. b
 auaricum opp. à Cesare captum
 & miserè depopulatum 95. b
 audaces quæ constellatio reddat
 142. a. 143. a
 auenio urbs 98. b
 aueniona urbs Gallie 89. a
 auenticum nobile oppidum olim
 108. a
 auerni lacus descriptio, nomen &
 alia 267. c. 268. a
 auene fluctus 126. a
 aues præpetes quæ dicantur 1007. a
 ominosæ quæ habitæ sint 121. c
 quibus leguminib. maximè dees-
 lestantur 980. c
 auferdi fluij fons, nomen & tra-
 ctus 218. b
 augurandi ars à quibus primū
 ad Græcos sit translata 125. b
 in quibus maximè sita fuerit
 126. c. 127. a
 augures quā partem mundi in-
 ter augurādū obseruarint 343. b
 apud Græcos præstantissimi
 qui fuerint 125. b quomodo
 ex auium uolatu futura prædixe-
 rint 132. b quibus notis olim
 templa signarint 55. c quot
 initio creati fuerint 132. a
 augurum numerus apud Roma-
 nos indices autus 125. b. c
 collegium quis instituerit 132. a
 augurium quis inuenerit 126. b
 718. a 717. c quanta in digni-
 tate apud Rom. fuerit 125. c
 augurij multiplex usus 717. c
 augurijs quæ aues habitæ sint apa-
 tissimæ 127. c
 augusta Treuirorum uetus Impe-
 rat. sedes 100. c
 augustodunum opp. 97. a
 augustus Casari diuinos honores
 præbet 964. a
 augusti symbolum 333. b uictori-
 æ & res gestæ ad Actium 14. c
 somnium 283. b sepulchrum
 953. b. 954. a
 auli interitus 1014. c
 aulidensis portus 308. b
 bb 3 aurea

I N D E X.

- aurea** ætas quo tēpore fuerit 17. c
aurea Cherfonesus 528. b
auream argenteamq; monetā quis
 primum percussit 713. b
aurei Velleris fabulæ ratio 249. a
 raptus 321. c
aurelia urbs olim Genabum di-
 cta 100. b
aurelius Scaurus à Cimbris cap-
 tus 58. c
aurelij hominis cuiusdam Roma-
 ni interitus & insignis sententia
 181. a
aurifodina 94. b
auri magna copia 865. c. 866. b
auroræ color qualis sit 279. c
aurum princeps malorum 299. a
 intra loculos intactos à fulgure
 liquefieri 113. b
aurum coronarium quod dictum
 sit 33. a. 66. b & argenti Sar-
 matæ ignorant 7. c quæ flu-
 mina proferant 328. a
auruspices quid dijs sacrificare so-
 lebant 402. b
auruspicium unde sit dictum 128. a
auson cuius filius fuerit 5. b
ausonia regio unde & quæ sit di-
 cta 5. b. 826. c
ausones, Latini, & Umbri uno no-
 mine Tyrheni appellati 190. a
an rectè Aurunci dicantur 5. b
 & Ausonij 826. c
auspicium quid 717. c
 quis inuenit 718. a. 126. a
 quo ordine apud Romanos fa-
 ctum sit 128. a
auspicia quæ dicantur, eorumq; ge-
 nera & multiplex usus 128. a
auspiciorum observationes 132. b
auspicijs qui adhibiti olim fue-
 rint 128. a
austræ descriptio 667. c
aufter unde flet & unde dictus
 226. c. 989. b. 110. b
austri uenti natura & qualitas
 291. a
austrinus axis qui dicatur 17. b
autaricus unde ortus 258. c
authoris sententia de quodā ob-
 scuro loco 40. a
authorum sensus ab indoctis seu
 non rectè intelligentibus inter-
 pretibus sæpe deprauatur 24. a
autumni initium 143. b. 277. b
autumnalis temporis Chronogra-
 phia 271. a
auximates pop. 228. a
auximum à Cæsare captum 228. a
 b. 198. c
auxur urbs unde dicta 293. a
auxuris ibid. a
- axis** quid sit propriè 387. b. 379. c
 725. a. 900. c mundi qui di-
 catur & quoduplex sit 17. a
axiomantia quid 754. b
axon flu. 95. b
axones pop. ibid. c
azanes unde dicti 320. c
- B
- Babylon** cur initio Ninive sit di-
 cta, & quando sit amplifica-
 ta 4. c quando sit condita,
 deq; eius origine uariæ opinio-
 nes 4. c. 5. b quoties sit dire-
 pta 5. b
babylonis urbis descriptio 4. b. c
 695. a deuastatio 5. c. 262. a
babylonia regio 252. b
babyloniæ origo 645. b descri-
 ptio murorumq; circumfere-
 tia 911. c. 923. a destructio &
 interitus 923. a. 924. b
babyloniorum studia 718. b re-
 gnium quo tempore florentissi-
 mum fuerit 645. a. 923. b
babylonici regni interitus 645. a
bacca 384. b
baccha sacerdos Bacchi 147. a
bacchæ Threissæ quæ dictæ sint
 147. b
bacchus cur è femore Iouis dica-
 turnatus 959. a. b Lyæus un-
 de dictus 147. c in Thracia di-
 uinis honoribus cultus. ibid. c
 quibus in locis colli solitus fue-
 rit 20. b uini repertor 19. b
 ubi à Nymphis educatus sit 20.
 a unde Vitisator sit dictus, &
 unde diuinos honores sit na-
 ctus 19. b
bacchi opem cur Poëtæ plerunq;
 inuocent 19. a Eridici uita mol-
 lis & effæminata 19. c colum-
 næ suæ expeditionis. ibid. b in-
 cunabula ubi locorū inueniatur.
 ibid. c peregrinationis de-
 scriptio & Genealogia. ibid. b
 sepulchrum 19. c. 20. a. 959. a
bacchi quot fuerint 19. b
bacenus sylua hodie Nigra sylua
 106. a
badra urbs 356. b c & Bastriano
 rum descriptio ac mores 922. c
bastriana descriptio 356. b. 932. c
bastriani unde dicti 356. c
bastrianorum mores, uictus, habi-
 tus & consuetudines. ibid. c in-
 genium & natura 933. a
bastrius amnis 356. 923. a. b
badensis principatus 162. c
badij opinio de Bacchi peregrina-
 tione 20. c interpretatio aut
 laudata aut uisuperata 24. a
40. a. c. 50. c. 51. a. 84. b. 100. c.
 378. b. 733. b. 739. c. 786. c.
 790. b. 818. b. 824. b. 825. c.
 890. a. 906. b. 922. a
balbicus insula facta 222. c
baleares insula 903. c unde di-
 ctæ sint 53. c. 405. a cur à Græ-
 cis Gymnasæ dictæ sint 54. a
balearum insularū descriptio si-
 tus, soli natura & qualitas. Item
 eorum incolarum ritus, consue-
 tudines, mores & statuta 53. c
 item uariæ appellationes earum
 dem. ibid. incolæ Augusti or-
 pem implorant contra cunicu-
 los 54. a
baleares optimi sagittarij 53. c
balcarica tela 54. a
ballene 783. b
balcaricum pelagus 53. c
balesium op. 254. c
balista quid sit propriè 270. c
 388. a. 665. c
balsamum ubi nascatur 955. b
barbara sacra 383. b
barcino urbs 671. a
bardi qui dicti 754. c homines
 apud Gallos laudationib; & poë-
 ticis rebus dediti 103. a
barion opp. 257. a
basilidæ pop. 364. c
basilij Magni opinio de maris reci-
 procatione 92. c
basiliscus serpens uenenosus 1012. b
basilisci mira natura 1018. a fan-
 guinis natura 1018. a
bastarna pop. 164. a. 295. b. 358. a
batana auris 99. a
batani populū eorumq; oppida &
 descriptio. ibid. a. b
batani gens inclementissima
 99. a
bateus quid sit propriè uariæ opi-
 niones 211. a
battus unde dictus 981. b
batti res gesta in Africa 981. b. e
bauari pop. 162. c
beatum quem Epicurei dixerint
 214. b
bebe & Bebicij 705. a
bedæ uerba de Africa 982. c
bebrycis historia 149. c
belgæ Germ. Belger 100. c un-
 de sint oriundi 96. b
belgarum terra & limites item ap-
 pellationes 91. a descriptio &
 consuetudines 96. b cõflictus
 cum Cæsare 95. c fuga ibid. c
belgica gētis uaria nomina 96. c
belgica Gallia Comata 91. b
belgradum à Turcis expugnata
 324. b
 bellicens;

I N D E X.

- bellicensis urbs 96.b
bellocasses pop. 96.c
bellonæ sacrificia quo ritu facta
sint 122.b.c. 849.a
bellona Dea belli eiusq; descrip-
tio & nomen 849.a.b
bellonæ sacerdotes apud Gallos
quæ natione ediderint 122.b
bellonaci fortissimi pop. 96.c
bellica instrumenta seu Machinæ
ueterum 388.a.b
bellicosos homines quæ regio pro-
ferat 927.c
bellicus apparatus in bello pirati-
co 32.c
bellum castrum oppidum 224.a
cimbricū 60.a civile quomo-
do sit dicendum 2.b civile in-
ter Romanos primum quando
acciderit 76.a Spartanū 15.a
inter Romanos & Antoniū 13.c
tumultus ut differant 55.b
belli ciuilibus principū 24.b. 43.c
causa & fomes 2.b.c. 6.c. 20.c
21.a. 241.b.c breuis descriptio
a.b.c prædictio 147.c tēpo-
re qui consules fuerint 71.a.b
alterius causa ob cædem Cæsaris
150.c schema cælestis 145.a
inter Mariū & Syllā causa 165.c
Piratici descriptio 245.c. 246.
c. tumores semper uarij sunt
106.b feruillis finis 243.a
bella qui planeta portēdat 143.a
belum syderalis scientiæ authorē
esse 4.c
beli templum ibid.c
beneuentum urbs 179.c
berenia prima ex Vestalibus uirgi-
nibus 148.a
berenicæ stellæ 142.c
bergebi pop. 94.b
berini pop. 668.a
beranus mons 317.c
beraldi interpretatio 378.c
berytus urbs 331.c
biblus urbs 331.b
βίβλος & βίβλος quid significet
332.b
bidental quid fuerit apud Roma-
nos 133.c
bigerrones pop. 94.b
birenen qui inuenerint 393.c
bisanthium siue Viscontium oppi-
dum 89.b
bistones & Bistonij aliâs Thraces
dicti 181.c
Bistonij pop. & stagnum 872.b
bistonum gens 849.b
bithocus interficit Mithridatem
79.b. 80.b
billa uictus 399.b
bitterich opp. 95.a
bituriges pop. 93.c. 94.b
bituriges qui populi nominentur
uariae rationes 95.a
biturigum terra. ibid.a
bizantium urbs nunc Constanti-
nopolis dicta 181.c
blitera urbs 98.c
bæbeis lacus 703.a. 790.a
M. Bæbij interitus 175.a
bæotia olim Aonia dicta 1.c
bæotiæ descriptio, situs, nomen,
ciuitates & alia 308.b
bæotica regio unde dicta 714.a.
249.c
bætis fluuius. ibid.c
bolis quid sit 787.a
bolides & faces ut differant 111.c
bombycum telam quis primo do-
cuerit 915.c
bononia urbs 793.a
bonū quid Stoici & Epicurei no-
minarint 214.b
boota & Arcturus quid differant
347.b
bootæ syderis descriptio 347.c
bootes syderis descriptio & fabu-
la 278.b.c. 347.c
boreas uentus unde dictus & un-
de flet 87.b. 990.a
boreæ uenti natura 292.a
borbonenses pop. 96.c
borion promont. 83.c
borysthenes flu. 7.b. 364.c
bos loquitur 121.c. 788.b
in Aegypto numinis uice cultus
940.c
bouis simulachrum 267.b
boues aratro quis primum iunxe-
rit 20.a
boues candidos aqua quædam in
Falisco reddit 107.b
bosna regio 324.b
bosphorus quid sit 902.c unde
sit dictus 361.a
bosphori descriptio 7.b duo
902.b
bouianum urbs 179.b
brabantii pop. 91.b
bracca quid sit 98.c
braccata Gallia unde dicta eiusq;
descriptio 98.b. 90.a
brachmanes qui dicti 754.c
brennus senonum 58.a
briga mons 89.a
brigetium oppidum 667.c
britannia insula nunc Angliæ 83.c
Romanis subiecta 245.a.b.
246.a. 291.b.c. 642.b
britannicæ insulæ descriptio 246.
a.b
britanni cur Flauii dicuntur 292.c
britannis cur Cæsar Bellum intu-
lerit 245.a
britannorum arma in prælijs 96.e
britannici belli breuis descriptio
245.a.b
brundisium urbs 254.c unde
dicta 255.a. 273.b à Cæsaria-
nis direpta 273.a.b cur ca-
put ceruinum appelletur 258.a
brundisij urbis descriptio, Origo
& alia 255.a.b
brundisienfis obfidio 467.e
brutius ager 222.b
brutus & Cassius ubi ab Octauiio
uicti sint 151. 152.c. 2. 148.c ubi
à Cæsare sit uictus 731.c quem
in ciuili bello sit secutus, itē un-
de sit oriundus 191.c Mu-
tinæ ab Arctonio obsessus 13.c
bruti laus 192.c. 852.c delibera-
tio apud seipsum 195.a. 196.
a.b.c. interitus 193.a
bruto noctu Dæmon apparet, &
ei mortem in Philippis prædicat
ibid.a
bruti quot fuerint eorumq; res ge-
stæ & historia 852.b. 828.b
bubo auis funesta, & significatio-
nes quæ ex eius uolatu fuerint
obseruatae 123.b. 127.c
bucuntius amnis 668.b
buda oppidum. ibid.b
budæus quos sectores nominet
42.a reprehenditur 302.c
budini pop. 364.c
bugis lacus 7.b
bulgaria regio 324.b
burgundi pop. 96.a
burgundiones pop. 97.a
busridis interitus 182.c. 183.a
buzigæus mons 317.c
butrotus urbs. ibid.
byzantium urbs 322.b
- C
- Cadmæ Thebæ unde dictæ
694.a. 308.c
cadmi enigmata 319.a
fabula eiusq; posterij 694.a
318.b peregrinatio 333.a pro-
genies 711.a. 318. inueta 318.b
c 319.a
caduci pop. 96.c
cadurci pop. 89.c. 100.a
cariæ uentus 676.a
cæcius mons 296.a. 667.c
cæraestes animal eiusq; natura
743.c
cæsarea Augusta à quo sit condita
341.a. 921.a
cælestes orbis seu globi qui sint
139.b
cæsar Augusta urbs 671.a
bb 4 cæsar

I N D E X.

Cæsar Calpurniam L. Pisonis filiã in uxore ducit 27. c Spartaco latroni comparatur 243. b cur Britannia bellũ intulerit 245. a quanta dominãdi cupidine exarferit 34. a. b varijs modis à Pompeio calumniatur 243. a. b 244. a. b. c primus Anglos domuit 83. c Italiam cum exercitu inuadit 43. b quo die Rubiconem fluium cum exercitu transgressus sit 51. a in fœderis pactioe Gallias obtinet 4. a cur aduersus Romanos bellum suscepit 69. a cũ exercitu in Apuliam cõtendit 235. c. 236. c à piratis captus 246. c Theaurũ Romanum suis militibus rapere concedit 298. a. 299. a. b exercitũ suum in acie contra Cæsarem educit 773. c cur fulmini cõparetur 36. b Neruius inuadit 29. c Romã occupat 297. c Augustus cognominatus eiã statua 20. pedũ long erecta 832. b quẽ Deũ inuocant ante pugna Pharsalicã 799. c Iuliam filiam suã Põpeio collocat 4. a cur Euro uento cõparetur 226. c Distator immolans in extis bouis nõ inuenit cor 136. b Calpurnia L. Pisonis filiã in uxore ducit 4. a quã ob causam cum Crasso & Põpeio fœdus inierit 4. a quot annorũ spaciõ Gallos subegerit 65. a conf. Rom largitionib. corripit 63. a in Iberiã cũ exercitu descendit 371. b. c cõsul creatus 23. c quã mortẽ optimã diindicarit 854. a Galliã cũ exercitu inuadit 24. c Rãdẽna discedit. & clã Ariminũ occupat 83. b ubi à Pompeio primũ sit prãlio superatus 1. c Põpeio pacẽ offert, at ille recusat 227. a literas ad Senatũ Ro. mittit, quibus deprecatur, ne sibi populi beneficiũ adimeretur 43. b Distator angustias Isthmi transfodere aggreditur 28. c quã causam Belli ciuilib. prætexerit 21. a. Põpeiu prope Dyrrhachiũ ad pugna prouocat 637. c quẽ Deum in bello ciuili inuocarit 5. a à quo primã sit percussus 200. a quo anno ætatis interierit 36. a

Cæsaris clementia erga deuotos 870. a. 230. c distũ 34. a editũ 225. c animã ad cælũ non transiisse 872. a simulachro in foro erecto, cur cometen supra caput posuerit 212. c

cæsaris actiones post direptũ ænarium 371. b. c uerba in Catonẽ audita eius morte 680. c opus in mari Adriatico 266. a turpis fuga ad Dyrrhachiũ 677. c. 678. b respõsum ad Massiliensũ legatorũ orationẽ 379. c exclamatio ob Catonis interitũ 758. c & Põpeij odiũ unde 6. c magnanimitas in pugna 847. c 848. b cohortatio ad milites ante pugna Pharsalicã 51. c 68. b 809. b clementia erga ciues Romanos in pugna Pharsalicã 809. a triumphũ 150. b. 291. c & Põpeij affinitatem quid differit 4. a facinora 2. c ingeniũ, natura, uirtutes 36. a naues aliquot incensa 635. c uictoria ad Vticã 679. b & Catonis cõparatio 205. c. 206. c memorabiles res gesta per deceniũ 94. c fœlices successus in Italia 228. b literar. missarũ ad Senatũ tenor 43. b castra ex improbitate à Gallis expugnãtur 97. c ira erga Senatũ Rom. 43. a. 44. a magnanimitas cũ Alexandri cõparatur 36. a somniũ antequã Rubiconẽ fluiũ transgredereetur 47. c 44. c acies in Pharsalica pugna 795. b copiarum numerus in Pharsalica pugna 776. b. 796. a uictoria in Pharsalica pugna 863. b. c res gesta ad Massiliam 384. c res gesta cõtra Gallos & Britannos 245. a res gesta in Italia 225. a. b res gesta ad Rhenu 244. c res gesta post Pharsalicã cladẽ 1026. c ante necem Capuẽ tabula Græcis literis scripta inuenta, quã eius interitum demonstrabat 214. c mortem quã prodigia præcesserint 832. b. 112. c. 136. b interitus 150. c. 174. a monumentum & exequia 833. a

Cæsari quod Phasma ad Rubiconẽ fluiũ oblatũ sit 48. c qui pop. ex Gallia & Germania suppetias tulerint 105. a. b ab Augusto diuini honores exhibiti 964. a

Cæsarem in carcere duci iubet Cato 71. c quis maximẽ ad bellũ ciuile incitarit 63. a qui populi in bello ciuili imitati sint 4. a

Cæsariani ingenti clade à Neruijs afflicti 97. b

Cæsarianorum conflictus 836. a. b & Gallorũ conflictus 98. a factus 635. b. c. 779. c interfectorum numerus in clade Pharsalica

falca 789. c 680. c 855. c clades ad Massiliam 392. a. b

caffa peninsula 264. a

caicus flu. 324. b

caicta portus 293. a

cairus urbs 334. b

calabria unde sit dista 260. a

calabria descriptio, limites, fluij & oppida. ibid. a

calabri pop. 217. a. 254. c

calabri Hospitis Xenia 260. b

calamitates quã constellatio portendat 141. b

calari oppid. 290. b

calarnea turris 313. a

calectum 246. a

caleni 267. c

calepini error 204. a

caleti pop. 96. c

caledonia sylua 83. c

caledonia sylua 652. b

C. Caligula Isthmum transfodere aggreditur 29. a

callicia herba benefica 720. b

callirhœ oppidum 30. a

calpe mons 119. a. b

calpe promontorium 362. a

370. b

caluus mons 667. c

calydonia sylua & Calydonius aper 698. c

calydon & Calydonia unde dista 698. c

camz pop. 364. a

cambyfes flu. 357. b

Io. Camerarij uersus de Somnio Agamemnonis 772. c

camerarij uersus 712. c

camefena unde Italia sit dista 11. b

camillus cur alter urbis Roman. conditor sit distus 238. c

Roman. è Senonum manu liberat 58. a

camilli facultatum tenuitas 39. b

continentia, uita & mores 39. b

de Vcientanis triumphus 39. b

camillorum historia 814. a. b

campania regio 221. b.

267. c

campi Lapidei 90. b

campus Couinarij qui dicatur 96. c

candauia montes 682. c

candidos boues aqua quãdam in Falisco reddit 107. b

canes maritimi 116. a

canine fanum 105. b

cannensis pugna 159. b. 822. b

cannensis cladis interfectorum numerus 781. a. 870. c

canopes oppid. 945. a

canopos quid 903. a

capua

I N D E X.

capena à quo fit condita	11.2	casei laudatissimi ubi in Italia ap- parentur	222.a	caton's exclamatio in Cæsarem & Pomp.	27.c
capitolinus unde dictus	302.c	castus mons	657.a. 937.a	res gestæ post Pompeij fugam ex Pharsalica clade	969.a.b
capnomantia quid	754.b	castij louis templum	969.b	oratio ad mili- tes de Libya æstu	988.a.b
cappadocia duplex	252.b	casparus quis fuerit qui Christo de auro Arabico dona tulit	341.c	Viti- censis laus	196.a
in præ- turas diuisa	341.a	caspiæ portæ quæ & unde dictæ	909.b. 254.a	naufragium	983. 984.a.b
cappadociæ descriptio, fluij, limi- tes, & oppida	340.c. 341.a	castrii mare aliàs Hircanum	76.b	periculosa nauigi- atio ad Irbam	983.a
845.b. 907.c. 251.a. 797.c		cassandræ uaticinium de Palladio	130.c	nomē unde deductum	196.a
cappadoces olim Leucosij disti- sunt 252.b quas rerum uicissi- tudines passi sint	340.c	cassandria	783.b	oratio de Pompeij defuncti laude	476.b.c
liberta- tē ferre non possunt, petunt Re- gem à Romanis	340.c	cassiope ciuitas	969.b	opinio de Stoicæ se- ctæ	201.a.b
cappadocēi nomen, mores & alia	340.c. 252.a	cassiopei pop.	313.c	familia	192.c
caprarum insula cui Deo dicata fuerit	29.b	cassius Parmensis qui fuerit	830.a	temperantia & frugalitas	213.b
capuillon portus	323.a	cassius & Brutus ubi ab Octaui- o uicti sint	148.b.c. 152.a	profopographia	211.c
capua unde fit dicta & à quo con- dita, eiusq; descriptio	213.c	cassius ob quam causam ad Cæsa- rem fugerit	60.b	de Cor- cyra in Africa navigatio	969.
de Capua scriptorum uariæ opi- niones	214.b	castor acerbitas in Rhodios	830.a	b.c. oratio ad milites	979.b
capys capus conditor	214.c	cassiorū res gestæ & historia	830.c	laus & continentia	195.a
caras auguriorum inuictor	126.b	cassos plures fuisse.	ibid. 2.c	interitus	758.c. 149.b
carbo à Pompeio superatus	75.a	castalius fons	19.a. 306.c	catopromantia quid	754.b
à Pompeio interceptus & capi- tis damnatus	239.c	castiletenses pop.	96.c	catuli & Lepidi discordia	239.b
ubi con- spexit ferrū in se stringi, spaciū ad deiciendum alium exora- uit	239.c	castori ædes dedicata	131.a	Lustatij interitus	185.a.b
carbonis fuga	178.b	castoris & pollucis historia & cō- migrationes	357.c	& Lepidi dissidium	959.b.c
carthariceota urbs	908.b	castra ad Rhenum à Romanis con- tra Germanos posita	106.a	carus, ti, qui dicti sint	196.a
carcer apud ueteres quid proprie- tatis fuerit	68.a	castrametari & metari castra phra- ses	86.b	causa locus	325.b
carcinite urbs	356.b	castrensis corona quæ apud Rom. fuerit	66.b	cauana urb.	342.c
cardines mundi qui sint	343.a	castrimonienſes pop.	820.a	cauarum urbs	98.b
989.b		casus an fortuitō fiant uel prou- dentia quadam diuina	154.b	caucaſæ portæ	77.b
carina quid proprie sit	274.c	catadupi regio	9.b	caucasus mons	254.a
caristus urbs	273.b	catilinæ genus & origo	237.c	cauchi popl	105.a.b
carmina Magica quid efficiant	724.a	catilinariæ coniurationis socij	759.b	caudinæ Furcæ duo saltus Sylue- stres	180.b
carmania regio	346.b	causæ principales	40.b	causones serpentes	1015.b
carmanix longit. & latitud. grad.	346.b. 348.a	catina regio	675.c	caurus uentus	90.c
carmanius mons	148.b	catinenses pop.	675.c	causa cadere phrasis iuridica quid significet	243.b
carmani populi	346.a	cato acris castigatō morū	206.a	cayei qui populi dicantur	105.a.b
carthanorum mores.	ibid.	quā diu in Libya errarit	102.b	cecropiæ etymon	257.a
carni pop.	216.a	c deleſtū ciuiū Romanorū ha- bet	291.b	cecropem biforcem habuisse	257.a
carnutum conspiratio contra Cæ- sarianos	98.a	libij manu infert	680.b	celadon flō,	309.a
carra oppidum	30.a	catonem ex arcano pectore redde- re sacras uoces	199.c	celenæ urbs	325.c
carra Crassus pertinet	6.a	catones plures fuisse, & qui inter hos celebriores	196.a	celenarum descriptio	327.a
carthago à quibus condita	789.c	caton's Vitiensis comparatio cum Cæsare	205.c. 206.c	celendritis & Celendiras oppidū	917.b.c
à quo fit deleta	12.b	res gestæ contra Cyprios, & quantā præ- dam ex ea in ærarium Romanū transportarit	304.c	celere quis primus usus sit	66.c
carthaginensis portus descriptio		liberi	208.a	celte alias Gelter	100.a
carthaginenses à Scipione deuicti	32.b	laboriosum iter per diserta Libya	991.a	celtarum origo	258.c
quoties in bellis Punicis prelio superati sint	159.a.b	res gestæ in Africa	981.c	celtiberi Cimbros prelio superat	59.a
quoties multati sint à Romanis	302.c	oratio ad Brutum	199.b	celtica Gallia quæ dicta sit	101.b
carthaginensium imperium quid suertit	37.b	odium & inui- dia erga Cæsarem	71.b.c	cenchris serpens	1010.b

I N D E X.

centurix in quot contubernia di- nise fuerint 68. b quid earumq; dinisio 841. a	chironis interitus 708. a sydyus 709. a. b fabula & iustitia 707. c 708. a	Q. Cincinnatus ad cōsolatum ab aratro uocatus 39. a
centurionis officiū apud Ro. 81. b	chironico herba 708. c flu. 334. c	cinctus & Cingulum unde dican- tur 129. c
cephisus amnis eius origo, tractus 19. a. 306. c. 308. b. c. 703. b	charesoror Phaëtonis 218. c	cinga flu. 99. b
cyraestes serpens 1010. c	cholerā qui planeta gignat 143. a	cingulani pop. 228. a
ceraunia iuga 252. a unde di- cta 260. a	chraptomathix auth. locus de Act næ montis natura 16. a	cinna & Marius Romam occupat 173. b
ceraunij montes 275. a	christiani quæ dona Dinis hodie no die consecrent 121. c	cinna & Marius copias coniungit 171. c
cerberus unde dicatur 747. b	chryse oppidum 252. a	cinna & Octauij dissidiū. ibid. a. b
cerberi canis apud inferos descri- ptio 740. c. 656. b forma & facies 1002. c	chryssippus ut Fatū definiat 155. a & 165. c	cinnamomū ubi nascatur 995. b
cerceta pop. 250. c	chrysothoa fluius aliās Pactolus 328. a	cinyps flu eiusq; tractus 82. c
ceres frugum inuentrix 750. c	chrystomus ubi exulārit 341. a	cinyras rex quis fuerit eiusq; opus 53. c
cereris fabula 650. b	chrysus Spartaci dux prælio supe- ratus 242. c	circæi insula 676. b
cereri cur Sicilia consecrata fuerit 290. b (49. a)	cibaria lex apud Romanos 38. b	circe uenefica 721. a
cervos cur Lybia non proferat	cibum Balearici liberis non præ- bebant, nisi prius metam ex fun- da lapide percussissent 54. a	circetium promont. 721. a
cervorum natura 742. c	cicero Pompeium ad pugnam co- hortatur 775. c ut Fatum de- finiat 155. a defendit Milonē 73. b. 74. a. b in prælio captus 680. c de cometarum provin- cijs 113. a	circius uentus 91. a
cestrini pop. 312. c	ciceronis oratio contra Antonia- nos Romæ 13. c somnium de Octauio 283. b. 767. c episto- la ad Brutum 192. c uerba de Stoica secta 201. b	circium Tauri montis partem cf- se 92. a
P. Cethegi crudelitas in Prænesti- nos 186. c	cilicix descriptio, limites & urbes 77. b. 253. a. 334. c 336. b. 846. b 916. b. 917. b	circuli Zodiaci descriptio 816. c
cehegi mos in prælio 238. c	cilicix pilæ 341. a	circiæ oppidi descriptio 307. c 714. a
chalcidica serpens 1012. a	cilicix prauitas & prouerbia de his populis 77. c	citharæ inuentor 1905. a. 708. b
chalcis insula facta 224. c urbs 273. b	cilices contra Romanos arma fre- munt 246. c	citius arbor procerissima 370. c 991. a. b
chalcidis descriptio 274. a	cilicarum infamia 77. c	citri duo genera 991. a
chalconis mors 184. b	cilici belli descriptio 245. b. 884. b. 246. c	ciocica corona quæ apud Roman. fuerit 66. b
chaldæi unde dicti eorumq; studia 139. a augurio maximè dediti 125. b unde ortus & occasus sy- derum cognouerint 5. a	cilicisum quid 77. c	ciuilis belli causæ præcipuæ quæ sunt 20. c. 21. a
chaleon portus 19. a	cimbria chersonesus unde sit ap- pellata 58. b. 28. b	clarij Apollinis templum 915. a
chaleon opp. 306. c	cimbri pop. eorumq; ortus, ritus & consuetudines 58. b. 105. b unde sint dicti 58. b à Celtibe- ris prælio superati 59. a Italiā inuasunt 58. b ingenti clade à Mario duce Romanorum affe- cti 59. a Hispaniā depopulan- tur 59. a	clarium direprum 246. c
chaonia regio 315. a unde dista 312. c	cimbrorum sedes olim 58. b cla- des in Italia 166. c. 167. a bellum 58. b	classicus scriptor quid sit 238. a
chaoniæ regionis descriptio 716. c	cimmerius Bosphorus 263. c 902. b. 360. c	classici qui dicti sint 238. c præco- nes qui dicti sint 835. c
chaones 147. b. 312. c. 266. c un- de nomē habeat & quid sit 736. b. 22. a. 154. c	cimmeri subterranei ubi fuerint 268. b	classicum canere 238. a. 55. c
chara herba 658. b		classicum quid significet 778. b
charadra urbs Phocensium dele- ta 376. c		claudiani uersus de Aristro 678. a. b
charā oppidū patria Abrahæ 30. a		claudius siue Clodius fortuito ca- su à Spartaco superatus 242. c
charybdis quid sit, eiusq; diligen- tissima descriptio 223. 116. a. b & Scylla 651. b. 652. a		claudij Imperatoris res gestæ con- tra Britannos 291. c Marcelli quando consules fuerint 71. a. b
charybdis fabulæ origo 223. c		cleona urbs 323. a. 267. a
chele stellæ 143. b		cleomedes quas diuisiones plaga- rum mundi constituerit 342. c
chelydrom serpens & quid aliās propriè sit 1009. c. 1010. a		cleopatra ubi ab Octauio certami- ne nauali sit deuicta 14. b. 878. a. 311. c
cheolophagi pop. 346. a		cleopatrx unio 63. c
chersonesus quid sit 28. b		clima quid sit 250. a
chersonesi celebres uiri 28. b		climene ciuitas 704. b
cherydros serpens 1009. c		clitimus flus 107. b
chimerion mons 317. c		clitūni fl. aquæ mira natura 107. b
chios insula 905. b. c		clodij cades 74. a. 231. b corpus in Romana curia crematū 74. a
chiromantia quid 718. c. 754. b		clotho una ex Parcis 32. a. 286. b
chiron unus ex centauris 322. b 707. c		clausum oppidum à Senatoribus obscissum 58. a

I N D E X.

- clypeus siue Clypeū quam ar-
 ma olim fuerint, & qui his nō
 sint 56. b unde dicatur. ibid. b
 clypei ex qua materia apud uete-
 res confecti sint. ibid. b
 cocassates pop. 94. c
 codrus libertus Pompeij, corpus
 eius terræ mandat 953. c
 codri uerba ad superos cum Pom-
 peij corpus terræ mādaret 955. a
 codrusi pop. 96. c
 cœlestis figura anni belli ciuilib
 145. a
 cœlium opp. 254. c
 cohors quot militibus constitit
 798. a
 colchis regio 721. a
 colchis ueneficarum herbarum fe-
 racissima 722. a
 colchidis descriptio, limites & a-
 lia 319. b. 320. a. 250. c
 colchi pop. 358. b
 colchi unde sint oriundi 251. a
 colchi à Pompeio debellati 33. a
 collini al'as Salij disti 133. a
 collinensis cades 177. b. 178. b. c
 colophonæ 914. c
 colophonæ quibus locis prouer-
 bium dedit 915. a
 color flavus qui dicatur 292. c
 color in Iride an purpureus uel ru-
 ber sit 50. c
 color puniceus, & flatus qui pro-
 priè sit 49. c
 colossa urbs 325. c
 colossi Rhodiensis descriptio
 916. b
 coluber serpens 726. c
 columbæ cui planetæ attribuan-
 tur 22. b
 columna marmorea ad Rubiconē
 annem 44. a
 columna Herculis 791. a
 comana urbs 252. c. 341. a
 comari pop. 161. c
 comatæ Galliæ descriptio 101. b
 commercia quis Iones docuerit
 332. b
 cometa nomen proprium Argo-
 nautarū 113. a apparet 832. c an
 sit stella errans 112. c
 cometen nunquam in occasura
 parte esse. ibid. b
 cometæ quid plerunque prænun-
 ciant 113. a
 cometarū uaria genera, eorumq̃
 causæ & præsignificationes 111.
 c. 112. b
 cominus Gallorū dux captus 65. a
 comitia apud Romanos quæ dicta
 & quando habita fuerint 42. b
 comitialis morbi curatio 109. c
 compedes Xerxes in imū maris di-
 mittit 269. b
 cōclamare quid apud ueteres fue-
 rit 156. b
 cone insula 323. b
 conflictus in ære uisus 123. a
 coniurationis Catilinariæ causa
 238. c (759. b
 coniuratorum pœna apud inferos
 conopon insula 323. b
 consiliū unde profisciscatur 136. b
 constantinopolis urbs à quo in-
 staurata & unde nomen habeat
 181. c. 322. b
 cōsul Ro. quo genere uestis sit u-
 sus, cū bellum indiceret 129. e
 cōsules Romani ob aduentū Cæ-
 saris Roma aufugiunt 108. b. c
 cōsularia insignia apud Roma-
 nos 155. c
 consulatus signum apud Roma-
 nos quod fuerit 41. c
 contingentia quæ dicantur 156. a
 contus quid sit proptiè 664. b
 contiuū splendidissimū Romæ à
 Pompeio habitum 34. a
 cōuiuia luxuriosa apud Rom. qui-
 bus legib. interdicta fuerint 38. b
 coos uentus unde spiret 915. b
 cophi mons 9. a
 cor in quibusdam animalibus nō
 repertum 136. b
 cora & corani 820. a
 corax mons 707. b
 coreyra insula eiusq̃ descriptio
 311. c. 312. b. 257. c. 887. b.
 969. b. libera 887. b
 coreyreses unde sint oriūdi 640. b
 coreyrensiū opes olim 257. c
 corduba urbs 249. c
 corsinij oppidi descriptio eiusq̃
 direptio à Cæsare facta 229. c.
 231. a se Cæsari dedit & Domi-
 tium in Cæsaris potestatem tra-
 dunt 233. c
 coriaccina herba uenefica 720. b
 corinthus urbs 311. b. 649. a
 648. c unde dicta 650. a Roma-
 na colonia 28. c quomodo olim
 dicta sit 2. b. 649. b olim uasta
 ta postea à Cæs. Augusto restau-
 rata 28. c. 649. b quibus lo-
 cis prouerbiū dedit. ibid. b. c
 cornelia lex de cōuiujs sumptuo-
 sis 38. c L. Scipionis filia Pom-
 peio nupta 208. c uxor Pōp. ui-
 fo Pōpeio post pugnā Pharsali-
 cā præ nimio dolore ad pedes
 Semianimis collapsa 898. b Pō-
 peiū in cymba descendentem se-
 qui uult 947. a
 corneliæ amor erga Pōpeiū 208. e
 corneliæ uerba ad Pomp. uenien-
 tē post Pharsalicā 890. a quæ-
 relæ ob interfectū Pompeium
 maritū 898. b. c. 949. a. b oratio
 ad liberos 972. b. a
 C. Cornelius augur 791. b
 cornix auis auspicata 127. c
 coronarū origo 209. c militariū
 genera uaria 166. b fol.
 209. c
 cortyna, Gortyn & Gortys 316. c
 corus flu. 346. b. 1015. b
 corus uetus unde spiret: idē eius
 nomina 90. c. 258. a
 coruinarū res gestæ & histo. 851. b
 coruus auis auspicata 128. a
 corycæus auscultat 335. b
 corycæi unde dicti & qui fuerint
 883. c. 1016. a
 corycæorum piratarū descriptio
 335. a descriptio secundū Sui-
 dam 884. a
 corycium op. 334. c unde dictum
 335. a
 corycius specus singulari ingenio
 ac eximius 335. c. 884. a
 corycus mons 883. c. 1015. b
 coscimantia quid 754. b
 costus herba eiusq̃ species 1023. b
 cotieri pop. 369. a
 cotta quis fuerit 302. a gran-
 ter uulneratus 98. a interfici-
 tur 98. b
 couinus quid propriè sit 96. c
 couis, Coa, & Cos insula 915. b qui-
 bus locis puerbiū dedit 915. c
 crassus opulentissimus omnium
 Rom. 28. a minatur Baetris &
 Indis bellum 28. a cōtra fas &
 nefas Parthis bellū infert 300. c
 filiū Crassum nē in hostium mā-
 nus uentret, suis manib. occidit
 176. a Asiā cū exercitu inuadit
 24. c in fœderis pactione Gal-
 lias obtinet 4. a quādo Pomp.
 inimicus factus sit 23. b Scruille
 bellū perfecit 24.3. a quomodo
 interierit 5. b. c ubi perierit 4. a
 crassi insigne dictum 5. c magna-
 nimitas 6. a Pōpeij & Cæsaris
 fœdus 4. a Cæsaris & Pompeij
 fœdus 23. c fuga & interitus
 30. a. 300. b
 crasso qui diues uisus fuerit 6. b
 craso in os aurum liquefactum
 hostes infundit, ad explendam
 eius auaritiam. ibid. b
 crassum ad Gallum cōtra Parthos
 exeuntem Artæius diris excra-
 tionibus prosequitur 28. b
 crassianorum clades 5. c fu-
 ga 6. a
 crassider

- crenides** 732.c
creta olim *ἐματόμπος* nomina-
 ta 2.b.256.b
**cretæ insulæ descriptio, situs, limi-
 tes, oppida & alia** 315.c.256.c
 667.b latitudo & longitudo
 256.c
**cretenses exercitatisimi rei mili-
 taris** 317.a plerumq̃ menda-
 ces 317.a.b.966.a optimi ia-
 culatores 316.a.667.b qui-
 bus proverbij locum fecerint
 317.b quantas copias auxilia-
 res Pompeio miserint 315.c &
 Romanis uicti 303.c
**crinitæ stellæ causa & præsignifi-
 catio** 111.c
crissa opp. 307.c
croculi interitus 184.b
crocodylus animal ubi nascatur
 10.c quid denotet
 333.a
crocum optimum ubi nascatur
 335.a.1016.a
croci uaria genera 1016.a.b
crocycleia oppidū Leucadiæ 14.c
**cræsus exercitum in Cappadocas
 ducit** 359.a prælio ad Halym
 fluuiū superatus & captus, ibi.
cræsi regnorum terminus 340.c
expeditio contra Cyri 366.b.c
**cræse quod oraculum ab Apolline
 sit datum** 359.a
crotona urbs 224.a
crudelitatis exemplum 187.b
**crustumius ager, & Crustumius
 fluvius** 218.a
etesiphontē Parthi cōdiderūt 4.c
cubi pop. 97.a
cubus quid propriè sit 131.c
cucullum oppid. 341.a
culmus quid sit propriè 658.c
cumæ oppid. 221.b
cuneus quid propriè sit 665.a
 840.b
**cuniculorum ingens proventus
 in Balearibus insulis** 54.a
cupientes pop. 228.a
**cupressi arboris natura & usus a-
 pud ueteres** 386.b.c.955.c
curetæ apud Græcos qui dicti sint
 133.a
curia Rhetorum 163.b
**C. Curio orator unde sit oriun-
 dus** 63.c causam Cæsaris co-
 ram Senatu strenuè & diligen-
 ter agit 63.b
**C. Curio à Cæsare ingenti merce-
 de in suam factionem attractus**
 63.a
C. Curionis ingens æs alienū 63.c
 item eius interitus. ibid.
- M. Curius Samnitū diuitias con-
 tenuit** 757.b
**M. Curij continentia in præda di-
 uidenda** 39.b Dentati contin-
 entia 814.a
Q. Curionis eloquentia & uita
 63.c
**curionem Cæsar mittit in Sicilia
 frumentatum** 289.a
**curionum familia & qui uiri cele-
 bres ex hac orti sint** 63.b.c
 temperantia 38.c
 custodes aliquando stationes di-
 cuntur 16.b
curtius lacus unde dictus 214.a
cyanæ insula 275.b
cyaneus flu. 248.c.275.b
**cybeles mater deūm unde nomen
 habeat** 131.c sacra Romæ
 564.b simulachrum 131.c
 132.a
**cybelæ sacerdotes quæ uaticiniâ
 apud Gallos ediderint** 122.b
 Gallos sacerdotes genitalia am-
 putasse 122.c
cybira urbs 328.b
cydnus quid significet 333.c
cydni fluij fons, & tractus 336.c
 333.c
cydon urbs Cretæ 798.b capta
 303.c
cydone urbs 256.c
cydonia mala unde 798.b
cygnus anis auspicata 127.c
 Liguriæ rex in anem eiusdē no-
 minis transformatus 218.c
tyllene mons 311.a
**cyllenius aliàs Mercurius unde
 nomen habeat** 144.a
cynamulgi Aethiopes 1014.b.c
cynis rex 912.a
cynips flu. 1014.c
cynofuræ syderis descriptio 16.c
 332.a.685.c.903.a.fabula 193.c
cynofuræ pop. 330.c
cynthus mons mixæ celsitudinis
 32.c
cyparissias urbs 311.b
cypria Venus 936.a
cyprus insula facta 224.c
**cypri descriptio eiusq̃ limites &
 fertilitas** 936.b
**cyprij à Romanis denicti, & cum
 ingenti præda Romam transpor-
 tati** 30.c
cypriorum religio olim 102.b
cyrenaica descriptio 368.b.
 981.b.c
cyrenæ urbs 1020.b.371.a
cyrisanthes 9.b
cyrrha oppidum Phocidis 18.c
 306.c
- cyrrhaus Apollo & Laurus Cyr-
 rha unde dicatur** 19.a
cyrus fluvius 8.c.353.b.357.b
 988.a
cyrus Babyloniâ expugnat 722.b
 Tomyrim reginam in uxorem
 petit, qua denegata, bellū Mas-
 sagetis infert 161.b à Tomy-
 re regina Massagetarum prælio
 uictus & interfectus 161.b
**cyri regis ortus & familia, eiusq̃
 exercitus summa contra Cræ-
 sum** 366.a.b sepulchrum ubi
 160.c
cythara ris. 970.c
- D
- Daas Sparnos dici** 204.b
Dax gens fera 202.b.c
**daarum & Dacorum uaria descri-
 ptio** 202.c
**dacas & Getas eandem esse gen-
 tem** 296.b Getarum sobolem
 esse 202.b
dacia à Romanis denicta 296.b
**dacix descriptio, & uaria rerum ul-
 cissitudines** 933.b.825.c
daci pop. 358.a & Getæ an ea-
 dem gens sit 202.b
dacarum uaria descriptio 296.b
seuera militia 202.b
**dacorum descriptio & appellatio
 nes** 163.c
dacos & Geras *δομολώτες* esse
 163.c
**dædalus ubi sedem suam collocā-
 rit** 256.b
dædali fuga uarijs modis traditur
 255.c fabula 1006.c.1007.a
dahæ pop. 161.a.204.a.364.a
 825.c
dahi populi 30.a
**dalmaticæ descriptio, situs, nomen,
 limites, & oppida** 217.b.c
 887.c
damaſcene regio 252.b
damaſcus urbs 329.c
**L. Damascij crudelitas in ciues Rō-
 man.** 175.c
damigeron magus 723.a
dani pop. 358.a
dantiscum urbs 295.c
**danubij fons, & tractus eiusq̃ o-
 stia** 162.b.c.108.b.220.b.
 323.b
datos urbs nunc Philippos 148.c
dauni pop. 217.a.254.c
daurorum feruorum nomen unde
 202.c
**dardaniæ descriptio, nomen & li-
 mites** 317.b.c
dardanius magus 723.a
dardanus unde ortus 258.c
 dardani

I N D E X.

dardani pop.	324.b	dianæ Aricinx lucus	652.c	tem	132.b
dardanorum origo	258.c	plum uarijs in locis	653.a	fo-	diuinationum uaria genera
darius prælio superatus à Põpæio		lebant Tauri hospites imolare	102.b	quibus in locis templa	717.
248.a ubi locorum ab Alexan-		ædificata sint, & ubi culta fuerit		aliaq; plura de ea	b.754.b.128.a
dro sit uictus	336.b	dianam unde Fascelidem dixerint	294.b.c		diuis quæ Christiani hodierno die
Pharnacis filius rex Ponticæ oræ consti-		294.a			conferent
tus	150.c	diaphragma quid propriè sit	135.c		121.c
ubi in Europã tran-		diætæum mons	971.a		diuitiæ in causa multorum malo-
portauerit	361.b	diætynna Cretæ urbs	256.c		rum
Nitocris reginæ sepulchrum ob auaritiam		didia lex de conuiujs luxuriosis	38.b		299.a
demoliri iubet	5.a	didyma urbs	790.c		dodona urbs unde dicta
darij somnium	283.b	didymæum direptum	246.c		313.a
debæ pop.	341.c	dies funestus qui Romanis fuerit			585.c
decanus qui olim dictus sit	68.b	118.a medius qui dicatur	113.c		dodone regio
decibulus rex Dacorum uictus		Fasti & nefasti apud Romanos			385.b
296.b		qui dicti sint	264.b.c		dodonides nymphæ
decij execratio & notum	756.b	Faufsi & Infaufsi apud Roma-			314.a.386.c
deuotum pro Republica Roma-		nos qui habitati sint	823.c		dodonæum æs
na	205.a.b	dij Penates apud Romanos qui di-			386.b.314.b
deciurum res gestæ laus & interi-		cti fuerint	45.c		dodonæi Iouis oraculum
tus	205.a.b	indigetes qui			312.c
historia & amor		dicantur	120.c		313.a
erga patriam	814.b	nuptiales			oraculi extirpatio
præcipuæ		209.b			313.a
res gestæ & interitus	755.c	dijs inferis Taurus maectatus	137.		oraculi origo & descriptio
decurio qui sit dictus	661.b	2 a curâ Gigantibus bellum sit			386.b.a
deianira & Nefsi fabula	655.c	factum	1005.a		370.a.716.c.
deiotari regis fides	907.b	diluuium tempore Deucalionis			dolones pop.
delphi	306.c	& Pyrrhæ	218.c.141.b		324.c
delphici oraculi descriptio	19.a	re Ogygis	147.c		dolopix descriptio
delphorum oppidi descriptio	19.a	quæ constel-			704.b
delphos urbs Phocidis	373.b	latio portendat	140.c.141.c		dolopes populi
delphus Atruspicij inuictor	126.b	dinares promont.	936.c		ibid.b
delta insula	219.b	diocletianus Liburnos fudit	54.b		dolopum pop. uariæ niciffitudi-
delubrum quid propriè sit uariæ		diocletiani patria	217.c		nes
authorum opiniones	157.b.c	diomedis uerb. de Lycurgi furore			704.c
delus insula Cynthus dicta	52.e	& interitu	123.b		dux ad Troiam
demetriæ urbs	373.688.b	diomedis tyranni crudelitas & in-			ibid.c
274.c.b		teritus	181.c.182.b		dolor quid sit propria
angustias Isthmi transfo-		dion urbs	267.a		773.c
dere aggreditur	28.c	dionysius unde sit oriündus	912.c		domesticam rem quo figura Ac-
democritus quid animum nomi-		dionysij Afri uersus de môte Apē-			gyptij denotârint
net	287.b	nino	216.a		333.a
democritum magum fuisse	723.a	de Symplegadibus in-			dominus & seruus relatiua
demogorionum quid ueteres ap-		sulis	275.b		25.c
pellârint	751.b	dioscorion insula	224.b		Cn. Domitius uictus à Pompeio
per Denarium & Decenarium nu-		dioscurias urbs	357.b		71.c
merum quid Platonicæ intel-		diossima olim	251.b		L.Domitius ignauus dux
lexerint	956.c	diossippe soror Phaëtonis	218.c		405.c
deorum prælium cum Giganti-		diospolis urbs	964.c		illæsus à Cæsare dimissus
bus	741.a	dipfas serpens	1011.a		236.a
defolatio & uacuitas quid diffe-		propriè	918.b.1016.c		Corfinio literas ad Pompeium
rant	154.c	dipfion oppid.	831.c		mittit & suppetias petit
desistit quid significet	820.c	dirceflu.	308.c		231.a.b
deucalio à Diluuiio seruat		dirrhachium an sit Epidamnus			233.a
218.c		259.a			Nero Isthmum transfo-
deucalionis fabula	141.b	dix unde Pluto sit dictus	124.c		dere conatur
regnum	703.b	dissaretæ pop.	682.c		29.a
diana à quibus populis humanis		diues qui Crasso uisus fuerit	6.b		L.Domitij interitus
uicinis sit placata	102.b	diuinatio in quot partes diuidas			236.c.797.a
cur Pangea dicta sit	148.b	diuis	126.c		853.c
Scythica unde in Italiam sit delata		diuinationes ex auium uola-			domitij Aenobarbi filij despera-
longa enarratio	293.b	taura			tio & pusillanimitas
dianæ simulachrum ex Taurica					220.c
ablatum	653.a				230.c.231.a.b

I N D E X.

dracones cui planetæ attribuan- tur	22.b	echion quis fuerit eiusq; posteri	694.a	ensis quid propriè sit	666.a
draconum natura	744.a	edeffa oppidum	30.a	enydris serpens	727.a
drimo urbs deleta	376.c	edones	364.a	coë	825.b
druentia flu.	89.a	edomis mons	747.a	epanclepsis	4.a
drusi Tyberij filij fuga apud Rhæ- tos	163.a	egestas quid propriè dicatur	40.c	epaphi fabula	120.c
plures fuere apud Romanos	759.c	elæa regio eiusq; descriptio	67.a	ephefæ Cæsari auxilium mittit	1026.c
M. Drusi interitus.	ibid.c	elæa ciuitas	324.c	ephefus insul.	914.c
drusorum res gesta.	ibid.c	elæi pop.	311.b	ephiates unde sit oriundus	715.a
druydæ	384.c	elæus æquus qui & unde dicatur	67.a.b	ephippia equorum quis primum inuenit	707.a
alijs Magi	753.c	elaria urbs	373.b	ephebi & Ephæbia quid	731.a
Gallorum sacerdotes	102.a	elateia urbs	306.c	732.a etymon	394.b
qui dicti	754.c	elegia urbs	352.c	ephyræ quatuor urbes eiusdē no- minis sunt	640.a
quomodo sua sacrificia faciant	104.b	elementa quæ maximè necessaria sunt	210.b	ephyre regio	2.b
unde dicti sint	104.a	cleus amnis	160.b	ephyri pop.	709.b
uæ rijs nominib. appellatur	104. b.c	elephantæ albæ remedium	109.c	epicephissij pop.	308.c
extincti	106.a	elephantibus ubi nascantur	667.a	epicureæ philosophiæ summa	214.b
druidū opinio de animæ immor- talitate	105.a.106.a	elephantis natura.	ibid.a	epicuri opinio de Cometis	112.c
apud Gallos officium & ordo	103.a	de Elephantibus proverbia.	ibid.a	epicuri opinio de fulminis causa	35.c
dryopes pop.	312.c	ibid.	ibid.a	quid mortem nominent	288.a
dumiacum ingenti strage Cæsar profligat	94.c	eliades equæ	67.b	epicureorum opinio de morte	287.a
duros qua constellatio reddat	142.b	elidis urbes	183.a	impia opinio de decorum providentia	156.a.830.a
dynasta qui dicantur	798.b	elleborus ubi nascatur	307.a	opis nio de Mundo	745.c
dyrrhachium	254.c	elis urbs	67.b.183.a	epidamnus urbs unde dicta & à quo condita sit	259.a.b
unde Epi- damnus sit dicta	639.b.c	eloquentes qua constellatio red- dat	142.b	à Turca adempta	259.c
à quo sit condita	640.a	elysium quid sit propriè	733.c	an sit Dyrrhachium.	ibid.a
dyrrhachij urbis descriptio, situs & terra	681.b.639.a.c	elysius campus ubi locorum sit	733.734.a.b.c.967.b.c.	epidaphneis urbs	646.a
ob- sidio	636.b	de dictus	968.c	epidaurus urbs	259.c.217.c
dyrrhachium opp. à Turca expu- gnatum	311.c	elysij uaria definitio	284.b.c	epidaurij pop.	311.b
B		elysiorum camporum descriptio, nomen & alia plura	284.b.c	epidaureorum terra	259.c
B ulus herba contra uenena u- tilis	1023.a	emathia	732.b	epigræna	309.a
eburones pop.	96.c	olim Macedo- nia dicta	681.b	epimenidis uetus de Eumenidis	124.b
ecbatana urbem quis condiderit	160.a	unde sit dicta & qua sit	1.c.825.b	epiphania urbs	352.a
eclipsis Solis & Lunæ quando fiat	1008.b	emathionis res gesta	1.c	epiphonema	864.a
eclipses cur nō semper eodem in loco accidant	114.b	empedocles quid animum nomi- net	287.b	epiri descriptio, limites & alia gentes celebres qui fuerint	264.c.311.c 264.c. 312.c
quid pronuncient.	ibid.c	empedoclis interitus in monte Aetna	16.a.115.c.677.a	epulones sacrificiorū apud uete- res quot fuerint	132.c
Lunæ quando fiant.	ibid.a	emporiz urbs à quo condita sit	374.a	equestris artis inuentio	708.b
cur non ab omnibus cernantur.	ibid.b	in EN Germani populorum no- mina plerunq; proferunt	101.a	equestrum pugnam quis primam inuenit	712.b
solis quādo maximæ fiant	728. b.767.a	de Encelado uersus Claudiani	678.a	equus Eleus	67.b
singulis annis sub ter- ra fieri	114.b	enceladū fuisse Gigantē	677.a.b	primus ubi natus sit	711.b
eclipsim Solis quis primum inue- nerit	115.b	enchataz pop.	364.a	equis cui planetæ attribuantur	22.b
ecetrani in societatem Romano- rum suscepti	118.b	enchelis	318.b	equites apud Gallos qui fuerint	103.b.104.a
ad Lati- nas ferias asciti	47.b	endymion Lunæ motus inuentor	23.a	equitum alæ qua propriè dicantur	107.c
echeneis piscis eiusq; natura	742.c	unde sit oriundus eiusq; progenies	714.a	interfectorum nu- merus in Pharsalica pugna	851.b
echinades insule	697.c	engolismenses pop.	94.b	in ER Galli populorum nomina plerunq; pronunciant	196.c
echinadum insularum descriptio	697.c.698.a	enipens flu.	700.b.701.a.781.a	crasus	
echinus opp.	697.c	ennosigæus unde Neptunus sit di- ctus	783.a.881.c		
		enna urbs	749.a		
		enanza Ceres unde dicta	759.c		

I N D E X.

Erasmi Roterod. sententia de Ba- tauis 99.a	euripidis interitus 147.b	fata quod triplicia sint 735.b
erechthei terrigeni templū 711.c	curipi Taurominitani fluxus & refluxus 93.a.273.b	fatalia quæ dicantur 156.a
ergastula loca quæ dicantur 172.b	curipo inconstantior 273.b	fauni dij 383.b
erichtho uenefica 729.a.718.c	europa unde dicta sit 360.a	faunius uentus 90.c.989.c
ericum 682.c	europæ limites 359.b.989.c	faustæ Syllæ turpis fuga 227.c
eridani fluij descriptio 218.b.	europæ longitudo & latitudo grad. 360.c	interitus 229.a
674.a.	europam ab Asia quid diuellat 361.a	fausti & infausti apud Pop. Rom. qui habiti sint 823.c.189.b
eridani syderis descriptio 219.a.	europa Sarmatia 264.a	faustuli & Philistini fratrum ex- des 26.c
674.c	europos & Eurotos 701.c	feræ noctu à syluis urbem Romæ intranat 121.c
erinyæ furæ unde dictæ 285.b.	eurotæ familia 703.c	ferale quid propriè dicatur 135.b
286.a	eurus unde flet 226.a.338.a.	ferentani pop. 254.c
erinyes cuius filia fuerint 750.a	989.b	feriæ Latinæ quæ dictæ & à quo institutæ sint 118.a.47.a
quæ dictæ sint 124.a.892.b	eurus uentus eiusque natura 52.b	ferraria urbs 217.a
erinyas esse Deas 286.a	euryluchi mors 184.b	fescenni uersus unde dicti corūque usus 212.a
erinyum & Theseum asylum A- thenis 124.a	eurymachi mors. ibid.b	fibræ quid propriè sint 127.b.
erycina herba 1024.c	unus ex Centauris 322.b	737.a.753.a
erycinæ Veneris templum 267.b	exta quæ dicantur 135.a.128.a	fimbria quis fuerit 176.b
erymanthus flu. 309.b	extispicia quo ordine facta sint 127.a	fimbriæ audacia facinora. ibid.b
erythraea inf. 790.c	extorū caput quod dicatur 136.c	interitus. 176.b
erythraei inuictores triremis 393.c	F	fimbrianorum defectio. ibid.b
eryx mons 267.b	Fabius cum tribus legionibus in Hispaniam mittitur 381.b	flammearij unde dicti 211.a
esernia urbs 179.b	fabij luxuria 38.b	flammeum uelamen quid fuerit. ibid.a
eserides uirgines uestales 117.b	fabiorum cædes 823.a.b	flamines qui dicti sint, eorumque ha- bitus 134.a
essedones populi 161.a.364.a	fabricius Samnitium munera in summa paupertate respicit 38.c	flaminij & Flamulæ qui dicti sint 134.b
essedonū mores & funera 7.c.8.a	fabriciorum temperantia. ibid.c	flaminia uia 107.a
eteoclis & Polinici odium etiam in morte eorumque fabula 118.b.c	faces quæ dicantur 787.a in cælo quando fiant 111.b in cælo & bolides ut differant. ibid.c	flandri pop. 91.b
euaporationes unde fiant 767.b	facularum qualitas 112.c	flauus color qui propriè sit 49.c
euboea unde dicta 274.a	fama Idolorum 107.a	292.c
euboeæ insulæ descriptio. ibid.a	fames Romæ 72.c	flenus fluius hodie Isala dicitur 105.b
in Eubœa quoties mare refluat 93.a	fames Romæ 72.c	florus reprehenditur 58.b
euboici & maris descriptio & an- gustia 274.b	ingens in castris Cæsarianis & Pöpeianis 657.b.c.635.b	flori locus de bello ciuili 2.b
eucledadi Gigantis interitus 115.c	fanatici qui dicti sint 109.b	florentini 217.a
eudoxus magus 723.a	fannia lex de conuiujs luxuriosis 38.b	fluij aliquot humano sanguine cruenti 781.a
eudoxi fuga 351.a	fanum Fortunæ à Senonibus ob- sessum 58.a Fortunæ captum 198.c	fodinas metallorū quis primū inuenit 741.c
euenus flu. 655.c	far quis primū in Italia inuen- erit 11.b	fœdera inuendi seu confirmandi ritus apud ueteres 307.c.
eueni Martis filij interitus 698.c	fascelidem unde Dianam nominā- runt 294.a	910.c
euenos amnis. ibid.c	fastæ nundinæ quæ dictæ sint 264.c	fœminæ uiris ueneficiorum peri- tiores 720.a
euganei pop. 791.c	fasti dies apud Romanos qui dicti sint 264.b.823.b.c	fœnus & usura ut differant 42.c
eumenides unde dictæ 739.c.	fastorum libri quibus olim tantū noti fuerint 264.c	fons miræ naturæ 791.a
788.c	farum quid sit 155.a	fori in nauibus quid sint 399.c
eumenides unde furæ sint dictæ 124.a.285.b	à Græcis quomodo dicatur & quid sit 735.a.b quid se- cundū Senecam 165.b quid secundū Chrysippum, ibi. b. c qui descripserint 356.a	forma & materia quid differant 155.a
eumenides cuius filia fuerint 124.b		foro appij pop. 651.c
eumenidū Festum Athenis. ibid.a		fortuna oppidum 293.a
124.a sacrificia. ibid.a		fortuna templum Prenestæ 186.c
eupalea opp. 19.a		in Fortem uirum quæ cedere non debeant 200.c
eupatoria uerba 341.a dele- ta 263.b		forum iudiciale quod dictum sit 777.a
euphrates omnium amnium cla- rissimus 8.c		
euphratis fluij descriptio ortus & tractus 351.c.352.b.353.a.		
261.c.645.b.808.a ostia 352.a		
euretus flu. 319.c		
euripidis dictum 890.c		

I N D E X.

fossa Mariana 90.b
 fragor quid sit propriè 835.c
 francoes 162.c
 fraturcium 254.c
 fratrum diffidium 115.b
 frena equorum quis primùm inuenerit 707.a
 fretum quid propriè sit & à Graecis quomodo dicatur 29.c
 185.c.360.c
 fructus spontè nascentes 119.c
 fruges quando maximè crescunt 291.a
 frusione monstrum nascitur 128.b
 frumètaria rei potestas Pompeio traditur 73.a
 fulgetra quando fiant 113.b
 cù sereno cælo fiât quid præsignificent. ibid.b
 fulgura nunquam sereno cælo fieri. ibid.a
 fulgurum uaria genera 113.b.133.c
 admiranda natura & causa. 113.b
 fulmen auspiciatum 794.a
 tacitum 113.b & fulgur ut differant 35.c quid sit, uaria sententiæ Physicorum 35.b
 fulminis cõtra icturn remedium 742.b
 fulmina unde fiant 35.c quando fiant 113.b
 fuluij Flacci fuga & interitus 62.b
 fuluus & flauus color ut differant 50.b
 fundanus lacus 293.a
 fundarum usum quis primùm inuenerit 54.a
 funditores optimi Balearici. ibi.a
 funera Scytharum 7.c
 furcæ Caudinæ unde dicta 180.b
 L. Furij Camilli uotum Monetae Iunoni promissum 85.c
 furij Camilli exilium, totiusq; eius uitæ descriptio 756.c
 757.a
 furia quot sint earumq; nomina 124.a
 furiarum uaria nomina 124.b.
 285.b.739.c.849.892.b. multiplex descriptio 739.c
 furor & insania quid differant 197.a
 C. Fufius Cotta interficitur 98.b
 futura unde augures prædixerint 132.b

G

GAbij pop. 819.c
 Gabij urbs Volscorum 129.c
 Gabiorum fœdus cum pop. Rom. ubi descriptum fuerit 56.b

gabinus in iudicium trahitur 73.b
 A. Gabinij rogatio ad populum de piratico bello 32.c
 gades insula eiusq; descriptio, nomen, situs & fertilitas 989.b.
 362.c.363.a.789.b
 gaditana puella 792.a
 gaditanum fretum 249.c.364.a
 gaditanorum laus 791.a.b
 gagates lapis eiusq; natura 744.a
 galactophagi pop. 364.b
 galata Marium interficere conatur, per spectrum deterritus 170.a.b
 galatae pop. 844.c
 galatarum origo 258.c
 galatiae descriptio 844.b.c
 galatia & Gallograecia unde dicta 845.a
 galba quo tempore regnarit 96.a
 galli quomodo populorum nomina plerumq; proferant 100.c
 galbanum herba 1023.b
 galeotæ qui dicti 754.c
 gallia in duo latera diuisa 98.b
 quot annis à Romanis sit diuisa 64.c Braccata & Narbonensis quæ dicta sit 98.b
 Lugdunensis unde sit dicta 100.a
 in fœderis pactione Cæsari cedit 4.a olim in tria populorum genera diuisa 101.b
 galliæ descriptio 845.b comatae descriptio 101.b Narbonensis urbes 98.b
 galliam Cæsar inuadit 24.c
 Narbonensem à Celtis quid diuidat 89.a
 galli sacerdotes sic dicti unde nomen habeant 122.c unde sint oriundi 103.a in quot ordines diuisi fuerint 103.a Romanos ingenti clade afficiunt, Romam capiunt, & paulò post à Romanis superantur 823.a
 quos Deos in morbis curandis inuocârunt olim 102.c quem Deum coluerint 101.c Galatiae nomen induunt 845.a quando festorum dierum initium inceperint 103.a quam summo pere louem coluerint. ibid.a
 Mercurio humanas hostias mactabant 101.c Cæsaris castra ex improviso in hybernis expugnare conantur 97.c
 gallis solenne fuit Italiam inuadere 108.a
 galli gallinacei cui planetæ attribuuntur 22.b

gallici triumphus Cæsaris descriptio 291.c
 gallograecia unde dicta, eiusq; descriptio 907.a
 gallograeci pop. 844.c
 gallosum, ritus, mores, statuta & alia 101.c.102.a.b
 seditio in castris Cæsarianis 799.a.800.a
 arma in prælijs 96.c liberorum educatio 103.a ritus in sacrificijs peragendis 104.b & Cæsarianorum conflictus 98.a
 reges ubi inungantur 96.b
 res militares & peregrinationes 844.c
 clades ad Romam 757.a
 coniuratio contra Cæsaris copias 98.a
 gallos Cisalpinos esse Liguros 101.b
 Cybeles sacerdotes gentalia amputasse 122.c
 gallus sacerdos Cybeles matris Deum 109.b
 ganges auriferus flus. 328.a
 fluius eiusq; fons, tractus littorata, natura, ostia 232.c.336.c.
 337.a.338.c.912.a (328.b)
 ganymedes unde sit oriundus
 garamantes pop. 988.a rex 988.a
 garganus promont. 975.c
 gargaphæ 309.a
 garnæ 254.c
 garumna provincia 101.b
 gascones pop. 99.b
 gauis mons 267.b
 gaza quid significet 330.a.304.c
 865.a. urbs Iudææ eiusq; descriptio 330.a
 gazam Alexander diripit. ibid.b
 gebenna mons 100.b
 gebennici montes. ibid.a
 gedrosij pop. 363.c
 geloni pop. 364.c
 A. Gellij locus de nominibus, regionum immutatis 1.c
 gelri pop. 91.ß
 geminorum qualitas & proprietates 144.a
 genabum urbs 100.b
 geneua urbs 87.100.b
 genium quisq; apud Veteres domi suæ colebat 121.a
 gennabis pop. 95.b
 genua urbs metropolis Liguriæ 90.c.100.b aliquando Ianua dicta 100.b
 geographiam quis primùm descripsit 25.b
 geomantia quid 718.c.736.b
 798.a
 gephyraei pop. 332.a
 germania in duas partes diuiditur 108.b

germania

I N D E X.

- germania quo à Gallia diuidatur 108.b
 germaniæ ueteris appellatio 162.
 c descriptio eiusq; limites 826.
 b 671.b.c terminales fluuij 84.a.b
 germaniam à Dania quid diuidat 163.a
 germani unde dicti 672.a.b
 populorū nomina plerunq; in EN proferunt 101.a Cæsare in bello ciuili imitati sunt 4.a
 germanorum nomen unde 671.c
 uirtus & fortitudo 848.a mores 671.b
 germanici populi qui Cæsare opē tulerunt 105.a.b.106.a.b
 gerras flu. 356.b
 gessa quid 5.a
 getæ pop. 163.c.368.a & Daci an eadem gens sit 202.b
 geltarū uariæ appellationes 164.a
 descriptio uaria 202.c.296 b & Gothorum distantia 164.c
 getas & Dacos eandem gentem esse. ibid.a
 getuli pop. 668.a
 gigantis Antæi fabula 182.c
 gigantes unde fingantur Dijs belolum inferre 1005.a
 gigantū terra & descriptio & fabula 678.a.741.a.783.a.784.c
 res gestæ ubi scriptæ 1005.a insula 678.a pugna contra Deos 741.a
 gigemonos mons 147.c
 gimarus promont. 256.c
 glandes quid propriè sint 406.a.841.c
 glareanus reprehendit Sulpitium 249.a
 glareani locus de Amphipoli 886
 346.b de Astronomicis 106
 de Baccho Indico 20.b de Luceeria 229.a.b de Dacis, Getis & Sacis 203.a.164.a de Palintoro promont. 971.a de Rhætis 163.a de Tigri & Euphrate 252.b.c elegans deriuatio de Tresuiri 100.c diligens interpretatio de uarijs rebus & locis 18.a.23.a.39.b.40.c.50.c.51.a.71.a.80.c.84.b.87.c.95.a.151.a.162.a.b.259.c.302.c.303.a.304.a.313.c.349.b.377.b.404.c.666.a.739.c.755.c.757.c.778.c.786.c.809.c.818.b.c.819.a.b.824.b.825.c.841.a.842.c.852.c.854.a.890.a.891.a.900.b.901.b.902.b.906.b.917.b.c.942.c.967.b.986.a.988.c
 glaucus flu. 248.c.275.b
 gnidon 901.c.916.a
 gnossus urbs 316.c
 gnossij Rhadamathi iustitia 257.a
 goëtia quid sit 719.a.759.b legibus interdicta 719.a
 gomphos oppid. i.c.681.a.686.b
 gorgones quæ fuerint 100.c
 gothi ubi locorum habitēt 164.b
 gothones, Gotini, & Gythones populi. ibid.b
 gordyns seu Gordius sine Gordyæus mons 846.a
 goryæa natio 20.b
 gorgones & Gorgon quid 850.a
 animalia 1004.a quæ fuerint earumq; fabula 784.a.b
 gorgonū fabula 1001.c cur una tantum mortalis fuerit 784.a
 pater qui fuerit 1003.a
 gothi unde dicti 164.b
 gothos, Dacos & Getas eandem gentem esse. ibid.b
 C. Gracchus Trib. Pleb. creatus, paulò post interficitur 62.a.b
 C. Grachi leges & statuta 62.a. furga & interitus 62.b
 gracchorū leges de agris diuidendis inter ciues Romanos 39.a
 historia & præcipuæ res gestæ 760.b fratrum cædes 606.c
 gradus quot quilibet domus celestis habeat 139.b
 græcæ literæ quo tempore apud Gallos in usu fuerint 103.b
 græcas literas quis primū inuenit 319.a
 græcia unde dicta 320.c
 quibus locis prouerbum dedit 374.a
 græciæ imperij amissionem quæ prodigia antecesserint 111.c
 græcus rex ubi natus 320.c.704.b
 græci quo oraculo Troiam occupati sint 690.c hostiū exuuias in templis suspendebant 5.b
 quo plerunq; navigationis suæ cursum dirigant 331.c
 græcorum exercitus summa contra Troianos 367.b.c uariæ appellationes 704.b
 arma 690.c cōsuetudo in prelijs & uictorijs 5.b perfidia 374.a
 græcis oraculum de peste sedanda data 325.a
 græcos quis primū Astronomiā docuerit 120.b quis primū augurādī artem docuerit 125.b
 graminea corona quæ fuerit 66.b
 grandinem hybernā quid præfigiat 397.c
 gras nepos Orestis 368.c
 graucasus mons 8.b
 gregorij Nazanzeni patria 341.a
 grochum urbs Phocensium delerta 376.c
 grynos unus ex centauris 322.b
 gygania prima è uestalibus uirginibus 48.a
 gymnasiæ insulæ aliās Balears dictæ 53.c
 gymnosophistæ qui dicti 754.c
 gyndes flu. 934.a
 gythones pop. 164.b
 gubernator anni qui sit 144.b

H

 Haberrich opp. 95.a
 hadria colonia 229.f
 hadriam & Ionium eandem esse 29.a
 hæmois quis fuerit 710.a
 hæmodes 254.a
 hæmonia regio 2.b.681.b
 hæmonia aliquādo Macedonia dicta 1.c
 hæmonia unde dicta 710.a
 hæmorrhoids & Hæmorrhoida serpēs 1009.c
 hæmus mons 87.b
 hagenbusch 385.b
 halicarnassus unde oriūsus 915.b
 halfatia & Halfaticum unū 93.b
 halys fluij fons, & tractus 340.c.358.c.844.c
 hamilcaris somnium 283.b
 hammodytes serpens unde dictus 1010.c
 hammaniontes populi 368.b
 hamaxobij & Hamaxobitæ cur Sauromata dictæ sint 57.a
 hamaxobitæ cur Scythæ sic nomenentur 164.a.295.b.356.b.825.c
 hammonij pop. 368.c
 hammoniacum arbor eiusq; natura 369.a
 hammonis oraculum unde dictū ibid.a
 templi seu oraculi descriptio, origo, miracula & alia plura admiranda 368.b.717.b.986.b.c
 hammonis fontis miraculū 368.c
 hannonia regio 91.b
 hannibal Italiā cū exercitu inuadit 69.b
 harlingæ quando fluxus & refluxus maris fiat 91.c
 hasbyræ pop. 368.b
 hasta Phalarica quid 665.b
 hebrus auriferus flu. 322.b.328.a
 hecates cur tergemina fingatur 746.a
 cur in triuijs sit culta 747.a

cc 3 hecates

I N D E X.

- hecates cerna 747.a
 hecatæ descriptio, forma & alia multa de ea 746.c
 hecatompylos urbs 355.b
 hedui pop. unde oriūdi sint 97.a
 fratres Rom. appellati 97.a
 heduorum terra 89.a
 helenæ raptus 322.c
 hellas 320.c
 helleborus ad quid utilis 109.c
 hellenes unde dicti 320.c
 hellen unde sit oriundus. ibid.
 helles & Phryxi fabula 647.a.b
 hellepontum pontib. Xerxes iungit 269.a
 helleponti descriptio 263.c
 hellepenticum mare unde Phryxium sit dictum 647.a
 hellopes pop. 312.c
 helia aliās Velia oppidum 971.a
 urbs aliās Elea dicta 67.c
 heliades quæ dictæ sint 218.c
 helices fabula & sydus varijs modis describitur 193.b.c
 helius flu. 105.b
 heluettæ 100.c
 heluetij an Germani uel Galli sint 88.b unde Suiceri dicantur 108.a fortissimi populi cur semper fuerint. ibid.a olim in quatuor pagos diuisi. ibid.a
 helueticorum terræ limites. ibid.a
 heluetios quid à Gallis separet 88.b
 heluij pop 100.b
 heneri aliās Veneti 791.c
 heniochorum terræ descriptio & variæ appellationes 357.b.c. 250.c
 henricus Cornelius Agrippa de Philosophico lapide 752.b
 heraclea urbs 90.b. 312.b à quo condita sit 361.c
 herbæ ueneficæ quæ & ubi repetantur 720.c contra uenena 1023.c
 herbariæ artis inuentio 708.b
 herculeæ metæ 362.a
 hercules unde sit Alcides dictus 124.c Antæum Gigantem interfecit 182.c Pyrenen uisit 149.c ex quo Astrologiam didicerit 708.a cur Nessum interfecerit sagitta 699.b quæ locum inter sydera teneat 124.c quo in loco interierit 312.b
 herculus res gestæ ad Hesperidas hortos 986.987.a furoris causa 124.b columnæ 791.a filij 714.a res gestæ contra Ilios 321.c sagittæ ubi inuentæ 690.c Monæci portus 90.b Monæci portus quot stadijs distet ab Albinga 90.b specus 119.a conflictus cum Hydra 1003.a interitus 830.c sepulchrum 958.c
 herculi contra Albionem & Bergionem, Neptuni liberos pugnantia Iouē lapides misisse 90.c
 hercules 40 fuisse 125.a
 herculei syderis descriptio 124.c
 herculeæ fauces 881.a
 hercynia sylua 163.a
 M. Herēnius Decurio fulmine tactus 113.b
 herinner 100.c
 hermiones pop. 671.c
 hermus flu. 328.b
 hernici ad Latinas ferias asciti 47.b
 herodes rex Idumæorum & Samaritarum constitutus 150.c
 herodoti opinio de Nili origine 9.a uerba de Haly flu. 358.c
 heronis historia 270.a
 herus & Leandri fabula 646.c
 hesiodi sententia 212.c
 hesperia unde Italia sit dicta 11.a. 206.b
 hesperides filia unde dictæ sint 11.b
 hesperidum Hortorū descriptio, nomē & appellatio 11.b. 986.c
 hesperonceras promont. 11.b
 hesperusa fabula 11.b
 hesperus stella 54.c. 277.c
 hesperi filia & Hesperides sorores 986.c
 hesperū Atlantis filii fuisse 120.b
 hesus Deus à Gallis humanis hostijs placatus 102.b
 hesychij locus de Emathia 1.c
 hetrusci qui dicti 754.c unde dicti sint 126.b unde augurium acceperint 125.b. 138.a
 magicis artibus & incantationibus maximè dediti 125.c. 127.a.b
 hetruscorum opus olim 189.a studia 718.b mos in urbibus condendis 129.a gentis auctoritas & fama ob magicam artem 125.c
 hexagonis familia 1021.c
 hiatus cuius impropriè sit 140.b. 119.c
 hibernia inf. 246.b
 hiberiæ descriptio 910.c
 hieroglyphicæ literæ 334.a
 hierogrammates qui dicti sint 334.a
 hierapolis urbs 328.b
 D. Hieronymi testimonium de interitu Babylonis 924.a Patria 217.c
 hierosolyma à Pompeio spoliata 248.a
 hierosolymitanum templum spoliatum 252.a
 hippocratis patria 915.b
 hippocrone 309.a
 hippodamia Pelops potitur 183.b
 hippodamiæ fabula. ibid.b
 hippomanes quid 723.c
 hippolytus à Diana à morte reuocatus 653.a
 hippophagi pop. 365.a
 hipposi mors 184.b
 hippos flu. 275.b. 248.c
 hircania, Parthia, & Media triangularem sitū figuram referunt 355.a & Hircanum mare 927.b
 hircaniæ situs 355.b.c. 357.a.b
 hircaniam Arsaces inuadit 30.b
 hircanū mare quod dicatur 76.b
 hircani pop. 355.b
 hircius cons. Rom. cum exercitu contra Antonium mittitur 13.c in prælio interficitur 14.b
 hispalis urbs 249.c
 histi pop. 161.a. 364.a
 hispania unde Iberia dicta 165.a
 Tarraconensis unde nomen habet 164.c in fœderis pactione Pompeio cedit 4.a
 hispaniam Cimbri depopulantur 59.a auro abundat 865.b
 hispaniam Pompeius inuadit 24.c
 hispani Alpini qui dicantur 149.c
 historiarum contrarietatis causa 152.c
 holfati olim Cimbri dicti 58.b
 hollandi pop. 91.b
 holophyros urbs 267.a
 holopyxon urbs 256.c
 homeri dictum 195.a. 25.a. 145.c sententia 212.c descriptio de Scylla & Charybdi 116.c uersus de Vesta 48.b de Lycurgo 123.b
 homines procerissimi 715.a molles, effeminatos, & robustos seu bellicosos quæ terra proferat 297.c Galli suis dijs imolabant 102.a
 homicidæ nunquā quieti 866.c
 honestum quid à Stoicis dicatur 214.a
 horatii patria 975.c uersus de Stoicis 195.c de Sabinarum mulierum pudicitia 212.b
 horizon obliquus qui dicatur 18.a quid sit propriè 992.c
 heroscopi

I N D E X.

heroscopi inuentio	723.a	iberi pop.	165.a.358.b.845.c	indeflecti q̄ olim habiti sint	157.a
Q. Hortensij lex de Quiritum decretis	41.a	à Pompeio debellati	33.a	indigetes dij qui dicantur	120.c
hostanes magus	723.a	icaria inf.	914.b	india fertilitas	338.a.339.a
hostiæ amburnales quæ dictæ sint	128.c.129.a	icarij maris nominis origo	914.b	indi flu. descriptio	337.b.339.a.b
hostis peregrinus antiquitatis appellatus	149.a	icanis flu.	ibid.c	indi quomodo ægrotos eurent	340.a
hostiarum genera duo	137.a	ichnæ urbs	5.c	peio auxilio miserint	368.a
humana uictima à Romanis prohibita	106.a	ichthyophagi pop.	346.b.934.a	indorum dij	94.a
hungari pop.	358.a	icius portus	91.b.246.a	mores, ritus & habitus	340.a.b
hyadæ unde dictæ	276.c	ida urbs	325.b	indis color qualis sit	50.c
Succulæ, Vergiliæ & Pleiades quid differant	277.a	idæa mater Romam aduecta	131.b.c	indos nunquam suis cardinibus emigrasse	338.a
hyæna animal eiusq̄ natura	742.a.b	idææ matris simulachrum, deq̄ uaticinium	131.a	quis uini uisum docuerit	19.c
hyænae pelles non tangi de cælo. ib.d.b		idalia Venus unde dicta	325.b.953.c	infantem locutum Romæ	122.a
hyarbas Numidarum rex captus à Pompeio	71.c	idalis opp.	ibid.b	infernus ubi sit	737.b.c
hybla quid	982.a	idubeda mons	242.a	infortunatû quæ constellatio denotet	142.a
hyda spes fluminis eiusq̄ descriptio	912.b.339.c	idumææ descriptio, nomen & limites	330.b	inganni pop.	90.c
hydræ Lernæ fabula	1002.c	idumæi unde dicti multiplex descriptio	330.b	inguones pop.	105.b.671.b
hydromantia quid	718.c.794.a.754.b	ignispiciû unde sit dictum	128.a	inonis fabula seu interitus	317.c
hydrus serpens	1009.c.1010.a	quis primû inuenerit	126.b.718.a	inobedienciæ pœna apud Gallos	103.b
hyemis initium	277.b	ignis Græcus ex quibus conficiatur eiusq̄ natura	404.a	insula quid propriè sit	134.b.209.c
hyemis aspera præfagia	398.c	iligna corona quæ apud ueteres fuerit	66.b	infantia & Furor quid differant	197.a
hyllus flu.	328.b	ιλιγγ unde deriuetur	890.a	insepulti q̄ olim habiti sint	157.a
hypanis flu. ubi oriatur & eius ritus	337.b.364.c	ilic. not genera sint	585.b	insepulorum umbræ quot annis hic inde errent	6.b.c
hypæcyris flu.	356.b	ilium à quo conditum	328.b	intemelij pop.	90.c
hyperborei pop. eorumq̄ mores	359.c.360.a	Fimbria obsessa & delata	176.a	interusura quid propriè sit	42.c
hyrcaniæ descriptio, limites, situs, fluij & alia	357.a.b	illyrij descriptio	258.c.259.c	inundationem quæ constellatio portendat	141.c
hyrcani pop.	927.b	illyrici unde originem ducant	258.c	inuidia quârum sit damnum	21.b
hyrcanis D. Thomam Apost. Christum prædicasse	357.b	illyrios quos Græci nominarint. ibid.c		io unde sit oriundus	29.a
hyrcanum mare.	ibid.a	ilus unde sit oriundus	328.b	ionis raptus	696.b
hyria urbs	308.b	imagines nocturnas quid abigat	744.a	ioachimus Camerarius de bello Troiano	367.b
I		imane mons eiusq̄ descriptio	8.b	ioannis Antiocheni sententia de Palladio	130.b
Iani templum quoties ab urbe Romana condita clausum fuerit	18.b.c	imbris signum	398.c	de Sacrobu-sto opinio de Indorum & Aethiopi regione seu sede	347.b.c.349.b.c
à quo conditum sit	17.c	imperatorum quæ necessaria sint	244.a	iolcon & Iolcon opp.	320.c
quid apertû, & quid clausum præsignificauerit	18.b	imperatores ex rusticis apud Romanos electi	39.b	iolla interfecto Alexandri Magni	311.a
ianicula unde Italia sit dicta	11.b	imperium firmum quæ diu retineant	25.a	ionæ à quo cõmercia acceperint	332.b
iapygia regio	257.a.684.a	imperij apud Romanos signum quod fuerit	55.c	ioni regis historia & fabula	713.b
iapyx oppid.	684.a	imperatorum mutationes quæ constellatio portendat	113.a	ionium mare unde dictum	29.a.259.b.216.c.639.b.715.c
iasonis historia	321.a	imperia quibus intijjs euerantur	37.a	ionius Dyrhachi filius ab Hercule occisus	639.b
iaziges pop.	295.b	inacia regio	696.c	iosippum Astrologum fuisse	139.a
iberia unde Hispania sit dicta	165.a.242.a	inadrium oppidum.	ibid.c	Iphigenia Agamemnonis filia Dianæ sacrificio destinata	293.c
iberij fluij descriptio	165.a.241.a.865.b.671.a	inachus flu.	695.c	isapis fluius	218.a
iberi & Iberia unde nomē habeat	671.a	inachus quis fuerit.	ibid.c	isara amnis	88.c.726.a
		inachi fabula.	ibid.c	isauria regio	218.a
		incantationes	724.c	isaurus fluius	218.a
		incendium quæ constellatio portendat	142.a		

I N D E X.

ifela flu. 105. b. 99. b
 ifidis descriptio 962. a sacra 962. c. 963. a raptus 696. a
 ifmenius flu. 309. a
 ifmartus mons 830. c
 ifsus urbs 336. b
 ifsedones ubi locorum habitent 162. a
 ifser flu. 923. b. 162. b. c
 iftri ostia & tractus 323. c. 324. a
 ifthmiaci ludi à quo sint instituti 318. a (28. c)
 ifthmiū certamen quis instituerit
 ifthmus quid propriè sit & unde dicatur. ibid. b
 ifthmi descriptio 650. c angustias multi aggressi sunt transfedere 28. c. 29. a
 ifthmum muro festinanti opere nenetici continenti iungunt 29. a
 iftris auis 873. a
 iftriana urbs 342. c
 iftri unde sint oriundi 320. a
 italia unde Hesperia sic dicta 11. a 206. b unde Ausonia sic appellata 5. b
 italiae descriptio 215. c. 216. c celebres fluuij 216. c. 217. a varia nomina & appellationes 11. b limites & termini 11. b forma 226. a
 italiam à Gallia superiori quid separet 43. c à Sicilia quid separet 224. c Pyrrhus Epyrotarū rex inuadit 12. a
 italice populi 254. c
 italarū metus ob Cæsaris aduentum 107. a
 ithonia regio 713. c
 ithomum oppid. 713. c. 714. a
 ithyra urbs 842. a
 ithyrei præstantissimi sagittarij 798. 842. a
 iuba rex Numidarum 680. c unde sit oriundus 921. a
 iuba Mauritaniae regis res gestae & uita 921. a
 iudaea regio 252. a
 iudaei in Mediam traditi 160. a
 iudaeorū clades in direptione Hierosolymae 252. a
 iudicia & Leges absq; armis & armatis florere debent 74. c
 iugum quid propriè sit 272. b
 iugurthae interitus 167. a
 iuliacum op. 91. b
 iulia. opp. 790. a unda & Iuliū opus 268. a Pompeij uxor cur immatura morte interierit 31. a
 iuliae Pōpeij uxoris abitus 284. b
 iulij Procli cōmentitium de Romuli umbra 46. b

iuononis odium in Epaphū 120. c
 tēplū in Samo, Argis, & Laconia à piratis spoliatū 246. c templum in Lacinio 224. a Argiū templum 222. b
 iuononi Monetæ templū extructū 85. c Iouis uxori Ixion stuprū inferre conatur 705. c. 706. a
 iupiter ubi sit natus, educatus, & sepultus 316. c Latialis unde dictus sit 47. a à quib; populis humanis hostijs sit placatus 102. b qua forma apud Hæmonios sit cultus 368. c
 iouis Domus 143. c Planetæ proprietates & natura. ibid. c stellæ motus 139. b Tonantis ædes Romæ 45. b
 ioui Latiali quis primū sacra instituerit 47. a humano sanguine litatum apud Gallos & Latinos 102. b quæ animalia mactata sint 137. a quæ animantia attribuantur 22. b
 ius quibus constet 777. a quid propriè dicatur. ibid. a quomodo definiatur 41. a
 iustitium Romæ inditum quid propriè sit 155. b
 ixionis fabula & pœna apud inferos 705. c

K

Kappa tria pessima 341. a
καριβαισες 649. b
καρυστην quid significet 122. b

L

Labconis sententia de dijs penacibus 45. c
 labieni interitus 679. b. 13. b
 labrax oppidum 95. c
 labyrinthus in Creta 971. a
 lac pluit 788. b
 lacedæmonia Arcadibus bellum inferunt 311. c
 lacedæmonienfium imperiū quid euerterit 37. b
 lacerta serpens 1012. a
 lachesis una ex Parcis 32. a. 286. b
 lacinium promont. unde dictum 224. a. 261. a
 lactantius 751. b
 lacus Curtius unde nomē habeat 214. a
 laelij exclamatio ad Cæsarem 81. c
 læstrygonum sedes 293. a
 lagæus Nilus unde dictus 149. a
 laij & Oedipi fabula 931. a. b
 lamberti Hortensij patria 99. b
 lampas quid sit 787. a
 lampadas seu faces & bolides ut differant 111. c
 lamphæus mons 311. a

lana Appula optima 254. c
 langres pop. 88. c
 lanx *lnecht* unde dicti 164. c
 in odium Helueticorum hœtio cabulum ortum. ibid. c
 lanxmann unde nomen. ibid. c
 laodicæa urbs 363. a à quo condita sit 160. c
 laomedontis fabula 321. c
 lapidei Campi 90. b
 lapis philosophicus qui uerè dicitur 752. b
 lapides pluit 788. b
 lapithæ populum 684. a
 713. a
 lararium unde sit dictum 221. b
 lares qui apud ueteres dicti sint 121. a cur ueteres domi coluerint 121. b in publicum aliquando proiecti 121. b cur caninis pellibus uestiti fuerint 121. b. c
 larium sacrificia quo ritu facta sint. ibid. a
 larissa opp. 693. a. 703. a. 862. c cur Achilles patria dicatur 693. a
 larissæi pop. 693. a
 larix arbor 1024. c
 lasij interitus 184. b
 lasone flu. 89. a
 latia uir fortis 662. b
 latialis Iupiter unde dictus 47. a 295. a
 latialis Iouis sacrificia quo tempore fierent 820. c
 latiali Ioui quis primū sacra instituerit 47. c
 latinae feriae quæ dictæ & à quo institutæ sint 47. a. 118. a. 294. c 826. c
 latini unde dicti 223. c. 819. c unde augurandi artem didicerint 125. b umbri, & Ausones uno nomine Tyrrheni dicti 190. a
 latinorum reges 47. a sacrificia 102. b
 latium regio unde sit dicta 47. a quomodo diuidatur 47. a quam terram ueteres nominauerint, item eius descriptio, natura, limites, situs & appellationes uariae 46. c. 223. b. 819. c qui populi antiquitatis incoluerint 47. a
 latonia fabula 783. c
 laurentum, Lauretum, Laurentes 820. b
 laurus cur Apollini sit consecrata 65. c signum pacis apud ueteres 66. b Delphica & Cypria 66. a. b
 laurus

I N D E X.

laurus antiquitatis triumphalis co- rona fuit	33.2	conuiujs Rom.	38.b	literarū figuras quis primū inue- nerit	332.a	
lauri duo sunt genera	65.c	legis definitio Græca	41.b	litteras Græcas quis primū inue- nerit	319.a	
lausanna urbs	87.c	leges Triūphales 672.c silent in- ter arma 64.b de ambitu	42.b	lituus qd propriè sit 55.c. 56.c. 835.c		
lauinium opp. captum	172.c	liber pater unde sit natus	363.c	liuones pop.	358.a	
leandri & Herus fabula	646.c	liberum patrem uini repertorem esse	912.b	liuoni pop.	295.c	
lecanomantia quid	754.b	liberi unde uocentur & quid liber- tas 826.c omnes homines na- tura nati	826.c	M. Liuius Syllanus Cos. Romanus à Cimbris prælio superatus 58.c		
legati quo in loco excepti fuerint à Romanis	117.b	liberorum causa apud Spartanos matrimoniu cōmune seu pro- miscuum erat	208.c	liuij error de Capua	214.c	
legulatores apud Romanos quot fuerint	40.c	libs uentus unde spiret	84.a	locrætes aliàs Ozolæ 305.a. 656.a		
lelegū descriptio secūdu Pindari	703.b.c peregrinatio. ibid.b	libonis puteal. item quis Libo fue- rit	227.a	locri oppida & descriptio	19.c	
lemanni lacus descriptio & uariæ appellationes	87.c. 89.a	libræ stellæ	271.a	lotharingia regio	96.a (82.c	
lemonices pop.	96.c. 97.a	liburniæ descriptio	887.c. 217.b	lotophagi ubi olim habitauerint nosias cur Apollo sit dictus 754.c		
lentulus Spinter se & Corfinium ciuitatem Cæsari tradit	233.c	liburnicæ naues	259.b. 393.c.	luca urbs Hetrurix	217.a. 126.c	
Spintri fuga	228.b oratio ad Pōpeium de fuga in Aegyptum	888.a. 394.b		lucanus ager 222.b cui parti in ciuili bello fauerit 234.c Nero- ni adulatur 18.c sæpe copulati- ua conitundione, pro disiuncti- ua abutitur 57.a reprehendit- ur 175.c. 235.a. 236.a. quæ infæ- stus Cæsari & eius socijs semper fuerit 400.b unde suum ge- nus ducat	234.c	
925.c. 926.c cōiurationis Ca- tilinariæ participis mors	238.c	liburni qui dicti 888.a ubi olim habitarint	218.a ab Octauio fusi	54.b	lucani confusus ordo	230.a
Cæsaris interitus	230.c	libya quæ propriè dicatur	370.c	lucos cur ueteres dijs consecrã- rint	382.c	
leodienses pop.	96.c	ferax prodigiosorum animaliu	84.a cur tot monstis abundet	1001.a quib. locis pro uerbium dederit. ibid. a. 84. uide Lybia.		
leonis à Luna educati fabula	142.b.c stellæ & sydus. ibid. b.c	libyæ descriptio	370.c	luceria à L. Scipione derelicta	227.c urbs ubi locorū sit 229. a. b nel Lucetia an sit legendū	
leonū animi index qui sit, & unde eius ira prænoscat	50.a	libyam quam regionē ueteres no- minarint	84.a	229.a	lucifer stella unde sit dicta: item eius motus, ortus & occasus	
leones cur in Africa truculētiore sint: itē eius natura	49.b. 50.c	libyes quē regionē designet	83.a	54.c. 279.c (54.c	luciferi stellæ uariæ appellationes	
leontium	675.c	libyca fera	666.c	189.b	lucrinus lacus	
lepanthum urbs	311.c	libycus Elaphas	667.a	268.a	lucullus cur Xerxes togatus ap- pellatus	
lepidus prælio uictus, & paulū pōst obiit	239.b	licen qui dictus olim sit	56.a	40.b	luculli somnium 283.b hortus & diuitiæ eiusq; prædia 40.b ui- ctoria Mithridatem	
lepidi & Catuli dissidium	959.b.c	lichtenbergius Magus	723.a	79.a	ludi Isthmiaci à quo sint instituti	
c 239.b mors 851.b. 959.c		licinia lex de conuiujs luxuriosis	38.b	318.a	ludos quinquennales quis insti- tuerit	
leptis à quib. cōdita	82.c. 789.c	liger & Ligeris fluius ubi oriatur	101.a	14.c	lugdunenſis Gallia unde sit dicta	
lernææ Hydræ fabula	1002.c	liguria regio eiusq; descriptio.		100.a	lugdunum oppidum	
lerna malorum pro uerbū. ibid. c		ibid. a	(222.b	89.a	luna opp. Hetrurix	
lesbus insula 888.b. 325 b insu- la quibus locis pro uerbium fue- rit	888.b	liguriam à Hetruria quid separet		222.b. 126.c	cur Cynthia dicatur 52.c in quē finem sit cōdita 22.c cur bigis uehi dicatur 22.b quibus die- bus signū tempestatis præbeat	
lesbonum mare.	ibid. b	ligures pop.	101.a	51.a causa fluxus & refluxus maris	91.c	
lethæus flu.	256.c	ligurum sedes & terra, eorumq; or- tus & uictus 90.c uictus & po- tus	101.b	398.c	lunæ prædictiones aeris	
lethe amnis infernalis eiusq; ety- mon 985.c. 986.b quid prop- riè sit, & unde nomen habeat	286.c	ligustici portus descriptio uaria	90.b	1008.b incremen- ta unde ueteres numerari soliti sunt	52.a	
leucadia seu Leneadi insula	14.b	ligusticum mare unde nomen ha- beat	90.c. 220.c	52.a	lunæ	
leucadiæ insulæ oppida. ibid. c		lilybaeum promont. 226.c. 289.c				
leucas insula promōtorium & op- pidum	14.b. 877.b	lingodes pop.	88.c			
leucathææ interitus	317.c	lingua quid propriè sit	257.a			
leucates promont.	14.c	lingones pop.	88.c			
leucosia insula facta	224.c	lingua quid propriè sit	257.a			
leuci pop.	88.c. 96.a	lintzium oppidum	667.c			
leuis armatura quē ordinē tenuerit olim	840.c	lipara insula	704.b			
lex qd sit 41.a. 777.a & Plebisciti ut differat 41.a scripta quot modis consistet 40.c agraria	960.b.c	lissa oppidum	217.b			
Orchia & Fannia de		lissum frustrā oppugnatum	635.c			
		literæ Hieroglyphicæ	334.a & Characteres Aegyptiorū			

I N D E X.

- luna motus admiranda uarietas unde fiat 52. a. 22. c. 139. c
 cursum quis primum obseruauit 23. 120. b eclipses quando fiat caruq; ratio 114. a 728. b
 lunaris mensis quot diebus consistet 24. 7. b
 lupia urbs 254. c
 lusitania regio 249. c
 lustra quid propriè sint 76. b
 lustrale quid sit propriè 75. b. c
 lustrationes quo ordine pontifices apud Roman. peregerint 129. a
 lustrum quot annorum tempus sit 244. b. 76. b. 129. c. 128. c
 condere quid sit 129. a
 luteus color qui dicatur 211. a
 luxenburgenfes pop. 88. c
 luxuria Rom. quibus legibus prohibita fuerit 38. b. c
 lyæus Bacchus unde dictus 147. c
 lybia cur inhabitabilis 49. a
 aquarum inopia laborat. ibid. a
 uide Libya.
 Lybiæ descriptio, situs, sterilitas, & limites 49. a
 lybies unde dicta, eiusq; regionis limites & termini 83. a. 84. a
 lybicas feras estate nõ bibere 94. b
 lycaeus mons 311. a
 lycaonis scelus & transformatio 278. b fabula 310. c. 347. c
 lycaones pop. unde dicti 310. c
 lycaston urbs 256. c
 lycia 254. a. 916. c
 lycophronis uerba de Averno lacu 268. b. e
 lycton urbs 256. c capta 303. c
 lycus flu. 326. a. 916. c
 lycurgus quare à dijs in furorè sit redactus 123. b
 lycurgi fabulæ origo 123. c de matrimonio 208. b. c interitus & furor 123. b
 lydiæ limites 725. a
 lymira amnis 916. c
 lymphare, id est infantum facere 109. c
 lymphati qui dicti 109. b
 lymphaticorũ remedium. ibid. c
 lyaces ubi gignantur eorumq; natura 741. b
 lyncei uisus 741. b
 lyris siue Liris amnis eius descriptio uariaq; nomina 221. c
- M
- M**Acæ pop. 368. b
 macædonia olim uarijs nominibus appellata 1. c
 macædoniæ situs 266. a
 macra fluuius & insula 222. b
 macrobij pop. 267. a apud Aethiopes quot annis uiuât 349. a
 uerba de Austro 291. a
 mæander Carum dux filiũ suum dijs immolat 327. b. c fluuius 325. c. 327. c
 manades 308. b
 manalius mons 311. a
 margaros oppid. 336. b
 magia quid eiusq; species 718. c. 719. a. 753. c. 754. a prohibita 719. a
 magia inventor. ibid. b species 754. b & Magorum carmina quid efficiât 724. 725. 726. & c.
 magiam qui populi maximè celebrarint 723. a
 magica ars in quantum paulatim accreuerit 753. c. 754. a
 magnæ pop. 704. c
 magnesiæ descriptio & oppida 690. c. 322. a (263. b
 maguopolis à quo condita sit magus qualis uox, quiq; magi olim dicti sint 753. c. 718. c
 magi qui olim fuerint 723. a. b. 910. a quanto in honore apud Babylonios fuerint 722. c quibus rebus suam artem efficiant 727. c. 728. a
 magorum quondam uanitas 718. a castellum apud Persas 160. c error 270. a studia apud Græcos 753. c
 mahometis impostoris sepulchrum 342. c
 maiorica & Minorica duæ insulæ olim Balcares dictæ 54. b. 404. c
 mala Cydonia unde 798. b
 malea promont. 650. c
 maleam legens. ibid. c
 malea nauigatio 651. b
 maliacus sinus 699. b
 malli pop. 336. b
 mallos oppid. ibid. b (133. a
 manutius faber præstantissimus manathusia urbs 256. c
 manicæ quid propriè sint 396. c
 manilius uersus de quatuor celeberrimis uentis 226. c de fato 156. b
 manipulus quid sit 841. a. 68. b
 mapalia qui sint 171. a
 marchia Anconitana 217. b
 C. Marcellus quando consul fuerit 70. c
 marcelli lex contra Cæsarem 62. c
 odium erga Cæsarem 21. b
 marci Marcelli infaustum sacrificium 136. c
 mardî ab Arsace Pompeo debellantur 30. b
 mare animantibus cur comparatur 92. c
 maris fluxus & refluxus quando fiat & causa 91. b. 92. a. b
 maria quando maximè intumescant 52. b. 92. b
 mari Xerxes CCC uerbera infligit inbet ppter inûdationè 269. b
 marensal urbs 330. c
 mareotis regio 370. c urbs à quo condita 974. b
 mariana fossa 90. b. 393. b
 marianos Sylla uincit 678. c
 mariani muli 167. b
 marianorum clades 178. c
 marianum malum 167. c
 mariandini pop. 361. c
 marica cuius uxor fuerit 222. a
 maricæ Nymphæ quæ dicte sint 222. a
 marus quoties cõsul fuerit 168. b
 ad mortè damnatus 170. a & Cinna copias cõiungunt 171. c
 quemodo fuga ad Minturnenses uenerit 169. c & Cinna Romã occupât 173. b iunior à Sylla superatus 177. c Præneste obsessus 177. c. 178. b Cimbros ingenti prælio superat 59. a quando cõsulatum septimum inierit 169. b. 174. b hostis pop. Rom. iudicatus 168. a. b alter urbis Ro. conditor nominatus 166. c
 in Africa exercitũ colligit & uersus Romam contendit 171. b. 172. a ferè in Syllanorũ potestatem uenit 168. c Minturnensibus necandus traditus 169. a quo anno ætatis mortuus sit 176. b
 iunior sibi ipsi necè infert 178. c
 marij fuga ex Roma & periculum in itinere 168. b. 919. c. 920. c
 infaustũ sacrificiũ 136. cuiusdã Senatorũ ordinis uiri crudelis interitus 178. c res gestæ cõtra Teutones & Cimbros item eius triumphus de his populis 166. c. 178. a. b & Syllæ diffidium 75. c
 habitus in exilio 171. c
 Triumphus de Iugurtha 167. a crudelitas in Senatores ciues Ro. 173. b
 174. a fuga admiranda in Africã 169. c. 170. c studia & uirtutes necnõ uitia 167. b. 178. a. b crudelitas in Antoniũ Oratorè 175. b. 176. a strenua animaduersio in Syllanos 167. c & Syllæ diffidij causa 165. c infortunium in bello Iugurthino eiusq; res gestæ 919. c decollator perspectũ à cæde eius deterritus 170. a iunioris & Syllæ cõflictus & uaria prælia 177. b
 marij

I N D E X.

marij mors 177. a corpus à Syl- la refoffum & in Tybrim proie- ctum 77. a. 188. b. 125. a	in pugna nauali 396. b laus 381. b. c instituta celeberrima 373. a. b constantia 389. a. b	megaris urbs 305. e
corpus in Tybrim proiectum, à rusticis denuò sepelitur 126. a	strenuitas & uirtus 391. a cla- des & fuga 405. c. 406. c. 407.	megarenfium & Atheniense in- ternecinum bellum ob Salami- nen insulam 315. b
mario portentum obtigit 172. a	a in Libya mollicies 373. b	megares pop. 704. b
marmarica regio 1021. a	massix ubi nascatur 906. a	melanphyllon mons 147. a
marmaridæ pop. 368. b	masfyades Phereclus nauis rector qua Theseus in Cretam uectus 255. c (155. a)	melanchlæni pop. anthropopha- gi 356. b
mareotis palus. ibid. b	materia & forma quid differant	melanuri serpentes 1015. b
marfi pop. 223. a. 671. c. 1015. a	mateolani pop. 975. c	melas flu. aqua cius quia oues ni- gras reddit 107. b
marforum defectio à Domitio 233. b. c	matini pop. 975. e	meleagri ortus & fabula 699. a
marfyas amnis 325. c quis fue- rit 326. c	matrem Parthi in uxorem duce- bant 932. b	meliboea opp. 690. c
marfyz & phæbi fabula. ibid. a	matrimonia apud Samnites 180. a	melicertæ interitus 317. c
certamen cum Apolline. ibid. c 327. a	promiscuum 930. c. 208. c	meliten 352. a
mars pro bello 68. c	maturè fieri quid dicatur 140. b	mellaria uicus 362. a
martis stellæ motus & urbs 139. b	maturum quid propriè dicatur 140. a. b	membrana quæ dicantur 135. c
domiciliū quid fit 140. c. 143. a	matutini tēporis descriptio 773. c	mēphis urbs à quo condita eiusq̃ descriptio 159. a. 334. b. 723. b
marti quot flamines. dedicarint 134. a quæ animantia tribuuntur 22. b taurus mactatus 137. a	mauritaniam unde fit dicta 50. b	memnon an in Aethiopia regna- rit 365. b. c
martem Galli prælium inicuri in- uocabant, eis prædam deuoue- bant 102. b	mauritanie descriptio, limites & oppida 369. b. 990. ubertas & fertilitas 370. b	memnonis ortus & familia. ibi. b statua. ibid. c
marria aqua à quo primū in ur- bem fit ducta 208. a Catonis uxor Hortensio nupta, illo mor- tuo denuò à Catone recipitur 207. a	S. Mauritius uicus 89. a	menamonenses pop. 107. b
martria oratio ad Catonem 207. b	mauri pop. pro Mædis 369. c	menania opp. ibid. a
martialis uersus de Sabinarū mu- lierum pudicitia 212. b	maurorum studia, mores & uita 50. b	menantes pop. ibid. b
martius, urbs 98. c	mauseoli operis descriptio 952. a	menapij pop. 96. c
maruafium, Maluafium & Malua- ticum uinum 906. a	mazaca urbs 341. c	menden urbs 783. b
masæi pop. 342. b	mazaces pop. ibid. a	menenius Agrippa pauperrimus imperator 39. b
massagetæ pop. 364. a an Scy- thæ sint 161. c	meander flu. 725. a	memnonia aues unde dicta 365. e
massagetarum terra ubi. locorum sit 161. a. 162. a descriptio, ri- tus, uita, & consuetudines 161. a 364. c mos in prælijs & arma 161. b. c	meandri fons 327. a	menes qui Græcis felices habiti sunt 824. a
massici montes 267. c	meandri poëtæ patria 720. a	mercurij proprietates, natura & do- micilium 144. a
massilia à quo condita 372. c. 373. b cur Mineræ sit adiudi- cata 374. b	medæa unde orta & dicta. ibid. c	mercurio Galli humanas hostias mactabant 101. c
massilia urbis descriptio, situs, & laus 372. c. 381. a	medæa raptus 321. c	meritus mons 147. a
massilienses unde suam originem duxerint 375. c. 377. b cur in bello ciuili nullam partem imi- tari uoluerint 380. c se ad obs- sidionem parant 371. c. 372. b Cæsari portas claudunt 371. c naues Cæsarianas aggrediuntur 393. a	medæa fabula de aureo uellere 722. a	mermeros unus ex centauris 322. b (184. b)
massiliensium fides erga pop. Ro- man. 372. c. 374. c oratio ad Cæsarem 373. c. 374. c. clades 374. c	media regio unde fit dicta 160. b Parthia, & Hircania triangula- rem situ formam referunt 355. a	mermus ab Oenomaio interfectus meroë metropolis Aethiopiæ 9. b 351. b.
	medicæ descriptio & limites, eiusq̃ oppida 160. a. 335. b. 829. b. 932. c. 908. b. c.	merope soror Phaëtonis 218. c
	medici regni uariæ uicissitudines & mutationes 160. b	merum opp. 363. e
	medicinæ inuentio 708. b	mesen ins. 394. a
	mediomatrices pop. 96. a	mesopotamia regio 252. b. 352. b
	medon unus ex centauris 322. b	messis apud Aegyptios quando fiat 219. b
	medorum habitus & mos in pu- gna 929. a	meta quid sit 68. a (86)
	medorum reges 160. a. b	metatores in militia qui dicantur metaurum oppidum 218. a
	medorum pop. natura & consue- tudines 160. a. b	metaurus fluuius eius fons & tra- ctus 57. b. 217. b. 218. a
	medus unde ortus 258. c	Q. Metellus unde Creticus fit di- ctus 303. c Syllam ob crude- litatem obiurgat 181. a Osta- tij filius Roma fugit 173. a
	medusæ fabula 1001. a. 784. a ca- put amputatum 849. c. 850. c	metelli inuidia erga Pōpeiū 24. c
	megera una ex furijs unde dicta 286. a 124. a	metellij luxuria 38. b Macedonici præcipue res gestæ 304. a. b metelli
	megalopolis urbs aliàs Orestis di- cta 345. e	

- Metelli Cretici præcipuæ res gesta
304. b
Macedonici familia
238. c plures fuerunt, eorumq;
enarratio 238. c
metellorum familiam Romæ sem-
per illustrem rebus gestis fuisse
239. a res gesta & historia 851. b
μετεμψύχωσις qui approbãrunt
105. a
metenses pop. 96. a
methone hodie Medona urbs
311. b à Turca direpta. ibid. c
metopium herba 1023. b
mialensis pugna 813. c
micenæ Dianæ fabula 653. b
654
Micylli locus de Dacis, Sacis & Ge-
tis 202. c. 203. a
Micylli interpretatio uariorum lo-
corum obscurorum 2. c. 10. c.
20. b. 23. b. 51. b. 63. b. 72. c. 93. c.
105. a. 106. c. 149. a. 199. a. 362.
c. 640. b. 666. a. 700. b. 751. c
772. c. 786. c. 833. c. 851. c. 908.
c. 938. a. 966. a. 976. c. 1006. a.
1017. c. 1019. a
miles unde sit dijudicãdus 244. b
militare sacramentum apud Ro-
manos 85. a
militaris ordo apud Roman. 81. b
militarium coronarum varia ge-
nera 66. b
militarium signorum genera 5. a
milites quo pacto sint instruendi
70. a
millitum ueterum Romano. mos
83. b
milo in petitione consulatus cur
à Pompeio sit impeditus 72. c
à Cicerone defenditur 73. b
in exilium abiit. ibid. c. adis
Clodij damnatus 232. a
minerua quæ homines doceat
102. b unde Tritonis sit dicta
82. c. 372. a
mineruæ palladium 130. a tem-
plum in Elide artificiosissimum
opus 67. b
mineruam Athenis Erinyas pla-
casse 124. a
mimici uirtus & fortitudo 660. a
minos Cretensiu legislator 257. a
minturnæ 222. b
minturnensium ingratitudo erga
Marium 169. c
minyæ pop. 705. a filia. ibid. a
mirrix inf. 372. a
μύριον quid significet 20. a
mithridates à quo regnum acce-
perit 30. b cum multis pop.
fœdus percutit contra Roma-
nos 78. c pacem à Romanis
petit & paulò post bellum reno-
uat 78. b quot gentibus im-
perarit, & quot linguas caluerit
79. b. c. 263. b quibus antido-
tis contra uenena sit usus 79. c
mithridatis uita 79. b. c. cruce-
litas in Romanos & eorū socios
77. c regis potentia 909. c
910. b interitus 248. b
mithridati Murena bellum cõtra
pacem infert 78. b
mithridatem Fimbria in fugam
pellit 176. b
mithridatica aut Mithridatia her-
ba 80. a
mithridaticum medicamentum
79. c bellum sopitum ad teme-
pus paulò post recrudescit 78. b
mithridatici belli descriptio, cau-
sa & finis 247. c 33. a. 77. c.
78. a. 884. c. b
mœcha urbs 342. c
mœnalia 310. b
mæotæ pop. 359. c. 264. c
mæotidis lacus descriptio, limites
& alia 263. c. 362. b accola
264. a
mœssa regio 217. b
mœssi pop. 324. b
mogabachi interitus 5. c
mogesis etiam Vogesi dictus 88. a
moguntia urbs 93. b
mola quid propriè sit 134. c
mola cur in sacrificijs adhibita sit
ibid. c
molles homines quæ terra profe-
rat 927. c
moloissi pop. 265. a. 311. c. 312. c
moloissis 716. c
modæcus Hercules unde sit dictus
90. b
moneta Iuno unde sit dicta 86. a
monetam auream quis primùm
excofferit 713. b
monoculi pop. 865. c
monstrum quid propriè sit 128. b
834. c Frusinone nascitur 128. b
Romæ natum 122. a
monstra quæ Cæsaris aduentum
Romam portenderunt 112. a. b
monstruosi homines 351. a
montfortia urbs 99. b
montes in agro Mutinensi inter se
concurrunt 109. b. 188. c
mophi mons 9. a
mopsopia nunc Pamphilia 916. c
mopsus augur clariss. 125. b
morbos qui deus depellat 102. b
morini pop. 96. c
mors quid sit 288. a. 754. c
cur non sit timenda 287. a. b
mortis præsignificationes 157. a. b
mortuorum sepultura apud Mas-
sagetas 161. c peregrinorum
sepultura apud ueteres 156. c
cineres & ossa genuisse olim Ro-
mæ 123. a
mortuos sepeliendi ritus apud Ro-
manos 155. c. 156. 209. c sepe-
liendi ritus in militia apud ue-
teres 955. c ut Scythæ sepeliri
soleant 7. c
moscha urbs 342. c
moschen uel Moïsem astrologum
fuisse 139. a
moschici montes 251. c
mosci sive Moscuitæ 295. c
mosconitæ pop. 164. a. 264. a
mosis uerba de Chao 154. c
motia insula 246. b
muga cinnorium 342. c
mula Romæ peperit 112. a
muliebris incõstantiæ exemplum
972. a
mulierum Sabinarum pudicitia
212. a
muli Mariani 167. b
mundus unde sit dictus 766. c an
unicus tantu sit uel plures 745. c
quomodo ab initio sit inchoa-
tus secundum Stoicorum opi-
nionem 136. a
mundi cardines quo modo distin-
guantur 343. a machina quot
globis innixa sit 139. b qua-
tuor plagæ quomodo diuidan-
tur 342. c interitum quæ con-
stellatio portendat 142. c
axis qui dicatur & quotuplex
sit 17. b
mundum unum tantum esse ge-
nitum secundum Platonem
745. b. c
munera publica quæ constellatio
reddat 142. b
murena Mithridati bellum infert
78. b
muralis corona quæ apud Roma-
nos fuerit 66. b
murus quid sit 331. c
murus lateritius 107. b
musicam qui populi maximè co-
luerint 312. a
Q. Mutius Scauola Iuricons. 61. c
cuius interitus 175. c
mutina urbs 13. b. 793. c. 876. c
mutinensi in agro terræ motus hor-
ribilis 109. b
mutinensis pugna 14. a
mutinensem cladem quæ prodi-
gia præcesserint 113. b
mycenæ urbs 115. b
mycenæi pop. 652. c
mygdones pop. 324. c
myra

I N D E X.

myra urbs	916.c	sint instituta	142.b.c	nilus Lagæus unde dictus	149.a
myrrha	955.b	nemansus urbs	98.b	quæ animalia gignat	10.c
myrtea corona quæ fuerit apud Romanos	66.b	nemeosi populi	93.c	à quibusdam Binominis appellatur	220.b
myrtill interitus & eius tabula	183.b.c	nemetes pop.	ibid.a	quomodo nominetur.	ibid.b
myrtae descriptio, limites & alia	324.c.325.a	C.Nemistorij interitus	174.a	& Tanais orbem terrarum in tres partes diuidunt	359.b
myrta quibus prouerbij locū dederint	324.c	nemonæsis rex q̄ dictus sit	294.a	quando primū incrementa sentiat	410.a
myrtoū mare unde dictū	183.b.c	nemossi populi Aquitanix	93.b.c	nili fluij descriptio, ortus, tractus eiusq̄ inundationis causa	9.b.c
myrtus cui dicata fuerit	66.c	neocæsarea	341.a	219.a.b. 353.b.c. uaria nomina apud ueteres	332.c
mytilene oppidum	888.b	neon urbs Phocæssi deleta	376.c	natura quomodo à Seneca describitur	10.b.c
mytilenense theatrum	34.b	neostadium Austriae	296.a	ostia 9.b	149.a
mytilenæorum beneficiū & promptus animus erga Pompeium	893.c	neptunus cur Ennosigæus sit dictus	783.c	incrementis quo pacto Aegyptij anni qualitatem diiudicent	10.a
mytilenæorum & Pompeij necessitudinis causa	898.c	neptuni templū in Tænaro	738.c	fons ubi locorum sit, uariæ opiniones	9.a.961.c. 962.a
N		neptuno taurus mactatus	137.a	inundationis causa	219.b
Nabathæi pop.	330.b.342.b	nerecini pop.	975.c	niniue urbs	911.c
Næuij uersus de Olympo mōte	197.c	nercus præfes maris	274.c	unde sit dicta	4.c
nar sine Naruos flu.	107.b	nero in numerum cælorum relatus	15.b.c	urbis conditio & descriptio	329.b. 646.a
narbo urbs	98.c	neronis deformitas allegoricè descripta	17.b	ninus urbs	645.c
narbona ciuit.	89.c	neroni quantos honores Lucanus tribuerit	15.c	urbis quot annis steterit	329.c
narbonensis prouinciæ descriptio & limites	90.a.100.b	neruij ueteres cum nullis hominibus commertia exercebāt	97.a	ninus Assyriorum primus rex	4.c
narbonensis Gallia cur Braccata sit dicta	90.a	populi ferocissimi & fortissimi	97.a.96.c	conditor Babyloniae	923.a.b
naros flu.	107.b	Cæsari fortiter restitunt	97.a.b	niphates mons	342.a
narua urbs.	ibid.b	Cæsare debellati	97.b	nitocris reginx epitaphium & inscriptio	5.c
nasamones pop.	368.b	neruorum conflictus cum Cæsare	97.b	noctua anis auspicata	127.c
nasi periphrafs	186.b	dolorum remedium	334.c	nocturni tēporis descriptio	193.b
natrix serpens	1011.b	nesigiton inuētor sexremis	393.c	281.b.c	
naturæ uiuere quid sit	213.a	nesichthon Salaminis inuētor	393.c	noë arca ubi post diluuium subserit	8.c.352.c
naualis corona quæ apud Romanos fuerit	66.b	quinqueremis	393.c	nogardia Metropolis Sarmatia	358.b
naualis pugna inter Cæsarianos & Massilienses	395.a.b.394.b	neffis insula	656.b	nola populatur	243.a
naues Liburnicæ unde dicitur	259.b	neffus amnis	322.b	nomadum Indorum mores	7.c.
nauigatio apud Syrtis cur semper sit periculosa	812.b	Nefis, Centaurus	655.b	340.b	
nauigationis inuētores	330.c	Nefis & Deianira fabula	655.c	nonacus	311.a
nauium numerus in Troiana expeditione	367.b	699.a		norbani fuga	178.b
nauium inuētor	120.b	C.Nestorij interitus	175.a	norbanorum desperatio	182.a
nauium uaria genera qui inuenerint	393.c.394.b	nestoris somnium	281.b	notus uentus unde flet & unde dictus	226.c
naustathmus promont.	371.a	nicæa 90.a à quibus condita sit	90.c	notus fluius	110.b
nautæ quæ sydera inter nauigandum obseruent	193.c.900.c	nicæa capta	762.c	notiodum opp.	95.b
nauticum theorema	901.a.902.a	nicandri uerba de serpentum Libycorum origine	1008.c	nox quid sit	114.b
nazanzum urbs	341.a	nicanoris monumentum ubi sit	4.c	nubentium ritus apud Romanos	210.a.b
neapolis urbs	221.b.732.b	nicomedia urbs capta	762.c	capita cur flammeis pelata fuerint	211.a
necessitas quid sit	155.a	nicopolis à quo condita	311.c.	nuceria regio	221.b
necromanticorum opinio de spiritibus	731.a	263.b.14.c.252.c		populatur	243.a
necyomantia quid, eiusq̄ descriptio & species	718.c.754.b.728.c	nigidij Figulis Mathematici insignis uita	137.c	numa Pompilius templum Iani in quem finem condiderit	17.c
memoria certamina cur & à quo		nigidianæ commentationes mathematicæ cur nō in lucem editæ sint	137.c	quæ sacra Romæ instituerit	48.a.129.b
		nigritæ pop.	668.a	numantini cur solum Tyberium Gracchum ex legatis Romanis admiserint	60.c
		nigroponti descriptio	274.a		
		nigropontum Turca occupat	274.a		

I N D E X.

anmantinis Tyberius Grachus le
 gem praescribit 60.c
anmidæ sine Nomades unde dicti
 sint 57.b gens sine certa sede
 ibid.b
andina Fastæ quæ dictæ sint 264.c
nuptias celebrandi ritus apud Ro
 manos 209.c infelices quas
 Romani indicarint 211.a
nuptiarum ritus apud Sabinos
 212.a
nuptiales quos Deos apud Roma
 nos invocariint 209.b
nymphæ Maricæ quæ dictæ sint
 222.a
nympharum sedes 945.a
nymphæi pop. 317.c
nymphæus mons. ibid.c
νιμφολίτοι 109.b
nysa urbs à quo cõdita eiusq; de
 scriptio 19.b 363.c. 959.a
 in India ab Alexandro expugna
 ta, ob cultû Bacchi illæsam eam
 reliquit 20.a
nysæ plures ciuitates eiusdem no
 minis in varijs nationibus sunt
 20.a.b

O

Oax fluvius 256.c
 obeliscû à quo excisum sit 5.a
 obliquum sidus quod sit 18.a
 obliquus orbis qui dicatur 22.b
 obfes quid sit propriè 895.a
oceani fluxus & refluxus *καλιε*
 91.c. 725.a
octavius S. Pompeium navali Præ
 lio superat 15.a Ariminû am
 plificavit 54.b
octauij & Cinnæ dissidium 171.
 a.b & Antonij bellum contra
 percussores Caesaris 150.c ig
 nantia 173.a res gestæ 875.c
ointeritus 173.a
oca opp. 82.c
oecanthæ oppidum 19.a
oecubi populi eorumq; terra 95.a
oedipi fabula & ortus 931.a.b
oeneus Lycidas unus ex Cætauris
 322.b
oenei fabula & ortus 696.c
oenomanus quos Athletas interfe
 cerit 184.c
oenomai regia ubi fuerit 183.a
 fabula de eius filia 183.b
oenotria ubi olim habitârât 692.b
oeroe ins. 701.a
oestrus flu. 917.a
oesyma 323.a
oeta mōs 87.a. 312.b. 690.c. 838.c
oeta montis descriptio & limites
 691.c. 958. 959.a
ogygia insula in qua Bacchus fuit

cultus 147.b. 224.b
ogygia portæ 694.a
ogyges quas urbes condiderit
 147.c
οἰωνισμοί sine *ἀναγορεύσεις* anspi
 cia dicta 128.a
olea cui dicata fuerit 66.c ul
 thoræ signû apud veteres 374.b
oleæ arboris natura & præsignifi
 catio. ibid.b admiranda in
 uentio 711.c 712.a
olenus augur celeberrimus 125.c
ὀλοθυμιος & *ὀλοθυγῆ* 158.b
olympias urbs 67.b
olympiacorum certaminum iudi
 ces 67.b
olympica certamina à quo & in
 cuius honorem fuerint institu
 ta 67.b. 309.a. 153.a
olympij Iouis templum 309.a
olympus urbs 916.c mons 87.a.
 682.c. 684.a mons cur diis sit
 sacer 197.c unde dicatur 726.a
olympi montis descriptio eiusq;
 altitudo 197.c
olympium mōtem Iouem etiam
 dici. ibid.c
olympi mōtes plures fuêri 684.c
olythus 323.a
omentum quid propriè sit 136.b
omniboni interpretatio aut lau
 data aut vituperata 10.c. 51.b.
 344.a. 751.c. 772.a. 793.b.
 966.a. 1005.c. 1019.a
onager quid 665.c
onchestus flu. 308.c
opes sunt materia & illecebræ uo
 lupratum 37.b
ophites lapis, & Ophis serpens
 1010.b.c
opinus C. Grachum & Fulvium
 interficit 62.b
opuatij mors 184.b
oraculum Apollinis Cræso datû
 359.a
oraculi Delphici descriptio 19.a
orationis solutæ inuentio 319.a
orazes rex Iberum à Pompeio ui
 ctus 247.c
orbelus mons 148.c. 322.c
orbis obliquus qui dicatur 22.b
orbita quid sit propriè 1007.b
orchia lex de conuiujs 38.b
orchomenus urbs 274.c. 705.b
ordo militaris apud Rom. 81.b
orei pop. 342.b
orestæ pop. 317.c. 345.b
orestas non esse legendum sed O
 retas 346.a
orestes qua ratione mania libera
 tus sit 653.a
orestus fuga ex Taurica & fabula

orestis historia 345.b furor
 & fabula 345.b. 867.c. 868.a.b
 mors 654.a.b
orestes plures ciuitates 345.b
oretæ pop. ibid.c
oretus flu. ibid.c
oricum oppidum 317.b
orion unde nomen habeat 144.c
orionis fabula 144.c syderis
 descriptio & qualitas 144.c.
 1018.b
orni arbores maximæ 385.b
oroatis flu. 160.b.c
orontes flu. 329.b. 646.a
orphei interitus 147.197.b.c
ostridis cultus apud Aegyptios e
 iusq; descriptio & origo 962.c
ossa mons Thessaliæ 87.a. 197.c
 682.c. 685.c
ostentorum interpretatione quis
 primû inuenerit 126.b. 718.a
ostia flu. 221.c urbs 819.c co
 lonia Romana 654.b
ostiam senones occupant 58.a
ostium quid sit 155.c
othrys mons 682.c
ouidij Nasonis patria 229.c
ouid uerf de Clitumno flu 107.b
 de Phœnice 744.c de Tage
αυρῆσινα inuentore 138.b
olivia quid fuerint 187.b
oza fluvius 202.b
ozola pop. 19.a. 305.a
ozola Centauri 655.c

P

Pachinus promontorium 226.a
 289.c. 876.c
pacis signum erat laurus apud ue
 teres 66.b
pactolon flu. 327.b.c. 328.a
pactolus auriferus flu. 328.a
pacuanus interficitur 240.a
padus auriferus flu. 328.a
padi fluij descriptio, nomen, &
 tractus 218.b. 674.a
pæan cur Apollo dictus sit 148.a
pagasa oppid. 151.b. 274.c. 372.b
pagasa unde dicta 321.b Mag
 netides 705.a
pagasicus sine Pagaeus sinus
 274.c
palæstina regio 252.b. 329.a urbs
 unde dicta 322.c
palatini alii Salij dicti 133.a
palinurus promont. 971.a
pallas unde sit nata & dicta eiusq;
 descriptio 985.c
Palladis fabula 326.c simulach
 rum 849.b
palladium à quib. Traianis sit erè
 ptum 130.a è cælo lapsum esse
 117.a
 palladium

I N D E X.

- palladium à quibus Romæ custos
 ditum sit 48.b
 palladij & Palladis fabula 130.b.c
 descriptio, origo & alia multa.
 ibid.a
 de Palladia Cassandra uaticiniũ.
 ibid.c
 palladio duo è cœlo lapsa. ibid.c
 pallenæ fulmina quæ dicantur
 786.a
 pallene oppidum 784.c.785.a
 pallenæ nominis plures urbes fu-
 isse 785.a
 palma opp. 53.c
 palmenes pop. 223.a
 palmis quæ regio abundet 330.c
 pamphylæ descriptio 916.c
 pamphile Bombycum tela inuen-
 trix 915.c
 panacea herba 1023.c
 panæ Phidix frater ingeniosus ar-
 tificer 67.b
 panes qui fuerint 383.b
 pangæa Diana unde dicta sit 148.b
 pangæus Thraciæ mons eius no-
 minis ratio seu causa 148.b
 pangæi populi 148.b
 pangæus & Pangæa regio 838.c
 pangæi fabula 148.b
 pania urbs 179.b
 pannonia duplex, & utriusq; de-
 scriptio, populi, ciuitates & alia
 295.c.296.a
 pannoniæ descriptio, ciuitates &
 limites 667.c interioris de-
 scriptio 296.b
 panormum promont. 317.b
 panfa conf. Roman. cum exercitu
 contra L. Antonium mittitur
 13.c ad Mutinam interficitur
 14.b
 panfæ historia 876.c
 panthera quomodo reliqua ani-
 malia decipiat 664.c
 pantheræ animalis natura & pro-
 prietas 663.c
 paphus urbs 936.a
 papia Lex de numero Vestalium
 Virginum 118.a
 papyri primi inuectores 332.b
 papyri multiplex usus apud ueteres
 res ibid.c
 paracheolis regio 796.c
 paraxtoniæ Syrtis 371.a
 paraxtonium oppidum ibid.a
 parapamissada pop. 363.c
 parca unde dicta sint 32.a
 quot sint earumq; nomina 32.a
 124.a.286.a.b.734.c
 pardus uelocissimo cursu est
 663.c
 pardalis animal 664.c
 pardalis quomodo reliqua ani-
 malia, præcipuè simias capiat
 665.a.b ex Aegypto Laurentio
 Medices dono mittitur 664.c
 parca serpens 1011.c
 parentum funera quomodo Scy-
 thæ celebrent 7.c
 pariedri pop. 252.c
 parini populi 30.a
 parmenidis Pythagorici patria
 67.b
 parnafus mons 308.a
 paropamisus mons 254.a
 parosopia regio 308.b
 parrhæbi pop. 307.a
 parrhæsiæ pop. 193.b
 parthenia insula 915.a
 parthenius mons 311.a
 parthenope urbs nunc Neapolis
 221.b
 partheni pop. 682.c
 parthia frequentibus terramoti-
 bus subiecta 30.c Media &
 Hircania triangularem formam
 situ referunt 355.a
 parthiæ descriptio & limites 30.c
 922.b.355.b.924.c
 parthiani Arsaces occupat 30.b
 parthicum regnum quando inte-
 rierit. ibid.c
 parthi unde dicti 355.b quem
 in bello civili sequuti sint, ibi.c
 bellicosissimi gentes 317.a
 feruenci & molles homines
 928.b
 partherũ arma 316.c libido &
 promiscuus concubitus 930.c
 mos in prælio & alijs actionibus
 54.b.316.a.929.a origo 923.b
 perfidia 914.a potètia in quan-
 tũ uenerit 924.b.c.30.b pro-
 uincias ad Scythas pertinere
 355.c reges quãdo & unde Ar-
 saces sint appellati 30.b regni
 cõceptus 923.c sagittæ 929.b
 studium, ingenium & mores
 922.b uestitus 928.c ui-
 storis contra Crassianos 5.c
 parthis D. Thomam Apost. Chri-
 stum prædicasse 357.b
 parthos prorsus esse imbelles
 929.a.930.a
 pastona 352.a
 patara urbs 916.c
 patanium urbs 79.c
 patræ urbs 649.b
 pauones cui planetæ, attribuan-
 tur 22.b
 paulus Aemilius conf. Rom. à Cæ-
 sare largitionib. corruptus 63.a
 70.c
 D. Pauli patriæ 919.b
 pauperes quib; olim in Romana,
 Relpub. splendidi facti sint 39.b
 paupertatis laus & encomion,
 ibid.a
 pausanix locus de Titane 6.c
 peccata omnia esse paria secundũ
 Stoicos 201.b
 pecuniæ sunt belli semina & ma-
 lorum irritamenta 302.a
 pediculi Syllam absumunt 77.a
 pediculorum ager 254.c
 pegasea Argo unde dicta 274.c
 pegasi ortus 850.a
 pelægi unde dicti 310.b
 peletonium antrum 707.a
 pelias rex Theffaliæ 836.b
 peliæ historia 321.a
 pelion mōs Theffaliæ 87.a.197.c
 682.c.716.
 peloponnesus unde dicta 183.c
 in quot regiones diuidatur 183.
 a unde aomen habeat, eiusq; li-
 mites & regiones 648.c.649.a
 pelops cum Oenomao ob Hippo-
 damiam certamen iuit, & ea po-
 titur 183.b
 pelopis & Oenomai fabula uariè
 describitur 183.b.648.c fa-
 bula & historia 650.a
 pelorus promont. 116.a.289.c
 pella urbs 913.c
 pelles caprinæ pro papyro usæ
 332.b
 pellex quid sit propriè 894.c
 pelliceas Tunicas quis inuenit
 310.c
 pelta opp. 325.c
 peluras promont. 226.a
 pelusij urbis descriptio 937.b
 petrens fluius 319.b.880.b.
 685.b.886.b
 penei fluij aquarum natura mi-
 ra 700.b
 penates dij qui apud Romanos
 dicti sint 45.c
 pentheus nomẽ unde sit sortitus
 696.a
 penthei interitus & fabula 694.
 b.308.b.868.c
 peremptalia fulgura quæ dicta
 sint 123.c
 perfidiæ exemplum 948.b
 perga urbs 917.a
 peritius nauarcha 879.c
 periuri quam pœnam sustineant
 702.c
 periura nomina quam pœnam su-
 stineant 702.c
 perpœnæ historia & interitus 240.
 c.769.c
 perrhæbus unde ortus 258.c
 perrhæbi pop. 147.b.312.c.704.b
 dd 2 Perse

I N D E X.

- perse unde Achæmenci dicantur 160 c
 perfarum regnorū limites 358 c
 regum potentia olim, & cupido regnādi 160. c ingētes diuitia in Romanū ærariū illata 303. b
 persepolis urbs epulentissima 160. c unde dicta 722. c
 perseus Medusæ caput amputat 849. b
 persei & Medusæ fabula 784. b. 850. a. 1001. a. 1005. c
 persicus sinus unde dictus 160. c
 persici regni limites 160. c
 persidis urbes ibid. c seu Persiæ descriptio, fertilitas & alia multa. ibid. c
 persici pop. 161. a. 364. a
 pestifera fulgura quæ dicta sint 133. c
 pestilentes planetæ qui sint 141. a
 pestilentia unde oriatur 113. c
 pestilentia remedium. ibid. c
 pestis antidotū 79. c. 80. a inter Pōpeianos milites 657. b. c præsentia signa quæ sint 657. a. b Romæ 693. c
 petilia à quo condita 223. c. 691. c
 petreæ Arabia unde dicta sit 341. b
 petre soror Phæætonis 218. c
 petragori pop. 89. c. 94. b
 peuce inf. 323. c. 324. a
 Phæætonis interitus & fabula 218. c. 219. a sororum nomina 218. c. sorores in populos transfomatae 218. c
 phalachthia 151. b
 phalarica hasta quid 665. b
 phalerni 267. c
 pharnacis filij Mithridatis desectio à patre 263. a. b
 pharsaliæ execratio 875. b apud quos authores mētio fiat 151. b seu pharsali loci descriptio 151. a
 pharsalica pugna unde dicta 372. b elades quot præstigijs prædicta sit 786. b. 791. b
 pharsalicae pugne descriptio 680. c 841. a pugnae mentio apud quos authores fiat 151. c
 pharsalicus campus 372. b
 pharsalici campi ubi locorum sint 151. 152. a cāpi unde dicti 687. a
 pharsalicorum camporum descriptio 874. b. c
 pharsalus oppid. 152. b. 686. b. 687. a
 pharus inf. 262. b. 679. c. 861. c. 904. b. 938. a.
 phari portus Aegyptiaci descriptio 938. a. b turres unde dictæ 362. b
 pharsalicarum sacrificium 917. a
 phaselis urbs ibid. a
 phasis amnis clariss. 248. 258. b. 275. b.
 phasidis descriptio secundūm Strabonem 248 c
 phææ op. 686. b. 703 a
 pherecydis sententia de Palladio 130. a
 phileta elegiographus unde oriundus 915. c
 philippi Beroaldi interpretatio 82. a. 362. c. 352. c
 philippi urbs à quo condita sit 323. a. 874. c eiusq; nominis plures urbes 852. c
 philippici campi 148. c
 philippicorū camporū quot stadijs distent à Pharsalo 151. c
 philippos flu. 731. c
 philippos urbs olim Dacos dicta 148. c. 151. c. eiusq; descriptio & multa alia 732. c
 philippus cū exercitu Aemū montem altissimum ascendit 148. c
 philistini & Faustuli fratrum cædes 26 c
 philocrates seruus C. Gracchi, occiso Domino, herili sanguine cōsperso eodem ferro sibi uitam abrupt 62. c
 philodetæ fabula 690. c. 692. c nauū numerus in Troiana expeditione 368. a
 philosophi qui dicti 753. c
 philosophorū opinio de campis Elysijs 768. b
 phileta quid propriè sint 723. c
 phlegmaticorum somnia 283 c
 phlegra ubi locorum sit 783. a
 phlegraei campi unde dicti 783. a. c. 1004. b
 phlegraeorū camporū descriptio 1004. c
 phocæa urbs 307. a. b unde sit dicta 377. a. b. c
 phocarum natura 742. c
 phocenses & Phocensis diuersi populi 373. b
 phocæensū Ionix descriptio 375. c 377. a. b execratio 377. b
 phocenses unde sint dicti 307. a patriam relinquunt 307. b
 phocensium origo 373. b. 374. a uaria descriptio 307. b. c. 373. a
 uirtus in Græcia aduersus Thesfalos 376. b terra miserè à Xerxe depopulata. ibid. c ritus fœdus percutiendi 307. c execratio 307. b amolitio & desperatio ibi. c. 377. c interitus 376. c
 phocis urbs 305. c regio ubi lo-
 corum sit 377. c
 phocidos Ionix descriptio 375. c
 phycus promont. 971. a
 phæbe soror Phæætonis 218. c
 phæbo seu Phæbus Apollinis Pythij sacerdos 308. a
 phæbus unde dicatur 22. c
 phæbi & Marfyæ fabula 326. a
 phænice regio 252. b sydus 193. c
 phænicæ descriptio 330. a
 phænix flu. 701. a oculis priuatus à quo uisum receperit 708. b. c
 auis eiusq; natura, ortus & alia 743. c
 phænicis auis ætas 744. c historia 332. a. 708. c
 phænicū laus 332. a migrationes ibid. a nauigatio in quā Plagam plerunq; fiat 331. c
 pholi interitus 707. b
 pholoës mons 311. a. 322. b. 707. b. 830. b
 pholoë opp. 322. b
 pholus unus ex Centauris. ibid. b
 phocis qs fuerit eiusq; filia 1003. 1004. a
 phorci filiarum fabula 1001. c
 phormio fluuius 43 c
 photinus eunuchus cōsiliarius regis Ptolemæi 940 b
 photini consiliū contra Pōpeium 943 c
 phrygiæ regionis descriptio, limites, oppida, flumina & alia 328. b
 phrygiæ flu. 328. b
 phrygia regio 91. b
 phryxum pelagus unde dictum 647. a
 phryxi & Helles fabula 275. a. 647. a
 phthia urbs unde dicta 686. b. 687. a
 phthiæ puellæ fabula. ibid. a
 phylacides matres 688. b
 physcorū discrepans sententia de fulminis causa 35. b
 piceni Cæsari se dedunt 228. b
 picentes pop. 254. c. 217. a
 picentia urbs 222. b
 picentinorum terra. ibid. b
 picenum agrum à Sabinis quid diuidat 215. b
 piceni pop. 94. b
 piciones pop. ibid. b
 picturæ inventores 139. a
 picus auis auspiciata 127. c
 pietas cui propriè tribuenda sit 81. b
 pile Ciliciæ 336. b
 pilum quid propriè sit 512. b. c.
 pilum

I N D E X.

- pilum missile quid 948.a unde dictum 31.b
 pinara urbs 916.e
 pindari dictum 212.c interpret. uerba de Pelope, Oenomaio & Myrtille 183.c
 pindus mons 147.b. 682.c. 684.a
 piratarum potentia 246.e
 piratici belli descriptio 245.c
 piraticū bellum quam breui tempore Pompeius confecerit 32.c. 33.a. 277.a
 pirithoi interitus 749.c
 pisce urbs 87.b. 183.a. 309.a
 pisarum urbis descriptio, conditio, nomen & alia 217.a.b. Sectiones occupant 58.a. 198.c
 pisces Dijs sacrificati apud Phaselides 917.a
 pisces sine ossibus 7.c
 piscium sanguis frigidus 135.b
 pisenor unus ex Centauris 322.b
 pisensum terra 309.a
 pissuri pop. 204.b
 picardia regio 91.b
 pitana ciuitas 325.c
 pithecusa insula 678.a
 pitheres stella 111.c
 pithias stella quo tempore apparuerit 111.b
 M. Platonij interitus 188.a
 planctus Syriæ præfectus Pompei & insidiator 15.a
 planctus petreæ 275.b
 planetae an fatalem uim habeant 735.b. excepta Luna, cur quadrigis uehi dicantur 226.b. quando perniciosi sint 142.a
 planetarum cursus quis primū obseruauerit 120.b. motus & nomina 825.c. 766.c. proprietates in suis proprijs domicilijs 140.c. globus seu orbis 139.b. reuolutiones in quam plagam mundi plerūq; fiant 7.a. typus reuolutionis anni belli ciuilibs 145.a
 platonis sententia de Cinyrae opibus 954.c
 platonici quid animum nominauerint 287.b
 platoniorum opinio de campis Elysijs 968.a. opinio de fato 156.a. opinio de Mundo 745.c. opinio de umbris insepulcorū 6.b.c
 plaustra quæ dicantur 278.a
 plebs & populus ut differant 41.a
 plebiscitum quid sit. ibid. Lex, & Rogatio ut differant. ibid. plebisciti Græca definitio. ibid. b
 pleiades unde sint dictæ 276.e
 sidus quod sit. ibid. Vergiliæ, Succulae & Hyadae ut differant 277.a
 pleiadum ortus & occasus 965.a
 nomina 965.a
 plinij locus de Vrbe Babylone 4.c. de maris reciprocatione 93.a. de Nili fonte 9.a. de Romanorum luxuria 38.b
 plutarchi uerba de Syllæ crudelitate 188.b
 plures qui apud ueteres dicti sint 389.c
 Pluto diuitiarum Deus 737.b. unde sit Dis nominatus 124.c
 plutonis regnū & possessio 761.a. & proserpinae fabula 749.c
 plutonem mori non posse 746.b
 pluuiarum præfagia 398.b.c
 pluuias quando fulgetra portendant 113.b. raro sentit Africa 83.a. quādo Luna portēdeat 51.a
 podagrae remedium 334.c
 podirim quid sit proprie 904.c
 pæonia 1.c
 pœni quem decem humanis hostijs placauerint 102.b. Romanis uectigales facti 12.b
 pœtæ cur Apollinis & Bacchi oppem plerūq; innocenti 19.a. quib. modis explicent rem 5.a
 pœtarum exordia cōmunia qualia sint 1.b. 281.a
 pœtis quæ figura loquēdi maxime familiaris sit 150.b
 pogoniarum qualitates 112.c
 pola urbs 320.a
 polemon rex Ciliciæ 150.c
 polinici & Eteoclis odium etiā, in morte, eorumq; fabula 118.c
 pollentia oppid. 53.c
 poloni pop. 358.a
 polus quod eiusq; descriptio 900.b. mundi quottuplex 900.c
 poli quot & qui sint 17.a. 900.a
 pollucis & Castoris historia & cōmigrationes 357.c
 polybij locus de Actna 15.b
 polyptoron 21.c
 pompa quid sit 209.a
 pōpeiopolis unde dicta 33.a. 7.c. 247.b. 732.c
 pompeius quam causam belli ciuilibs prætenderit 20.c. quos reges & populos uicerit & apud quos uenerabilis fuerit 925.b. 926.a.b. 927.b. 960.b. quo ordine Mithridaticum bellum perfecit 80.a. 247.b.c. Iuliam filiam Cæsaris in uxore ducit 4.a. quā uxore post mortē Iulie duxerit 6.b.c. unde Magnus sit cōgnominatus 34.c. 35.a. 71.c. 768.c. 881.a. Mytileneis gratias agit pro humanitate 895.a.b. 896.a.b. cur Milonē in petitione consulatus impediuerit 72.c. pugna detrectat 775.a. in fœderis pactione Gallias obrinet 4.a. cur Noto uent. cōparetur 226.c. quater uno mense triumphat 33.a. scribit exercitū aduersus Casarem 69.c. dubitat quo turdū ire possit 897.c. se ad bellū instruit cōtra Cæsarem 237.a. silentio nocturno per medias Cæsarianorū stationes in altum abiit 269.c. quomodo bellū contra Pyratas instituerit 279.a. cum exercitu Brūdijs proficiscitur 70.b. Roma conuiuium splendidiss. celebrat 34.a. deos inuasat 830.a. quātus in bello & pace fuerit 35.a. in prælio uulneratus 240.b. ad Dyrrhachium se ad fugā parat 671.c. 672. omnes copias Dyrrhachium ducit 636.c. 637.a.b. ferē in pugna cōfossus 842.b.c. aliquoties a Sertorio superatus 240.b. contra Imp. Cæs. mittitur cū exercitu 108.c
 pompeius 876. oppida in suā potestatem arte militari redegit 770.a. quo die Brūdijs soluerit 271.b. ubi a Cæsare prælio sit superatus 372.a. liberaliū artium professores Rhodij audit 893.c. Pelusium peruenit 936.c. quātas diuitias ex spolijs in ærariū Romanū trāstulerit 304.c. Mitylenas cōtendit 885.c. quē Deum ante conflictū Pharsalicū inuocauit 799.c. Hispaniā cū exercitu inuadit 24.c. Romæ theatrum exædificat 34.c. piratas prælio superat 77.b. quæ loca adierit in fuga 887.a.b. dubitat cū in Aegyptū fugā sit institūendus 920.c. 921.a. legatos ad Ptolomæum regem mittit 939.c
 S. Pompeius ab Octauio prælio superatus 15.a. pirata insignis 716.b. a quo & ubi interfecit 15.a. oracula de euentu prælij Pharsalici cōsulit 716.c. quo tēpore & ubi ueneficā sit aggressus 731.c. quo anno ætatis perierit 33.c
 pompeij impietas 951.b.c. & Mytilenorum cōsuetudinis causa 893.c. liberalitas erga philosophos. ibid. Crassi & Cæsaris fœdus 4.a

I N D E X.

pompeij castra à Caesarianis dire-
 pta 864. c. munificencia & libe-
 ralitas erga ciues Romanos 34.
 a. & Caesaris fœdus 23. c. & Cæsa-
 ris odiũ unde 6. c. sacrificiũ ante
 Pharsalicã pugnam 789. a. cru-
 delitas in Catonẽ 239. b. c. pru-
 dentia 799. b. c. pugna cũ Ser-
 torio 769. b. c. dominatio Ro-
 mæ multis odiosa 73. b. literarũ
 tenor ad Domitiũ 231. a. crue-
 delitas in Hispanos milites 75. b.
 signũ in vexillis 5. a. responsum
 & dictũ cũ ei prouincia Mithri-
 datici belli offerretur 247. b.
 superbia 241. b. uitæ, honorum
 seu dignitatũ breuis descriptio
 72. b. c. deliberatio de fuga 920.
 b. nauigatio à Lesbo 905.
 906. a. b. & Caesaris affinitatem
 quid diffilierit 4. a. inscriptio &
 carmen memorabile 35. a. & Ser-
 torij prelia 240. b. c. castra Cæ-
 sar munitionibus cingit 637. a.
 bellicus apparatus contra pira-
 tas 247. a. iuuentus 771. a. uir-
 tutes 777. b. acies in pharsalica
 pugna 793. c. 794. c. exercitus
 cũ Xerxis comparatur 365. a. b.
 clemẽtia erga Tigranem 262. c.
 triũphus de Hyarba 960. b. tres
 insignes triũphi 859. a. triũphus
 memorabilis 72. a. b. triumpho-
 rũ apparatus & Põpa 33. b. tri-
 umphi, a. d. oria & præcipuæ ges-
 tæ 31. c. 33. a. triũphus de Mi-
 thridate 885. a. b. copiarum nu-
 merus 368. a. 776. b. copia in
 pugna Pharsalica 796. a. respõ-
 sum Syllæ Zoilo datum 72. a.
 771. a. b. 960. b. in bellum ituri
 somniũ, eiusq; interpretatio 35.
 a. 283. b. 761. c. 762. uxoris no-
 mine Iulix obitus 31. b. 284. b.
 præcipuæ res gestæ, triũphi, ui-
 tæ descriptio & alia 71. c. 75. a.
 245. c. 246. c. 768. c. 769. a.
 882. a. 883. a. b. 859. b. c. 910. b.
 c. 960. c. 961. a. 977. a. b. fuga
 764. a. b. 857. c. 858. a. fuga
 post pugnam Pharsalicã 879. b.
 fuga in Aegyptum 862. c.
 fuga in Asiã 15. a. filij fuga & cla-
 des 261. c. clades & fugæ apud
 Pharsaliã, apud quos auctores
 mærio fit 151. c. 152. a. oratio ad
 milites ante pugna Pharsalicam
 812. c. 237. b. oratio ad comites
 in fuga 918. c. oratio ad Cor-
 nellã uxorem 889. a. nauigatio
 cum Cornelia uxore 897. c. &
 Ptolemæi regis amicitia causa
 939. c. uerba ad Septimiũ 949.
 c. oratio & precatio ad superos
 post cladem Pharsalicã 858. b. c.
 filij res gestæ post patris eadem
 970. b. filiorũ lamentatio & mo-
 ror ob parentis eadem 952. a. b.
 oratio ad Veneticã 733. a. b. fa-
 cinora 715. c. liberorũ pugna cũ
 Cæsare 679. a. filij quo in loco
 à Cæsare superati sint 13. b. di-
 ctum antequã sua nauis egrede-
 retur 946. b. 947. cõstantia
 in mortis agone 950. a. 860. a.
 cõiugis querela ob eadem eius
 949. b. 950. a. eades & interit-
 us 948. b. 764. a. b. cumu-
 lus 952. a. caput à busto abscis-
 sum 951. b. corpus à quo fit cõ-
 ditũ 954. b. epitaphiũ 957.
 952. a. statua in qua eius triũphi
 scripti 969. c.
 pompeio frumentariæ rei potestas
 traditur 73. a. summa potestas
 belli à senatu demandata 108. c.
 triumphum Sylla inuidet 72. a.
 uaria epitheta à Cæsare indita
 75. a. 76. c. 78. a. qui populi au-
 xilia miserint 305. c. 776. a.
 797. b. c. maris imperium de-
 mandatur 32. c.
 pompeium quæ ciuitates & popu-
 li in bello ciuili imitati sint
 227. a.
 pompeiani post Pharsalicam pu-
 gnã se Cæsari dedunt 863. b.
 pompeiorũ trium interitus 762.
 763. a.
 pompeianorũ fames 655. b.
 militũ alacritas ad pugna 783. a.
 fuga 843. b. 847. b. terror &
 metus ante cladem Pharsalicam
 834. c. & Cæsarianorum clades
 ad Dyrrhachium 659. b. c. clades
 ad Vticã 679. b. clades ad
 Mũdam 13. b. clades in diuersis
 locis 659. b. 876. b. c. clades in
 Pharsalica pugna 843. c. interfe-
 ctorũ numerus in Pharsalica pu-
 gna 680. c. 789. c. 775. b. 855. a.
 pomerium quid propriè sit 129. a.
 pons Susis artificiosi operis 160. b.
 pontem super mare struit Xerxes
 269. 270. a. Cæsar super Rhe-
 num struit 244. a.
 pontica ora, & ponticæ gætes 79. c.
 pontificatus Romani descriptio,
 ordo & institutio 129. b.
 pontificis cœna prouerbiũ 38. b.
 pontifices unde sint dicti uariæ ra-
 tiones 129. b. Romani quã ordi-
 nem seruauit in lustratione
 129. b.
 pontificia dignitas à quo sit inãl-
 tuta. ibid. b.
 põtificum officia apud Romanos
 ibid. b.
 pontina palus 293. a.
 pontus quid propriè 855. c. ue-
 neni & herbarum ueneficarum
 ferax regio 79. c.
 ponti descriptio 224. c. 361. b.
 263. c. 722. a.
 ponti insalæ 362. b.
 ponti mensura à Bosphoro Thra-
 cio usque ad Mæotium lacum
 361. a.
 popilius interfector Tyberij Grae-
 chi 62. a.
 populare quid propriè sit 759. c.
 860. c.
 populus cui dicata fuerit 66. c.
 & plebs ut differant 41. c.
 populi quæ Pompeio auxilia mi-
 serint 305. c. 776. a. qui Xerxi
 copias suppeditas tulere 367. a.
 populos potentes quid euerterit
 37. b.
 portæ Caspiæ quæ & unde dictæ
 909. b. Amanicæ quæ dicantur
 253. a.
 porticũ ad Rubiconem flu. uis-
 sum 53. b.
 portenta uaria ante pugnam Phar-
 salicam 785. b. 787. a.
 portus Carthaginensũ descriptio
 257. b. 258. a.
 porus ubi ab Alexandro sit uictus
 339. a.
 potidæa 783. b.
 poscere quid propriè sit 763. c.
 posthumius turpe fœdus cum
 Samnitibus inuit 180. b.
 postularia fulgura quæ dicta sint
 133. c.
 prælium nauale inter Octauium
 & S. Pomp. 15. a.
 pranesta urbs unde dicta 186. c.
 capitur & spoliatur 188. a.
 pranestinarum 3000 uno loco
 caesa 186. c. inermium
 clades 182. a. multi sibi ipsi
 mortẽ inferunt 182. a. lanienã
 seu strages 178. c.
 pranotiones ex auisũ uolatu 132. b.
 præpetes aues quæ dicantur 1007. a.
 prætoriana nauis quæ dicatur 395. a.
 prætoriani pop. 223. a.
 præster serpens eiusq; natura
 1013. a. 1018. b.
 priami familia 365. b.
 principem quæ constellatio por-
 tendat 113. a.
 principem non debere totam no-
 ñem sternere 193. b. a.
 principes

I N D E X.

principes moderni quam libera-
les sint erga literatos 894. a. b
procella quid sit propriè 992. a
prodigiū quid sit propriè 991. b
prodigia quæ Pharsalicam pugna
ante cesserint 785. b. 787. a
multa varijs in locis uisa 788. b
quæ Cæsaris aduētum Romam
antecefferunt 112. a
pronuba unde dicta 892. b
propertij patria 107. b
propontis 263. c
proserpinæ fabula 749. c
rap-
tus 749. c. 705. b taurus ma-
statur 137. a
protagoras quid animum nomi-
net 287. b
proten insula 394. a

PROVERBIA.

A Carceribus ἀπὸ τῆς βαλβί-
δος 68. a
Abydū ne temerè nauiges 647. a
Addere faces, addere stimulos, ad-
dere & subdere Calcaria 59. b
Ἄλλῃ δ' ἀλλὰ χεῖ καλῶ 124. b.
285. b
Animus noster Deus est 213. a
Arcadiam me postulas. Arcadicū
germen 312. a
Arcadas iauitari 312. a
Asiaticus luxus 328. a
Aspis à Vipera accipit malum
1009. b
Athos celat latera Lemniæ bouis
267. b
Batana auris 99. a
Calabri hospitis Xenia 260. b
Cato tertius 196. a
Χωρὶς τὰ μυστῶν καὶ φρυγῶν ὄρι-
ματα καὶ δὲ δ' ὄρισεμ χαλεπὸν
324. c
Χρὺν δὲ πρὸς θεὸν ὑπερίτερον 889. c
Cilicium imperium 77. c
Cilix haud facile uirū dicit 77. c
Cinyræ, Midæ & Cræsi opes
953. c
Classicum canere 55. b. 85. a
Cælum Atlantis humeris sustine-
ri 201. c
Colophonia ferocitas 915. a
Colophonium aurum, Colophon-
ium suffragium, Colophonem
addere 915. a
Conclamare & Conclamatum est
156. b
Corcyra libera 258. c
Corinthiari, Corinthus non indi-
goatur Ilium, & alia multa pro-
uerb. 649. b. c
ad Corollas decertare 209. c

Corycæus auscultauit 335. b
1016. b
Crasso Cræsolg ditior 6. b
Cretiza aduersus Cretensem
966. a
Cretizandum contra Cretensem,
Cretensis sacrum 317. b
Curetum os. Cretensis cum Aegi-
nita. ibid. b
Dies aliquando parens, aliquādo
nonerca est 824. a
cum Dijs pugnare 889. c
Dodonæum æs 314. b. 386. b
Elephantus nō capit murē 667. a
Elephāti celerius pariūt. Elephan-
tem citius sub ala reges 668. a
Elephātum ex Musca fatis 667. a
Ἐμὲ θανόντ' ὁ γυνὴ μισθῆτω πυ-
ρὶ 870. 871. a
Εὐας θεῶν, id est sequere Deū 213. a
Euripo inconstantior 273. b
Εὐχθρῶν ἄδωρα δῶρα 236. c
Fama nihil uelocius 107. a
Fatum inuitabile 145. a
Glaucus gustata herba in mari ha-
bitat 404. c
Gnidij nodi 916. a
Græcia nequaquam nouit fidem
Græca fide mercari 374. a
Hocates cæna 794. a
Herculis Labores 124. c
Hydræ secare 1003. a
In pugna res agitur, & nulli parci-
tur 810. a
Καρὸς δ' ἐπὶ πᾶσι μ' ἄριον 212. c
Λέρινα καυῶν 1002. c
Lesbij calices, Lesbia regula, Les-
biari, Lesbijs digna 888. b
Libera Corcyra 887. b
Libya semper mali aliquid 84. a
Libya fera, λιβυῶν θυρίον 49. b
50. a. 84. a. 172. a. 666. c
Libya semper aliquid noui 988. a
Lynced oculatioi 741. c
Lumen maius obscurat minus
277. c
Mæandri flexibilitas 327. b
Mala ad se trahens 676. b
Maleam legens 969. c. 650. c
Μάλλον ἀδινεῖσαι, ἢ ἀδικεῖν
861. c
Mare cælo, terram cælo, supera &
infera miscere 22. a
Massiliam nauiga 373. b
Messe tenus propria uiue, Metiri
se queat suo modulo ac pede
943. c
Muli, Mariani 167. b
Mysorum præda 324. c
Mysorum ultimus nauigat 325. b
Nil sine magno labore mortalib.

datur 813. a
Non pia classica dixit 55. c
Non Chius, sed Cius uel Cous
915. c
ὁ νῆς γὰρ ἡμῖν ἐστὶν ἐν ὑπὸ ἡμῶν θε-
οῖς 213. b
ὁ δὲ ἄγαυρ 212. c
Pangæa Diana 148. b
Πάντων μέτρον ἄριστον 213. a
Partho fugacior 54. b
Phaselitarum sacrificium 917. a
Phocensium desperatio 377. c
Phocensium execratio 307. b
Φωναιῶν ἄρα 377. b
Πολλὰ πολέμων πέναι 106. b
Pontificis cæna 38. b
Punica fides 12. c
Quid si cælum ruat 201. c
Risus Sardonius 290. b
Saguntina fames 380. a
Salaminia nauis 316. a
Samiorum flores 915. b
Sardi uenales 290. c
Scolon ne proficiscaris ipse 308. b
868. c
Scythæ anifans asinum, ἀντιζομι-
ν' ὁ σκύθης τὸν ὄνον 8. a
Scytharum oratio 8. a
de Scythijs uaria proterbia 8. a
Siculæ nugæ, Siculiffare, Siculus
mare, Siculus Omphaciffat, Si-
culus miles 290. c
Σοφοὶ δὲ τὸ μὲν δὲ ἄγαυρ ἐπὶ ὀ-
νησαρ περιφῶς 212. c
Sūma imis permiscere, sacra pro-
phanis, mare cælo, terram cælo,
cælum terræ miscere 301. a
Tanarium malum 739. a. 970. c
Thamyras insanit 689. b
Thessala fides 710. c
Thessala mulier & Thessalorum
commentum 710. c
Thessalorū res semp infida 710. c
Titanas imploras 751. a
Titanicus aspectus. ibid.
Τρία ὑπὸ πᾶσι κἀνὶ τῆ
ad Triarios res redijt 847. b
ex Tripode aliquid dicere 19. a
255. a
Vētis permittere & tradere 929. b
Prouidentiam Epicurei negarunt
830. a
pruteni pop. 358. a
psammate 309. a
psammeticus Aegyptiorū rex Nili
fontem perscrutari conatur 9. a
psisij pop. 264. a
psyllis 991. a
psylli usus 1021. b. c
psyllorū gens 1021. b artes 1022. b
interitus & fabula 992. a
pteleaticum uinum 688. c

pteleon nemus 688.c
 pterophoros regio 359.c
 ptolomæus Cyprius scieneno ne
 cat 304.c Auletes à Pōpcio
 regno restitutus 961.b.940.a
 Lagi ubi natus sit 345.b Pom
 peio hospitium denegat 943.c
 ptolomæi & Pompeij regis amici
 tiæ causa 939.c.940. perfidi
 dia 948.c descriptio à perso
 na 40 b reges Aegyptij unde
 sic dicti 149.b
 ptolomæorum catalogus 149.b
 pudicitie probatio apud Pysillos
 1021.b
 pudicitie exemplum 212.a
 puerperæ quam Deam olim inuo
 carint 209.b
 pulmo quid 737.a
 punica fides proverbum 12.c
 puniicorum bellorum descriptio
 12 b.159.a
 puniceus color qui propriè dica
 tur 49.c
 purpura quid sit propriè & unde
 comparetur 155.c.331.c
 pureal Libonis 227.a
 pylæ portæ 77 b
 pylos urbs 67.b.311.b
 pyramides Aegyptiorum regum
 953.a
 pyrasus urbs 688.b
 pyriticum bellum quâ brevi tem
 pore Pompeius cōfecerit 77.b
 279.a
 pyrenæi montes unde dicti 149.c
 pyrenis Bebrycis filie fabula 149
 pyromantia 718.b
 pyrria à Diluvio servatus 218.c
 pyrria regnum 703.b historia
 141.b
 pyrrihamus flû. 334.c.336.c olim
 Macedonia dicta 1 c.681.b
 pyrrius Epirota unde genus du
 cat 12.a Epirotarû rex victus
 à Romanis 12.b.303 b
 pythane urbs 324.c
 pythagoræ philos. patria 415.b
 dictum 212.c
 pythagoram magnû falsè 723.a
 pythia certamina 308 a eorum
 quid sint 714.a
 pythiris Apollo unde dictus
 714.a
 pythij Apollinis templum & sacri
 ficia 308 a
 pythiufam in Iberia Sertorius oc
 cupat 240 a
 pytho urbs 308.a
 pythou, quis fuerit eiusq; fabula
 783.c
 pythonis interitus 784.a

Q
 Quercus cui dicata fuerit 66.c
 querna coronâ quæ apud Ro
 manos fuerit 66.b cui data
 fuerit 81.c
 quinquennales ludos quis insti
 tuerit 14.c
 quirites unde Romani dicti sint
 46.c.214.a
 quirino quot flamines dedicari
 134.a

R
 Raphia urbs 330.c
 Rauracker 100.c
 regiones quomodo nominâ mu
 tarint 1.c
 ravenna urbs 217.a.218.a
 regna & imperia quæ vitia euer
 tant 37.a
 regnum firmum quod iudican
 dum sit 25.a
 remus à quo interfectus sit 27.a
 remi causa unde dicantur 395.b
 repagulum quid sit 68.a
 resina ubi nascatur 906.a
 rha & Rheon radix venenum fu
 giens 80.a
 rhadamâthus Gnosius uir iustif
 simus 257.a
 rhæte q; fuerit eiusq; fabula 707 b
 rhæti nunquam devicti à Roma
 nis 163.b c
 rhætorum descriptio secundum
 Glareanum 163.a.b
 rhegium urbs 224.a
 rheuorum regio 95.c.96.a.
 ritus & consuetudo 96.b
 rheuânos quid diuidat à Suenis
 106.a
 rheni fons, tractus & ostia 84.b.
 105.a.163.a descriptio secun
 dum Glareanum 163.a
 rhetani 342.b
 rhymnici pop. 364.a
 riphæi montes 263.c.359.b
 rhodanus flû. 89.a.726 a unde
 nomen habeat 89.a.393.b
 rhodani ortus & tractus 89.a.
 100.a ostium 163.a dulces
 aquæ in Lemanno lacu supera
 rant 87.c
 rhodano quæ flumina influant
 100.a
 rhodes & Rhoda op. 88.c.89.c
 rhodope urbs 830.c mons
 322.c.736 b.830 c
 rhodus insula eiusq; descriptio
 916.b
 rhoetum promont. 688.b
 rhoetæa littora & Rhoetum pro
 montorium 325.b
 rhæcus unus ex centauris 322.b

rhymnici pop. 161.c
 rhyzus promont. 690.c
 rixus Sardonius 290.b
 robur quid sit 176.c qui pla
 neta gignat 143.a
 rogatio unde dicitur 41.b Lex
 & plebiscitum ut differant 41.b
 rogerius magnus 723.a
 roma quando & à quo condita sit
 varis opiniones 265.b.827.b.
 c à Senonibus capta 58.a à
 Gallis direpta 757.a
 romæ ingens terræmorus 188.c
 Romam Sylla occupare cōstitit
 168.a urbem aliquando Tyr
 rhenam uocaram 190.a qui
 bus custodiendam Cæsar post
 direptum ararium tradiderit
 371.b.c Cinna & Marius occu
 pant & ingentem stragem inter
 cines eduat 173.b
 romana sacra à quo instituta sint
 46.b curia deflagrata 74.a
 romanum imperium uenale
 41.c in duas partes diuiditur
 31.a quando inclinare cœperit
 21.c quid euerterit 37.b
 romani Imperij potentia ante bel
 lum civile 24.b ararij ingens
 res diuitiæ 303.a.b.c
 romani Barbarissimi 105.a
 unde Quirites dicti sint 46.c
 quoties à Carthaginensibus ad
 arma pronocati sint 12.b
 unde auguriandi disciplinam
 acceperint 125.b Pop. curia
 apud Gallos quæ fuerit 99.c
 secundum quid suas historias
 cōtexerint 823.b.c consu
 les ob aduentum Cæsaris Roma
 aufugiunt 180.b urbem
 derelinquunt 110.c dele
 ctum Capuæ habent 109.a
 turpe fœdus ineunt cum Sam
 nitibus 180.b legatos ad
 Marium & Cinnam mittunt &
 ueniam deprecantur 173.a b
 à Pyrrho prælio superati 12.a
 duobus prælijs à Cimbris super
 rati 58.c à Senonibus ma
 gna clade affecti. ibid.a
 Trib. Pleb. urbe aufugiunt
 198.c varijs in locis à Spar
 taco prælio superati 242.b.c
 legatos ad Syllam mittunt
 167.c exercitum contra L.
 Antonium mittunt 13.c
 à Parthis prælio superati 4.b
 sæpe ab Annibale in Italia fusi
 159.c quæ castra ad Rhenum
 contra Germanos habuerint
 93.b.106.a.b

I N D E X.

romani quos reges & populos uicerint, ex quorum spolijs suum ararium in immensum auxerūt 303. a. b

romanorum lusus 157. b. c. 158. a. b avaritia 37. c. 39. a amplitudo 825. a humanitas 672. b luxuria in quibus præcipuè consistit 38. b luxuria quibus legibus & statutis prohibita fuerit 38. b. c veterum habitus 214. a imp. insignia 5. a opinio de fluminibus 133. c metus ob prodigia 157. b ritus in mortuis sepeliendis 156. b c conspiratio contra C. Gracchum 62. a nuptiæ 209. b. c tumultus ob legem agrariam 61. a veterum continentia & mores 57. b mollicies in cultu 39. a apparatus aduersus Cæsarem 69. c & Antonianorum conflictus ad Mutinam 14. a. b locupletum conspiratio contra Tyberium Gracchum 61. a. b exercitia militaria 929. a terror & tumultus ob aduentum Cæsaris 69. b. 105. b. c multa millia Sylla contra fas & nefas occidi curat 75. b primum ciuile bellum quando acciderit 76. a expeditio contra Mithridatem 79. a ciuium in Syllana rabie centum millia occisa fuisse, inter quos 90. senatores, consules 15. 2600. equestris ordinis fol. 189. a & Sabinorum dissidium à uirginibus diremptum 32. b ciuium numerus ante ciuile bellum 722. c. 821. c Senatorum trepidatio ob Cæsaris aduentum 64. c clades in Cannensi pugna 159. b. 822. b clades ad Alliam 757. a 823. a clades ad Ausidum 218. clades ad Furcas Caudinas 180. c clades à Spartaeco illata 142. c clades horrenti à Sylla illata 181. a clades in urbe 174. a clades uarijs in locis 855. c

tomulus à suis pro deo cultus post obitum: item quot annis regnauit 46. b in augurum album adscriptus 125. b

tomuli & Remi historia & ortus 827. a. b & Remi odij causa 27. a mæror ob fratris cædem 27. a demortuariæ opinioniones inter authores 46. b. c

ros pro imbris in Africa ruit 85. a

rosellus dux strenuus 799. s

rostra ubi Romæ posita fuerint 64. a apud Romanos quæ dicta sint 64. c. 777. a

rostrata corona quis primus donatus fuerit 64. b

rotterdam quando fluxus & refluxus maris fiat 91. c unde fingatur, quod raptus sit in celum 46. a

roxolani pop. 164. a. 295. c

rubeus color an rectè Latine dicitur 50. c

rubet unde denominetur 50. c

rubis oppidum 50. c

rubiconis fluij tractus & natura 43. c. 45. b. c

rubiconem fluium quo die Cæsar cum exercitu transgressus sit 51. a cū exercitu, nemini transgredi concessum erat olim 44. a. b

rubescens lacus 90. a

rusorum terra 264. a

rutheni pop. eorumq; terra 89. c 100. a. 358. a

ruthenorum urbem ubi locorum ponat eam Sulpitius 886. b

rutubanus flu. 221. b

rutupia urbs 652. b

S

SABA urbs 1017. b. 342. c. saba fertilitas 1017. c

sabai pop. 341. c

sabinorum studia & ædificia 341. c

sabellici interpretatio 84. c. 87. c 967. b

sabinæ uirginis prælium inter Sabinos & Romanos dirimunt 32. b

sabinarum mulierum pudicitia 212. b

sabini consilium 98. a unde dicti, eorumq; terra 212. a & Romanorum dissidium à uirginibus diremptum 32. b

mos in nuptijs celebradis 212. a

saca pop. 161. a. 203. a. 364. a

saccarum quæ terra gignat 539. c

sacer morbus qui dicitur 658. a

sacerdotum apud Romanos officium, institutio, ordo & numerus 129. c

sacra Romana à quo instituta sint 46. b

sacramento teneri quid sit 85. a

sacramentum militare 85. a

sacrificandi ritus apud Romanos 209. c apud Græcos 343. a

sacrificia Bellonæ deæ 849. a

Cybelæ, Bellonæ & Isis quo ordine facta sint 122. b. c Eumenedum seu Semnarum dearum 124. a Gallorum 104. b Lariuum quo ordine facta sint 121. a Romanorum quo ordine facta sint 133. c Roman. in Latinis ferijs 118. b. c

sacrificiorum epulones quot fuerint 132. c

sacriportus locus 177. b

sagittarij optimi Balearici 54. a

sagea flu. 89. a

sagum signum belli 13. c

saguntina fames 380. a

saguntinorum ortus & potentia 377. c. 378. c fides erga Romanos, eorumq; exitus 379. a

saguntus 242. a

salaminem ob insulam internecionum bellum inrer Athenienses & Megareses 315. b

salamina nautis 316. a

salamis oppid. 316. b

salapia oppid. 254. c

salembrona unde Italia sit dicta 11. b

salentini pop. 217. a. 254. c

salernum oppidum 222. b

salentinum promotorium 260. a

salij qui & unde dicti sint 132. c

saliorum uariæ appellationes 133. a

salustij aurea sententia de pernicie diuitiarum 37. c

salpyga serpens 1018. c

saluga. ibid. c

sama urbs 342. c

sambra fluius 97. b

sannites, Sabelli 223. b

sannitium urbes olim 179. b origo & descriptio 179. a. b crudelis clades ad portam Gallinam 178. c. 179. b uota 479. a. b. & Romanorum diuinum odium 179. b. c mores, statuta & alia 180. a opes breui tempore mirum in modum crescunt 179. a. b

sanniticum nomen ad unum delatum 179. b

samos urbs eiusq; descriptio 915. a

samotheiacum direptum 246. c

santa Maura insula alio nomine Leticadia dicta 14. b

sandonæ Lydus bellum contra Cyrum dissuadet 366. b

sanen urbs 783. b

sanguis in quibus animalibus non sit calidus 135. b

ad 5 sanguinem

fanguinem equinum qui populi bibant 364.c	pluit 112.a	788.b	790.a
fantones pop.	94.b.89.c		
fapis fl.	218.a		
fapiens qualis esse debeat secun- dum Stoicos	195.c.200.201.b		
fardanapalus effeminatissimus rex	160.a		
fardeis opp. aliàs Hydæ dictæ	328.a		
fardinia quibus prouerbij loci fecerit	290.c	pestilentem acere habet.	ibid.c
faradinæ descriptio.	ibid.a.b		
fara feralia quæ dicantur	135.b		
farrestes pop.	221.c		
fariffa quid	5.a.922.c		
farmacia duplex eiusq; descriptio & limites & populi	98.c.99.a	Europæ limites	162.264.c
Asiaticæ descriptio	359.c		
farmatica insula	323.b		
farmaticæ portæ	77.b		
farmatæ pop.	295.c	pop. aurum & argentum ignorant. item eorū habratio, ædificia, & mores	7.c
farmatarum ferini mores	99.a		
	365.a	uestitus	98.c
farmatas non esse indigenas	358.b		
farmus fluminis eius fons & tractus	221.b		
farpedon promont.	336.b		
fason inf. eiusq; descriptio	260.b		
fasonis nominis uaria inclinatio. ibid.c			
fatrapena.	ibid.b		
faturnia unde Italia sit dicta	11.b		
faturni interitus causa.	ibid.b		
faturnus ubi uictimis humanis placatus sit	102.b	cur liberos denotare dicatur	7.c
cur sit stel- la frigida	141.a		
faturni flu. aquæ admirandæ natu- ra	221.c	& Titanis pactum de regno	7.a
syderis proprietates & natura	141.a	domicilium quod sit	140.c
stellæ motus	139.b	stellæ color	141.a
res- gnum	761.a	præsignificatio- nes	141.b
faturno quæ animantia tribuan- tur	22.b		
fatyrus flu.	94.a		
fatyri pop.	93.c	dij	383.b
animalia eorumq; natura	94.a	ab Indis culti.	ibid.a
fauia & Sauicenses regio	668.b		
fauromathæ pop.	7.b.57.b.359.c	aliàs Tartari	910.c
quomo- do à Græcis dicantur	7.b		
fauus fluminis	324.b		
faxones pop.	95.c		
scæna quis fuerit	661.a.b		
scæne cæturionis fortitudo & uir- tus	659.b		
scenitæ pop.	342.b		
sciomania quid	754.b		
scionen urbs	783.b		
L. Scipio Pompeio filiam Corne- liam in uxorem dat	758.c		
L. Scipionis Nasicæ acumen inges- tij	131.b.c	Pompeij socii de- fectio & fuga	227.c
interitus ibid.c			
L. Scypioni Syria demãdata	69.c		
scolus urbs	308.b		
scotia	652.b		
scoti unde orti sint	246.b		
scordisci	252.c		
scordiscus flu.	251.b.340.b		
scordiscus mons	845.b		
scorpij natura & descriptio	1018.b.c		
scorpionis syderis descriptio, qua- litas & natura	143.b		
scyllæ descriptio luculenta	116.a.		
	223.c		
scyllacæus sinus	223.c		
scyron quis fuerit, eiusq; fabula	318.a		
scyronia saxa.	ibid.a		
scytale mus araneus	1011.a		
scythæ unde dicti sint	8.a	cur uinolenti sint.	ibid.a
ubi ha- bitent, eorumq; uariæ appella- tiones	7.b	primi mortalium esse uolunt	7.b.364.a
scytharum arma	356.b	mores uirtus & alia	7.c.8.a.356.c
	369.b.c	cultus diuinus & ho- stia	8.a
oratio prouerbi- um	ibid.a	solitudo.	ibid.a
scythis quid maximum oppro- brium sit	7.c.8.a		
scythia unde sit dicta & alia plura de Scythia	220.c.293.b	quom- modo nunc dicatur eiusq; de- scriptio	7.b.162.a
scythiæ descriptio eiusq; oppida	355.c.682.b.826.b.908.b.c	amnes	7.b
scythicæ terra cur sit inhabitabi- lis.	ibid.b		
scythifare	8.a		
sebastopolis	541.b		
sebastia ciuitas	252.c		
sediboniatæ pop.	94.b		
sedunos à Celtis quid discernat	89.a		
sedunensis diœcesis	89.a		
selenis	126.c		
selenia urbs	363.a.645.908.b		
urbs à quo cõdita	4.c.5.c.924.a		
selinus urbs	917.c		
sella mons	313.a		
sellæ pop.	312.c		
sellæ curules unde dictæ	298.b		
semiramidis opera Babyloniæ	4.c.5.a.351.b.923.a.b		
femiuocalia signa militaria quæ dicantur	5.a		
semnæ Dæ quæ dicantur	124.a		
	286.a.		
semmarum & earum templum & Festum Athenis	124.a		
L. Sempronius Cons. ab Annibale prælio superatus	159.c		
senz urbs unde nomē habeat	57.c.		
	218.b		
senas Pompeius deripit	75.a		
senatores quot interfeciti sint in Pharsalica pugna	851.b		
senatorum Rom. clades à Sylla il- lata	181.a		
senatus consilium quid sit	41.a		
senatusconsultum de Rubiconis limitibus	44.a		
seneca ut Fatum definiat	155.a		
senecæ uerba de Nili incrementis	10.b		
senna flu.	218.b		
senogallia unde dicta	57.b.218.b		
senones pop.	57.b	Italiam ru- unt & aliquot oppida diripiunt	57.c
Romanos prælio superat	58.a	Italia cum magna suorum clade pulsi	58.a
senonum natura, mores, & cõsue- tudines	57.c		
seps serpens	1012.a		
sepia pro atramento ueteres ute- bantur	332.c		
septentrionalis axis qui dicatur	17.b		
septimanorum urbs	98.c		
L. Septimius uir scelestissimus	947.c.948.c	quis fuerit	943.c
Pompeium Imp. Rom. appel- lat	946.b	Pompeium inter- ficat	948.b
sequani unde dicti	96.b		
sequanorum terra	89.a.96.b		
serbi pop.	264.a		
seres populi	8.b		
serica lana quo pacto conficiatur uaria opinio.	ibid.b		
serpentes quid abigat	742.c	pal- mares	1017.c
serpentum uaria genera in Libya 1009.a.b & uenenorum reme- dium	1022.b.c.1013.c	topiæ in Libya causa	1008.c
sertorius ob quas causas Hispanis charissimus sit factus	240.a		
sertorij laus.	ibid.c		
	sertorij		

I N D E X.

- Scythia patria** 239.c uita brevis descriptio 239.c.240.a res gesta contra Pompeii & Romanos 240.b.769.c crudelitas in suos 769.c interitus 240.c.75.a.769.c
sestertiana coniuratio 240.b.c
sestertianum bellum eiusq; causa 960.a
seruina regio 324.b
serui amor erga suū Dominū 62.b
seruilia mater Bruci cum Casare rem habet 191.c
seruile bellum 2 quo fit sopitum 243.a
seruiliis belli causa & ortus 241.b
seruitutis uocabulum apud Romanos inuidiosissimum 12.c
serum mercimonia 8.c
sestignani pop. 94.b
sesostratis Cnidij opus 861.c
sesostris regis expeditio in Europam 251.a
seston urbs 270.a
sestus opp. 646.c
sexagnani pop. 94.b
sextanorum urbs 98.c
sexti Licinij interitus 177.a
sibaris & Siobaris 357.a
sibylla Cumana quo tempore clauerit 122.a
sibyllæ Cumanæ carmina reperta ibid.a
sibyllini libri quanto precio uenales oblati sint 131.a
sibyllini libri à quibus apud Romanos, & quo in loco custoditi sint 130.c
sibyllinum uaticiniū de Idæa matre 131.a
sicambri à Casare deuicti 244.c
sicania olim Trinacria dicta 289.b
sicania descriptio 651.b.289.c
sicani pop. 289.b
sicilia ab Italia terramotu diuisa 224.c quibus prouerbij locum fecerit 290.c cui sit dedicata 749.c.750.c
sicilia descriptio 224.c.225.a
226.a.289.c fertilitas 290.c
forma 226.a
siculi pop. 289.c.218.a
siculum mare 216.c.224.b.c
sida urbs 917.a
sides oppid. 290.b
sidon quid Phœnicum lingua significet 331.b urbs nobilissima eius descriptio 331.a.b.363.a
sidonix populi 363.a
sidonij populi inventores Arithmetica 330.c
Sigam promontorium 325.b
646.c.688.b
signa cœlestia an fatalem uim habeant 735.b obliqua & recta quæ sint 1008.b à Græcis quomodo dicantur 814.c calida & sicca quæ sint 142.2
Zodiaci in quot partes diuidantur 349.b
signorum militarum apud ueteres quot fuerint 3.a & Planetarum reuolutionis typus anni belli ciuiliis 145.a
signani pop. 94.b
signifer circulus quid 814.c à Græcis quomodo dicatur 22.a
signiferi obliquitate quis primū obseruârunt. ibid.a
silanis flu. 221.b
siler, Silarus & Silaris fluius eius natura & descriptio 222.b
siliij uersus de Clitumno flu. 107.b de Pyrene Bebrycis filia 150.a
siluri ubi locorum sit 9.a
simix quo pacto decipiantur à Parali 665.a
simul quid significet 733.b
simulachra Deum Romæ iudasse 112.a
sinderonia oppid. 324.b
sinensis figura 17.c
sinope & Sinuessa urbs 222.b
sicani pop. barbariss. 651.b
siris aliàs Nilus 220.b
sirium oppidum 668.b
sitoni Isthmum certamē institutum 28.c
sirtes due 904.c
sistrati sacerdotes qui dicti 963.a
sistrum quid sit propriè 963.a
situla serpens 1011.b
situs quid sit propriè 837.c
soli ubi nullam umbram reddat 964.c
sol apud quosdam populos tantū uerno Acquinotio exoritur 364.a cur Phœbus dicatur 22.c
solem in causa esse maris reciprocationis 93.a orienti Atlantes diris imprecationib. prosequuntur, orientem uerb. adorât 120.b
solis proprietates & qualitas 26.a
defectus seu Eclipsis quādo fiat 767.a
cursum quis primū obseruârunt 120.b
motus & magnitudo 26.a
domiciliū 142.a
eclipsim quis primū reprehenderit 115.a.b
eclipsis quando fiat 728.b
motus & orbis 139.c
soli quæ animātia tribuātur 22.b
solifuga 1018.c
solictum desertum 254.c
solinus quomodo umbras diuidat 344.c
solon stratagemata Salaminem urbem occupat 315.b.c
solonis dictum 212.c
solos oppidum postea Pompeiopolis dictum 77.b
solpuga 1018.c
somnium quid sit 44.771.c
somnia quæ uetera sine 283.c
somniorum genera quot sint, & quibus somnijs fides sit habenda 767.c
causa 772.a
uaria genera 281.a.b
interpretationis inuentio 718.a
interpretationē quis inuenierit 126.b
somnijs cur non sit habenda fides 282.c.283.a
soncates pop. 94.b
sophene regio 252.b
sophoclis dictum 946.b
sopor quid propriè dicatur 284.a
solstitial punctum 250.b
solstitiū hyemale & æstuale quādo & sub quo signo fiat 22.c
sparendami quando fluxus & refluxus maris fiat 91.c
spartanum bellum 15.a
spartacus seruiliis belli author & dux unde oriundus 241.b.c
spartaci res gesta 241.b.242.b.c
interitus 243.b.c
spartiatæ Arcadibus bellum inferunt. 381.a.b
spartanis matrimonium promiscuum erat 208.b
specus Hercules 119.a
specus ingens ac eximius 366.a
spelunca pagus 163.b
sperchius flu. 699.b
sphæra quæ primū inuenierit 120.b
sphinges ubi nascantur 741.c
spina nuptiarum facibus erat aspicatissima 210.b
spira urbs 93.b
spiritus unde proficiscatur 401.b
quottuplex sint 731.a
stæchades insulæ 393.b
statio quid sit propriè 15.c.232.c
stationes custodes aliquando dicuntur 16.b
stationis uocabuli uariis usus 16.b.c
staueræ quando fluxus & refluxus maris fiat 91.c
stellarum discursus an fiat 111.b
motus & traiectiones qui populi primū obseruârunt 139.a
erratum cursus quomodo fiat 343.a
stellarum discursuum genera duplicia 111.c
Stellarum

I N D E X.

- stellarum fixarum regio 139. b
 stephane urbs 915. b
 stola quid 210. a
 stoica præcepta 201. a. b. 988. c
 necessitas 155. a
 stoicæ doctrinæ summa 201. a. b
 inuentor 201. a
 stoicorum sententia de mundi ina-
 teritu 18. b opinio de sapientie
 195. c opinio de summo bo-
 no. ibid. c opinio de iecorū
 fissis 136. a
 strabonis uerba de Latio 819. c
 error de Capua 214. c. 215. a uer-
 ba de Haly flu. 358. c de Henio-
 chis 357. c Geographi patria
 34. i. a uerba de Phaside flu.
 248. c de Cynosura 904. b de
 Sasone insula 260. c de Massi-
 liæ laude 373. a de Illyrio 258. c
 stridon oppidum patria D. Hiero-
 nymy 217. c
 striges quæ dicantur 746. a
 strix auis eiusq; natura 745. a
 strapellini pop. 975. c
 straton urbs 697. a
 stratonice mater Mithridatis 79. c
 strimon mons 321. c
 stuprum inhumanum 376. c
 styx fluuius eiusq; descriptio &
 nominis ratio 701. c. 702. b.
 868. a cur dijs sit religiosus
 702. c
 stygiam iurare nefas erat 746. b
 stygis iusurandum 702. b. c
 symphalus flu. 309. c
 suantolchi pop. 250. c
 suasam Senones occupant 38. a
 succulæ, Vergiliæ, Pleiades & Hy-
 adæ ut differant 277. a
 sueffones siue Sueffione pop. 962
 sueuia unde dicta 163. a
 sueuiæ pop. 162. c
 sueuorū gæris limites, descriptio,
 potentia, consuetudines, uita &
 alia 162. c. 671. c
 succulæ stellæ unde dicta 276. c
 suiceri unde dicantur 108. a
 suida uerba de Dodonæo Oracu-
 lo 386. a de Pæra 1011. c de Ba-
 bylone 4. c de Emathia 1. c de
 Elyfio 284. c de Corycæis 883.
 c. 884. c
 sulmo patria Ouidij 229. c
 sulphurij Romani interitus 168. b
 editū 168. b interpretatio
 in Lucanū locorum examinatio
 2. c. 23. a. b. 39. b. 40. c. 49. c. 51.
 253. b. a. 63. b. 71. a. 88. a. b. 95. c.
 133. c. 240. c. 249. a. 259. c. 377.
 a. 378. b. 711. b. 739. c. 748. a.
 757. c. 786. a. c. 898. c. 820. c
 824. b. 825. c. 818. b. 830. 842. c.
 849. a. 864. a. 893. b. 908. c.
 921. c. 925. a. 1006. a. 1007. b.
 1017. a. 1020. a
 sultanus Aegyptus Laurætio Mea-
 dices Pardalim dono mittit
 664. c
 summum bonum in quo Stoici
 posuerint 199. c
 fungoveri 100. c
 supparum siue supparus quid sit
 propriè 211. b
 surium oppid. nobile 251. a
 surrentini montes 267. c
 susa à quo condita sit 365. b
 susiana 346. a
 susianæ regio eiusq; descriptio &
 limites 160. b. 933. c
 susis urbs descriptio 160. b
 susios, Cissos dicitur 365. b
 syderalis scientiæ author 4. c
 sydera quæ nauis obseruēt 963. b
 syene regio unde dicta eiusq; de-
 scriptio 249. b
 sylla Pōpeiū Magnos honores ex-
 hibet 75. a se felicē appellari iu-
 bet 189. b Valeriā Messalæ ora-
 toris filiā in uxore ducit 189. c
 quando Dictaturam deposuerit
 76. b. c cur suū corpus cremari
 mandauerit 77. a. 191. a tabe
 pediculari absumptus 77. a Ro-
 mā inuadere conatur 167. c fe-
 liciter pugnat contra Mithrida-
 tem 77. c
 syllana rabies omnes clades supe-
 rat 188. b. c
 syllæ inuidia erga Pompeiū 771. b
 natura ingenium & mores 75. b
 189. b. c ambitio. ibid. b &
 Marij iunioris uari- prælia & cō-
 flictus 177. b multiplices uictō-
 riæ contra Marianos, eiusq; cru-
 delitas 178. c. 75. b
 scelera. ibid. b crudelitas lūcu-
 lenter describitur 187. b & Ma-
 rij dissidij causa 165. c inuidia
 erga Pōpeiū 72. a crudelitas &
 ferocitas per totam Italiā 180. c
 domus uersa, & bona in publi-
 cū redacta 174. b tyrannicū di-
 ctū 181. a felicitati quid defue-
 rit 192. a & Marij dissidiū 75. c
 res gestæ cōtra Marianos 679. a
 obitus & præmonitiones quæ
 antecefferunt 190. c crudeli-
 tas Romæ 168. a. b crudelitas
 in Marianos 178. c. 77. a som-
 nium 283. b crudelitas in C.
 Marij defuncti cadauer 125. a.
 126. a. 77. a dictū ad Marij iu-
 nioris cadauer 182. a sepulchro
 quod elogiū sit ascriptū 191. a
 sepultura eiusq; ceremoniæ 190.
 c. 191. a horribilis interitus 77. a
 Syllani Syllam in uarijs locis qua-
 runt 168. c
 syllanorum cædes 167. c liber-
 tas 181. b
 syllanos Cæsar infesto odio profe-
 quitur 75. b
 syluæ apud Seres lanam edūt 8. b
 syluani ab Indis culti 94. a. un-
 de 383. b
 syluini pop. 975. c
 symbola ueterum 333. b
 symplegades insulæ 275. b
 synnada urbs 328. b
 synedus urbs 917. c
 syphax unde sit oriundus 182. c
 syponum urbs 254. c
 syrbonis lacus 328. c
 syria unde dicta 329. a
 syriæ descriptio, nomē, limites, ur-
 bes & alia 845. b. 327. c. 328. c
 uariæ appellationes & nomina
 252. a. b. 329. a portæ 77. b.
 253. a 909. b
 syrij nunc Cappadoces 340. c
 syrtes duæ quæ sunt, earūq; descri-
 ptio, natura, locus, & nomen
 82. b. 110. b. 371. a. 372. a. 944. c
 982. b. c

T

 TAgēs quis fuerit eiusq; historia
 137. b. 138. a
 tabulantij pop. 639. a. b
 tacitus de figuris Aegyptiorum
 333. a
 tæda arbor 391. b
 tænaræ lapides 738. c
 tænarus & Tænarum opp. 970. c
 Icari fl. 738. c
 tagus flu. 865. c. 249. c aurife-
 rus flu. 328. a
 talenta Euboica quātam summā
 faciat 303. a
 tamarisch 1023. b
 tanais fluuius unde dictus, eiusq;
 tractus 359. b. c
 tantali nepotum fabula 830. c.
 867. c
 taprobana inf. 363. c
 tarbelli pop. 94. b
 tarentini Pyrrhum Epirotarum
 regem in Italiam uocant 12. a
 tarpeia rupes seu delubrum quid
 Romæ fuerit 45. a. b
 tarpeium delubrum quot in locis
 inuentum sit 45. b
 templum Romæ à quo conditū
 sit 301. c
 tarpeij arx Romæ 302. b. c dij
 qui dicti sint 966. a
 tarquinius

I N D E X.

- tarquinius Superbus Ferias Latinas instituit 47.a.b.118.b
 tarquinij Collatini beneficium in pop. Rom. 759.a
 tarquinienfes pop. 126.c
 terracina opp. 293.a
 tarraconenfis Hispania unde dicta 164.c.241.a
 tarrus Ciliciae Metropolis 333.c. 334.c.335.a.919.b
 tartari pop. 264.a.239.c
 tarufatij pop. 94.b
 taulantius unde ortus 258.c
 taulantij pop. 639.a
 taurenta castellum Maffilienfium 387.c
 taurentinus portus 254.c
 taurica regio 293.b Cherfonefus 28.b
 tauricorum motes 293.b
 taurinum urbs 324.b
 taurominium 675.c
 taurus in Creta quis reuera fuerit 255.c
 tauri montis descriptio, populi, urbes & alia 254.a.333.a.918.a
 uaria nomina 333.c limites 220.a
 tauri fyderis descriptio 351.a.b
 tauroru humana sacrificia 102.b
 taxis quid fit proprie 2017.b
 taxus arbor in sacrificijs ufa 384.b
 à qua toxicum 737.c
 tectofagum urbs 98.b
 telamones aliàs Atlantes 120.c
 telluris fanum spoliatum 246.c
 telonis experientia in re Astronomica 398.c
 tempe 685.b 700.b. 886.b
 Theffalica 87.a
 temparum Theffalicarum descriptio 686.b
 tempeftatis præfagia 51.b.144.c. 397.c.
 templa quibus notis olim augures agnârunt 55.c
 terotæ pop. 668.a
 terra in quot partes seu Climata diuifa fit apud ueteres 249.b. 359.b
 terram in modum infulæ Oceano undiq; circumfluam effe 25.c
 ob iniuriam nimiam fui paruicem ad celi magnitudinem centri fme puncti obtinere 26.a
 terremotus ubi & in quibus locis accidant, eorumq; caufæ 109.b. 140.b.c.749.c. maximus in Asia 109.b horribiles uarij in locis 109.188.b in Mutinenfi agro. 109.b
 terremotibus multæ urbes, & duo millia uicorum uno tempore in Parthia interierunt 30.c
 terrapanium & terrapudiū quid 128.a
 terrigenarum fabula 711.a
 testudinum magna copia 346.b
 testudo instrumentum bellicum qd proprie fit 86.b.389.390.c
 tetrarchæ qui olim dicti funt 798.b.907.b
 tetragrammaton quid Hebræi nominârunt 752.a
 tethronium urbs deleta 376.c
 teutates Mercurius Gallorum lingua uocatus, qui humano sanguine placabatur 101.c
 teutobrotus rex Cimorū captus 59.a
 teutoniarum limites 671.b
 teutoni fme Teutones, & Teutonici pop. 60.a.671.b unde dicti 167.a
Teutschland unde nomen habeat 672.a
 teutones se Cimbris cõiungūt 59.b
 thalaffius fme Thalaffio Nuptiarum Deus 209.b
 thaletis dictum 212.c
 thamnastus unus ex centauris 322.b
 thamyris infans 689.b
 thamyris fabula 689.a
 theatru à Pompeio Romæ instructum 34.c.768.c
 thebæ urbs 308.b.686.b.931.b
 à quo cõdita fit 147.c.332.a unde Cadmæ nomen 308.c
 thebarum descriptio, nomē & fitus 693.c.964.c.308.a
 urbis grad. long. & latit. 342.c
 thebas plures fuisse 693.c
 thebanorum bellum contra Phocenses 828.c
 theffia urbs 179.b
 thera infula 981.b
 theodorus Samius præceptor regis Ptolemæi 940.b
 theodosia urbs 252.c
 theognidis sententia 213.a
 thermæ in mōte Apennino 215.b
 thermi fuga 227.b
 thefaurū Romanū qui populi ac Reges bellis deuicti per Imper. Rom. ditant 303.a.b.304.a.b
 Cafariani milites deripiūt 298.c.299.b
 thefauri quanti fuerit æftimatum aurū, quæ Cafar diripuit 305.a
 thefbidis uel Thefbitis flu. 354.b
 thefeus à Dijs inferis quomodo punitus fit 124.b Taurū interficit 225.c
 thefei hiftoria, 124.b. 125.c. 126.b
 thefeo quæ caufa in Cretam nauigandi fuerit. 124.c
 thefeum templū seu Afylū quod Athenis dictum fit 124.a
 thefprotæ 266.c
 thefproti pop. 311.c.312.c
 thefprotij pop. 260.a.312.c
 thefprotis 716.c
 theffafa fides 710.c herba 1023.c
 theffalia 320.c quomodo olim dicta fit 2.b unde Emathia fit dicta 732.b omnium monaftrorum fecunda 719.b quibus locis prouerbiū fecerit 710. ueneficis mulieribus abundat 720.a
 theffalia Chronographia 681.c
 683.a uaria nomina 681.b
 execratio 875.a.b amnes 695.a.b clariffimi mōtes 87.a
 oppida 686.b
 theffali optimi equites 610.b. 712.b
 theffalorum clades 376.b uicia studia, mores & alia 710.b
 odium in Phocenses 376.c
 thefproti 147.b
 D. Thomâ Apoft. Hyrcanis & Parthis Chrifum prædicaffe 357.b
 thraciarum Chronographia 181.c
 descriptio, fitus, limites & appellatio 87.b.322.a.731.c
 à Thracia quæ nomina deducantur 87.b
 thraces pop. 324.b uino dediti 123.c
 thracū uariarum appellationes 181.c
 tyranni. 123.c
 threice lupi 872.b
 thurea uirga ubi nafcatur 1017.c
 thus Sabæum ubi nafcatur 341.c
 thufcū mare unde dicatur 101.b
 thufci & Tyrrheni num idem populi funt 86.a.b.101.b unde dicti funt 189.a.126.b incantationibus & artibus magicis dediti 126.b
 thufcorum terræ, descriptio 86.a
 uaria nomina 125.b
 thuffagæ pop. 364.c
 thuffus urbs 267.a
 thueiffa fabula 114.c.115.a. 830.c
 tiberis fluius initio Albula dicitur unde nomen traxerit 86.a
 uide Tyberis.
 tiberius Gracchus quibus fibi fauorem Numantinorum compararit 60.c
 tiberij Gracchi lex de Agris diuidendis apud Numantinos 60.c
 interitus 61.b.62.a
 tiberij

I N D E X.

tibur opp.	291. a	tolosa urbs	98. b	tritonis amnis mira natura, eiusq;	
ticinum à quo conditum sit	222. a	tolosani pop.	99. b	descriptio	984. c unde Minet
timaeus flu. ubi hodie sit	792. c.	tolosates pop.	94. b	ua sit dicta	82. c
793. a		tomarus mons	260. a. 312. c	triumphales leges	65. b. 672. c
tignium oppidum an sit	227. c	tomii oppidi grad. longit. & lati-		triumphus maximus qui Romæ ha-	
captum	198. c	tud.	164. c	bitus sit	65. b quâdo permiffus
tignorum oppidum captum	227. b	tomiris regina Massagetarum Cy-		fit apud Romanos	65. a. 672. c
tigranes se Romanis dedit	251. c	rû ingenti clade afficit, eius caput		triumphi Pompeij	859. c
prælio superatus à Pomp.	248. a	amputat, & in culeum humani san-		triumphatiui habitus & corona	65. c
tigranis munificencia in Roma-		guinis plenum merfit cum superba		trioezenij pop.	259. c
nos	251. c	quadam insultatione	161. b	trogodyte Aethiopes	368. c. 349
tigranocerta urbs	79. a. 908. b	tornacenses pop.	96. b. c	trogus rex Parthorum	922. b
tigridis animalis natura, & quo-		tonitrua quando accidunt	113. b	troia urbs	328. b
modo suos catulos à raptore re-		torrens qui propriè dicatur	189. b	troia situs	645. a
petat	76. b	torquata familia	851. c	troianæ expeditionis exercitus &	
tigres animalia ubi nascantur	357. b	torquati res gestæ & historia. ibi. c		navium numerus	367. b
tigris animalis natura	726. c	torquatorum res gestæ. ibid. c		troianâ obsidionē fabulæ uerissimi-	
lagitra aliâs dicitur	354. a	toxicum unde dictum	384. b. 1012. c	liorem esse quam historia	328. c
fluvius omnium amonum uelo-		trabes quæ dicantur	787. a	troiani quo tempore in Latium ue-	
cissimus	8. c	trachin siue Trachius	312. a. b.	nerint	47. a Pompeio auxilia
tigridis fluvij descriptio, fons, tra-		690. c		mittunt	328. b
ctus, & mira natura	342. a. 351. c	transpadana Gallia quæ dicta sit		troianorum regum sedes	646. e
352. 353. a. 354. a. b. 908. b		transsyluani	358. a	trophæum quid & unde dictum	51 a
tigrim quis in Euphratem abdu-		trapezus urbs unde dicta	348. a	248. b.	
xerit	354. b	trebia flu.	159. b	trozen urbs	905. a
tigri amni nomen unde sit inditum	76. b	treveris olim curia P. R. cognomi-		tryphileus Iupiter	309. a
tinge urbs & Tingentana regio	50. b. 119. a. 369. c	nata	99. c	tryphonis Gigantis cubile	335. a
tingenna urbs capta	240. a	treuir unde Glareano dicatur ele-		tubarum clangor auditus silentio	
tingetena coniux Antæi Gigantis		gans deuotio	100. c	nocturno	126. a
ab Hercule compressa	182. c	treuiri pop.	91. b. 100. c	tuberon Stoicus quomodo Lu-	
tiresias auspiciorum ex anibus in-		treuitorum descriptio & potentia		cullum nominant	40. b
uentor	126. b	olim	99. c laus & uirtus bel-	tuisco à quo Tuiscones	671. b. c
tisiphone una ex Furijs	124. a un-	lica	99. c. 100. c præful inter	tulenses pop.	96. a
de dicta	286. a	septemuiros præstantiss. ibid. c		tullius Hostilius quæ ædificia Ro-	
tisiphonis fabula	747. b	triarj qui dicti sint	847. b pop.	mæ stuxerit	301. c
titan cur Solis frater sit dictus		265. a. 311. c. 324. b		tullij oppidum Leucorum	96. c
7. a. 288. a. b quis fuerit & ubi		tribucher	100. c	tumhasca regioncula	163. b
habitarit uariæ opiniones	6. c	tribunitiæ potestatis diræ quæ fue-		tumultus quid propriè sit & unde	
titanas imploras, & Titanicus as-		rint	300. b. c	dicatur	55. b & bellum ut diffe-
pectus & Titanicum semine	751. a	tribunitiam potestatem apud Ro-		rant.	ibid. b
titani fabula	750. c	man, nefas erat uiolare	59. b.	turbatum & Tibur opp.	820. b
titanis genealogia	7. a & Satur-	176. b. 299. b		turma quot eqtes continet	661. b
ni pactum ob regnum. ibid. a		tribustini pop.	975. c	turmantini pop.	975. c
titania astra quæ dicta sint. ibid. a		trica urbs	373. b	turres apud ueteres quæ dictæ sint	
τιτανῶδες βλάποιον quid significa-		triconi mors	184. b	233. a. 388. b ambulatoriæ quæ	
cet. ibid. a		trietrica sacra à quo instituta sint	19. c	fuerint	387. b
titanum pœna apud inferos	750. c	trigon anis auspiciata	127. c	tyberini Albanorum regis interi-	
titatesus flu.	700. b. 701. a	trimachi pop.	324. b	tus	221. a
tithoni ortus	365. b	trinactia inf.	651. b	tybris flu. descriptio, fons, tractus	
titij sacerdotes	132. c	triphyllia op.	309. a	& uariæ appellationes. ibid. a	
titus Veturus turpe fœdus cum		tripolis urbs	331. b. 363. a	tygris fl. 645. b ubi oriatur	262. a
Samnitibus inuit	180. b	tripos quid sit	716. c. 754. c	tymphei pop.	704. b
tlos urbs	916. c	tripudium quid sit	128. a	typhon Gigas centum capita habes	
tmolus siue Timolus mons	328. a	triquetra & Trinactia promont.		656. b. 787. b quid propriè &	
toeus rex Albanorum à Pompeio		876. c		unde nomē habeat	787. b. 657. a
superatus	247. a	triemis inuentor	393. c	typhonis fabula	987. a
toga quid	771. a. b	tritea urbs Phocensium delecta		tyranni qui apud ueteres qui dicti	
toge uaria significatio	33. c. 771. b	376. c		sint	829. c. 914. b
rogata comœdia.	ibid. c	triton quis fuerit eiusq; descri-		tyranni Thracum	181. c (946. b
toletum urbs	671. a	ptio	984. c. 985. c	de Tyrannorum natura elegans dictum	
		tritonidis Paludis descriptio	985. c	tyriorum nobilitas & præstantia	789. c. 790. a

Tyriorum

I N D E X.

- tyriorum interitus 331.a
 potestas & gratia apud Romanos. ibid.a
 tyrus urbs vetustissima quot annis ante Hierosolymitanum templum sit conditum 330.c
 tyrocinium quid significet 69.c
 tyrones cuius ætatis & qua statuta probandi, & ad quæ exercendi sint 70.a
 tyronum habitus apud Romanos 771.a
 tyrrenum, siue Thuscum mare quod sit dictum 190.a
 tyrreni Romani militis & Lygdami conflictus 403.c
 unde dicti sint eorumque terra 86.q
 qui à Græcis dicantur 190.a
 tyrrenorum opes olim 189.a
 gens unde dicta, eiusque descriptio 189.a
 tzerzis uerba de Memnone 365.c
 de Nili ostijs 220.b
 de Typhone 787.b
- V
- Vacuum apud Gallos officium 103.b
 uacuitas & desolatio quid differant 154.c
 uadiani doctrina de Umbrarum ratione 343.c
 ualentia urbs 671.a
 ualentinianus Britanniam inuadit 246.a
 ualeria mulieris, Messalæ oratoris filia facerem dictum ad Syllam 189.c
 ualerij Flacci interitus 176.b
 ualerij Maximi uerba de Syllæ crudelitate 187.b
 dictum de paupertate 39.a
 ualerij Publicolæ paupertas 39.b
 ualli pop. 264.a
 uandali pop. 671.c
 uangiones pop. nunc Vuormaceses 99.a
 uari flumij fons & tractus 88.c
 uarij historia & bellum 921.b
 uari fuga 228.a.b
 M. Varro ut desinat usuram 42.c
 M. Varro primus rostrata corona donatus fuit 64.b
 uasco urbs 98.b
 uibisci pop. 94.b
 uicigalia Rom. ex quibus rebus collecta fuerint 306.b.c
 uigetij locus de signorum militarium generibus 5.a
 uicij pop. 819.c
 uelamen flammæ quid fuerit 211.a
- uelia urbs aliàs Elca dicta 67.c
 uelleris aurei fabulæ causa 249.a
 uenabulum quid sit 50.b
 uenani pop. 94.b
 uenationis duplex ratio olim apud Sueuos 162.c
 ueneficæ 719.b.c
 ueneficæ an homines possint inficere 724.a.b
 herbe quæ sint 720.b
 ueneficarum scelera 730.a
 uires & incantationes 724.a.
 b 725.a.b. 726.a.b & Ueneficiorum apud Gallos pœna 103.a
 ueneficas aliquando infantes ex utero matris trahere 748.b
 ueneficium potum 720.a.b
 uenenata animantia quid fugat 1023.b
 uenenum strenuiss. 311.a
 uenenorum remedium 79.b.
 1022.b.c
 ueneti populi 217.a
 breui temporis intervallo Isthmum muniunt 29.a
 uenorum origo 791.c
 P. Ventidius Antonio suppetias ferre conatur 13.c
 uentidius Bassus contra Parthos feliciter pugnat 151.a
 uenti Alpini qui dicantur 43.c
 truces ubi oriantur 111.b
 uentorum tempestatis præsigna 398.c
 uentis tradere & permittere quid 929.b
 uentos quando Luna portendeat 51.b
 uenus Cypria 936.a
 ueneris imago ab Apelle depicta 915.c
 stella quam longè à Sole recedat 278.c
 descriptio & nominis & ratio 139.c.
 277.c
 motus magnitudo 277.c. 139.c
 proprietates & natura 277.c. 143.c
 domus 143.c
 ueneri quæ animantia attribuantur 22.b
 uenusia urbs 179.c
 uenusini populi 975.c
 ueris initium 143.b. 277.b
 ueragros à Celtis quid diuidat 89.a
 ueragrorum uicus aliàs S. Mauricius 89.a
 ueragrani populi 228.a
 uergilia, Succulæ, Pleiades, & Hyadæ ut differant 277.a
 uertigo quid 889.a
 uertiginis medicamentum 109.c
- uesontium urbs 96.b
 uesta quid sit propriè & à quo sit instituta 47.c. 48.a. 117.a
 uestæ simulachrum unde Romam ablatum sit, ibid.b
 ædes qua forma Romæ ædificata sint 48.b
 cur sit diuinus honos attributus à Ioue ibid.b
 quis primum ædem construxerit 117.b
 uestas duas fixerunt ueteres. ibid.a.b
 uestini populi 222.a
 uestitus ueterum Rom. 214.a
 uestales Virgines quot antiquitè fuerint 129.c
 uestalium Virginum ordo, ritus & consuetudines 48.a. 117.b. 6
 129.a
 in numerum quæ receptæ sint, ibid.b
 incestarum pœna 48.a. 117.c. 118.a
 pœna quarum incuria ignis fuerat extinctus 118.a
 uestium socij seruilis belli occupant 241.c
 uens flus, 293.a
 uia Appia 74.b
 uibernates pop. 975.c
 uictimæ humanæ Mercurio oblatae 101.c
 uictimarum genera duo 137.a
 uictoria signum apud Veteres 374.b
 uictores qualem licentiam sibi usurpent 182.a
 qua corona ornati fuerint apud Romanos 66.a
 uienna urbs Gallie 89.a. 98.b
 Austriae 296.c
 uita in quibus sit 752.c
 uitriarum conflationis inuenticio mira 330.c. 331.b
 uim à Iustitia stringi quæ figura denotet 333.b
 uina à fulgure tacta in dolijs imo motis exhauriri 113.b
 libabāt ueteres 134.c
 uindictæ Dei exemplum 77.a
 uindonissa oppidum cuius uestigia hodierno die rarè cōspiciantur 88.c
 uinea quid propriè sit 389.b. 6
 uineas quas ueteres appellarint, & ex quibus materijs cōfectæ fuerint 234.a
 uinum quis primum in Italia inuenit 11.b
 uini repertor quis fuerit 19.b
 uipera serpens eiusque natura 727.a
 uipera natura 743.b
 uirgines Vestales à quo sint institutæ 48.a
 uirgilij

I N D E X.

uirgilij locus de umbris insepul- torum 6.c de Scylla & Cha- ribdi 116.c de Dædalo 256.b de planetarum motu 51.b.c de monte Actna 115.c	uoluptatū illecebræ quæ sint 37.b uota concipere 110.c urbes 12. in Asia terræmotu colla- psæ 109.b condentium uetus consuetudo 27.b urfa maioris descriptio 193.b.c urfarum syderum descriptio 16.c. 899.b.278.a	rainfligi 269.b legatos ad Græcos mittit 269.a quâdo exercitum contra Græcos duxe- rit 377.b à homine priuato cū toto exercitu hospitio exceptus 326.a Phocensium terram mi- serè depopulatur 376.c quid Perfarum lingua significet 269.a
uisum quid sit 772.a	urfi ubi gignantur 668.c urforum natura 668.c	xerxis ingens exercitus cōtra Gra- cos 269.a ingens exercitus 366.c impietas 269.b
uiscera interiora quæ dicantur 135.b	usura quid propriè dicatur, eiusq̃ uaria definitio 42.c & scenus ut differant. ibid.c	xerxi ostentum obtigit 270.a qui populi suppetias tulerint 367.a.b
uistula amnis 99.a	urbium circumferètia quomodo olim signata fuerit 825.c	Z
uisurgis flu. 163.a	utica à quo condita 789.a	Zamolxis magus 723.a
uita unde proficiscatur 136.b	uticensis pugna 679.b	zarax 695.c
uites serere quis primū docue- rit 19.b	uticensium perfidia 680.b.c	zariaspe oppidum 933.a
uites Lycurgus excindere cona- tur ob id in furorem conuertit- ur 123.b	uuz ingētis magnitudinis 370.b	zenagoras Syracusanus inuentor sexremis 393.a
uites in Mauritania quas duorum hominum complexus capere non potest 370.b	uulcani officina ubi, eiusq̃ mini- stri 783.b.115.c	zeno Stoicæ sectæ inuentor 201.b Stoicus quid animum nominet 287.b
uitiliginum curatio 309.b	uulpes cui Planetæ attribuantur 12.b	zenonis patria 67.b Citticio- pinio de fulminis causa 35.c opinio de Cometis 112.c
uitta quid sit 130.a	uultures & Vultur cadauer expe- stat 873.a	zephyreon promont. 371.a
uitis flu. 218.a	uulturum nidus & natura 873.a	zephyron uentus 782.b
uitruuij locus de Cynosura 904.a	uulturum opp. 221.b	zephyrus uētus unde spiret eiusq̃ appellatio 90.c unde dictus 1007.b unde flet 683.c 998.b
uissingæ quando fluxus & refl- xus maris fiat 91.c	uulturum fluij fons, tractus & ap- pellatio. ibid.b	zethus 694.a
uissipo urbs 249.c	uorchemi quâdo fluxus & refl- xus maris fiat 91.c	zengma urbs 352.a & quid aliàs significet 914.a
uismenses 162.c	uualachia & Uualachi 933.c	zingi populi 264.a
uululatus quid sit propriè 158.b	uualachi pop. 164.a.358.a	Zipserland 825.c
umbo quid propriè sit 390.a	Vuilna 295.c	zirctææ quando fluxus & refl- xus maris fiat 91.c
umbræ an occupent certum locū 750.a	uuirtenbergensis ducatus 163.a	zoa oppid. 981.c
umbrarum rationum uariè descri- ptiones 343.c.344.a.b uaria genera 344.a.b	uunormatia urbs 93.b	zodiacus quid & unde deriuetur 22.b.814.c.900.c
umbri unde dicti 223.a Latini, Ausones uno nomine Tyrheni appellati 190.a	uolleblateren herba 1024.c	zonæ habitabiles & inhabitabiles 815.a.b.816.a.b
umbrorū gentem antiquissimam esse 223.a oppida. ibid.a	uulxello domū opp. captum 94.c	zonarum descriptio & forma in plano. ibid.b
uocalia signa militaria quæ dican- tur 5.a	uuxorum pudicitie probatio apud Pyllos 1021.b	zoroastri inuentor Magiæ 719.a
uocatij pop. 94.b	X	zygij populi 251.a latrocinio dediti. ibid.a
uocerus fluuius 88.c	Xanthus color qui dicatur 49. c fluuius & urbs 916.c	
uogefus siue Mofegus & Vofecus flu. unde originem ducat 88.c	xanthij pop. 204.b	
uolfci ad Latinas ferias asciti 47.b	xenagoras Eumelij filius insignis Geometra 197.c	
uoluptas quid propriè sit 214.a	xenophontis quid animum nomi- net 287.b	
	xerxes mare cum pontibus iungit 270.a inbet mari C C C uerbe	

FINIS INDICIS IN LAMBERTI HORTENSII
COMMENTARIOS.

bat. Sed rectius facultatem, & potestatem intelligamus. In sua.] quod P. R. omnium rerum docuimus in mutuam eadem ruerint. Victrici dextra.] Qui uirtute, & opibus suis totum orbem suo Imperio subiecerat. Cognatasque acies] Socerum & generum, amicos, propinquos, cognatos, parentes, & liberos, fratres denique & eos, qui uinculo naturæ coniuncti erant, hos canimus, & uersibus describimus, ab impio.

Rupto fœdere reg.] Crasso enim Pompeio reconciliato, Cæsar cum utroque societatem inierat, ne quid in repub. agi paterentur, quod non ipsis tribus placuisset, Et quod Cæsar suas opes magis confirmaret priusquam Cōsulatu abiret, Calphurniam L. Pisonis filiam ipse uxorem: Iuliam suā Pompeio collocauit. Crassus inde Asiam, Pompeius Hispanias: Cæsar Gallias obtinuit. Hoc fœdus dissolutum mortua Iulia, inter Cæsarem, et Pompeiū Nam Crassus cum filio apud Parthos perijt. Concessi.] uere, concessi, Nam totus orbis, ex omnibus plagis horū armis motus ad ferenda auxilia sollicitatus fuit. Oriens maximè Pompeiū sequebatur, et Hispaniarū bona pars. Cæsarem Germani, ac Galli. Signis signa.] epanalepsis, utrinque Aquilas cir-

cundebat. Ludit poeta paranomasijs. Pilum erat apud Ro. hastile quinque pedum, & semis, cui ferrum 9. unciarum triangulum præfixum erat, sicut, sarissa, Macedonum: & gessa Gallorum erant. Pares aq.] Ea fuit tum Imp. signum, cum hac inscriptione S. P. Q. R. Appianus auctor est, Cæsarem Venere uictricem: Pompeium Herculem inuocasse. Signa.] Vegetius li. 3. cap. 5. de generibus signorum militarium: Tria, inquit, itaque genera consistat esse signorum, uocalia, semiuocalia, & muta. Quorum uocalia, & semiuocalia percipiuntur auribus. Muta uero referuntur ad oculos. Vocalia dicuntur, quæ uoce humana pronunciantur: sicut in uigilijs uel in prælio pro signo dicitur, ut puta, uictoria palma, uirtus Deus uobiscum, triumphus imperatoris, & alia, quæcumque uoluerint dare, qui in exercitu habent maximam potestatem. Et paulo post. Semiuocalia sunt, quæ per iudam, aut cornua, aut buccinam dantur: & ea quæ sequuntur: Itaque meo iudicio, poeta hic signa appellat, quæ per epægegen, pares aquilas nominat, ut poetis mos est, per copiam, et expolitionem synonymiam, eadem rem uerbis alijs, atque alijs explicare.

Quis fu.] Per indignationem auerit exclamationem ad ciues iam fato defunctos, quos uersanus amor, ac libido imperandi ad bellum civile acuit, quorum amplificat amenitiam, cum deplorat communem omnium calamitatem. Gentibus in.] hostibus P. R. & infestis imperio, qui armis Romanis

Quis furor o ciues, quæ tanta licentia ferri? Gentibus inuisis Latium præbere cruorem? Cumque superba foret Babylon spoliata trophæis Ausonijs, umbraque erraret Crassus inulta, Bella geri placuit nullos habitura triumphos? Heu quantum terræ potuit, pelagique parari Hoc, quem ciues hauserunt sanguine dextræ. Unde uenit Titan, & nox ubi sidera condit, Quaque dies medius flagrantibus æstuat horis, Et qua bruma rigens, ac nescia uere remitti, Astringit Scythicum glaciali frigore Pontum. Sub iuga iam Seres, iam Barbarus iisset Araxes, Et gens si qua iacet nascenti conscia Nilo.

miramidis è rebus humanis sublato, qui omnium primus in Asia impetrauit, statim à diluuiio, sub quo consistat Abrahamum natum esse, ab ea Babylonem conditam, amplissimisque operibus ornata, munitamque. Tanta etiam dignitas, et potentia urbi accessit, ut postea Nino urbe afflicta regnum e-

bigendi essent. Ab indigno: & Latium: pro eo quod est. Romanum sanguinem. Babylon.] Parthia indicat, in qua delictis copijs. R. una cum Ducibus, signa militaria amiserant, quæ postea à Parthis deuictis, Cæsari, uel ut Suet. Tyberio sub Augusto restituta fuere.

Super Ba.] nobilis illa Babylon. Chaldaicarum gentium quondam caput fuit Babylon, quam summam celebritatem toto orbe terrarum obtinuisse aliquando testatur etiam Plin. Propter quam reliqua pars Mesopotamiae, & Assyriae Babylonia fuerit appellata. Tanta, id est prodit, eam ampliudine fuisse, ut 60. M. pass. muris complecteretur: altis CC. pedes: latis uero 50. Interfluebat Euphrates, mirabili utroque opere. Pontes 5. stadiorum nobili materia iunctos: & 300. turres habuisse memorant. Idem auctor est, sua ætate durasse adhuc Beli templum, eumque sideralis scientiæ auctorem fuisse. Interea nonagesimum inde lapidem. Seleucia est, Nicanoris monumentum. Parthi ab ea iuxta tertium lapidem Ctesiphontem condidere. Itaque per Babylonem, Parthos indicat, propter clarissimæ urbis propinquitatem. Ceterum Suidas Babylonem initio Ninium dictam fuisse tradit, ut à Nino primo Assyriorum rege conditam, ita & ab eodem nomen ei inditum fuisse. Hanc cum postea Semiramis muro cinxisset, Babylonem, ueteri appellatione extincta, Suida eodem auctore, appellauit: licet Iosephus & alij senserint, Nino Assyriorum rege Beli filio, marito Se-

fuerit translatum, quam posteris temporibus ad summum splendorem & opes prouectam, ubi libidine diffluere, & luxu perdi cepit, à Cyro Persarum, inde Dario Medorum rege captam, deus sub eorum ius misit: adeo inde funditus deleta fuit, ut sub Honorio Imp. uix rudera in loco deserto superessent, unde uestigia clarissimæ urbis apparent. Mortuo Alexandro, cum eius duces regnum inter se partirentur, Philippo Macedonia Ptolemæo Aegyptus, Asia Antigonæ cecidisset, Seleucus, qui & Nicanor dictus fuit, Syriam, Babyloniā, reliquasque Orientis partes occupauit. Hic ut Babylonem obscuraret, & eius potentiam frangeret, sui nominis urbem in proximo condidit, ut immortalitati simul nomen suum consecraret. Itaque effecit, ut Seleucia Babylonem, & hominum frequentia uicerit, & Babylonis nomen in suam attraxerit. Quin & Nitocris reginæ quæ quinque ætatibus post Semiramidem in Assyria regnauit, memorabile opus hic referre libet. Sepulchrum suum hæc supra portam urbis extraxit insigni magnificentia, cum huiusmodi inscriptione. QUI POST ME IN ASSYRIA REGNABVNT REGES, SI QVIS EORVM PECVNIA INDIGEAT, QVANTVM LIBVERIT, HVIC SVMITO. SIN MINVS MINDIGENS RECLAVSERIT, HAVD EXPEDIET ILLI ID FACERE. Mansit locus usque ad Darij tempora intactus. Hic indignum ducens

In uetustiss. exempl. in membranis scriptis Heu quantum potuit cer.

A ducens sub cadaueribus reges trāsire, (hoc prætextu auaritiā suā celabat) & stultie eos facere, qui ab auro ibi cōdito abstinerēt, ad quod tollendū ab his humaniter inuita batur, qui posuissent, iussit demoliri sepulchrum. Ibi nihil quicquā auri, nihil argenti reperitū fuit, sed hæc solūm lapidi circa nuda ossa erant incisi. NISI PECVNIA INEXPLEBILIS ESSES, NVNQVAM MORTVORVM SEPVLCHRA APERV-
 ISSES. Semiramidis opus erat templū, Belo statutū, media urbe amplissimū, prodigiosæ altitudinis, cuius fastigio postea Chaldæi ad explorādōs obseruādōsq; ortus, & occasus siderum usq; studiōsē fuerunt. Præter alias urbes, quas ipsa inter Tigridem, & Euphratē condidit, etiā obeliscum C. pedum, & L. in montibus Armeniæ excisum, & Babylonem rectum ipsa publice consecrauit. Quare tam urbs ipsa, propter incredibilem magnificentiam, tum miranda id genus opera primum locum inter 7. mundi miracula facile tenuit. Cætera huius reginæ opera, quia nimis longum esset persequi, transeat stylus ad ea, quæ sequuntur. Trophæis.] Victoriarum monumentis, & spolijs Italicis, Crasso ademptis. τροφῆαι. Trophæum termini suam aspiratam conuersa, propriè monumentum est hostium deuictorum. Consuetudo Græcis erat eo loco, in quo hostes uicissent, atque in fugam uertissent, monumentum aliquod statuere, signum uictoriæ apud posteros, unde hostium exuias suspendebant. Sic Nonius & spolia, inquit, hostium, stipitibus affixa, trophæa uocantur. τροφῆαι, conuersio, fuga. Suidas τροφῆαι. νικητήρια. Hesychius, οὐβόλα νικῆς, signa uictoriæ. Asonijs.] Romanis, & Italis. Aufonem Circes, & Vlyssis filium, authorem gentis Aufoniæ quidam fuisse memorant, cuius in tantum paulatim creuerant opes, ut tota Italia, Aufonia tandem fuerit nuncupata. Sunt qui contendant, ab Aufone, multo illo antiquiore, filio Itali regis, Aufoniam nominatam, & Aufones, ipsos esse Auruncos, & medios inter Volscos, atque Campanos, ad mare uergentes, à quibus νατὰ νατὰρχονοι: tota Italia, Aufonia multis seculis fuerit appellata. Crassus.] Ille, qui Parthico bello cæsus fuit. Cùm barbari de industria cessissent, ut minorem Crassum longius extractum cum suis à cætera multitudine excluderent, Crassus se uicisse ratus, fugientem hostem insecutus fuit, neque prius ab insequendo destitit, quàm se circumuentum undiq; multitudine hostium sensit. Ibi magna ui sagittarum ipse, & Galli equites, & pedites obruti, cum in orbem se conglobassent, miserabilis deceratio orta est. Ademerat ipsis conspectum arena unguis equorum concurrentium in cælum sublata, Gallis equitibus, alijs alio casu ibi confectis, Crassus, & reliquæ, quas circa se habebat, copiæ, cum in proximum tumulum se abripere conarentur, ubi omnia armis septa circumspexerunt, & horribilis passim cædes fieret, à quodam monitus fuit, ut Ichnas urbem P. R. eruptione facta, confugeret. Nulla, inquit, mors est tam acerba, nulla tam tristis, quæ me deterruerit: ut dicar, aut uidear prodidisse eos, qui meis auspicijs hic perierunt. Simul dimissis à se duobus Græcis, Hieronymo, & Nicomacho, qui acie excedere uoluerunt, ipse, multis uulneribus acceptis æger, in suorum latus percussendum dedit. Cecidit hoc pacto Crassus filius. Censorinus, & Mogabachus qui circa illum strenuè hætenus dimicānt, ne mortuo superessent, aut uiui in pote-

statem uenirent, sibi consciuerunt necem. Caput filij ab hostibus patri oblatum est. Crassus nihil animo consternatus, milites ad nouam pugnam hortatur, quorum multi hostium sagittis uulnerantur. Sub noctem prælium remittunt Parthi. Latebat interim Crassus, cepitq; consilium cum cæteris primoribus exercitus, ut uniuersus exercitus silentio noctis discederet. Nec fuit consilium elām. Vbi ad faucios manauit, qui relinquebantur, omnia hi clamore, & eiulatu miscuere. Ea nocte Carras uenit Crassus cum exercitu, & à Coponio præfecto in urbem acceptus fuit. Orta luce, quatuor millia sauciorum à Parthis obruncantur. Crassus hostium aduentu nunciato, ubi omnia ad perniciem spectare aduertit, fido duce usus, per montana cum quingentis equitibus in Syriam iter auertit. Paulo ante lucem in pacatum euaserat, cùm quinque millibus milium, qui eius uestigia secuti fuerant. Crassus Andronicus ambages secutus, cum quatuor cohortibus, & paucis equitibus, cùm mane hostes adesse sensisset, in proximum collem se abripuit: neque Surenæ barbaro, à quo spe pacis colloquium euocabatur, habebat fidem. Ibi per eum diem tumulis se uitabatur. Indignantibus militibus, quod Crassus data fide, non auderet in colloquium cum hoste uenire, quæstus fortunam præsentem, alta uoce testabatur se non tanti Parthorum perfidia, quàm suorum pertinacia proditum iri. Vbi in subiectam planiciem descendit cum ijs, qui eum secuti fuerant, ab hostibus interfectus est. Caput dextrâq; iacenti abscissa sunt. Atque ita periit Crassus, diuitiarum, quàm rei militaris gloria clarior, qui dicere solitus fuerat, neminem ciuium R. sibi diuitem uideri, qui priuatis opibus uon posset legionem alere. Hinc in affatim opulentum, hyperbole prouerbialis celebratur, Crasso Cræsoq; ditior. Cæsi caput hosti ludibrio fuit, ut aurum liquefactum in os infunderent, ad explendam eius auaritiā, & sitim auri inexplebilem resingendam. Erraret.] Ex Platonicorum mysterijs hoc sumunt poætæ, ut umbra in sepulchro circa Stygiam paludē errare credantur centum annos. Maro lib. 6. Aeneid. Centum errant annos, uolitantq; hæc littora circum, Tum demum admissi stagna exoptata reuisunt. Nam cum denarius numerus perfectus esse credatur, si decies sumatur nascitur inde centenarius. Hos annos uniuersos ipsi uocant, qui purgationi, & Vernaculandis animis dedicantur, quibus uitiorum sordes eluuntur, ut aliquando Elysij felicitate fruantur. Umbra inulta.] Crassi cæde inulta. Crassorum cædem Caesar bello ciuili defunctus, ultus fuit. Sarius, inquit, fuisset, ut Pompeius cædem affinis seu uetus fuisset, quàm armis ciuilibus decerasset. Duxit enim post mortem Iuliam, Corneliam L. Scipionis filiam, uxorem antea iunioris Crassi. Nullos habitura triumph.] Nam de bellis ciuilibus non licebat triumphare, ut suo loco demonstrabitur ex Valerio Maximo. Hæc quantum terre potuit.] Exclamatione Pathetica hyperbolice ostendit, ijs copijs multa regna debellari potuisse. Pariur orbem terrarum in quatuor mundi plagas. Vnde uen.] Ad orbem Solis, & eiusdem occasum: & à Meridie, usque ad orbem Septentrionalem. Titan, & nox ubi.] Sol oriur. Paulanus tradit, Titanem creditum Solis fratrem, ac regionem habitasse ad Afropum, ut affirmant indigenæ, eamq; Titanem dictam fuisse. Sed meo iudicio, inquit, Titan ur fuit sa-

gax, & temporum anni obseruator diligens, quando Sol rerum semina auget, & arborum percoquat fructus, atque ob id Solis frater fuit habitus, Atque huic creditur Maro lib. sexto Aeneid. Titania astra dixisse. τῖτάνης, ναῖ ἀρχόντος δαίμονες. id est, Dii apud inferos. Vnde τῖτάνωδ' ἰσ βλάται, pro terribile iucri, Et Titanicum semen. Quidam sic Titanis genealogiam deducunt. Saturnum, & Titanem Vestæ filios fuisse. Hic cum maior natu esset, & ipse regnare uellet Vestæ mater, Ceres, & Ops sorores suas erunt Saturno, ne fratri regno cederet, quod facie deformior esset. Quo accepto Titan, sua sponte regno cessit, id tamen à fratre pactus, ut omnem masculam prolem, si quam haberet, interimeret, quo fratre mortuo, regnum ad suos liberos deuolueretur. Sed ommissa fabula ad rem. Nox ubi sidera con-] hoc est, ad Occasum quo reuolutione machinæ mundi, stellæ, sidera, & Planetæ rapiuntur. Quaque dies medius,] periphra sis meridiei, ubi Sol ardet uehementius, ubi zona torrida est, sub qua, terra aut inhabitabilis est, aut homines nudi in specubus subterraneis habitant. Bruma rigens.] Ad Septentrionem, ubi regiones sunt, ob inclementiã frigoris, item inhabitabiles, & à rerum natura damnatæ.

Scythicom Ponto,] Scythiæ Ponto contermini sunt, & Scythia alicubi inhabitabilis est. Plin. lib. 6. cap. 17. Nunc Buxinum, Tanaim, & Paludem Meotim dicit. Scythia Europæa Asia in nostrum mare, & Tanaim usque finis est. Per Tanaim, in Meotida redeuntibus, ad dexteram Europa est. Rursum in sinistram lauis remeantibus Rhipheis montibus proxima Hanc regionem tradunt ditius admodum soli esse, sed inhabitabilem propter Gryphorum ferum genus auri è terra egestimurè amantiu, quod diligenter, & custodiunt, & attingentes infestant. Primi mortalium Scythiæ esse uolunt, inter quos, Arimaspi, singuli oculi esse dicuntur. Post hos Effedones, usque ad Meotim excurrunt, ibi Bugem lacum Agathyrsi, & Sauromathæ cingunt, quorum quia plaustra sedes sunt ἀναξόβιοι, à Græcis appellatur. Ponto ac Meotidi includitur Bosphorus. Super Bosphori oppida sinus portuosus occurrit, καὶ δὲ δαίμων, dictus inclusus duobus promontorijs, ἀπὸ τοῦ ἀερόνω, & Parthenio. Inter Scythiæ amnes, amœnissimus est, Borysthenes, & liquidus, cum alij turbidi fluant, ille etiam cæteris placidior est. Alit optimi saporis magnos pisces, quibus nulla sunt ossa. Vt cilius Scythicarum gentium, ita & ingenia uaria sunt, & mores. Effedones læti funera parentum uictimis celebrant. Eorum corpora laniant, & laniata cæcis pecorum uisceribus immiscet, atque ita consumunt. Capita uerò pulchrè expolita auro argentoque includunt, & his poculorum loco utuntur. Atque ista pro extremis pietatis officijs in parentes ducunt. Agathyrsi uerò, ora nuda pingunt, plus minus pro ratione inaginum, & splendoris. Hinc præstantissimus potiarum eos piclos Agathyrsos uocat, libro Aeneid. Quarto. In uniuersum, Sarmatæ aurum, & argentum ignorant. Iam ob perpetuam hyemem, specus, & subterranea incolunt, toti braccati, ea solum parte excepta, qua uident. Moribus immanibus infames sunt, qui aducnas pro uictimis mactare solent. Hic Nomadum uagum genus pecorum pabula sequitur, inscium furii in uniuersum: ob id nihil rerum suarum custodiunt, neque attingunt aliena. Bella amant, & cædes, cruorem bibunt illius, quem primum intererunt. Maximum inter Scythas opprobrium est, cædis ex-

partem esse. Vt parentum, ita inimicorum capita in pocula coccinant Effedones. Quin et Anthropophagi sunt, quibus mos est epulas ex humanis uisceribus instruere, Geloni hostium cutibus, & se, & equos uestiunt. Omnes Scythiæ Martem colunt maxime, cui hostiarum loco homines cadunt. Scythiis plerisque omnia inter se communia sunt, præter enses, & cyathu. Iracundum hominum genus, unde etiam nomen inuenerunt, ἀπὸ τῆς οὐχέσσης: irasci. Ediderunt tamen clarissimos philosophos, Ancharsidem, & Abarim, qui Scythiæ gentis integritatem sua doctrina, & moribus suis coarguerunt. Frequens Scythiis uiolentia. Vnde Scythizare, pro inebriari usurpatur, Quidam putant eos ob id uiolentos esse, quod robusti sint, & calidi, nec minus siccis. Huius mores, & studia aliquot paræmij locum fecerunt. ἀναξόβιοι & οὐβίοι τῶν βοῶν. Scythia ansans asinum, in eum, qui uerbis auersatur, quod ex animo cupit. Scytharum oratio, de cæra, inhumana, & barbara. In summa, quicquid barbarum, sauumque intelligi uolumus, id Scythicum appellamus, ab insita eius gentis feritate. Scytharum solitudo, de summis calamitatibus, uel de magna solitudine, quod Scythiæ, ut dictum est, nullis certis sedibus hæreant, sed plaustris uagentur, unde Hamaxobitis etiam nomen factum est. Cic. Tuscul. Quæst. lib. 5. Mihi amiciu est, inquit, Scythicum regmen, calciamentum solorum callum, cubile terra, pulpanentum fames, lacte, caseo, carne uescor. Verba sunt Ancharsidis Scythiæ, uiri non eruditione solum, sed continentia singulari. Seres.] Scythia populi extra Inaum in orientum uersantes. Est autem Inaus montis ramentum Caucaasi montis, quem incolæ Graucæsum uocant, hoc est, è niue cædidum. Seres riganur maximis ananibus, ex Hamodis montibus, sed interius exoriis. Horum syluæ lanam edunt, quam aqua perfusam ex arborum frondibus depeclant, & colligunt. Vnde sericam uerstem à Seribus ueteres appellauerunt. Nec ulla alia uerstemta plus pretij censentur, quam quæ huius lana filis texta sunt. Dubitant authores, cæli ne, & loci ingenio lanam illam à Seribus profectam arbores sua sponte gignant, an animalcula sint, quæ lanuginem illam araneorum more texant. Iulius Pollux lib. Onomasticon 7. capite, de byssinis, author est, gigni à uermiculo qui sup dicitur. Marcellinus certe, non uermium, sed arborum fauam uocat & lanam sericam. Cæterum hæ gentes sola hominum aliorum consuetudinem fugiunt: sua tantum uendunt: non mercatur peregrina: ne linguæ quidè cum aduenis est comertium, sed pretia rerum oculis aestimant solum. Hoc nomine in primis commendantur, quod frugales sint, & uer naculis contenti uiuant. Soli Scytharum armorum usum ignorant. Nemo opibus eorum modicis inuidet. Terra sic satis fertilis in causa est, cur soli uiuere, & suis suauiter frui uelint. Araxes.] Armenij. Araxes Armenij maioris amnis est longe celeberrimus, ab Araxo Pyli. Labitur per Ararat regionem campestrem Armeniæ ad radices montis Tauri, mirandæ ubertatis. Hanc planiciem Strabo ab Araxe Araxeam planiciem nominat. In his Tauri altissimis iugis arcem Noë hæsisse tradunt. Iam quemadmodum Euphrates omnium annuum clarissimus est, post quem Tigris uelocitate, ita Araxes fertilitate, & Cyrus magnitudine commendatur. Abus mons sex mill. passuum interuallo Euphraten, & Araxem fundit: hunc in orientum, illum in occasum latè decurrentem. Itaque per Araxem, Armenios indicat sub imperium

A cogi potuisse. Et gens si qua.] Vbi Nilus anniū clarissimus in inferiore Africa recessu oritur. Vbi uerò nascitur. Græci Latiniq; scriptores credunt ignorari. Herodotus scribit, neminem uel Aegyptiorū, uel Afrorum a se ad id temporis usq; repertum, qui id sciret. In urbe Sais era Mineræ pecunie sunt, earum scribam audiuisse se, cum eadem seiscitaretur, qui mōtes duos esse aiebat, inter Sienen, & Elephantinam urbes, quorum unus Cophi, alter Mophi diceretur. Inter eos, fonteis prodigiosa altitudinis scaturire, atq; inde duo diuersa flumina spargi, unum in Septentrionem, qui Nilus: alterū, Aethiopiā peteret, uersus meridiē. Psammetiū antiquissimū Aegyptiorum regem finibus aliquot milliū passū. cōuexis, abyssū fontium pertentasse: sed ad inū uadum peruenire non potuisse. Hæc narrationē, ut merè fabulosam risit Herodotus. Credebat Nilū quidem ex Africa fluere, sed ab ea diuidi mediam parī ratione, qua Europa à Danubio secatur: Plinius ex inferioris Mauritaniæ mōtibus, haud procul ab Oceano è stagnante lacu Alide rebulire arbitrat, Iubā sequutus. Addit argumentum, quod rei fidem facit, ibi Siluros reperiri. Præterea obseruatum in Mauritania, quoties multum imbris, atq; niuis Nilū onerat, eum tum crescere: inde per sabulosa cursum uertere, & dierū aliquot itinere sub terra cōdi. Mox ingenti lacu in Masiilūm gente erumpere: eundemq; Silurum piscem id testari, ac statim rursum arenis condi. 20. dierum solitudine: uerum iam circa Aethiopiā iterum è fonte exilire, & ibi Africam ab Aethiopia diuidere. Inde ferarum ferax esse incipit, medios ibi Aethiopas secat cognomēto Astapu: quod quidem perinde sonat, ac si dicas tenebris scatens. Insulis passim suis diuortijs efficit: interq; eas, Meroē: atque inde omnibus aquis in unum receptis, Nilus incipit appellari. Cyrisanthes aliquot passuum mill. ab incolis. Insulis inde crebris illisus in angustias montium labitur: unde uiolento impetu in eam Aethiopum regionem, qua Cata dupi uocantur, erumpit. Hic inter occurrentes scopulos impactus ruit uerius, quam fluit. Inde paulatim factus agmine suo lentior. 7. ostijs ad postremum in Aegyptium mare infunditur: Canopico, Bolbitino, Sebennitico, Phatnitico, Mendésico, Tanitico, & Pelusiaco. Herodotus, pro Phatnitico, & Tanitico, Bucolicum, & Saiticum ponit. Statis diebus singulorum annorum magno incrementō auctus, omnem Aegyptum rigat, & longē, lateq; spatiat, eamq; fecundat. Causas huius incrementi sunt qui reddere conentur. Etesia uehementius è Septentrione flantes pelagi fluctus in aduersa ostia impellunt: unde credunt eam stagnationem sequi. Sunt rursum, qui imbris attribuant, qui in Aethiopia circa solstitium cadunt: ipsæ Etesijs imbres in meridiem pellenibus. Nō desunt,

qui liquefactis montium niuib; in Aethiopia recessu id tribuant, unde Nilus suam originem ducere existimatur. Timæus in emerfu sideris perpendiculariter illi incumbentis, humorem suspendi putat, ut radijs solares auidius alimenta arripiant in regione stitucosa: atq; ad eum modum, amnem proxima qua; suo excursu inundare. Ut ut est, satis constat, Sole Cancrum ingresso, Solstitio aestiuo, prima incrementa Nilum sentire: atq; inde in Leonē copiosius augeri: in Virgine, statim in alueos suos recurrere, & residere: & in totum, in Libra, intra ripas suas reuocari, centesimo die, ab eo, quo auctus sentiri capit. Iustum incrementum, cubitorum 16. Minores amnes non rigant omnia: maiores lentius recedendo accolarum, sarciant incommoda. In 12. cubitiis, Aegyptus fame laborat: in 13. non esurit, in 14. hilaritatem adfert, in 15. securitatem. Et quæ optima est inundatio. 16. delicias. Sunt auctores, qui scribunt Nilum primum Melanen dictum fuisse: atque inde nomine mutato, Aegyptium, ab Aegypto rege, in eo, submerso: & ad ultimum, Nilum. Libet hic Seneca uerba de Nilo ex quarto libro Natur. Quæstionum adscribere. Quantum, inquit, crescit Nilus, tantum spei in annum est, nec computatio fallit agricolam, adeo ad mensuram fluminis respondet, quam fertilitatem facit Nilus. Is arenoso, & stienti solo, tum aquam inducit, tum terram: Nam cum turbulentus fluat, omnem in siccis, & hiantibus locis fecem relinquit & quicquid pingue fecum tulit, arenibus locis illinit. Iuuatq; agros duabus ex causis, & quod inundat, & quod obliuiat, ita quicquid non adijt, sterile, & squalidum iacet. Si creuit sit per debitum, uocant. Mira itaque natura fluminis, quod cum cæteri amnes abluant terras, & euiscerāt, Nilus tanto cæteris maior, adeo nihil lædit, nec abradit, ut contra adijciat uires, nimiumq; in eo sit, quod solum temperet. Illato enim limo, arenas saturat, & iungit. Debet illi Aegyptus, non tantum terrarum fertilitatem, sed ipsas. Illa facies pulcherrima est, cum iam se in agris ingessit, latent campi: opertaq; sunt ualles, oppida insularum modo extant, nullum in mediterraneis, nisi per nauigia commercium. Maior est læticia gentibus, cum cultus terrarum suarum uideant. Hactenus Seneca uerba retulimus. Simili incremento Euphraten, & Tigrim agros rigare annuo reditu, Strabo, Plinius, Solinus, & Ammianus produunt. Nilo gigniur ex ouo Crocodilus, sæuum animal quadrupes, 18. cubitorum. Nili igitur accolæ ultimos Aethiopum, & si qui remotiores sunt, ad inferioris Mauritaniæ montem, ubi amnis ille oritur, horum armis debellari potuisse, inquit.

Tum si tantus.] His quatuor mundi cardinibus sub imperium attractis, tum concurrite ad arma ciuilia, si omnino ciuile bellum placet, quando minima uel iactura, uel periculo Imperij ad fatietatem licebit dimicare.

Nefandi.] Restit

Tum, si tantus amor belli tibi Roma a nefandi, Totum sub Latias leges cum miseris orbem, In te uerte manus, nondum tibi defuit hostis. b At nunc semirutis pendent quod inania tectis Urbibus Italix, lapsisq; ingentia c muris Saxa iacent, nulloq; domus custode d tenetur: Rarus, & antiquis habitator in urbibus errat, Horrida quod dumis, multosq; inarata per annos Hesperia est, defunctisq; manus postcætib; e aruis, Non tu Pyrrhe ferox, nec tantis cladibus author Pœnus erit, nulli penitus discindere ferro Contigit, alta sedent ciuilib; uulnera dextræ.

nefandi: hoc est, ciuili: a al. belli Roal. quod summè nefas: mane nefarium est, cum cætera bella iure sumpta, licet b al. Sed nūc, ta sint. At nunc.] c al. mænias: Micillus putat recti. d Vetis exē: us hoc loco, Omnib; plar tenētorum exponere uideri: habet, qui, Sed nunc, inquit, e Vetis exē: si quis quaesierit quā. agris. obre multa Italix oppida euerfa sunt, aut A 3 deserta

deserta, non inueniet, id ab externis hostibus euenisse, neque hanc cladem aliunde accessisse, sed Rom. ipsos bellorum civilium causam extitisse. Videlicet, inquit Mycillus, ut de ijs ruinis, & cladibus hic locus accipiat, quæ bello civili præsentis, hoc est, Pompeij, & Cæsaris, & mox, Augusti sunt acceptæ. Ex sua enim persona, & de suorum temporum statu, ac specie poeta loquitur: idq; etiã sequentibus colligitur. Hæc Mycillus, A de formiditate, neglecta & uasitate Italiz, per bellũ civile, pathos. Quæ omnia non hostibus, sed domesticis armis ferenda accepta sunt. Horrida] Quod arua iacent inculta, & neglecta, quodq; agris tota Italia relicta, fuga colonorũ fiat, uos ciues in causa estis, non Pyrrhus Epirota, non Annibal Pœnus. Hesperia.] Italia, antonomasia. Italia Hesperia dicta fuit, ab Hespero, fratre Itali Atlantis, qui eũ bello adortus, tota ea regione exuere conabatur. Iano enim adhuc puero, & ad regni munera immaturo, Hesperus Hetruriam, ut tutor gubernabat. Italus à Iano, & Hetruscis dimicare prohibitus, Auentinum occupauit, ad cuius radicem illorum ope, & studio Capenã cõdidit, eamq; circa regionem Italiam de se Iani permissu, nũcupauit. Porro Hespero breui è rebus humanis sublato, Ianum, & Hetruscis in tutelã suscepit, & omnem circa Tyberim regionem, omnibus alijs nominibus ultro, citroq; extinctus, Italiam dixit, paulatim inde nomẽ Italiæ ab Alpium radicibus, usq; ad fretum Siculum propagatum est, ut tradit Fab. Picior. Et Cato author est, Italiã à Dijs, & Ducibus uaria nomina sortitam: Ianiculum, à Iano: quem quidã Oenotrium fuisse contendũt, quod sar, & uinum inuenit: Camefenam, à Camese: Saturniam, à Saturno: Salembromam, à gentilibus. Satiarnie nomen tot feruẽ annos dureuit, quot antea etas, usque ad Apim Deorum Italicorum ultimum, à quo Apenninus suum traxit nomen. Quin & Italia fuit aliquando Apennina dicta, quã Antiochus Syracusanus Taurinam interpretatur. Ab hoc Hespero fratre Atlantis Itali, eius filius filia Hesperidis dicta fuerunt, Aegle, Areihusa, & Hesperusa, quibus aiunt hortos pomiferis arboribus confitos fuisse, quos peruigil draco custodiebat, ab Hercule postea occisus. Fabulam interpretatur Plinius libro quinto capite 1. Luci sacri, ubi Hesperidum horri memorantur, meminit lib. eodem cap. 5. Sunt & insulæ Hesperides: & pro montorium Hesperij, sicut & Hesperonceras. Non tu Pyrrhe] Per auersionem negat Pyrrhum Epirotarum regem tantorũ malorum, calamitum, & uasitatis aurorem fuisse, quod nũc uidemus maxima deformata semirutis relictis. Ostendit nulli exterorum hostium cõigisse penitus imperium ferro discindere. Pyrrhus hic Epirota, à magno Achille genus duxit, & à Tarentinorum multitudine, qui R. arma in se concitarant, cum suis uiribus diffiderent, frustra maioribus natu reclamantibus, accessit, cum numerofo exercitu in Macedonia, Epiro & Thessalia conscripto in Italiam uenit. Præmissa Cynea Tarentum cum tribus millibus pedum paulo post, & ipse in Italiam traiecit, cum tribus millibus equitum, & 20 millibus pedum, funditoribus, & sagittarijs quingentis, & elephanib. 20. uel ut Trogor, quinquaginta à Ptolemeo in biennij usum missis, Hic magno Alexandri creditus amulus fuit, & in Italiam uenisse, magis eius occupandæ studio, quã auxiliij ferendi Tarentinis. Vbi Tarentũ accepit, Vale. Leuinũ Cõs populari Lucaniam, ad Sirim fluuium ei occurrit. Pugnã hinc acriter est, & minimum absuit, quin hic perierit. Hæc delectus equo confosso, celeri suorum occurfu recentem alium conscendit. Vicit hoc prælio Pyrrhus, cæsis 16. M. Rom. uel, ut alij 7. M. Mittitur à Senatu Fabricius B ad redimendos captiuos, ad regem. Idem tentatur multo auro à Pyrrho. Bis sub hæc ancipiti prælio pugnatum fuit, nocte dirimenti pugnam ad Asculum. Accessit inter hæc à Syracusanis in Siciliam, ubi feliciter aduersus Carthaginenses pugnauit, & eorum res grauiter afflixit. Regio à Romanis occupato, per literas à Tarentinis, & Samnitibus in Italiam reuocatur. Ibi Pyrrhus à Cario Dentato superatus fugit ex Italia, amisit in pugna 23. M. anno sexto, ex quo in Italiam uenerat. Cætera Pyrrhi gesta hic persequi, non opera, nec huius institui est: tum autem, ne prolixitas lectorẽ delicatioris palati offendant. Pœnus.] Annibal, aut Carthaginensis popular. Constat tribus bellis Pun. Rom. ad arma prouocatos fuisse. Primo. Pami ad Argates insulas à Q. Lutatio uicti, uel tigales Populo Rom. facti fuere. Secũdo, quod longè maximum fuit, cum totius Italiæ uasitate, ducẽ Annibale, rursus à Scipione ad postremum eos uictis. Tertio Carthaginem à Scipione Aemiliano deletam, & funditus excisam. Hinc propter gentis perfidiam, Punica fides in prouerbiũ abiit. Et Punica, inquit Liuius, religione seruata est fides. Alia sed.] pro eo quod est, sed multo altiora uulnera civilis belli extant quã ab externis illis acceptum fuit, ut sit enallage gradus positui, pro comparatiuo.

Quod si.] Affentatur Neroni, qui merito propter suam crudelitatem, & tyrannidem omnibus erat formidabilis. Admisceat recte ironiam. Ut dii superi nõ potuere summo Ioui parere, ut minus ei oppederent, nisi territi exemplo Gigantum fuissent, qui superati bello regnum ei stabiliuerunt, ita Roma non potuit serui seruire Neroni, ut præsentis nummi, nisi bello Gigantum, hoc est, Cæsaris, & Pompeij imperium ei quaesitum fuisset. Si ita fuit in satis, frustra quarumur. Et

Quod si non aliam uenturo fata Neroni Inuenere uiam, magnoq; æterna parantur Regna Deis, cœlumq; suo seruire Tonanti Non nisi sæuorum potuit post bella Gigantum, Iam nihil õ superi querimus, scelera ista, nefasq; Hac mercede placent: diros Pharsalia campos Impleat, & Pœni saturentur sanguine manes, Ultima funesta concurrant prælia Munda, His Cæsar Perusina fames. Mutinãq; labores Accedant fati, & quas premit aspera classes Leucas, & ardenti seruilia bella sub Aetna.

cum dicit, Neronem ad imperium uenturũ non fuisse, nisi illi de monarchia certasset, atroci uerbo utitur, seruire, quo nullum inuidiosius apud Popul. Roman. fuit, ut & regis uocabulo barbaris alioqui placabili. Sulpicius ita digerit constructionem. Aperta, ad principem assentatione, in qua est suspicio aliqua ironiæ, approbat etiam belli civilis, quasi ex qua magnum præmium, & solatium sit exitum, uidelicet Neronis scilicet imperium, cui ad id radius

A aditus non patuisset, nisi prius tanta cæde respubl. fuisset oppressa, & à Caesaribus occupata. Argumentaturq; à Iouis exemplo, Pharsalia campos.] de Pharsalia initio dictum. est impleat Pharsalia suos campos cadaveribus & sanguine Romanorum. Phœni ma.] Umbræ Carthaginensium, qui diuersis Punicis bellis cæsi fuerunt, quasi sensus aliquis cladis tantæ ciuiū R. ad ipsos peruenire potuisset. Mycillus, hoc est, inquit, umbræ Carthaginensium, qui bellis Punicis interiere à Ro. occisi, ut rectè hoc loco Omnibonus. Neq; enim de præsentii bello, aut eius temporis Carthaginensibus, qui tum propè nulli erant, sed de præteritis intelligit poëta, quorū alij in Italia, alij in ipsa Africa, à Ro. occisi fuerunt. Quasi dicat ulciscantur se de nobis Carthaginenses, à maioribus nostris continuis fere bellis tribus occisi. Hactenus Mycillus, qui melius, quam Sulpitius, qui dicit allusum ad bellū postea gestū in Africa, inter Curionem, Variū, & Iubam: & rursus contra Pharsalias reliquias, quæ se eò receperant, Catone, Scipione, & Cn. Pompeij filio, qui ad Iubā confugerant, Ducibus, & ea quæ sequuntur. Munda.] Vrbs est Hispania, in parte Bæticæ, quem locum Pompeij filij sua clade illustrarunt: ibi ingenti prælio ad postremum à Cesare Dictatore superati fuere. Iunioris caput ad Casarem perlatum fuit. Strabo lib. 2. *νοῦά δα, ἔνθα οἱ πομπειοῦ πατρὸς κατέπεσε καὶ ἔθαντο*. id est. Munda, ubi Pompeij liberi bello deuicti fuere. Hinc Mundam funestam uocat, ut quæ cæde filij funestata fuerit. Postea ex Casare audiū fuit, quo die ad Mūdā pugnātū est, se de morte sibi cōfiscenda cogitasse, cū neq; minis, neq; precibus posset milites ad pugnā compelli se de laude, & gloria semper aliās, ad Mūdā de uita dimicasse. Et nemo Pompeianorum ex ultimo prælio euasisset, nisi Munda, in cuius conspectu fuit dimicatum, fugientibus præsidio fuisset, & profugio. Cæsa ibi fuerunt Pompeianorum 30. M. & in his Actius Varrus, & alter Labienus. Ex Casariānis circiter mille, septendecim duces capti. Perusia f.] Perusia urbs Tusciæ est, quam penuria annonæ, quod ibi L. Antonius esset, quem bello persequebatur Augustus, & ad deditiōnem compulit. Perusia dedita, ipsi, & omnibus eius militibus ignouit, & urbem diruit.

Mutina & lib.] In uia Flamina est Mutina, ad quam Antonius Brutum obsedit, fossa, & uallo cincta urbe, quamobrem Antonius fuisset continuo hostis iudicatus, M. Tullio acerrimis actionibus id facinus criminante, nisi L. Piso incuria in foro Saluius Trib. Pl. Ciceronis conatibus obstinisset. Factum tamen fuit. Se. Con. ut Hircius, & Pansa noui Coss. exercitum aduersus Antonium comparent. Simul ut Octauius suas copias sub Coss. ductaret, & quidem Proprætoris nomine. Habebat duas legiones, quæ ab Antonio defeecerant. Laudatus hic fuit D. Brutus, quod Antonium Gallie cardinibus excludere conatus fuisset. Piso tantum interim obtinuit, ut per oratorem Gallie finibus excedere iuberetur. Et quia dicto non paruit, hostis iudicatus fuit ipse, & Dolabella, propter atrocem C. Trebonij in Asia eadem. D. Brutus interea longa obsidione pressus Mutinæ, omnium rerum inopia laborare cœperat, ad quem obsidione leuandam, Hircius celeriter est missus una cum Octauio. Pansa & ipse alter Consul, tota Italia habito delectu eò occurrit. Cicero interea omnia impotenter Romæ administrabat, Antonij amicos grauius diuexans. P. Ventidius Antonij amicus (militauerat enim is sub Casare) raptum duabus legio-

nibus contractis, cum Ro. contendere nunciatus esset, fugit Cicero. Quo cognito ad Antonium diuertit, à cuius congressu, ab Octauio, & Hircio exclusus, in Picenum auertit iter. Pugnatum interim est atrociter inter Martiales Antonij, & Pansæ milites ad Mutinam. Ad postremum cæsis prætorijs Octauii cohortibus, Martiales Carsuleij Antigonij loco submouere. Et Pansa Martiales strenuè pugnabant, cum Consul per illa sagitta traiectus pugna excederet. Octo millia ferme pass. à Mutina dimicabatur. Hircius audito prælio inter collegam, & Antonium, pleno cursu in hostem rapiebatur. Ibi Antonij milites diutino prælio defatigati, à recentibus Hircij facile sternuntur. Sic Hircius Antonio uictoriam extorsit. Dimidium militum ex utraque parte ferme periit. Erat Antonio in animo deinde in uersum prælio abstinere, quo Brutum fame ad deditiōnem compelleret. Hircius & Octauius, cum uiderent Antonium in pugnam elici non posse, diuersa parte in urbem conantur irrumperè. Tum Antonius uertit, ne si ad Brutum perirumpent, uictoria è manibus extorqueretur, omnem equitatum, & duas legiones his obiecit. Compellitur rursus in castra, cum militum cæde Antonius. Hic Hircius, dum hostium uallum obequitat, sagitta traiectus cecidit. Creditū fuit, eum Octauij opera interfecit. Similis suspicio fuit de Pansa, qui paucis diebus una decessit. Antonius duplici clade ad hunc modum affectus, soluta obsidione cum omnibus copijs ad Alpes se proripuit. Sed Octauius ad istum modum D. Brutum obsidione liberatum, non tulit secum congregari, aperit testatus se uenisse, ut Mutinam, non patris percussorem seruaret. Atq; hij sunt labores Mutinenses, quorum Lucas hoc loco meminit. Leucas aspera.] Contra Ambraciam est insula Leucadia, & uicium Hadriani mari Corcyra. In Ambracio uerò sinu, est Leucas oppidum, & Actium, circa huius promontorium, Octauius Antonium, & Cleopatram nauali certamine uicit. Leucas promontorium item est, dorso cædido, in mare excurrens, λευκόν, candidum album. Verum oppidum Leucas maritimum, longè celeberrimū est totius Asaranie, secūsq; insula in conspectu iacenti, ad 25. stadia nomen Leucadiæ: uel (ut quibusdam placet) Leucadi. Hodie Leucadi, Sancta Maura nomen est. A Leucade in occasum 75. stadia depressius Actium est, inter quod, & insulam Leucadiam, feliciter nauali prælio (ut dixi) conflixit Octauius cum Antonio, & Cleopatra. Strabo Leucadem Chersonesum non negat quidem olim fuisse, sed addit à Corinthijs continenti auulsam. Oppida habet tria, Leucadem Neritum olim dictam, Crocy-leia & Aegilipen. Actium situm est in faucibus sinus Ambracij longè celeberrimi inter omnes Europæos sinus. Promontorium excelsum, cum eiusdem nominis urbe, non solum Apollinis templo decantata, sed Augusti etiā uictorijs celebri, & triumpho. Huc etiam ob eandem uictoriam, coloniam deduxit Claudius procul ab Actio, idem urbem Nicopolim condidit liberam, de nomine uictoriæ sue appellatam. Ludos ibi instituit septuaginta annis, hoc est, quinquennales. Ampliuit & Apollinis Actij fanum, quod huc nauigantibus procul è fluctu apparuisset. Locum item, in quo castrametatus fuerat, Marti, & Neptuno dedicauit. Ibi promontorium est Leucates, deinde sinus, & Leucadia in ipsa peninsula. Asperā itaq; difertē Leucadem, id est, petricosam, & saxosam uocat.

Sernilia bella.] pro, bellū seruile, non illud, quod à fu-
 gitiuis, duce Spartaco Capuæ multo ante concitatuū fuit,
 de quo suo dicitur loco, uerū hic loquitur poëta de nauali
 pugna in freto Siculo, inter Octauium, & Sex. Pompe-
 ium d quorum posteriori, serui premio libertatis ad bel-
 lum conscripti fuerunt. Sextus praelio uictus in mari Si-
 culo ab Octauio fuit. Itaq; distinctè addit sub Aetna:
 hoc est, circa Siciliam. Erant eo certamine nauali Pom-
 peio 165. naues. Victus itaq; deserta Sicilia, in Asiam
 fugit, ad quam occupandam animum adiecit, missis in
 Thraciam, Armeniam nuncijs, ac postremò ad Parthos,
 Post multos etiam eius conatus contra Antonium, Mileti
 interfectus fuit, quum iam nauis esset annos quadragim-
 ta. Dubitant auihores, Antoniusne id iusserit, per iram,
 & odium quod Phurnio, & Amynthæ potius quàm sibi
 se credere maluisset. Fuerunt, qui Antonio in scio, id Plan-
 cum Syriæ præfectum mandasse existiment. Sub Act-
 na.] Loco igitur hoc bellum distinguit à Spartano bello,
 quod Capuæ in ergastulis Lentuli Batriati cepit, & inde
 per Italiam grassatum fuit. Polybius testatur Aetnam in
 Sicilia omnium montium esse altissimum, cuius uertex
 flammarum globos eiaculatur, & quidem quod maximè
 mirum est) nunquam deficiente materia, quæ tot sæculis
 incendio suffecerit. Ora alioqui ipsius crateris nivalis est
 hybernis mētib. quibus cinis egestus, & pruinis obtegitur.

Loci ipsius facies prodigiosè uariatur, igne modo in unū
 collabente, modo flamma prorupto, sciscoq; uertice in cœ-
 lum emicante. Igniti nonnunquam fluunt riui, nunc flam-
 ma fum o, & caligine obductæ, interdum ardentem emittuntur
 lapides. Fuerunt, qui ad explorandum miraculum
 summum iugum conscenderint, qui aream summā paten-
 tē ambitu XX. stad. se uidisse testati sunt, inclusam super-
 cilio cineroso in muri speciem. In media planicie nebulo-
 sum apparere tumulum. Neq; defuere, qui labrum crate-
 ris trāsgressi, per ipsam areā paululū processerint, sed al-
 tioris cineris calore, retro pedes flectere fuerint coacti.
 Perijt hic Empedocles excitus studio explorandi miracu-
 li, altero calceorum ferreorum, quos in hunc usum sibi pa-
 rauerat, haud procul à crateris supercilio reperio. Tota
 hæc regio à Cumis Italiae, usque ad Siciliam ignita est, sicut
 Pintharus uerus author est: habetq; sub terra, & mari cō-
 cauitates quasdam inuicem contingentes. Quamobrem
 eiusdem naturæ est, cum insulis Liparorum: tum autem
 & ea loca, quæ proxima sunt Dicæarchiæ, ac Neapoli.
 Chrasomathix auctor, natura huius mōis graues caus-
 fas adducit, quas qui uolet cognoscere, legat nostros com-
 mentarios in Aeneida Vergilianum. Itaq; sub Aetna ma-
 ri Siculo. Nam totum Sicilia litus inter Tyndaridem, &
 Mylas Pompeianis armis tenebatur. Cæsar.] Auertit
 orationem ad Cæsarem Neronem.

a al. debes.
 b Duo uetu-
 sti codices le-
 gūt, concen-
 dere. Alter e-
 tiam tu ha-
 bet, non te.
 c al. iuuat.
 d Vterq; uetu-
 stus codex in-
 risq; tui, legit
 e al. uertitur.
 f Alter uetus
 cod. legit lu-
 mine, non si-
 dere.
 g al. imam.

Multum Ro. ta.]
 Enumerate cladum,
 & calamitatum urbis
 per bella ciuilia con-
 geriei, per correctionē
 aliquā felicitatis par-
 tem uicissim opponit,
 idq; in gratiam Nero-
 nis, hominis scelera-
 tissimi, à quo male
 gratiæ postea fuerunt
 habitæ Lurano. Huic
 turpius assentatur,
 haud quaquam factu-
 rus, si fatū suum præ-
 sciuisset. Tribuit enim
 illi honores plusquam

Multum Roma tamen a debet ciuilibus armis,
 Quod tibi res acta est, te (quum statione peracta
 Astra petes serus) prælati regia cœli
 Excipiet gaudente Polo, seu sceptrum tenere,
 Seu te flammiferos Phœbi b transcendere currus,
 Telluremq; nihil mutato sole timentem,
 Igne uago iustrare c iuuet, tibi minime ab omni
 Cederet, d iurq; tuo natura relinquet,
 Quis Deus esse uelis, ubi regnum ponere mundi.
 Sed neq; in Arctoo sedem tibi legeris orbe,
 Nec Polus aduersi calidus, quæ e uergitur, Austri:
 Vnde tuam uideas f obliquo sidere Romam,
 Aetheris immensi partem si presseris g unam,
 Sentiet axis onus, librati pondera cœli
 Orbe tene medio, pars ætheris illa sereni
 Tota uacet, nullæq; obstentæ Cæsare nubes.

pulsas, repetere eandē
 stationē iussit. Sed &
 custodes stationes di-
 cuntur. Tranquil. in
 Tyberio, disposita sta-
 tione per ripas Tybe-
 ris, quæ obuiam prode-
 untes submouerent.
 Nonnunquā pro stan-
 di officio usurpatur.
 Vale Senatus assiduā
 stationem eò loci pera-
 gebat. Metaphoricè
 pro curriculo uitæ,
 hoc loco poëta usus
 est, quod in ea stetur,
 usque ad ultimum fa-

diuinos, qui alioqui hominis appellatione prorsus nō erat
 dignus. Auertit totum narrationis filum ad Nerone Imp-
 riū Ro propudiū & perniciem ultimum è familia Cæsaruū.
 Quod tibi r.] Duplex hinc mihi uidetur sententia du-
 ci posse, una ciuilia arma uel eo nomine Imp. R. utilia fu-
 isse, quod sub umbrā unius principis monarchiæ redactū
 esset, altera, quod bellis ciuilibus Roma iam defuncta es-
 set, neq; metuenda essent amplius, sed Imperiū ad Nerone
 deuoluit, stetitq; alijs eius fundatoribus multo sangui-
 ne. Statione pet.] Vitæ curriculo exacto in senatum
 Deorū recipiēris. Est autem propriè statio, à stando dicta,
 locus, in quo naues tuò contra cœli iniuriam possunt con-
 sistere, ut apud Verg.
 Statio male fida carinis. Et statio tutissima.
 Locus item in urbibus, in quo frequēter statur, ut sunt, of-
 ficinæ & porticus. Plariq; inquit Pli. in stationibus sedēt,
 tempusq; audiendo fabulas conterūt. Signat & locum ad
 standum destinatuū, ut apud Vale. collocatus à se in qua-
 dā statione, quinq; cohortes, atq; ex ea uiribus hostiū de-

talē momentum. Serus.] Tandem post aquile sene-
 ctutem, & annos Nestoreos. Astra pe.] Apotheosi in
 Senatum Deorum refereris. Prælati r.] Quod tu, in-
 quit Sulp. prætulisti terris, quod illic maluisti, quā in ter-
 ris regnare. Hæc ille. Sed quid uetat, prælati, pro ampli,
 & spatiosi cœli interpretari, ut præclarum, & præclarum
 dicimus? Polo.] cœlo pars, pro toto: & pro cœlitibus, dū
 uis, cōtinens, pro cōtento. Arctoo.] Sub Aquilone. Con-
 sulit Neroni, ut ubi in Deos erit relatus, sedem ponat in
 certa regione, & meridionali plaga. Arcti in cœlo, siue
 Vrsæ duæ sunt, quæ & plaustra uocātur, maior & minor
 Complures tamē maiorem solum ἀμαξαρ, dicunt, id est,
 plaustrum: Latini ambas, Septentriones uocāt. Maiorem
 Helicen, Hesiodus Calisto esse ait, Minor Cynosura di-
 cta. Huic septem sunt stellæ, quarū in cauda extrema, po-
 laris est. Græci Helicē in mari obseruant inter nauigan-
 dum, Cynosuram Phœnices teste Arato, in Phœnomenis,
 ἐλίνη γ' ἐμ' ἀνδρες ἀχαιοὶ
 εἰν' ἀλὶ τὴν ἀίρονται, ἵνα χερσὶν ἄστας ἀγίνων.

τῆ δ'

24 *τῆ δ' ἄρα ποίνης τῶσδε τῶσδε θάρσασαυ.*
id est,
25 *Obseruant Helicen, cum sulcant æquor. Achivi,*
26 *Quò uertant puppes: fidentes per mare nauas*
27 *Altera Phœnices nocturnis ducit in undis.*

Legetis sed.] *delzgeris, simplex pro composito, ut potentialiter exponatur: Polus aduersi] Antarcticus, qui Austro subnectus. Duo sunt Poli Borealis supra nostrum uerticè, qui Arcticus ab Vrsis duabus uocatur, et Antarcticus, qui Australis, ex Diameiro, Arctico oppositus, obuersusq; est. His duobus, mundi sphaera, & orbis inclusi, ab ortu in Occasum admirabili celeritate rapiuntur, Maro.*

Hic uertex nobis semper sublimis, at illum
28 *Sub pedibus Stryx atra uidet manesq; profundi.*

Cum autem terra redimita quasi, & circumdata cingulis sit, ac fascijs, qui sub Australi Polo habitant, eiusq; cingulo, quam alij Zonam uocant, aduersa nobis urgent ueestigia. Sed ne hic quid in uultu Neronem sedem mundi axis dicitur, circa quem is uoluitur. Extrema uero axis,

Poli mundi nominantur: quorum alter Borealis, hoc est, Septentrionalis est, alter, Austrinus. Septentrionalis, nobis semper conspicuus est, Austrinus, in totum conditur quod ad nostrum horizontem. Ultra æquinoctialem, nos fieri minime conspicitur, ut Austrinus is, qui citra Aequinoctialem degunt, non potest uideri. Est, ubi uterq; Polus in conspectu est. Vnde tuam uideas.] Sulpitius, obliqua stella tua, inquit, & non recto intuitu aspicientie. Nam si ad occidentem conuersum os habuere, ut sidera pene omnia, Romam oblique respiciet. Sic etiam, si ad Arcticum aut Antarcticum. Omnibus existimat hæc allegoricè dicta, tanquam ostendat corporis eius deformitatem. Fuit Nero oculis caecus, & hebetioribus, ceruice obesa & ideo poetam dixisse sidere obliquo. Et ut crasum corpore, quum inquit, Pars ætheris illa ferenti. Totam uacet. Deinde ironicè, & amphibologicè dictum putat.

Tunc genus humanum positis sibi consulat armis.

Tum genus hu.]
Vbi Nero in Deorum numerum erit adscitus, pax per totum orbem propagabitur, neq; uel la discordia diuillet gentes humanas. Aurea redibit ætas, que fertur sub Saturno fuisse. Et quia nulla bella miscebuntur Iani, siue belli portæ iterum Rome claudentur, ut quondam sub Numa, & Cesare Augusto.

Inq; uicè gens.]
Sinsis, inuicem. Mutuus ubiq; erit amor: inuicem amabunt.
Limina Ia.] Synecdoche. Iani templum, belli pacisq; index. Tēplum Iani claudatur. Numa Pompilius Ianum, ad infimum Argiletum, belli pacisq; indicem cōsiderat, ut aper

Tum genus humanū positis sibi consulat armis, Inq; uicem gēs omnis amet, pax missa per orbem Ferrea belligeri compescat limina Iani. Sed mihi iam numen, nec, si te pectore uates Accipiā, Cyrrhea uelim secreta mouentem Sollicitare Deum, Bacchumq; auertere Nysa. Tu fatis ad dandas Romana in Carmina uires. Fert animus causas tantarū expropiere rerum, Immēsumq; aperitur opus, quid in arma furentē Impulerit populum, qui pacem excusserit orbi. Inuida fatorum series, summisq; negatum, Stare diu, nimioq; graues sub pondere lapsus, Nec se Roma ferens, sic quum cōpage soluta Sæcula tot mundi suprema cōegerit hora, Antiquum repetēs iterum Chaos, omnia mistis Sydera sideribus concurrent, ignea Pontum Astra petent, tellus extendere littora nollet, Excurietq; fretum. Fratri contraria Phœbe Ibit, & obliquum bigas agitare per orbem In dignata, diem poscet sibi, totaq; discors Machina diuulsi turbabit fœdera mundi.

tus significaret ciuitatem in armis esse: clau al. Tunc: sus uero pacatas omnes terrarum gentes. Ter ab urbe condita clausus fuit Ianus. Primum sub Numa Pompilio: iterum sub T. Manlio Coss. post primum bellum Punicum, sub Augusto Cæs. post pugnam Actiensem, pace terrarum marisq;. Sed mihi.] Inuocato. Et ut turpius p̄gat adulari Neroni poetæ, negat se inuocaturū uel Musas, uel Liberū patrē, cōsuetudine omnium poetarū, ac lege, & se contentū, si illius numme afficitur solū. Cyrrha mo.] Cyrrha maritimā oppidū est Phœcidis, haud procul à Delphis, ubi Apollinis Delphici

Glareanus, ego obliquo intuitu, inquit, intelligo, qui est à Polo Antartico Romam uersus impediō sanè terra tumore. Neque enim Romæ uidetur Polus Antarticus. Hæc Glareanus melius. Obliquum ego sidus, eum obliquum horizontem uocare puto, quem in omnibus cardinibus habent, præter eos, qui sub æquinoctiali degunt.

Aetheris immensi partem si.] Vna, inquit Sulpitius siue orientalem, siue occidentalem. Sed Glareanus, inquit, mihi magis placet Badius, qui ait, Arcticam, aut Antarcticam, idq; propter prædicamentum. Quanquam, ut dicam, quod sentio, siue astrologicis, siue Physicis eam rem considerauerimus, uidetur re uera nugamentum, quo Neronem ridere magis, quàm commendare uoluit. Nam quæ erunt librati pondera cæli. Orbe medio seire uelim. Fieri etiam potest, ut Vergilius in Georgiis imitari uoluerit, aut uideri eum imitari, quum nihil minus faceret. Librati enim cæli pondera medio orbe, terra est, in cuius medio inferi perhibentur, qui locus inimicissimi tyranni meritis iure debetur. Hæc Glareanus.

Medio.] Videtur meridiei illa partem dicere, qua æquinoctialis fascia mediū cælum inter duas Zonas uertice circundat. Librati pondera cæli.] Tene pondus cæli librati, hoc est, ipsum cælum in medio orbe, in circulo æquinoctiali. Iam cælum librari dixit, Stoicos haud dubie sequutus, & Pythagoricos, quorum hij extra mundum uacuum esse autumant, in quod, inquit, & ex quo respiret mundus: uero, extra mundi ambitum cōstituebant infinitum, in quod obueniente cōflagratione, quàm in ἀπείροσιν uocant, posse resolui. Libratur itaque cælum, perinde ut terra inira mundi centrum.

Pars ætheris illa.] Siue supra Lunarem globum, ubi purior aër est, siue, qua circulus æquinoctialis, cæli globum medium diuidit. Illa cæli pars, in qua sedem ponet, ita pateat, ut nulla obfient nubes, quò minus Romam tuam uideas. Obfient à Cesare] nulle nubes obijciuntur uobis, quò minus & tu nos obuearitis, & nos inuicem te, tuumq; astrum spectemus.

19
 toto orbe celebre, ob eius ueritatem oraculum. Hic responsum uates redditur consulentibus, tripodem in scen debat. Vnde quicquid indubitatum, & circa ambiguitatem rerum esse significare uolumus, id ex tripode dictum affirmamus. Hinc propter uiciniam loci, Apollo Cyrrhæus, & Laurus Cyrrhæa appellatur. Plinius lib. 4. capite 3. Locros describens, proximi Aetolis Locri inquit, qui cognominantur Ozola, immunes. Oppidum Oeanthe portus Apollinis Phastij, sinus Criffæus. Intus oppida, Argon, Eupalea, Phastum, Calamisus. Ultra Cyrrhæa Phocidis campi, oppidum Cyrrha, portus Chaleon, à quo 7. millibus pass. introrsus liberum oppidum Delphi, sub monte Parnasso, clarissimi in terris oraculi Apollinis. Fons Castalius, amnis Cephissus præterfluens Delphos. Itaq; cum poëtae sint in tutela Apollinis, & Bacchi, propter illius calorem, & huius furorem, neutrius numen sollicitat tamen. Iuuenalis Satyr. septima.

Et Dominus Cyrrhæ. Nysæq; feruntur,
 Pectora nostra, duas non admittentia curas?

Bacchumq;.] Liberum patrem uini repertorem fuisse tradit antiquitas, & eundem totum orbem peragrassè, ac Nysam in India condidisse. Primus docuit uites serere, unde uitisator dictus est, quare omnium gentium consensu diuinos honores consequutus fuit. Hic columnas limites expeditionis suæ, in montibus Hemodorum, qui Indiæ sunt, constituit, & quidem exemplo Herculis, ut author uaria Historia testatur.

- » Ἰγγύς ὄργυρ ἠμωδῶν, ἠδ' Ἰλίας δὲ τὰ ὄρη,
- » γῆλαί τινες ἐστῆνασι, γῆλαί τ' ἑ διουύσας.
- » οὐ τ' ἑ θηβείας λέγω δὲ, καὶ παλάσιοι τέλη,
- » ὡσπερ τινὲς νομίσασα, καὶ παλάσιοι, καὶ ἑοί,
- » τ' οὐκ ἔστι δὲ ἐφροντα, φημὶ τ' ἑ ἀγγυπῆς
- » τ' ἑ νῶν, καὶ ὄσπερ δὲ διουύσας διουύσας. id est,
- » Circa montes Hemodorum, Indiæ, inquam, montes,
- » Columna quædam erecta fuerit, quæ ipsius sunt Dionysij.
- » Non illius quidē. Theban, qui femori assutus fuerit,
- » Vt nonnulli arbitrantur, tum ueteres, tum neoterici,
- » Sed ipsius uini repertoris, Aegyptij inquam.

Qui idem & Noë fuit, & Osiridis Dionysij, Dionysij: Hæc ille, Eusebius Nysæ conditionem Baccho Semeles attribuit, multo illo Aegypto iuniori. Ergo alius Bacchus hinc fuit, & diuersus à superiori Aegypto, Iouis & Semeles filius. Herodotus certè scribit Bacchi nomen ex Aegypto ad Græcos peruenisse. Hic uita mollis, & effeminata fuit, qui in suis expeditionibus, cæcus mulierum secum traxit: eorū comitatu, non minus choreis, quàm armis orbem lustrauit. Huius creditur illa India expeditione fuisse: unde post triennium reuersus, elephanto insidens clarissimum egit triumphum. Quapropter triennialia sacra, quæ trieterica dicuntur, ei instituta fuere. Ab eodem Hispania mox, & Lybia lustrata est, in quibus locis manifesta illius expeditionis uestigia apud posteros mansere. Huius conditio est Nysa in Aegypto. Arabiæ propinqua, in quibus locis & Diodorus Bacchi incunabula collocat, antro inter Nilū & Phœnicem medio, in quibus locis, & uitis, & uini usum incolis monstrauit. Porro quæ illa in India Nysa, quæ in montibus Hemodorum (ut alij) Mero fuit, multis annis uetustior creditur fuisse. Dimarchus Semeles filium in pugna occubuisse prodidit, eiusq; sepulchrum Delphis iuxta aureum Apollinis simulachrū monstrari habitū, speciemq; mu-

liebri propter mulierū cæctum in comitatu, ut ait Philochorus. Medius horum alius proditur Bacchus, Iouis & Proserpinæ, quem quidam Sebasim nominarunt. Hæc prius boues aratro iunxit. Quamobrem uetustas eū uellet eius rei argumentum reddere, cornua frontis eius affixerunt. Nysa.] Hanc modò dixi, ab Aegypcio Baccho tradi conditam fuisse. Memoratur alia Nysa in Parnasso, sacra Libero patri, à qua, ipse Nysæi cognomen habere existimatur. Est etiam uicis Heliconis, auctore Diodoro, libro 5. & antrum in Arabia, ut modò meminimus, ubi Bacchus à Nymphis educatus fuit, cum à Ioue illuc per Mercurium missus esset. Nysa uerò in India, sita fuit sub radicibus montis Meri, uel montium Hemodorum, αἰγύπων. Græcis femur est, unde poëtae fabulandi materia præbita fuit. Hanc urbem Alexander Magnus post dierum aliquot obsidionem in dedicationem accepit: simul conditoris reuerentia, simul religione tactus, ab omni iniuria, data oppidanis uenia, seruauit. Arrianus libro 5. ἀραβαιοῶν, tradit, famam esse Nysam urbem in ea regione, quam Alexander inter Cophonem, & Indum fluiuium intrauit, conditam qui Bdem à Dionysio, qui Indiam subegerit, sed quisnam fuerit is Dionysius, & quando, & unde in Indiam uenerit, fateitur se ignorare, num ex Thebis, an à Imolo Lydiæ in eas terras irruerit, debellatis tot bellicosus gentibus, Græciæ per eam tempestatem ignotis, incertum. Arrianus, & Græci ferè omnes, non Nysam, sed Nysam uocant. Caterum Nysæ plures fuerunt, prima in Helicone: secunda in Thracia: tertia in Caria: quarta in Arabia: quinta in Aegypto: sexta in Naxo: septima in India: octaua in Caucaaso: nona in Lybia: decima in Eubœa. Quoniam igitur, inquit Micyllus, his locis omnibus ferè Bacchus colitus fuit, non interest, de Indica, an de Heliconia, an de quacunque tandem Nysa hoc loco intelligat. Glareanus, hanc Indiæ urbem, inquit, omnes auctores, & maximè poetarum expostores in ore habent, sed pauci locum eius ostendunt. Ptolemæus libro septimo Geographiæ, cis Gangem Indiæ, αἰγύπων, inquit, ἢ καὶ διουύσας πόλις. Coryæa est natio Paropamisadæ, cuius hæc est urbs, quam ego etiam Nysam diciam puto, ex itineribus in Indiam, Herculis, Bacchi, & Alexandri. Christianè Badius ridens hunc locum, quasi uerò Deus, inquit, non ubiq; sit, nec possit Romæ conferre opem, nisi reliquerit prius Nysam. At qui de Baccho, & gentium dijs, hoc est, demonibus, utiq; uerum est, eos non esse ubiq;: ut ergo dijs sunt ita sunt ubiq;. Certè etiam alij poëtae, de eis identidem ita loquuntur. Hæc Glareanus. Fert animus caus.] Antequam ad legitimam narrationem perueniat, attentos reddit lectores, à causis, septem maximè Ciuili belli. Sunt autem hæ, quas recenset. Fatum, prodigiosa P. R. potentia, fœdus trium principum ciuitatis, Crassi, Cæsaris, & Pompeij: mors Crassi ad Parthos cæsi: mors Iulii: Cæsaris, & Pompeij contentio de primatu: & P. R. uitis. Immensumq;.] Attentio à difficili. Cæsar de bello Ciuili libro primo, diuersas causas reddit: Pompeius, hanc belli ciuili Cæsari causam fuisse dicere solebat, quod Cæsar, quas instituerat, ea inopia ex, qui nō posset, neq; expectationem, quàm de aduentu suo fecerat primatis opib. expleri, ac propterea omnia armis turbare uoluisset. Alij eum ueritum crediderunt, ne eorū, quæ pri-

Amo consulatu gesserat, & quidem contra auspicia, & leges, & intercessionem, ratione reddere cogere: id quod futurum M. Cato iureiurando denunciabat. Sed ipse Caesar hanc prætexuit belli causam, quod Trib. P. a Cons. curia essent electi. Sed ipsius Caesaris uerba, audiamus, quibus belli suscepti causas refert, aut certe eius sententiam, cur arma contra inimicos suscepit. Scipionis sententiam in senatu uicerat hæc nempe, ut ante certum diem Caesar exercitum dimitteret. Sin obtemperaret, eum aduersus Rempub. facturum uidet. Quod item per contumeliam P. R. beneficium sibi ab inimicis adimeretur. Semestri etiam Imperio erepto, in urbem reuocaretur in ordinem, cuius absentis rationem habendam esse, populus iussisset. Decursum esset ad illud extremum, atque ultimum S. C. quo nisi penè in ipso urbis incendio, atque desperatione omnium salutis, latorum audacia, nunquam antè discessum fuisset. Darè etiam operam Coss. P. Tr. Pl. & qui Coss. essent ad urbem, nequid Respub. detrimèti caperet. Compluresque alie causæ referuntur, quæ Casarem ad arma sumenda compulerunt. Referuntur etiam à Suetonio iustissimæ causæ suscipiendi belli. Marcellum non contentum fuisse Casari provincias, & priuilegium eripere, uerum etiam retulisse, ut Colonis rogatione Vatinia Nouumcomi deductis ciuitas adimeretur. Et addidit causam qualemcumque quod per ambitionem, & ultra præscriptum data esset. Ad hæc, unus colonorum Romæ à Marcello uirgis casus fuerat, præfatione adhibita, qua sciret se ciuem R. non esse. Iussus præterea ad id tergum Casari nudare, ut appareret totam illam ignominiam ad eum pertinere, & in eius inuidiam illi illatam. Super hæc Plutar. Decurionem fuisse ait, qui tum uirgis casus fuerat. Erat Decurio in municipijs, & colonijs, idem penè, qui Romæ senator. Reliquæ causæ suo loco, ut sese offerret narrabuntur. Has utile est, præmisisse, ut lector ueras, à Lucani causis discernat Ionidia fato.] primæ causam, fatalem necessitatem fingit, cuius inuidia, magna res non possunt esse diuturnæ, sed per exiguo tempore consistunt: quæ ubi ad summum peruenerit, paulatim incipiunt deficere, ac dilabi. Summusq; de.] Summa cadunt subito. Magna repente ruunt, ut ait Claudianus. Quare statim addit, nimioque graues sub pondere lapsus. Claudi.

» Tolluntur in altum, Et lapsu grauiore cadant.

Verissime Horat. in Odis,

» Sapius uentis agitur ingens

» Pinus, & celsæ grauiore casu

» Decidunt turres, feruntque summos

» Fulgura montes.

Quo quis maior, hoc pronior ad casum est. Nec se Ro.] Secunda causa, nimia Romanorum potentia. Estque tanquam exemplum superioris uersus, summa graues lapsus dare, ubi suo pondere ceperint ruere. Romanum Imperium ad summum peruenerat, relinquitur, hoc ipsum quod sequitur, magna ruina casurum esse. Verus in hac re profecto uates, quod iam dudum ab Augusti decessu declinare cepit, ut ne dicam, statim à Caesaris dictatoris interitu. Sic cum comp.] Ad eundem modum, pondus mundi, omnibus eius compagibus solutis, sua grauitate ruet, & redigetur in pristinum chaos, quod initio, ante orbem conditum fuit. Omnia mix.] Polyptoton: nendum Roma stabit, cum se, suamque potentiam non fecerat. Sic etiam mundi machina, tot orbibus uincta, accincta, & stellarum, siderumque ornamentis ab opifice Deo deco-

rata aliquando in priscum chaos redibit, hoc est, in eandem indigestam, confusamque elementorum molem reditura est, & deducunt, ab hiando, & tartarus uastus. Terra uero, siue aëre, ac cælo. Ouid. Meta. primo.

Ante mare, & terras, & quod tegit omnia, cælum,

Vnus erat toto naturæ uultus in orbe,

Quem dixere chaos rudis, indigestaque moles,

Non bene iunctarum discordia femina rerum.

Sed omisis ijs, quæ *τεπειρόν χάος* Grammatici: & poetæ scribunt, omnes hii uersus referri possunt in hyperbolicem prouerbialem, pro eo, quod est, omnia rerum elementa confundentur, & perturbabuntur: Mare cælo, terra cælo, supera, & infera confundentur. Sacra prophanis miscbuntur, id quod paulò diuersus extulit in 12. Verg.

Non si tellurem effundat in undas,

Diluuium miscens, cælumue in tartara soluat.

Fratri co.] Luna diuerso à Sole motu ratione, quando una cum reliquis planetis in suo orbe contra mundum ab occasu in ortum fertur, & interim cosmico motu firmamenti ab ortu in occasum, cum alijs rapitur. Signiferi obliquitatem obseruasse traditur Anaximander Milesius, à Græcis Zodiacus, à signis, & animalium figuris quibus distinguitur, dicitur. Hunc circulum Lucanus Philosophum imitatus, orbem obliquum uocat.

Bigas.] Lunam mathematici, & eos sequuti poetæ fingunt bigis uehi, & à duabus uirgunculis trahi, quarum uice, fortasse quod eadem sit, quæ Proserpina & Hecate, ac Diana perpetua uirginitate celebrata poetis. Reliquis planetis quadrigas tribuit. & equorum loco ed animalia, quæ in eorum tutela esse creduntur Saturno Dracones duos, aut si quid Draconibus immanis est: Marti uulpes: Ioui pauones: Soli equos: Veneris quadrigas suas geminas colubas accommodant: Mercurio Gallos: Quin & singulos binis signis insigniunt, quibus præsidet, & in quibus, eorum domibus proprijs sedent. Ergo orbem obliquum, Zodiacum siue animale intellige, in quo 12. signa collocata sunt, quibus huic Caneri, inde Capricorni circulum comprehendit, medium æquinoctialem interfecans, à quo uicissim diuiditur circa principium Arietis, & Libræ: Arietis mense Martio, Libræ, Septembris. In quorum primis punctis æquales diei, & noctis horas facit unde æquator, siue æquinoctialis circulus, à Græcis, *ἰσημερινός* uocabatur, & appellatur. Medium Zodiacum linea ecliptica findit, hinc inde octonos gradus relinquens, quos errantia sidera transmeant. Fratri.] Phæbo, Soli, Luna Phæbe, *ναῖα τὸ φοβόσ. Δαίη φ. β. ἀδ. Δαίη* ab insaniendo, uaticinando, purgando.

Fœdera mundi.] leges illas certas, uicesque ortus, & occasus syderum, stellarumque meantium remeantiumque perpetuo. Diem pos.] Solem præfecit Diei, Lunam, & omnes stellas nocti mundi archicæcus Deus. Quam obrem eam in tenebrarum remedium ab natura repperitam esse, ait Plinius. Omnium admirationem uicium suauarietate Luna, torsuque rationem eius rei inuestigantium acuta mulierum ingenia, admirantium simul, & indignantium, terris proximum sidus, eiusque naturam ignorari, cur modo curuetur in cornu, modo semiplena, modo pleno orbe luceat, semper crescens, aut senescens: rursum maculosa, ac nitens. Pleno orbe ingens, ac statim prorsus nulla. Alias pernox, alias fera. Cur in parte diei Solis lucem interdum adiuet, & in defectu etiam,

conspicua

conspicua tamen. Iam qui exitu mensis sui lateat, cum luce careat aliena. Interdum humilis, & deiecta, interdum excelsa. Alias admota caelo, alias montes prope contingens. Nunc in Aquilonem assurgit, nunc in Austros deiecta. Singula horum existimatur Endymion deprehendisse, atque ob id poetas fabulatos. Lunam ab eo adamatum fuisse. Praesagia Lunae aliis dicentur.

Tellus extend. lit. no.] Hoc est, ut exponit Glareanus, Tellus conetur excutere, quamuis non possit, & conetur ab se abicere, nihil tamen efficiet, satis repugnabitibus, quae omnino uolunt omnes res, soluta compage, in antiquam reueri Chaos. Verba ipsius Glareani de caeco iudicio interpretum, hoc loco subscribam. Hic est insignis obscuritas, inquit, & uere (ut ita dicam) in ipso Chao, Chaos. Priora enim omnium rerum confusio-nem innuunt. Omnia sidera, inquit poeta, mixtis sideribus concurrent: ignea astra petent Pontum. Hic uero tellus nolens extendere littora, excutiet fretum. Quod Sulpitius exponit, Tellus repugnabit, ne mare littora di-

latet, & se magis extendat, & excutiet, id est, reijciet. Badius autem, Tellus nolet extendere littora, id est, esse arida, & à mari seperata, inquit. Et excutiet, id est, effundet, & in terram emittet fretum, id est, mare. Vbi nescias, exponatne affirmatiue, an negatiue, esse arida, ut repetas uerbum nolet, uidelicet esse arida, an totam orationem sic. Tellus nolet extendere littora, id est, malit esse arida. Sed quid idem Badius subnectat, audi: Tellus, inquit, effundet, & in terram emittet fretum. Nisi enim Tellus pro Dea intellexerit, quod hic non admodum aptum uideatur, sensus erit ex Badii uerbis, Terra effundet fretum in terram. Hic uides, opinor, quam facile pererramus difficiles aucthorum locos, quoties pudet nos fateri, nos non intelligere. Sulpitij expositio sonat, quasi tellus repugnet freto, id est, mari, & excutiet, quasi nimis diu tergo iulerit. Verum quomodo tum omnium rerum confusio, & commixtio, quam Poeta supræmundi hora futuram dicit, procedet? Haec tunc Glareanus. Deinde atexit suam interpretationem.

In se mag.] Res dicit ad exclamationem, per inuidiam factorum magnis rebus, & excelsis negatum stare diu & in sua felicitate permanere. Omnia sublimia sibi sui exitij causae sunt, quod curriculum felix rerum ferre nequeant.

Lætis.] felicibus ac florentibus imperiorum rebus, ne ultra quam humana ferat, uel sperent, uel affe-

ctent. Quae cur ita fiat, dicit in causa deos esse, & quod magna imperia suis uiribus ruant. Nec gentibus.] Sulpitij expositio uehementer placet. Fortuna nulli exterarum gentium permisit, euertere statum Imp. R. siue ipsum P. R. rerum omnium dominum, siue, ut poeta loquitur, terrae, ac maris potentem. Omnibus & Micyllus, generaliter dictum putauit. Sed eadem fortunae inuidia uoluit, ut ipsi inter se florentes Imperij opes excinderent. Quare statim subiicit. Tu causa malorum.] Tertia causa, foedus trium ducum. Crassi, Caesaris & Pompeij. Fuerat Crassus Pompeio iam inde à consulatu, quem cum eo gesserat, inimicus, ad cuius potentiam infringendam, C. Caesarem, ac promptissimum quem omnino officio affectabatur. Postea cum Bibulo Consul creatus Caesar, ubi prouinciam minimi momenti sibi à Patribus decretam uidit, pro magno duxit negotio Pompeium omni officio sibi conciliare. Erat is tum longè princeps ciuitatis, & patribus etiam non leuiter offensus, quod Senatus cunctantius ea affirmaret, quae post Mithridatem uictum bello, in Asia gefisset. Ita & M. Crasso reconciliato, cum eo, & Caesare societatem iniit, ne quid in repub. agi paterentur, quod ipsis tribus non placuisset. Tranquillus in Caesare. Igitur cum Bibulo Consul creatus est: Eandem ob causam opera ab optimatibus data est, ut prouinciae futuris Coss. minimi negotij, id est, sylvae, collesque decernerentur. Quia maxime iniuria instinctus,

In se magna ruunt, lætis hunc numina rebus
Crescendi posuere modum, nec gentibus ullis
Commodat in populum, terræ, pelagi que potentem
Inuidiam fortunam suam, tu causa malorum
Facta tribus dominis communis Roma, nec unquam
In turbam missi feralia foedera regni.

O' male concordem, nimiamque cupidine caeci,
Quid miscere iuuat uires, orbemque tenere
In medio dum terra fretum, terramque leuabit
Aer, & longè uoluent Titana labores,
Noxque diem caelo totidem per signa sequetur,
Nulla fides regni foetis, omnisque potestas
Impatiens confortis erit, nec gentibus ullis
Credite, nec longè factorum exempla petantur:
Fraterno primi maduerunt sanguine muri.

omnibus officiis Cn. Pompeium affectatus est, offensum patribus quod Mithridate rege uicto, cunctantius confirmaretur sua aetate: Pompeioque M. Crassum reconciliauit, ueterem inimicum ex Consulatu, quem summa discordia simul gesserant, ac societatem cum utroque iniit, ne quid ageretur in repub. quod displicisset ulli è tribus,

Appianus, Crassus, & Pompeius ambo Coss. designati, Caesari Imperium Galliae in alterum quinquennium prorogauerunt: ipsi autem inter se prouincias, exercitusque partiti: Pompeius quidem Hispaniam, ac Libyam per amicos administrabat. Crassus autem Syria ac Syriae uicinis locis assumptis, ad Parthicum bellum profectus est. In quo, eodem mox interfecto, Iulia autem uxore Pompeij defuncta inter Caesarem, & Pompeium orta dissensione, ciuile bellum est conflatum: L. Florus lib. 4. Q. Metello, & L. Afranio Coss. cum Romana maiestas toto orbe polleret, recentesque uictorias, Ponticos, & Armenios triumphos in Pompeianis theatris Roma caneret, nimia Pompeij potentia apud otiosos (ut solet) ciues mouit inuidiam, Metellus ob imminutum Cretae triumphum, Cato aduersus potentes semper obliquus, detrectare Pompeium, aetateque eius obstrepere. Hic dolor transuersum egit, & ad praesidia dignitati paranda impulit. Forte tunc Crassus genere, diuitijs, dignitate florebat, uellet tamen auctiores opes, C. Caesar eloquentia, & spiritu, & iam Consulatu alleuabatur. Pompeius tamen super utrumque eminebat. Sic igitur Caesare dignitatem comparare, Crasso genere, Pompeio retinere cupidibus, omnibusque pariter potentia cupidis, de inuadenda repub. facile conuenit. Ergo cum mutuis uiribus in suum quisque decus miteretur, Galliam Caesar inuadit, Crassus Asiam, Pompeius Hispaniam: tres maximos exercitus, et iam sic orbis Imperij societate

A cietate trium principum occupatur. Decem annos traxit ista dominatio. Elucisq; L. Florus. Ita q; per auersionem dicit Romam sibi causam calamitatum factam, per hos tres duces, quos inuidioso uocabulo, dominos nuncupat. Sunt enim relatiua, dominus, & seruus. Cum hos reciperet dominos, serua Roma, & in turpem seruitutem incidit, quæ alijs gentibus libertatem donare, & ex regum seruitute eximere antea consueuerat. Nec unquam] Hoc est, perniciofa fœdera trium Ducum, in diuisione Imperij (quod regnū hoc loco uocat) quod plures alioqui principes, quàm unum, non patiuntur, quin discordes fiant, ut posita licuit in triumphatu uidere. Regnum in turbā missum, dicit, quod non ab uno monarcha, sed à duobus, aut tribus gubernatur. uerum, à Casare, Pompeio, & Crasso, εἰς βασίλειος, εἰς νοσηγῶνος ἐγὼ οὐκ ἀγαθὸν πολυνοσηγῶνος, id est. Non est bona res multorum dominatus, inquit Homerus, unus rex, unus princeps esto. Vbi à pluribus res gubernantur, non potest, quin in sese mutuo, ob animorū diuersa ingenia, & discordiam, ad postremum arma induant. Atque in hoc quidem loco communi heret non nihil poëta, quem statim p̄theticè per exclamationem amplificat. O malè concor.] Itaq; exclamat in discordiam duorum, Pompeij, ac Casaris, quos initio affinitas coniunxerat concordēs, quæ tam citò dissilijt. Cupidine cæ.] Regnandi libidine transuersim acti. Quid misc.] Quid iuuat omnia diuina, & humana perturbare, omnia confundere turpi dominandi libidine? Vel potius, communitè cōiungere uires, & orbem inter uos partiri, ac sub uestrum ius uindicare. Seruare orbem dubiū, cuius imperio parere debeat. Dum terra.] Amplificatione hyperbolica ostendit, nullum regnum posse duos principes ferre, quin breui incidat discordia, & simulas, quæ dirimat amicitiam. Corpus rotundum, & globosum, eue pile figura, extinam terræ, maris & oceanis superficiem unam mutuo complexu efficit. Deprehenditur id maxime nauigantium cursu, ex demersu, emersuq; aliorū, atq; aliorū siderum, prout longius ab eleuatione poli arctici recedunt in Austrum. Et quo propius æquatorem subeunt, eò illa se attollunt altius quæ ad meridiem sunt, & Septentrionales stellæ deprimuntur magis. Contrà usu uenire uidemus petentibus Septentrionem paulatim magis ac magis, tum ursoras, tum signa Septentrionalia eleuari. Itaq; terra, & maria in mundi centro, aère undiq; circumfuso librantur. Strabo lib. 1. author est, Homerum omnium primum ausum fuisse describere geographiam, terrā in modum insulæ oceano undiq; circumfluam esse. Plinius lib. 2. cap. 5. Ignium summum, inquit, inde tot stellarum collucenitum illos oculos. Proximum spiritus, quē

Græci Latiniq; eodem uocabulo aëra appellant V̄itale hunc, & per cuncta rerum meabilem, totoq; conserium, cuius ui suspensam, cum quarto aquarum elemento, librari medio spatio tellurem. Ita mutuo complexu diuersitatis effici nexum & leuia ponderibus inhiberi, quo minus euo lent: contraq; grauia neruant, suspendi leuibis in sublime tendentibus. Sic pari in diuersa uisu ui sua quæq; consistere, irrequieto mundi ipsius constricta circuitu, quo semper in se currente, unam atq; mediam in toto terram, eandemq; uniuersi cardine stare pendentem, librantem per quæ pendeat, ita solam immobile circa eam uolubili uniuersitate, eandemq; ex omnibus necli, eidemq; omnia inniti. Idem lib. eod. cap. 64. terram ipsam cœli cardinem uocat, & Physici tradunt, terram ob nimiam sui paruitatem ad cœli magnitudinē centri, siue puncti modum obinere.

Titana.] Solem, quàm diu perpetuus cursus Solē fatigabit. Medius planetarum Sol est, ferturq; amplissima magnitudine ac potestate, nec temporum modò terrarumq; sed siderum etiam ipsorum, cœliq; rector, inquit Plinius. Hunc mundi esse totius animum, ac planius mentem, hunc principale naturæ regimen, ac numen credere, decet, opera eius æstimantes. Hic lucem rebus ministrat, aufertq; tenebras, hic reliqua sidera occultat, hic uices temporum, annumq; semper renascentem, ex usu naturæ temperat, hic cœli tristitiam discuit, atq; etiam nubila humani animi serenat, hic suum lumen cœteris quoq; sideribus fœnerat, præclarus, eximius, omnia intuens, omnia etiam exaudiens, Homerus

ἡλιος, ὃς πάντ' ἐφορεῖς, καὶ πάντ' ἐπαυθεῖς.

Noxq; diem] Et quam diu, Luna, quæ nocti præsideat, per totidem signa, quot Sol, diei succedet, tam diu omnis regnorū societas erit infida. Nulla fides.] Quam diu mundus stabit, nulla pax, nulla fides erit regnorū collegis, ut in triumphu uiris. Eiusdem infidæ societatis Polynices, & Eteocles fratres Thebani exemplo esse possunt.

Exempla] Ab exemplo sententiam confirmat, & quidem domestico, conditorum urbis R. Romuli, & Remi: ut non mirum sit, monarchiam stetisse multo sanguine sociorum, cum urbis conditio cœperit à eadē alterius fratris Remi. Liuius de Romulo, & Remo. Inde, inquit, cum altercatione congressi, à certamine irarum ad eadem uertuntur, ibi in turba ictus Remus, cecidit. Vulgatio fama est, ludibrio fratris Remum nouos transluisse muros, inde ab irato Romulo, eum uerbis quoque increpitans adiecisset, sic deinde, quicumque alius transiliet mœnia mea interfectum. Primiti aduerunt sanguine.] mœnia urbis Romæ, iam recens condita, cæde Remi imbuta fuerunt.

Nec pretiū] Confert tenuitatem rudimentorū imperij, cum præsentis amplitudine. A minori ad maius. Conditores inter se cōmittebantur propter humile asylym, nuper apertum, cum adeo nullum adhuc imperiū haberent: minus mirandum, propter tam opulentum,

Nec pretium tantū tellus, pontusq; furoris Tunc erat, exiguum dominos commisit asylym. Temporis angusti mansit concordia discors, Paxq; fuit non sponte ducum: nam sola futuri Crassus erat belli medius mora: qualiter undas Qui secat, & geminum gracilis mare separat Isth. Nec patitur cōferre fretū, si terra recedat, mos, Ionium Aegæo franget mare, sic ubi læua Arma Ducum dirimens miserando funere Crassus Assyrius Latio maculauit sanguine Carras: Parthica Romanos soluerunt damna furores. Plus illa uobis acie, quàm creditis, actum est Arsacidæ, bellum uictis ciuile dedistis.

eam potens imperium Duces postea armis decertasse. Pretiū.] Operæ pretiū, quamobrem prima mœnia mutua cæde fratres funestarent. Id certamen non solum Remi morte, sed multorum etiam cæde fuerat funestum. In eo Faustulus, & Philistinus fratres quoq; perierant,

B dum

dum dirempturi pugnam temerè se seuenti multitudini immiscerent. Romulus perpetrata cædis poenitentia statim in tantam desperationem traditur adactus, ut nisi Laurentiæ nutricis, & aliorum amicorum interuentu prohibitus fuisset, manum sibi intulisset. Sunt ex ueteribus, qui scripserunt, Remum non à Romulo, cum in contemptum fratris uallum transiisset, cauillando fore, ut pari facilitate ab hostibus transcenderetur, sed à Celere quodam, uel (ut alij) à Fabio, qui operi præfectus fuerat, ferro ictu occidisse. Celer certè perpetrata cæde, relicta noua urbe in Hetruriam fugit. Romulus tamen suspicionem cædis non fugit. *Asylum.*] ἀσυλον, ἔσθ' ἂν τὸ τίμιον, καὶ τὴν γοῦν τοὺς οἰκείας, inquit Suidas, sacellum, siue locus sacer, quò serui delapsi fuga, seruantur. Romulus inter arcem, & capitolium, inter duo querceta (loco interuencio nomen erat) asylum constituerat, quò serui, & qui patris iudicij obnoxij erant, tanquam ad libertatis tutum portum ex proximis urbibus confluebant. Hi benignè humaniterq; à Romulo excepti, omnibusq; officijs ad communionem nouæ urbis inuitati ciuitatem frequentem reddebant. Fuit ea uetus condentium urbes consuetudo. Vox composita est, à particula priuatiua α. & uerbo οὐράω, spolio, prædor, uiolo, diripio. Nullus illinc diripi poterat. Id autem non fiebat in quibuslibet templis, nisi quibus consecrationis lege concessum fuit. Lilius, Romulus ne uana esset urbis magnitudo, adijciendæ multitudinis causa, locum, qui tunc septus erat densis sentibus inter duos lucos asylum aperuit, in honorem dei referens. Sacrum enim esse uoluit, & inuolabilem. Eò ex finitimis populis turba omnis sine discrimine, liber an seruus esset, auida nouarum rerum perfugit: idq; primum ad cæptam magnitudinem roboris fuit. Sicq; per speciem religionis erga Deos sponsor factus est, eos, qui illuc fugissent, nihil detrimenti ab inimicis accepturos. & si apud se permanere uellent, ciuitatis etiam participes faciebat, eradebatq; agri portionem, quem bello quaesierat. Primum asylum, dicit Seruius, Athenis apertum fuisse à filijs Herculis, quos insequerantur hij, qui erant à patre oppressi. Staius lib. 7. Theb.

- .. Fama est defensor acie post busta paterni
- .. Numinis Herculeos sedem fundasse nepotes.
- Quia & Maro ostendit lib. 2. Aeneid. in urbe Troia Templum Iunonis fuisse quod asylum fuit appellatum.
- .. Et iam portibus uacuis Iunonis asylo
- .. Custodes lecti Phœnix, & dirus Vlysses
- .. Prædam asseruabant.

Dominos.] Duos fratres Romulum, & Remum. Concord] διφ. ἐν ἀντίωσι ἀντιματώδης, Docuimus Crassum Pompeio iam inde à consulatu, quem cum eo gesserat, ad cuius potentiam infringendâ C. Cæsarem, & promptissimum quenq; omnibus officijs affectabatur. Postea Pompeio M. Crasso reconciliato Cæsar cum utroque societatem iniit. Et priusquam sub discessum à Consulatu in Galliam proficisceretur, (erat ei hæc prouincia decreta) ut opes suas nouis affinitatibus confirmaret, Calpurniam L. Pisonis filiam uxorem duxit. Successurus is erat in consulatum: Iuliam filiam Pompeio nuptum dedit. Quæ res cum in primis Catoni displiceret, clamabat Rempub. Lenocinio nuptiarum prodi, cum idem paulò ante Pompeij affinitatem recusasset. Nunc sociari, generiq; affinitate adiutus, Gallias, Illyricamq; prouincias ex omni prouinciarum numero sibi delegit. Quibus mox

Gallia Comata adiecta fuit autoritate Senatus, ueriti, ne populi beneficio, & hanc consequeretur. Veram hæc concordia modico admodum tempore durauit inter Cæsarem, & Pompeium, durauitq; non perinde propter Iuliam, atque propter tertium Crassum potentem uirum, & omnium Rom. facile opulentissimum, qui ex Consulatu Syriam fuerat sortitus prouinciam, & qui multo maiora animo conceperat, quam sua ætas pateretur. Quo cæso, concordia inter duos erat quidem, sed discors. hoc est, nõ sincera, non candor in Pompeio erga Cæsarem, uel presentem in gerenda repub. uel absentem in bello Gall. Non sponre.] Cæsaris, & Pompeij. Quarta belli ciuilibis causa, Crassus ad Parthos cæsus, quò incolumi bellum distinebatur. Proinde ipse medius quodammodo dirimebat illud, ne ad ciuilia arma discurreretur. Etenim Parthicum bellum suscepit Induciomari in Gallia. cædes, in qua Cæsaris res fortuna uaria se habebant. Interea Roma M. Crassus minabatur, deuictis Parthis, se Romana arma ad Bactros, & Indos propagaturum, unde hominũ animi malè omnabantur, indignum esse clamantium, petere bello eas gentes, quæ fœdere, & amicitia P. R. iunctæ essent. Atteius Crassum iam ad bellum exeuntem, ædito loco consistens diris execrationibus, ignotisq; quorundam deorum nominibus prosequutus fuit. Hoc Parthicum igitur bellum, medium inter Gallicum, & ciuile continuit discordem Cæsaris, & Pompeij. Qualiter.] A simili demonstrat, qui Crassus medius obstitit quò minus alteruter ad nouas res consurgeret. In eum, qui prior noua moliretur, haud dubiè alteri coniunctus, & ipse arma inferret. Quemadmodum, inquit, Isthmus Achaicus, dirimit medium Ionium mare, ab Aegæo, ne comitantur, ita Crassus belli Parthici Imperator, inter Gallicum in quo Cæsar adhuc totus erat, & Ciuile bellum, Cæsarem, & Pompeium dirimebat, ne inter se concurrerent. Isthmos.] Terra angusta proprie, qua mare utrinq; dirimitur, unde in peninsulam fit excursus. Hanc Græci Chersonesum χερσόνησον uocant. id est, insulam, sed terræ adhuc adhærentem. Recensentur celebres aliquot Chersonesi: Vna Indica, Aurea Ptolomæo dicta, inter Gangeticum, & Magnum sinum. Secunda Septentrionalis, Cimbrica appellata. Tertia, Taurica, quæ Maoticam ab Euxino diuidit. Quarta in Hellesponto, contra Phrygiam. Quinta iuxta Rhodum in Caria Cnidum sustinens, in cuius Isthmo Halicarnassus sita est. Sexta Peloponnesus, quæ Strabo Chersonesum nominat, annexam Isthmo, de qua hic agitur. Estq; hæc omnium peninsularum clarissima, & nulli terræ nobilitate posthabenda. Ad huius Isthmum Corinthus est, Romana quondam colonia ad eò celebris toto orbe, ut totius Græciæ lumen appellaretur à M. Cic. In hac arx est ædito loco sita, utraq; maria obruens, ueteri appellatione Acrocorinthus dicta. Hanc urbem L. Mumius Imp. Rom. quondam uastauit, quam postea Augustus Cæs. cum ob loci commoditatem, tum propter ueterem eius claritatem restaurandam duxit. Itaq; Isthmo Peloponnesus Atticæ annectitur, ab ortu Aegæum, ab occasu Ionium spectans, ut modò dictum. In Isthmo Thebesus Hercules exemplum imitatus Isthmum certamen instituit, in honorem Melicertæ, uel, ut alij credidè, in Syronis memoriam, à quo, ob consanguinitatis ius eade fuerat expiatus. Idem hic columnam statuerat, quæ Ionie, & Peloponnesi fuerat confinium. Hæc angustias 40 stad. latitudine Demetrius rex primum; inde Cæsar dilatator: postea

A postea C. Caligula: ad postremum Domitius Nero magnis conatibus, & impensis, sed frustra transfodere aggressi fuere. Veneti patrum nostrorum memoria, Pio II. Pontifice, cum ea, quæ ipsi à Turcis in Peloponneso adempta fuerant, armis recuperare conarentur, Isthmum munire adorti, adeo festinarunt, ut longitudinem muri ab Ionio in Aegæum ducti, quindecim diebus duplici fossa tumultuario opere munierint. Ad trigésimum hominum millia in eo opere moliendo laborarunt. Ionium.] Licet de etymo maris Ionij postea instituetur fusior paulò narratio, hoc loco illud tantum dicam, quibusdam placere eam maris partem ab Ionia denominatâ. Fuit Ion Xuthi, & Creusæ Erechihei filius, Achæi frater. Sunt alij, qui mari nomen factum credunt ab Io Lnachi filia, ibi submersa. Initio Saturni, & Rheæ sinus dictus fuit, postea Ionius, ut annotatum reliquit Apollonij enarrator. Hesychius Hadriam, & Ionium eandem esse scribit. Citatur Aeschylus in Prometheus.

” χρώνς ἡ τὸν μέλλοντα πότις μυχός
 ” σαφῶς ἐπίφωσ ἰονίῳ κληθήσεται
 ” τῆς οὖν πορείας μνήμα τοῖς πᾶσι βροτοῖς.

B Sed de hoc alibi plura dicentur. Aegæo franget mare.] Apollonij scholiastes, τὸ γαίον πέλαγος, inquit, ἀπὸ νήσου αἰγῶν καλουμένους ὀκεῖρος. οἱ δὲ τοῖς εἰς ἐλί-
 κητι, καὶ αἰγῶσι αὐτῶν καὶ ἱερὰ ποσειδῶνος, ἔρῃ μὴ δένα νοιμᾶδδαι λόγος, διὰ τῶ φαντάσματα θεῶν, ὡς φησι νικουράτης. οἱ δὲ φασί, ἀπὸ ποσειδῶνος, αἰγῶσι καὶ οὐτος ὁ θεὸς ποσειδῶν ἰστέται, ὡς φησὶν ὁ φερεικίδης, νικουράτης δὲ φησὶν, ὅτι ἀπὸ αἰγῶν ναυταυρῶν μνήσωντος ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς ἀγορῆ πόλεως εἰς τὴν θάλασσαν, οὐκ εὔ. πολὺν καὶ ἀπέχει ἢ ἀγορῆ πόλεως τῆς θαλάσσης παραπλέοντι. id est, Aegæum pelagus ab insula Caprarum dicta. Homerus, Quisq; Helicen, Aegæasq;. Est autem hæc sacra Neptuno Aegæo, in qua fama est, neminem dormire posse propter phantasmata ipsius Dei, ut ait Nicocrates. Alij aiunt, ab ipso Neptuno, mare ita nominatum, nam hic deus, Aegæus dicitur, ut tradit Pherecydes, Nicocrates uerò, ab Aegæo, qui se ab arce quadam in subiectum mare præcipitavit. At non recte: nam ea arx procul à mari abest, ad nauiganii. Lycophronis interpretes ὅτι Διὸν αἰγὸς νηυσταύται. id est, capræ in morem fluctuat. At Plinius libro 4. cap. 12. Aegæo mari, inquit, nomen dedit scopulus, inter Tenedum, & Chium, uerius, quàm insula, Arx nomine, à specie capræ, quæ ita à Græcis appellatur, repente in medio mari exiliens. Fretum.] Est autem fretum mare, quod angusto meatu terras dirimit, πορθυός à Græcis appellatum, quale est, inter Rhegium Italiæ, & Siciliam: inter extimam Bœticam, & Mauritaniam. Miserando fu.] Ad eundem modum Crassus eodem tempore cum exercitu in Parthos profectus, quo Cæsar in Gallia Neruios inuasurus erat, dirimebat sua potentia utrunque ducem. Fortassis quod formidabilis Pompeio esset, ob ueterem inimicitiam. Porro, quo casu Crassus perijt in Parthico bello initio operis retulimus. Latium sanguinem, Romanum, & Italicum dicit. Assyrias Carras.] Parthicas.

C Aegæo mari, inquit, nomen dedit scopulus, inter Tenedum, & Chium, uerius, quàm insula, Arx nomine, à specie capræ, quæ ita à Græcis appellatur, repente in medio mari exiliens. Fretum.] Est autem fretum mare, quod angusto meatu terras dirimit, πορθυός à Græcis appellatum, quale est, inter Rhegium Italiæ, & Siciliam: inter extimam Bœticam, & Mauritaniam. Miserando fu.] Ad eundem modum Crassus eodem tempore cum exercitu in Parthos profectus, quo Cæsar in Gallia Neruios inuasurus erat, dirimebat sua potentia utrunque ducem. Fortassis quod formidabilis Pompeio esset, ob ueterem inimicitiam. Porro, quo casu Crassus perijt in Parthico bello initio operis retulimus. Latium sanguinem, Romanum, & Italicum dicit. Assyrias Carras.] Parthicas.

Diuiditur fr] Quin-
 ta causa belli ciuiliis,
 mors Iulie uxoris Pō-
 peij, & Cæsaris filie.
 Hanc ostēdimus Cæ-

Diuiditur ferro regnum, populiq; potentis,
 Quæ mare, quæ terras, quæ totū possidet orbem,
 Non cepit fortuna duos: nam pignora iuncti
 Sanguinis, & diro ferale omne tædas
 Abstulit ad inanes, Parcarum Iulia, sæua

In hanc urbem in fuga noctu cum exercitu à Coponio præfecto receptus fuerat. Inde digressus, & Andronici ambages sequutus, cum quatuor cohortibus, & paucis equitibus, cum mane hostes adesse sensisset, in proximum collem auerit iter. Inde pacis fidem pactus, cum in colloquium cum hoste in subiectam planiciem descendisset, à Parthis occisus fuit. Assyrias.] Arabia supra dicta, inquit Plinius habet oppida Edesam, quæ quondam Antiochia dicebatur, Callirhoën, à fonte nominatam, Carras, clade Crassi nobiles, muros & domos è massis fallis faciebant. Alij Mesopotamiae tribuunt, & hanc eam esse putant, quam Hebræi Charan dicunt natalem patriam Abrahæ. Arfacidæ.] Parthi, auersio. Arfaces homo Scythia fuit, latrocinio & rapto memorabilis, cum Dahorum manu, qui & Parini nuncupati sunt, Mandragora Seleuci præfectio, multitudine, & ut oppresso, Parthiam inuasit. Trogus tamen hominis progeniem incertam prodidit, & originem, sed acrem fuisse uirum, & bellicosum, magnaq; uirtute præditum, cuius origo in Primæ belli Punici tempora incidere. L. Manlio, & Attilio Regulo Coss. Hic Arfaces breui Parthiam ingressus, Hircaniam occupauit: belloq; à Seleuco lacepsitus, cum profligauit. Hac uictoria Parthorum opes multò sunt firmiores redditæ. Quo mortuo, omnes deinceps Parthorum reges, Arfaces fuerunt cognominati, ut Aegyptiorum Ptolemæi Rom. Imperatores Cæsares. Huius filius cum centum M. peditum, & 20. equitum, Antiochum Seleuci filium de bellauit. Huic successit Arfaces Pampacus. pater Mithridatis, & Pharmacis. Hic natu maior, & proinde hæres Mardos domuit, qui licet liberos tulit, Mithridati regnū per manus tradidit. Ceterum Arfaces non minus Parthis memorabilis fuit, quàm Cyrus Persis. Alexander Macedonibus, Romulus Romanis fuerit. Iustinus tradit, Alexandri successoribus cum orientis regna diuiderentur, adeo Parthiam contempui fuisse, ut externo eam socio Stonagori gubernandam tradiderint. Postea regni eius rebus feliciter crescentibus, in eam amplitudinem euasit, ut id hominum ad bella natum uideretur. & cum Rom. ceu diuiso terrarum orbe, de gloria imperij certarit. Initio Medis, & Assyrijs paruerunt, deinde Persis, ad postremum Macedonibus, donec occasione discordiæ intestinæ fratrum Antiochi, & Seleuci, Antiochi nepotum, ij: temporibus quibus dixi, Scythiarum exules seditione pulsati, modicam terram inter Hyrcaniam, Dabas, Areos, & Parthenos furto occupatam initio tenerent. Ipsa terra, nemorosissima, montana, frugum inops, & quæ regiū alere exercitum non posset. Atq; ob eam causam cursu Arfacidæ præteribant. Pars eius circa Rhagas terræ motibus obnoxia, quibus locis multas urbes, duo M. uicorum crebris motibus terræ interijse tradit, Popsidonius. Mediæ pars illi est ad Occasum finitima: Hyrcania à Septentrione ad Orium, Aria: Qua ad meridiem uergit, Carmaniam attingit. Bellum uic.] ea aduersa Romanorū pugna, qua Crassus ceciderunt, occasione dedistis ad arma ciuilia cōcurrendi. Nā illo extinto, uterq; alter committi poterat. Nec Pompeius metuebat, ne Crassus se cum Cæsare coniungeret.

farè Cn. Pompeio col-
 locasse, ut suas opes af-
 finitate antequā con-
 sulatu abiret, offirma-
 ret. Ipse Calpurniâ L.
 B 2 Pisonis

Pisonis filiam uxorem duxit. Cato ea re animaduersa, identidem exclamauit, rempub. le nocinio nuptiarum prodi: quippe qui paulo ante Pompeij affinitatem recusasset, testas

tus se obsides contra rempub. neq. Pompeio, neq. cuiquam daturum: pollicitus simul homini, si recta faceret, amicitiam suam, quæ esset omni propinquitate firmior. Proinde focero, ac genero suffragantibus, ex omni prouinciarum copia, Galliam, & Illyricum sibi delegit, unde idonea triumphorum prætendebatur materia: & statim Comata Gallia fuit illi adiecta. Diuiditur ter.] Imperium armis diuisum fuit. Mortuo enim Crasso, in duas partes respub. diuisa fuit ut inter duos de principatu ferro decerneretur. Fortuna] Fortuna, & amplitudo Imp. Rom. non ferebat duos principes ciuitatis, quod nullum regnum collegam, sociumq. patiat. Allusum ad illud Sallustianum. Profecto fortuna in omni re dominatur. Unde fortuna omnipotens dicitur. Pignora] fœdus, & ius affinitatis, quæ nuptiarum lenocinium utrunq. alteri coniunxit, mors Iulie rupit. Exinde, quoniam mutuo metu tenebantur, Crassii morte, inquit Florus, apud Parthos, et morte Iulie Cæsaris filie, quæ nuptiam Pompeio generi, foceriq. concordiam matrimonij fœdere tenebat, statim emulatio erupit. Iam Pompeio suspectæ Cæsaris opes, & Casari Pompeiana dignitas grauis. Nec hic ferebat paræ, nec ille superiorem, (nefas) sic de principatu laborabant, tanquam duos tanta Imperij fortuna non caperet. Ferales cædas.] signum pro signato. Tristes nuptias malo omne sequitur discordiæ secum Iulia sua morte abstulit, immatura morte intercepta Etenim Cæsari à Britannia soluturo liera de obitu Iulie fuerunt illi reddita. Perijt illa subita animi consternatione, ijs comitijs quibus Pompeius, & Crassus magna ciuium contentione consulatum obtinuerunt, coniugis Pompeij uestem inuita, cruore resperfam humano, atq. ex campo domû temerè delatâ, grauius aliquid uiro accidisse rata, subito metu, & dolore percussa, haud multo post, eum uterû ferret, abortiu fecit, ac mors continuo insequita fuit: filius superuixit matri quidè sed statim decessit. Quod uerò ad comitiarum turbam attinet, Appianus prodit, in ijs Domitij Acobarbi seruû cæsuum

Intercepta manu: quod si tibi fata dedissent
Maiores in luce moras, tu sola furentem
Inde uirum poteras, atq. hinc retinere parentem,
Armatasq. manus excusso iungere ferro,
Ut generos foceris mediæ iungere Sabinæ.
Morte tua discussa fides, bellumq. mouere
Permissum ducibus, stimulos dedit & mûla uirtus.

fuisse. Intercepta sc. A
mar. Par.] nimis præmatura morte intercepta, propter rempublicam, quæ incolumis, & quieta, ea supersit, manere potuisset. Parcarum sc. ma.] Par-

ca tres finguntur, Clotho, Lachesis, Atropos, penes has omnium mortalium ratio constare existimatur, ita dictæ sunt per antiphrasin, quod nulli parcant. Quomâ autem uita hominis principium habet, progressum, & finem, prima gestare colum, secunda nere, tertia filum abrumpere, creditur. Hæc uolunt omnium rerum ordinem, & metâ constituere. Græci, *μοῖραι*. Lycoph. *ἡμοῖρα δὲ νόσος* uocat, & earum opus *ἀνεργῶν ἡρώσιον*. Varro prodidit ueteres Romina Parca, inquit, comutata una litera, à partu nominata. Cæsellus Vindex, in lectionibus antiq. Tria, inquit, nomina Parcarum sunt. Nona Decima, & Morta: & uersum hinc Liuuij poëta antiquis, citat ex Odyss. Quando dies adueniet, quem profata Morta est? Quo loco pro, Parca Mor B
ta accipitur. Maiores in lu. mo.] longiorem uitam potuisses una hoc bellum prohibere, hunc maritum, illinc patrem distinere. Virum dixit, pro maritum Pompeium. Ne generos focer.] Ab exemplo uirginum Sabinarum, quæ mediæ inter utranq. aciem passis erinib, progressi, prælium dirimere. Sub Romulo eam propter uirginum raptum, per proditio-nem arce capta, inter Palatium, & Capitolium, instructa acie starent, hinc Sabini, illinc Romani, & Romana acies melinaretur in fugam, Romulus sublatis in cælum manibus, Iouis Sicatori uouit templum, si turpem suorum fugam susteret. Ibi Romani resisterunt, ac prælio instaurato utrinq. cum omnia clamoribus circumstrepere, essentq. animi ad præsentem pugnam accensi, Sabinæ mulieres nuper raptæ Romanis, & propter quas bellum erat conflatum, inter utranq. aciem mediæ passis erinib, processerunt, Mox in preces, lacrymasq. prorumpentes, hinc patres, illinc uiros orarunt, ne te parius, illi nepotum progeniem nefando parricidio uiolarè. Et mouerunt harum preces & lacrymæ tempestiue eorum animos. Pax inde inter duces, & armatas acies coijt. Itaque, uti dixi, ab exemplo probat Iuliam belli materiam discutere potuisse. Morte tua discussa fides,] hæret in auer C
sione ad Iuliam.

al acta.

Tu noua ne ueteres obscurent a facta triumphos,
Et uictis cedat piratica laurea Gallis,
Magne times, te iam series, ususq. laborum
Erigit, impatiensq. loci fortuna secundi:
Nec quæquâ iam ferre potest, Cæsar ue priorem,
Pompeius ue parem: quis iustus induit arma,
Scire nefas, magno se iudice quisq. tuetur.
Victrix causa Deis placuit, sed uicta Catoni.

Tu noua ne ueteres obscurent a facta triumphos,
Et uictis cedat piratica laurea Gallis,
Magne times, te iam series, ususq. laborum
Erigit, impatiensq. loci fortuna secundi:
Nec quæquâ iam ferre potest, Cæsar ue priorem,
Pompeius ue parem: quis iustus induit arma,
Scire nefas, magno se iudice quisq. tuetur.
Victrix causa Deis placuit, sed uicta Catoni.

binio ad populum lata fuit, ut maris imperium Pompeio decerneretur, à Gaditano freto ad Syriam, & Pamphiliam usque. Ab Aegypto ac Libya, ad Hællepōntem cum pelagus. Ipse ad id bellum cōficiendū,

quindecim uiros senatorij ordinis deligeret, quib. pro suo nutu legatorum uice uteretur, simul ex arario tantum pecunie sumeret, quantum ad alendam classem satis fore uideretur. Ius concessum eidem, delectus habendi parâd. q. eorum meatum ad bellum. Etsi plebi ea rogatio sum. m. pla. uis. of fendis tamè optimū quæq. tam insolens imperium, quale nulli ad eam usq. tempestatem fuerat concessum, ut Pisoni Cos. aperit diceret, eum per Romuli gradus aperit grassantem,

Armenijs de Pōte de Mithridate gesserat magnas res, in Africa, Sicilia, Hispania & contra piratas. Atq. omnia hæc secunda bella, uidebantur Cæsaris res in Gallia, Germania, Britannia gesta uincere potuisse Piratica lau.] Victoria, ac triumphus. Creiuro bello per Metellum confecto, Baleares cum Cilicibus maria infestare incipiebât. Balearibus sublatis, nihil à latrocinij Cilicum, & piraticæ usquâ tutum erat Romanis. Quare rogatio ab A. Ga-

Antem eundem cum illo tandem exitum habiturū. Pompeius multitudinis favore fractus, mira celeritate classem, & omeatum coparāt. Ad hoc bellum reges, & socij populi auxilia miserant. Instructis 270. nauibus, diuisisq; ijs, per partes, legatis, ne quā hostibus pateret effugiū, inter Gaduanū fretum, & Hellespontū, ipse in Ciliciā tetendit. Piratæ Pōpeij famā territi, ad 20. M sese dedidere. Mari pacato, in Cilicia Solēsum urbs procul à mari sita, in qua illorum partem collocauit, Pompeiopolis appellari cepta est. Mox ad Mithridaticū bellum missus, ipsum Mithridatem castris exiit. Inde Colchos transgressus, Albanos, & Iberos uicit. Dubia fuit de Amazonibus fama. Et Aristobolus, post primū eius in Syriam aduentum in deditionem uenit. Inde Romam reuersus clarissimū egit triumphum. Laurea] Synecdoche, Laurus antiquius triumphalis corona fuerat, postea hæc aurea fuit, à qua, aurum coronarium dictum. Gallis,] Gallico triumpho, qui Cæsarem manebat. Defunctus bello Africano, Idibus Iunij, ex Vicia nauem conscendit: & in Italiam exercitu victore reducto, quater uno mense triumphauit. Primum triumphum, atque omnium clarissimum Gallicum egit.

B Sequentiem Alexandrinum Ponticum tertium. Nouissimum Africanum: omnemq; diuerso apparatu, & instrumento Gallici triumphi die ascendit Capitolium, ad lumina 40. elephantis dextra, læuāq; lychnos gestantibus. Pontico triumpho, inter pompæ ferula, trium uerborum prætulit titulum. Veni, Vidi, Vici, belli celeriter

confecti notam. In Libyco ductus fuit subæ filius, qui ex barbaro, & Numida, adeo literarum studijs promouit, ut inter clarissimos sit postea scriptores commemoratus. Populo Romano epulā dedit in quo CCCCXX. M. tricluniorum est accubitum. Cuius uirum denos frumentii modios, totidemq; olei libras, CCC q; nummos dimisit. Dedit & ludos regionatum in urbe, per omnium linguarum histriones: munus gladiatorum: ludos Circenses: Naumachiam, in qua Tyria, Aegyptiæq; classes confluerunt. Quatuor millia remigum egerunt naues. Milia le utriusq; pugnatōres manum conseruere. Desultorijs equis in circo agitati, Troia ludus à duabus nobilium puerorū turmis decursus, Athletæ triduo decertarunt. Te iam se] auersio ad Cæsarem bellis continuus per decem annos exercitatum. Impatiens,] Non ferēbat Pompeius parem in Repub. nec Cæsar superiorem. His dicere solebat, difficilius esse principem ciuitatis, è primo loco ad secundū detrudi, quā à secundo ad nouissimū. Cum idem in Hispaniam periret, in transuersu Alpium, in obscuro, humilīq; oppido diuersatus, quod pauci tenēbāt accole, quidam è comitibus eum rogasse dicitur, num illic quoque de principatu certamen esset Mallem, inquit, hic primus esse, quā Romæ secundus haberi. Vnde licet colligere, quanta dominandi cupiditate exarsit. Catoni] Vicensi, qui inuidiæ uictoriæ Cæsarianæ mortem sibi consciuit. Sic deo placuit, ut Cæsaris causa superior esset, sed Catoni magis Pompeiana, quæ uicta succubuit.

Nec coire pa.] Subijcit collationem personarum, quas describit, ab ætate, usu belli, & pacis, liberalitate, cupiditate honorum, & ingeniorū acrimonia. Nec coi. pa.] sed disti muli studio, ætate, moribus, atq; ingenio: ac primum prosopographiā Pompeij præmittit. Alter rer.] Ab ætate Pompeij quam dicit in senium inclinari cœpisse. Perijce enim postea hoc ipso ciuili bello, postridie natalis sui, natus annos undesexaginta. Vtu longo tog.] ab usu, et artibus diuurnæ pacis: diuque qui iā duodecim, & amplius annos Romæ in otio consenuerat, multis præclaris triumphis, & bellis defunctus. Toga pro pace, sagum pro bello synecdoche. signū pro signato. Longo otio Imperatoris artes dediderat, inquit, cum Cæsar per id ferē totum tempus in armis fuisset, & grauibus bellis se exercitumq; suum exercuisset. Famæq; p.] à gloriæ auaritate, & liberalitate. Etenim à bello Mithridatico, quod magnum, & graue Luculli successor, consecerat, de quo etiā clarum egerat triumphum, nihil gesserat, sed in toga rempūb tranquillius moderatus fuerat. Plausu sine the.] fauore ciuium, & militum. Nam defunctus bello, ut

Nec coirere pares: alter uergentibus annis
In senium, longoq; togæ tranquillior usu.
Dedidit iam pace duces, famæq; petitor
Multa dare in uulgus, totus popularibus auris
Impelli, plausuq; sui gaudere theatri:
Nec reparare nouas uires, multumq; priori
Credere fortunæ, stat magni nominis umbra:
Qualis frugifero quercus sublimis in agro
Exuuias ueteres populi, sacratq; gestans
Dona ducum, nec iam ualidis radicibus hærens
Pondere fixa suo est, nudosq; per aëra ramos
Effundens, trunco, nō frondibus efficit umbram.
Et quamuis primō nūtet casura sub Euro,
Tot circum syluæ firmose robore tollant
Sola tamen colitur: sed non in Cæsare tantum
Nomen erat, nec fama ducis, sed nescia uirtus
Stare loco, solusq; pudor, non uincere bello.
Acer, & indomitus, quo spes, quoq; ira uocasset,
Ferre manū, & nunquā temerando parcere ferro.
Successus uigere suos, instare fauori
Numinis, impellens, quicquid sibi summa petēt
Obstaret, gaudensq; uiam fecisse ruina.

magnitudinem. Vnde & Magni cognomenū fuit conseruatus Florus Q. Metello, et L. Afranno Coss. cum R. maestas toto orbe polleret, recentēq; uictorias, Ponticos, & Armenios triumphos, in Pompeianis Theatris cantaret, nimia Pompeij potentia apud otiosos (ut soler) ciues mouit inuidiam. Sed cum dicit, sui theatri, potest hoc Pompeij theatrum intelligi, quod ut dixi, ad Mitylenæum illud admirandum, sed multo magnificentius postea Romæ ex quadrato marmore posuit. Totus popul.] Impellatur totus fauore populari. Atqui hæc infinita Dare, impelli, gaudere, à nullo pendet, sed historiographorum

more pro præterito imperfecto indicatio, accipienda, id quod etiã Micyllus rectè admonuit. Theatri.] Quin et il lud addendũ duxi. Põpeius ad bellũ iurur, per somnũ sibi uisus fuit sedere in theatro, & ab omnib. ordinib. applaudi. Quod quidẽ somnũ expergefactus ita interpretatus, quasi iam ob deũclũ Casarem, omnium plausum meritis fuisset: cum is esset tantũ, Domitiũ, Lentulũ, Brutũ, Catonẽ, Marcellũ, & aliorũ, à quib. ad arma contra Casarem cõci tabatur, presẽtẽ uictoriã promittentibus, sed falsus fuit experiundo. Ceterã quãtus fuerit in bello. & in admini stratione togata, copiosè pariter, & summa cũ eloquentia ostendit Cic. in Orat. pro L. Manilia. Nec rep.] Nõ reparabat nouas uires, sed fidebat pristinae suæ felicitati, quã ad hoc bellũ secũ tracturũ se credebat. Magni no.] Titulus fumosus. Magni, quẽ ob rerum gestarũ magnitudinem consequutus erat, quoq; nomine toto orbe illustris erat. Id enim nõ obscure arguebat, quod cum aduersus Cili cas paratas nauigationem repeteret, Ionium emensus, Athenas uenit, ubi inter multa urbis honorifica pro portis hoc carmen memorabile affixũ traditur. QVANTVM VIROS SVpra CERTAS, TANTVM DEVS IPSE ES. Itaque magnum illud nomen formidabile nõ solum Orienti, sed etiam toti imperio, nihil aliud erat, quã fumus, & umbra, iam breui peritura. Qualis.] à simili dignitatem, simul & potentiam

Pompeij amplificat. Sumpta autẽ hæc comparatio est, à natura quercus annose, quæ quondã spolijs ducum grauis, senescens tamen, licet radicibus non ualidis hæreat, inter ueteres tamen, & robustas alias arbores, propter pristinam dignitatem una in honore est. Sub Euro.] Minetur casum ad primam procellam, quod annose sit, & radice non admodum firma hæreat. Sed non.] Cum Casaris profopographiam attaxat, nulla ætatis eius fit mentio, quem cõstat tot annis post interitum Pompeij, superfuisse, ac cõiuratorum manu perisse natum annos LV. Nomen, & fa.] authoritate, & nominis celebritate. Ab ingenio, & moribus, & industria Casaris. Ferre manum.] Conferre, conserere pugnam, ducere in hostem. Ruinã.] cum hostium clade perripisse confertas acies. Ab ira præcipiti, & gloriæ cupiditate. Erat in Casare naturalis inclinatio ad res magnas gerendas manu, nãdum consilio tantum intrepidus audax, primus in agmine uersari, hostium acies perripere: & inclinatos suos ad fugam sistere, nec ullis periculis perterrefieri, aut animo consternari. Qualis indoles in Alexandro fuit, & fortitudo, talis planè erat in Casare. Et ad eius uirtutes heroicas, & naturalem impetum accedebat incredibilis clementia in deũctos, & profusa liberalitas in suos. Eius clementiam propè diuinam multis uerbis extollit Cic. in oratione pro M. Marcello.

Qualiter.] Et Casaris inuicem heroicũ impetum in rebus gerendis non minus elegantĩ cõparatione amplificat, à natura fulminis, & eius effectib. Fulmen autem quid

Qualiter expressum uentis per nubila fulmen Aetheris impulsĩ sonitu, mundicq; fragore Emicuit, rupitq; diem, populosq; pauentes Terruit, obliqua perstringens lumina flamma: In sua templa furit, nullaq; exte uetante Materia, magnamq; cadens, magnamq; reuertens Dat stragem late, sparsosq; recolligit ignes.

Zeno dixit, cum inter se ui uentorum colliditur nubes, atq; perripuntur. Aetheris impul.] Sic dixit Epicurus, fragore illo contingente. Rupitq; d.] Ab effectib. fulminis,

sit, non satis conuenit inter Physicos. Lateat plerosq; inquit, Plinius magna cœli affectatione comperum à principibus doctrinæ uiris, superiorum trium siderum ignes esse, qui decidui in terras fulminum nomen habeant, sed maximè ex ijs medio loco siti. Fortassis, quod contagium nimij humoris, ex superiori circulo, atque ardoris ex subiecto, per hunc modum egerat. Ideoq; dictum, Iouem fulmina iaculari. Ergo, ut è flagrantie ligno carbo cum impetu, sic à sidere cœlestis ignis expulsiur, præscita secum adferens, ne abdicata quidem sui parte in diuinis cessante operibus. Idq; maximè turbato sit aère, quia collectus humor abundantiam stimulat, aut quia tuebatur quodam ceu grandi sideris partu. Hæc Plin. Epicurus existimauit fulmina fieri posse, per multos uentorum conuentus, & conuolutiones, ualidamq; euaporationem, & fractionem partis, eiusq; uehementiorem ad inferiora loca lapsum. Zeno Criticus secus assererat, fulmen ualidam esse incensionem, uehementi cum impetu terris irruentem, cum inter se ui uentorum colliduntur nubes, atq; perripuntur. Ceterum inter fulmen & fulgur hoc interesse dicunt, quod fulmen sit coactus ignis terribili impetu iactus, fulgur uerò, late explicuus ignis. Expressum.] Quod

quos tragicè amplificat. In sua.] ut ne Iouis quidẽ templo pareat, ita Casar ne patrie sacrosanctæ quidem thesauro, quem militibus diripiendum dabat peparsit. Fulmen rumpit diem, quando sua uibrata luce, perripit diem, & lumen solare. Magamq; ca. mag.] In descriptione effectuum fulminis, respicit ad celeritatem Casaris in abeundis expeditionibus. Obliqua.] propter obliquitatem tum horizonis, tum Zodiaci. Nam cœlum in suis cardinibus obliquus uoluitur. Huic obliquum epistoton, poëta huic in mentione astrorum, & cœlestium corporum frequens est. Nulla mare.] nihil obstat fulmini, omnia perripit, & quidem momento temporis. Ita Casari adeo nihil resistere potuit, quod non incredibili celeritate perripere. Sparsosq; recol.] puncto temporis uibrationem illam in omnes mundi plagas emissam colligit, ut nescias quo rema erit. Ad consimilem modum Casar sparsos Senatores, & ciues, defunctus ciuili bello, Romam reuersus, reuocabat, colligebatq; quorum plerique metu profugi, quod aduersus eum arma induissent, & in acie contra eum stricto ferro stetitissent, data uenia obolitaq; omnium iniuriarum memoria, redire iussi fuerunt, & in pristinum locum restitui.

Hæc ducibus c.] A profopographijs tran sit ad ultimam belli ciuili causam, hoc est, ad uitia Romanorũ, quæ

Hæc ducibus causæ suberant, sed publica belli Semina, quæ populos semper mersere potentes. Nancq; ut opes nimias mundo fortuna subactõ Intulit, & rebus mores cessere secundis. Prædaq; & hostiles luxum suasere rapinæ,

fomentum, & materiã præbuerũt. Sunt enim publica causæ, quas coaceruatione enumerat, & argumentanda apissimè

Aptissimè colligit. Fuerunt autem eiusmodi, propter quas, pacem publicam, còcordiam, & Reipub. tranquillitatem ferre nequiverunt. Tum autè quam turpitudinè, quod dedecus in ciuitatem inuexere. Semina] Enumerat nunc uitia, quæ amplissima imperia euerterunt, non solum Romanum, sed & Assyriorum, Persarum, Babylonie Lacedæmoniensium, Carthaginensium, & alia plura omnia, quæ longè lateq; floruerunt. Mercere] euertere, dele-

Buere. Neq; uerò tantum eos populos, & reges, qui imperia florissimè opibus habuere, sed & ciuitates luxu, & opibus pollentes, ut Corinthios, Sibaritas, Milesios, & Asia multas ciuitates. Opes.] Simulatq; bello in Asiam promoti, eius delicias, & illecebras earum degustassent, omnem luxum Asiaticum in ciuitatem inuexerunt unà cum opibus, Sunt enim opes materia, & illecebræ uoluptati, unde auaritia, ambitio, dominandi libido, superbia & aliorum contempnus, & inuidia. Hinc certamina de imperij summo fastigio, ad euerendam Remp. Iam & eruditus metaphoris ludat semina, mertere. Populos potentes, Carthaginensem, Atheniensem, Lacedæmonensem, indicat, & alios innuit, quos suæ opes, & ciuiles discordiæ subuerterunt. Mores.] hoc est, casti & incorrupti, sinceriq; non solum ex urbe excefferunt, uerumetiam uitij, & prauis libidibus, quæ paulatim ciuitatè inuasferunt, per nimias opes cesserunt. Indicat continentiam ueterum Ro. quorum supellex, quamuis tenuis, ac curia, populis pariter & regibus, erat formidabilis. His studio erat nõ ambire magistratus, non sectari opes, nõ exornare domos ebore, signis Corinthijs, tabulis, tapetibus, aulæis, aut pario lapide, cuiusmodi postea dominos suos decorabatur, sed quibus ipsi domini ornamento erant. Nulla unquam respub. multis sæculis, nec maior, nec sanctior, nec bonis exemplis ditior fuit, nec in quâ ciuitatem, ut ait Liuius, tam fera auaritia, luxuriaq; immigrarunt: nec ubi itatus, ac tandiu paupertati, ac parsimonie honor fuerit, adeo quanto minus rerum, tanto minus cupiditatis erat. Nuper, inquit, diuitiæ auaritiâ, & abundantes uoluptates, desiderij per luxum, atq; libidinem pereundi, perdendiq; omnia inuexere. Itaq; illis unice curæ erat, publicam rem tueri, eamq; ampliore reddere, ac publica priuatis potiora habere. Prædator.] Asiaticæ opulentiam & prædas toto orbe hostibus deuictis ablatas dicit, quibus tum se, tum æriarum ditauerunt. Hanc prouinciâ Asiæ, uel quancunq; aliâ, qui proconsul, obtinisset, ita cõpabat, diripiebatq; ut in urbem quasi prædâ, & rapina onusti, anno exacto reuersi, ferè repetundarum rei agerentur. Egregie perstringit poeta eorum auaritiâ, quam Annibal etiâ σιωνιτων̄ satis notauit, prædâ eam instructissimi exercitus auro, & argenteo, satis fore Romanis, quantum uis auaris. Postquâ, inquit, Sallustius, diuitiæ honori esse cõpère, & eas gloriâ, imperiû, po-

Non auro, tectis'ue modus, mensasq; priores
Aspernata fames: cultus gestare decoros
Vix nuribus, rapuere mares: sæcunda uirorum
Paupertas fugitur, totoq; accersitur orbe
Quo gens quæq; perit: tum longos iungere fines
Aegrorum, & quondam duro fulcatâ Camilli
Vomere, & antiquos Curionum passa ligones
Longa sub ignotis extendere rura colonis.
Non erat is populus, quæ pax tranquilla iuaret,
Quem sua libertas immotis pasceret aruis.
Inde iræ faciles, & quod suassisset egestas,
Vile nefas, magnumq; decus, ferroq; petendum
Plus patria potuisse sua, mensuraq; iuris
Vis erat, hinc leges, & plebiscita coactæ:
Et cum Consulibus turbantes iura Tribuni.
Hinc rapti fasces pretio, sectorq; fauoris
Ipse sui populus, letalis ambitus urbi,
Annua uenali referens certamina campo.
Hinc usura uorax, auidumq; in tempore sænus,
Et concussa fides, & multis utile bellum.

tenia sequebatur, hebescere uirtus cepit, paupertas probro haberi, innocentiâ pro beneuolentiâ duci cepit. Igitur ubi ex diuitijs iuuentutè luxuria, atq; auaritiâ cum superbia inuasere, rapere, consumere, sua paruipendere, aliena cupere, pudorem, pudicitiam, diuinam, atque humana promissuam, nil pensi, neq; moderati habere. Hæc Sallustius, Romanorum luxuriam, & frugalitatem, cum in uasis tum in uictu lege Plin. lib. 33. cap. 11. Idem eorum immoderatum luxum

infectatur, lib. 16. cap. 43. & lib. 33. cap. 6. Et lib. 22. cap. 2. Et li. 22. cap. 24. Deniq; multis alijs locis acerbe in immoderatam ingluuiem, & gulam grauis censor inuehitur. Priores men.] tenues, ac frugales, quibus delectabantur ueteres illi, & continentes Romani. Etenim præter corruptos mores in saltando, & psallendo, innumera gula instrumenta reperta fuere. Commemoratur Luxuria Fabij gurgitis, & Metelli Pij: luxuriosa cœna Pontificis, quæ etiam in proverbium abiit: porcus Troianus, grauidis alijs animalibus inclusis. Sed nullus luxus illorum temporum maior erat, quàm circa marinas copias, in quibus in summo pretio erant cochleæ saginata, muræ, accipenser, gari, mulli, Ecarus, lupus, Scarus, Fluitæ, & pisces inter duos pontes captus. Atque hæc gula instrumenta nulla leges sumptuariæ, de cœnis, & sumptibus late constringere potuerunt. Captum fuit edicium, ut ianuis patentibus, & pranderetur, & cœnaretur, quo edicto spes erat, ut luxuriæ modus ferret. Lex Orchia, præscribebat numerum conuiuiarum. Fannia inde lex lata, quæ sumptibus modum fecit assibus centum unde à Lucilio poetâ centusis uocata fuit per iocum. Fanniam lex Didia sequuta fuit. Hæc tenebantur constituta pœna non solum ij, qui prandia, aut cœnas, maiore sumptu fecissent, quàm Lex permiserat, sed etiam conuiuiæ uocati, & qui cœnis, prandijsq; interfuissent. Huic successit Licinia Lex, quæ paucis mutatis, in quibusdam cum Fannia congruebat. Eius porrò summa erat, ut Calendis, Nonis, nundinis Rom. cuiq; in dies singulos, XXX. tantum asses, eodem di causa consumere liceret. Ceteris diebus, ne amplius apponeretur, quàm carnis aridæ pondo tria, & salsamentorum pondo libra, quod ex terra, arbore, uite natum esset. Lex Cornelia hanc exceperit, quæ minora pretia rebus imposuit. Tulit, & Lepidus legem, quam Cato cibariam nominabat. Post eum, Antius Restio, ad ultimum, Antonius ille, qui postea Triumuir fuit. Sed ista satis sunt de sumptuosis, & oppidis Romanorum mensis. Priores.] ut Fabriciorum, & Curionum, quorum frugalitas etiam hostibus admirationi fuit, cum hunc in scamno assidentem foco, & ligneo catino cœnantem spectarent, qui repudiata Samnitium pecunia, & cupletibus imperare, quàm habere pecuniam maluit. Al-

terum locupletem faciebat, non multa possidere, sed modica desiderare. Cultus gesta.] Perstringit eorum molliciem in cultu, & ornatu uestium. Viri ornatum rex fecerunt decorum gestabant. Paupertas etc.] quæ non solum strenuos, sed etiam sapientes viros produxit. Omnia, inquit Valer. Max. nimirum habet, qui nihil concupiscit, eo quidem certius quam qui cuncta possidet, quia dominium rerum collabi solet: bonæ mentis usurpatio, nullum tristioris fortunæ recipit incursum. Itaque quorsum attinet, ad diuitias in prima felicitatis parte, aut paupertatem in ultimo miseriarum statu ponere: quum et illarum frons hilaris multis vitæ amaritudinibus sit referta, & huius horridior aspectus solidis, & certis bonis abundet. Hæc tenus ille. Hæc multos fortes viros habuerat respub. R. Valerium Publicolam, cui res familiaris ad impensam exequiarum uix sufficit. Menenium Agrippam, Publium, Q. Aemilium Papirum. Tales fuerunt, qui ab aratro ad consulatum uocati fuerunt, ut Atilius Calatinus, Atilius Regulus, Quintus Cincinnatus. Totum accersit.] Vndique toto orbe in urbem importantur instrumenta luxuriæ, qua non solum Romanis, sed omnes gentes humane pessum eunt. Tom long. iung. f.] Alia auiditiæ species, multa iugerum millia, prædiorum, & possessionum coniungere, neque pati uicium, unde Gracchorum leges eum magno respub. motu, ac seditione lata fuerunt, ne quis plus decem agrorum iugera in Italia haberet: quæ reliqua essent, diuiderentur civibus. Rura sul. uo. Camil.] Hic ex magna ignominia ad summum imperium transuectus fuit, ut cum Ardea exulare, à Galis capta urbe, ciues eius præsidium peterent, non prius Veios ad exercitum suscipiendum iret, quam de dictatura sua solenni iure decreta, certior esset factus. Magnus, inquit Valerius Max. Camilli Veientanus triumphus, egregia Gallica uictoria: sed ista cunctatio longè admirabilior. Hinc idcirco fuit facultatum tenuitas, ut cum à L. Apuleio illi obijceretur, quod domi æneas pateras haberet, quas à præda Veientana complasset, in exilium eberet. Obijci peste, cuius mors licet grandis natus perierit, magnam luctum intulit ciuitati, quippe unicus per ea tempora imperator, domi in gubernatione togata, bellis omnium Rom. longè princeps, ante exilium, sed in exilio multo clarior factus. Nam ut modo memorauimus ad auxilium patriæ reuocatus, incredibili uirtute se, & patriam restituit. Ac deinceps pari gloria 30 annos uixit. Rura pal. ligo.] Cur M. Curius cum Pyrrhum Epirotam ex Italia fugasset, nihil attigit prædæ, qua ipse miles, & ciuitatem ditat. Deceitis septem iugeribus agri populo à senatu, sibi autem quinquaginta, popularis assignationis modum non excussit. Longa sub ig.] Glareanus ipse quoque, ut alij interpretes, hoc in uersu mire se torquet. Obscurus hic est sermo, inquit, si diligenter consideres. Neque enim longa rura erant, dum Camillus araret, aut Curius. Sed id dicere uult, quæ breuia olim erant arua, iam longa fiebant, ad cessionem identidem plurium aliorum agrorum. Sed & illud sub ignotis colonis, Sulpicius exponit per accusatiuum. Dilatabant, inquit, usque ad distantes, & ignotos agricolas eos agellos, in quibus Camillus arauerat, & Curius foderat, qui illis contenti fuerant, censentes perniciosum esse, cui septem iugera non satis essent. Badius. Extendebant, inquit, sub colonis ignotis, quia barbaris dederant colendos, recipientes ab eis fructum, aut usque ad ignotos colonos. Quibus uerbis posterioribus, declinat ad Sulpitij expositionem. Quæ si uera esset, haud dubie po-

ta sub ignotos colonos in accusandi casu et ipse dixisset, laetitia, & carmine saluis. Itaque Badius prior expositio uerbis poetæ aptior, Sulpitij autem sensui, quæ poetæ prioribus subiicere destinabat, magis accommoda. Lectori sit integrum, quod sequatur: nam ego planè hæreo. Hæc Henricus Glareanus, cuius iudicium, omnium antepono censuris, & uirgulis. Nunc, ut liceat cum omnium interpretum uenia, citra reprehensionem cuiusquam, candidè id quod ego sentiam, adijcere, ita sincerus lector accipiat, ut à me nihil aliorum, uel infirmitur, uel à me affirmetur, sed in medio iudicium ponatur emunctæ naris lectori. Longos iungere fines, agros agris, uillas uillis iungebant, ut uicinum non paterentur, ut uicinos colonos cogere sua prædia ipsis oportuna diuiderent. Porro autem longa rura Camilli, & Curius extendere, dixit, pro eo quod est, modica illa, & tenuia septena iugera, quibus erant cõtenii, longè extendebant, ut nomen possessionis sit, pro aduerbio. Per Curius, & Camillos intelligit, cõtinentes, & frugales omnes ueteres Romanos, duorum illorum similes: Crescentibus opibus, ac luxu, totam ferè Italianam suæ dititionis fecerant locupletes illi Crassi, & Crassi. Sub ignotis colonis, extendebant modica rura Camilli, & Curius. Præter superiorem, hæc expositio fortassis non nihil quadrenit intelligatur, præter angusta in Italia, prædia, etiam primæ nobilitatis homines, in prouincijs sub ignotis colonis, extendebant, siue locupletarint. Lucullus, non tantum intra urbis mœnia sumptuosissimos hortos habebat, uersum etiã in agro Thusulano, circa Neapolim, totaque ora Campaniæ adeo superbe in suis agris edificauerat, ac sumptuosè, ut à Tuberone, & Stoica disciplina sectator erat, Xerxes togatus faceret fuerit appellatus. Atqui ita alij ad hunc in locis toto orbe agros sub ignotis colonis possidebat. Sed hæc expositio fuerit fortasse coactor. Non eratis,] sed qui paci bellum anteponebat, quibus intactis neglectisque agris tantum sua libera Rep. frui, & belligerari gaudebat. Egestas.] Ex his causis, perleui momento ad arma inter se concurrebant, maxime cum eo accederet egestas, ex nimio luxu, & prodigalitate. Illa Catilinam, & reliquos coniuratos ad bellum patriæ faciendum, ad cõiurandum aduersus optimi quibus quibus impulerat. Et Pompeius dicere solebat, Casarem opera, quæ instituerat, inopia perficere non potuisse, neque expectationem, quæ de aduentu suo fecerat, priuatis opibus explere, & ob id omnia armis turbare uoluisse. Glareanus expendens hunc locum Sulpitij in q. egestas, id est, concupiscentia, quæ animos facit egenos. Badius autem illud, uile nefas, quod egestas suscipisset, id est, quod aliquis propter egestatem attentasset, neutrius expositio mihi placet. Sed puto eum hoc uelle dicere, id quod egestas, siue paupertas, probis uiris suadet uidelicet sobrietatem, continentiam, parsimoniam, nec plus uelle infumere, quam uel ligal ferre posset, id, inquam, uile nefas illis uisum est. Contrà uerò, potuisse plus patriam (hic uerò mire tangit Casarem, quod & Sulpitio hoc loco placuit) hoc demum uisum ingens decus: & (si nequeas aliter) uel ferro petendum. Badius neutrum intellexisse uidetur. Hæc Glareanus. Mensura.] Reuera uim iuris nomine palliabat. Omnia gerebantur corruptelis, & Tribunorum gratia, ac fauore. Quare addit, ex ea re, leges Tribunitias, plebiscita, & omnia iura cõfusa siluisse, ut in bello fieri solet. Solent Grammatici hoc exemplum in syllepsis generum adducere, quo forminum concipit neutrum genus. Plebiscita.] Sex apud Romanos fuerunt legumlatores. Populus, Trib. pl. Senatus, rex, magistratus, & prudentes iurisconsulti. Populus erat cõ-

malè excipit partem, utcumq; de eo distinguat Iuris periti. Fluciusq; Clareanus. Extat lex Antonini titulo, de Usuris. Usuræ, inquit, per tēpora solutæ, non proficiunt reo ad dupli computationem. Tunc enim ultra fortis summā usuræ exiguntur, quoties tempore soluturus summa usurarum excedit eam computationem. Concussat.] labefactata credito. Et multis uti.] qui bellis ciuilibus amplissimas opes consequui fuerant. Suetonius in Cæsa-

re tradit, cum acceptis ijs, quæ in urbe gerebantur, uehementer commotum, summa ope aduersarijs restituisse, partim per intercessores Trib: partim per Seruium Sulpitium alterum Cos. & Aemilium Paulum collegam M. Marcelli, & C. Curionem, uolentissimum Tribunorum, quos omnes ingenti mercede defensores sibi parauerit. Syllanis item temporibus quibus proscriptorum bona prædæ erant.

Iam gelidas.] Narrationem splendide oritur à transitu Alpiū in Galliā Cisalpinā, & Italiā, ubi accepisset omnia Romæ contra dignitatem suam geri. Vbi aduersisset, nihil non obstinatè aduersarios moliri, Senatū per literas deprecatus fuit, ne sibi populi beneficiū adimeretur, aut ut ceteri quoq; Imp. suos exercitus dimitterent, confusus facilius se suos ueteranos cōuocaturū, quàm Pompeiū nouos milites, Literas Curio nouis Coss. Calidio, & Lentulo legendas obtulit, in quibus quoq; scriptū erat, ut dimissis octo legionibus, & Galliā Transalpina, duæ sibi cōcederentur, & Galliā Cisalpina prouincia: aut certè una legio cū Illyrico, quoad Consul fieret. Egisse se antea æquis conditionib. cum Senatu, ut cum Pompeio potestatem deponeret, sed eum neq; hæc, neq; alia, quæ æqua, & iusta à se peterentur, posset impetrare, futurū breui, ut in uisionem patriæ & dignitatis suæ cum exercitu adesset. Huic denunciationi ab omnib. fuit occlamitatum: inde Antonius & Casius è curia eieciuntur. His Cæsar acceptis, nihil amplius eundandū ratus, aperit arma induit. Primū rem conquestus fuit militibus, quàm iniquè, et in quo, aduersarij secum agerent. A quibus magno clamore iussus est, ut suo iure militum opera ueretur. Inde suorū consensu confirmatus, præmissis aliquot ex Rauenna cohortibus, ipse sub noctem Ariminum uertit iter Florus lib. 4. His Cæsar agitatus, statuit præmiam armorū, armis defendere. Prima ciuilibus belli arena Italia fuit, cuius arces leuib. præsidij Pompeius insederat, sed omnia subito Cæsaris impetu oppressa sunt. Alpes gelid.] Alpes à Tergesto in intimo sinus Adriatici maris recessu, qua spectatur Boreas, modico terræ intervallo ingenti altitudine Alpiū iuga attolluntur, tenditq; rectè in occasum, prominentq; in Veragros usq; & Sedunos Vnde in Austrū flexa, obiecta fronte Ligusticū mare excipiunt. Nomen habent à candore, quod earū iuga perpetuis niuib. albescant ferè. Etenim quod Sabini initio, alpbum, id Latini postea albū dixere. Patent in longū C. M. pass. à supero mari ad inferum: uel, ut Liuius, tria milia stadiorū. Huic Alpinus, & gentes Alpina, uentiq; Alpini, qui ab Alpibus spirant. Hinc illa composita, Cisalpinus & Transalpinus. Ceperat, ut uentum est.] Simplex pro composito, conceperat animo magnos motus. Parui Rubiconis.] Fluuius est Italiā à Galliā ceteriore seperans, ut olim Aesis in Piceno, & Phormio Iapida dicitur. Ortum ducit ab Alpibus ex Apennino monte, ac delabitur inter Ariminum, & Rauennam. Accola eum hodie Riconem uocant. Hic priusquam ad mare deuenit, cum ammiculo modico mixtus, obscuro nomine, & ostio uadofo in Adriam euoluitur. Ad Rubiconem

Iam gelidas Cæsar cursu superauerat Alpes, Ingentesq; animo motus, bellumq; futurum Ceperat, ut uentū est parui Rubiconis ad undas, Ingens uisa Duci patriæ trepidantis imago, Clara per obscuram uultu mœstissima noctem, Turrihero canos effundens uertice crines, Cæsarie lacera, undisq; astare lacertis, Et gemitu permixta loqui.

erecta stabat colūna marmorea, in qua sculptū erat hoc Senatusconsultū. IVSSV, MANDATV'VE P. R. COMMILITO ARMATE, QVISQVIS ES, MANIPVLARIS

VE, CENTVRIO'VE, TVRMAE'VE LEGIONARIAE, HIC SISTITO, VEXILLVM'VE SINITO, NEC CONTRA HVNC AMNEM RVBICONEM SIBI CNVM, DVCTVM, COMMEATVM'VE TRADVCITO. SI QVIS HVIVSCE IVSSIONIS ERGO, ADVERSVS PRAECEPTA IERIT, a FECERIT'VE, ADIVDICATVS ESTO P. R. H. AC SI CONTRA PATRIAM ARMA TVLERIT, PENATESQ'VE E' SACRIS PENETRALLIBVS ASPORTAVERIT. S. P. Q. R. SANCTIO, PLEBISCITI S. ue C. Alterū item in portu Arimini. SENATVSCONSVLTVM. IMP. MIL. TIRO'VE ARMATE, QVISQVIS ES, HIC SISTITO, VEXILLVM SINITO, ARMA DEPOSITO, b NEC CONTRA HVNC AMNEM RVBICONEM, tra. SIGNA, ARMA, EXERCITVM'VE TRADVCITO. SI QVIS ERGO ADVERSVS PRAECEPTA IERIT, FECERIT'VE, ADIVDICATVS ESTO HOSTIS. P. R. AC SI CONTRA PATRIAM ARMA TVLERIT, SACROS'VE PENATES E' PENETRALLIBVS ASPORTAVERIT. c SANCTIO PLEBISCITI, SENATVSCONSULTI, VLTRA HOS FINES ARMA PROFERRE LICEAT NEMINI. His Senatusconsultis Cæsar motus, eum ad Rubiconem armatus uenisset, militibus fertur dixisse, etiam nunc regredi possimus. Nam si ponticulum transferimus, omnia armis nobis agenda erunt. Patriæ tre. ima.] Romæ, atque adeo totius Italiæ terræ ad eius aduentum. Est autem profopopœia Patriæ, quam exemplo, & imitatione Cicero in Catilinam loquentem facit. Hanc describit primum, à lugubri habitu totius corporis partium. Somnium hoc Cæsari fuit obiectum, ea nocte, quæ transitum Rubiconis proximè præcedebat. Florus huius non meminit. Sed de hoc somnio paulò post dicitur. Turrihero canos effundens uertice.] Quod urbes turribus munitæ sint. & Romam canam Cæsarie facit, propter antiquitatem. & laceram capillis, ob discordiam, qua in duas partes fuit deuulsa, ac factiones.

Quo

A Quo tend.] Sic habebat senatusconsultum, ut modo ad uerbū retuli. Ultra hos fines arma proferre liceat nemini. Mea signa.] Romana, ut ostendat in se moueri arma. Hoc usq.] Ad Rubiconem, quem cum infestis signis transire non licet. O magnæ.] Remouet à se culpam, testaturq; omnes Deos Romanos, in quorum

tutela Respub. sit, se non ut hostem uenire, sed militem quoq; ut Imperatorem: uerum illum fore perniciosum patriæ, qui fecerit se hostem. Magnam urbem Romam dicit. Tarpeia de.] Hæc è saxū Tarpeiū dicebatur, à Sp. Tarpeio arcis præside, siue ab eius filia Tarpeia quæ prodita Sabinis arce, ab hostibus intronisiis scutis obruta fuit.

B Aedes Iouis Tonantis erat Roma, antequam Castoris & Pollucis simulachra fuerant posita. Et in Capitolio signū Tonantis Iouis spectabatur. Plin. lib. 34. cap. 8. Et lib. 35. cap. 6. Inter hos primum (ut arbitror) inquit, marmoreos parietes habuit scæna M. Scauri, non facillè dixerim, se felos, an solidis glebis politos, sicut est hodie Iouis Tonantis aedes in Capitolio. Itaq; Tarpeia de rupe Tonans. Iuppiter Tarpeie, siue quis malit, Capitoline. Nam quod dicit Plinius sicut est hodie Iouis Tonantis aedes in Capitolio, eam Lucanus uocat, ædē Tonantis Iouis in saxo Tarpeio. Positum enim ibi erat, delubrum Tarpeium, cuius etiam meminuit Plin. lib. 28. cap. 2. Cum enim, inquit, in Tarpeio fodientes delubro fundamenta caput humanum inuenissent, misiss ob id à senatu legati, Hetruria celeberrimus uates Olenus Calenus præclarū id fortunatumq; cernēs, interrogatione in suam gentē transferre tentauit. Scipione prius determinata templi imagine in solo ante se: hoc ergo dicitis Romani, hic templum Iouis Opt. Max. futurum est: Hic caput inuenimus? Constantissima annalium affirmatione transiturū fuisse fatum in Hetruriā, ni præmoniti à filio uatis legati Ro. respondissent, non planè hic, sed Romæ inuentū caput dicimus. Iterū accidisse tradūt, cum in fastigiū eiusdem delubri præparate quadrigæ fistiles in fornace creuissent, & iterū simili modo retentum auguriū Hoc delubrum Tarpeium hoc loco extra contro uersiam innuit poetæ. Phrygijsq; P.] Quos Aeneas secū è Troia, medijsq; ex ignibus urbis in Italiā portauit. Patrij domestici, quasi penes nos nati, qui & Lares, & genij dicuntur. Dionysius tradit, Romæ templum fuisse, haud procul à foro, in quo erant Deorum Rom. imagines. Dij Penates.] Duo erant adulescentes, sedentes, ac pilam tenentes. Timæus ferreos, & æneos lituos, atq; Troianum quoddā fœdile uas fuisse, author est. Labeo uerò, Apollinem, & Neptunū murorum urbis Troiæ cōditores. Quā opinionē Maro secutus, Taurū, inquit, Neptuno, taurū tibi pulcher Apollo. Sed qui eruditius, & diligentius disserunt, aiunt, Penates esse per quos spiramus, corpus habemus, ac rationem animi. Iouem medium ætherem esse, Iunonem aërem inum cum terra: Mineruam fumonū ætheris cacumen. Gentis Iul.] quod ab Aenea, & eius filio Iulo, originem Iulia duxerit. Secreta rap. qui.] O' ar-

Quo tenditis, inquit
Quo fertis mea signa uiri? si iure uenitis:
Si ciues hucusq; licet. tunc perculit horror
Membra Ducis, riguere comæ, gressumq; cohercēs
Languor in extrema tenuit uestigia ripa.
Mox ait. O' magnæ qui mœnia prospicis urbis,
Tarpeia de rupe tonans, Phrygijsq; Penates
Gentis Iuleæ, & rapti secreta Quirini,
Et residens celsa Latialis Iuppiter Alba:
Vestalesq; focī, summisq; ð numinis instar
Roma faue cœptis, non te furialibus armis
Persequor, en adsum uictor, terræq; mariq;
Cæsar ubiq; tuus. liceat modo, nunc quoq; miles:
Ille erit, ille nocens, qui me tibi fecerit hostem.

eius cōcione abstulerit. nec deinde in terris Romulus fuit. Romana pubes sedato tandē pauore, postquā ex tam turbido die, serena, & tranquilla lux redijt, ubi uacua regiā sedem uidit, etsi satis credebat patribus, qui proximi steterāt, sublimē raptū procella, tamē uelut orbitatis metu iclā mastū aliquandiu silentiū obtinuit. Secreta.] Quod fecerit in ea cōcione fuerit sublatus. Nā sacra omnia secretiora statim à Numa instituta fuerunt. Rapti.] De eius morte, non una fuit opinio, nam præter eam, quam retuli modò ex Liuiο, propior illa est, quam alij scribunt, à primoribus uidelicet eum interfecit, ac corpore in frustra minuta dissecto, occultè sub uestibus à singulis per partes domum asportatū. Sunt rursus alij qui nouos ciues cædis aethores fuisse memorant, medijsq; tempestate cædis occasione arripuisse. Causæ uerò odij quo inter suos flagrare cœperant, uariæ referuntur. Nonnulli, quod Patrū iniussu, obsides Veientibus restituisse, ab eo ordine conflata illi inuidiā fuisse arbitrātur. Rursus alij tradūt, ob ciues Latrocinij cōuictos, & ob id de rupe Tarpeia præcipitataos, causam cædis illi ab ignobilibus oriā. Alij, quia iudicia iam solus audiret, & in multis reb exerceret apertā Tyrannidē. Certè cōstat in gens eius defuncti desiderij statim secuti, diuinosq; honores illi habitos. Iulius enim Proelus pro concione affirmauit, augustiori sibi habitu noctu occurrisse Romuli simulachrū, qui quasi è celo lapsus, ostēdē quædā sibi ad suos Quirites dedisset mandata. Cōfessim multitudo uenerabunda, ut uana tūc erat hominū persuasio, Deū ipsum, deoq; natū Romulū saluere iussit. Regnarat annos 37. Perit natus annos 60. Plutarchus urū annū regno eius adijt, & uitæ unū admittit. Diē quo ex humanis decessit, uulgi fugam, captiuasq; Nonos dixerunt. Quirini.] Romuli, è rebus humanis sublato, & in cælum translato, ut creditū fuit. Ipsum, siue à Quiritibus, siue à Latialis Iuppiter.] Primum de Latio dicamus, deinde supererit. ut de Latiali Ioue, & ferijs Latinis differamus, quarum Lucanus postea etiā facturus est mentionem. Id terræ spatium ueteres Latij nomine dixerunt, quod inter ostia Tiberina, & Circeios est, millia pass. quinquaginta in longitudinem non excedens. Angustis admodū finibus à mari moues includebatur: unde quidam adductū uidentur, ut credant, ob id hoc solum Latij dictum, quod inter

montes Lateat Sed uulgatior opinio est, quod Saturnus regno pulsus ibi latuerit. Latium coluerunt Siculi, quos Aborigines inde expulerint. In ea terra antiquissimi regnum tenuisse creduntur Ianus, & Saturnus. Post eos, Picus Faunus Latinus, in cuius tempora incidit Troianorū in eam terram appulsus. Latium postea praelais Imperij terminis, Antiquum Latium fuit appellatum. Postea uerò Latij nomine dici cœpit, quantum terræ est, inter Tyberim, & Vulturum amnem. Totus ille tractus diuiditur in Latium ceterius, & Latium ulterius. Ceterius Latium, à Tyberis ripa, Fundos usq; protenditur. A Fundis usq; ad Vulturum ulterius. Varro Latium, à Latino rege dictum credit Latialis Iuppiter.]quod in Latio coleretur. Cicero. Sicut utiq; ferias non Latiales sed Latinas dixeris, aut Latias. Hinc sermo Latialis, & Latinus. Omnium primus Ioui Latiali in monte Albano sacra dedicatauit Aescanius, ad quæ nomen Latinum conueniebat. Erat Alba Longa exporrecta in dorso montis Albani. Postea à Tarquinio Superbo scædus cum prioribus regib; iustum, eū Latinis renouatū fuit. Tarquinius in cœcilio Latinorū dux creatus fuit, eo iure, quo auus eius Tarquinius olim fuerat. Ipse priusquā conciliū dimitteretur, edixit, ut certo die Latinorū iuuentus sibi ad lucū Fereniæ armis instructa ex fœdere adesset. Misit eadem uia ad Hernicos, & Volscos, qui ab ipsis gentibus societatem P. R. peteret. Omne Hernicum nomē in scædus & amicitiam uenit. Ex Volscis uerò, Ecetramitanū, & Antiates. Tum Tarquinius, ut ea populorum concordia aliquo sanctiore, perpetuoq; fœdere stabilis, & mansura esset, author extitit, ut in Albano monte commune P. R. socijsq; Iouis templum conderetur, quo annuæ ferie omnibus populis indicerentur: ibiq; extorum partem singuli libarent: atque carnes ibi diuidebantur, uti & multis sæculis p̄b̄st, Sp. Cassio & Posthumo Cominio Coss. cum uetus scædus renouaretur. Septem & quadraginta, urbes eius sacri fuere participes factæ. Ipsæ ferie Latine nuncupatæ. Dubium, an quia eas Latini celebrarunt, an quod Iuppiter ipse Latialis fuerit dictus. Cæterum hoc scædus postea renouatum, ne ullo unquā tempore intercideret, Romæ in aenea columna fuit incisum. Cic. pro Plancio. Quibus in municipijs, uix iam qui carnem Latinis petant inueniuntur. Vestales] Periphrasis Vestæ, quæ nihil aliud fuit, quam ignis perpetuus, quem Aeneas dicitur secum à Troia in

Italiam detulisse, qui postea in templo Vestæ, non à can- A
ditioribus urbis, sed à Numa templo ad id ædificato, à uirginibus ad eam rem lectis, conseruatus fuit. Inter cætera Numæ instituta, fuerunt Vestales uirgines, quas Vestæ legit Sacerdotium id Alba oriundum fuit. Duæ primò fere captæ, Gygania, & Berenia: mox totidem sunt additæ, Camilla, & Tarpeia: quibus Seruius Tullus duas adiecit. Atque hæc, 10 annos primos sacrorum rituum perdiscebant, totidem deinde operabantur sacris, tertio decennio, rudes, & nuper captas instituebant. Postea uerò, si qua nubere uoluisset, fas erat, iusq; id facere. Si qua incesti cōiuncta esset, ante ora ciuium mæsto silentio offerebatur, ac uiua circa Collinam portam in specum subterraneum demissa, ac tellure superiniecta, necata. Perpetuum hæc ignem custodiebāt & partem Sacrorum, quæ Dardanus ex Samothracia in Phrygiam uexerat, & Aeneas ex Ilio in Italiam. Custodiebant, & Palladiū. Quod si sacra tus ignis incuria custodis extinctus fuisset, ea à Pontifice Max. flagris adhibebatur. Vestæ ædes, quam Tellurē interpretantur. sphaerica pœnè fuit forma constituta, ad imas Palatii partes, quæ regio Capitolio est obuersa. Foci.] B
Quæ & priuatæ domus suos habebant focos. Penatibus sacros, ut canit Homerus.

ἐστὶν, ἢ πάντων ἢ ἰδίωμασιν ὑψιπέτρῳ
ἀθανάτων ἢ θεῶν χαμαὶ ἐρχομένων τ' ἀνθρώπων
ἐστὶν ἀϊδιον ἔλαχθαι προσήλια τιμῶν. id est:

Intra tecta hominum magnorum, & templa Deorum Perpetuam naeta es sedem, decus atq; perenne Vestia potens.

Idem in hymno Veneris, Vestem canit per caput iurasse, se perpetua uirginitate castè uicturam, atque ob id à Ioue sibi hunc honorem habitum, ut in æde media collocata, & Dijs, & hominibus ueneranda esset. Fariabilibus.] Deprecatur impietatis notam, qui ferro patriam peteret, sed se eum pro hoste habiturum, à quo patriæ hostis iudicaretur. Cæsar ubiq;] Glareanus, post miles, distinguendum, inquit, ut per epanalepsim sequens uersus incipiat, quod & Sulpitio placuit, & Badio. Sed & uerò miles, & uerò liceat modo, ego simpliciter intelligo. Tame si Sulpitius, Miles (inquit) hoc est, si liceat ex Imperatore, miles euadam, quasi non etiam, militare Imperator dicitur. Et Badius uerò modo liceat, per Pompeium: quum potius, C
per te, ò Roma, exponi possit. Hæc Glar.

Inde moras.] Quāuis Lucanus hoc somnium poetarum consuetudine Cæsari affinxisse potest uideri, Plutarchus tamen author est, ea nocte, quæ Rubiconis transitum proximè præcessit, Cæsarem sibi per somnium uisum matri stuprum inferre, ut paulò antè memini, quod tamen somnium illi obiectum in Hispania, cum quæstor esset, alij prodidit, eumq; ab hariolis, & comæstioribus admonitum, futurum, ut terra, quæ communis omnium parens mortaliū esset, aliquando illius imperio subiret. Ad hoc in somniū respexit poeta. Cæterum ad amnem progressus, milites pro concione affatus fuit. Demde paululum ubi processisset, ad ripam subsiuit, apud se idem

Inde moras soluit belli, tumidumq; per amnem
Signa tulit properè: sicut squallentibus aruis
Aestiferæ Libyes uiso Leo cominus hoste,
Subsedit dubius, totam dum colligit iram:
Mox ubi se sæuæ stimulauit uerberare caudæ,
Erexitq; iubas, uasto & graue murmur hiatu
Infremuit, tum torta leuis si lancea Mauri
Hæreat, aut latum subeant uenabula pectus,
Per ferrum tanti secutus uulneris exit.

idem reputans, quantum cladem transiurus illius amnis esset allaturus, Suetonius Tranquillus: author est, huiusmodi phasma ibi fuisse illi oblatum inter cunctādū. Quidā singulari magnitudine proximo sedens apparuit canes fistula ex calamis cōpacta & eicitis. Ad huc audiendum, cum præter pastores multū militum conflueret, interq; eos nonnulli etiam aeneatores, præcepta uini tuba in fluium prosiluit, ac magno spiritu clasticum canes in ulteriorem ripam progressus fuit. Quod intuius Cæsar, agite, inquit, eamus. quo deorum ostenta nos uocant, & inimicorum iniquitas: iacta est alea. Sicut.] illustrat rem comparatione ducta à natura Leonis Libyci, qui ho-
ste

Aste uiso uenatore. anceps aliquandiu cunctatur, dū ira concitatus, eius quædam signa proferat, priusquam in hostem armatū, uel uincere, uel uinci paratus feratur. Squalentib.] propter siccitatē desertorū Lybia. Aestiferæ.] calidæ, & tropico aestiuo subiecta. Ea serè regio Lybia nomine censetur, quæ ab occasu Aegypto imminet: neq; semper eo nomine tota Africa uocatur, neq; Africa ipsa Lybia. Plin lib. 6. cap. 5. Ea quæ sequitur regio, inquit, Mareotis Lybia appellatur, Aegypto cotermina. Hæc ille. Ceterum, quā nos Africam, Græci Lybiā nominant. Diserit æstiferam dixit, quod meridiei subiecta sit Lybia, ut etiā propter æstium, æstate propè nullas habeat aquas. In cōfesso est, undiq; sabulosa esse, maioremq; eius partem intra tropicos solis contineri qua uel sola causa squaleat tot locis, & deserta est, quæq; sola orbis partiu minus fert commercia hominum: ad eod. si cupias alicubi sedem figere, nulla usquam se offert occasio. Cuius rei præcipua causa est, aquarū (ut modo retuli) inopia: solum sabulo, ceu cinere flaccidum, arenarū montes, qui cum uentis diuisiuntur, non aliter, quam in mari procellæ fluctuāt. Postremū, ingens prouentus ueneratorum animaliu efficit, ut ubi agrè colitur, agricolatores nisi ocreati, aut perornati colere, & arare terrā nequeant, quo uno præsidio serpentum riorfus eludunt. Atq; hæc præcipua causa est, cur nō gignat ceruos, quod hoc animal serpentes pessimè oderit.

Leo.] Lybicus leo. In Africa, truculentiores sunt Leo nes propter inopiā aquæ, ad paucos annes congregatibus se feris. Lybicas feras creditū est ab authoribus æstate nō bibere, cum minime propter intolerabilem ardorem solis sitis inardescat, cōtrā hyeme auidius potui indulgere. Un de etiam uulgare Græciæ dictū dumanauit. λιβυνορ θυ-

πιον. Lybica fera, de homine uastro, callido, uersipelli, & ancipiti ingenio. Verberare cau.] Leonum animi index, est cauda, sicut equorum aures. Immota illa, placidus est, & blandienti similis, (id quod uehementer rarum) cōtrā crebrior arguit eius iram. Primum terra uerberatur, de inde terga, ceu quodam incitamento flagellātur, id quod egregius poëta non dissimulat, cum dicit, erexiq; iubas. Pectus.] uis eorum summa in pectore est. Sed eius generositas maxime in periculis cernitur, neq; uerò illo tantummodo, sed etiā spernens tela (ut ait Plinius) diu se terrorem solo tuetur, aut uelut cogi testatur, cogiurq; non tanquā periculo coactus, sed tanquam amentia iratus. Sic ille. Vulnere.] Vulneratus mira obseruatione percussorem nouit, & in quantalibet multitudine obseruat, & impetit. Eum, qui tela miserit, sed nō uulnerauerit tamen ceptum, raptūq; sternit. Et cum pro catulis dimicet facta, oculorū aciem in terra desiget, ne uenabula expauescat.

Lancea Mauri.] Tingentania prouincia in Africa, præcipua gens quondā fuit Maurorū, quos multi Maurusios dixerunt. Ab hac uetusta gente Mauritanis appellata est. Medi. & Armeni contigua Lybicis læca à principio sortiti dicuntur, & ab ipsis locorum indigenis corrupta uoce Mauri dici cōpère. Venabula.] Venatorium ielum est uenabulum, cui ferramentum latum præfixum est ad conficiendam feram. Ceterum, Maurorum gens dura est, & ferox, ac uenationibus assueta, ut Numidarum, quos nonnulli etiam Mauros esse credunt, & Masylorum. Horatius in Odis.

Integer uitæ seclerisq; purus
Non eget Mauri iaculis, nec arcu.
Nec uenenatis grauida sagittis Fusce pharetra.

Fonte cad. mo.] Fonte cadit modico, paruisq; impellitur undis Dilatat narrationem à descriptione fluuii Rubiconis, quē suprà dixi labi inter Raenam, & Ariminū, & priusquā ad mare Adriaticū, in quod effunditur uadoso ostio, perueniat, cum obscure, humilq; amniculo misceri. Aestate modicus est, propter æstium, ut omnes ferme amnes, si non augeantur imbribus: hyeme omnia flumina, quamuis humilia, imbrium, uuiumq; accessu augentur. Demonstrauimus item Rubiconem oriri ab Alpibus, & ex Apennino monte, & accolæ corrupto uocabulo appellare Riconem: simul etiam ostendimus ibi marmoream columnam stetitisse, in qua Senatusconsultum, suprà adscriptū, erat insculptū. Punicus Rubi.] EARATIONE Punicum Rubiconem uocat, qua Horatius, Tibrinū flauū. Punicus color proprie est, qui uiolā flammeam colore refert, quod genus coloris, & rutilū, & spadicem appellant, aiunq; tria illa esse synonyma, ac signare ruboris exuberantiā, ac splendorem. Græcè ποινικεος. Glareanus hunc locū excutiens, puniceus, id est, flauus, rubicūdus, inquit Sulpitius. Cur puniceum per flauū exposuerit, haud equidem scire possum. Flauū enim colorem puto, qui est in auro, in segete matura, in crinibus, qui ita propinquus est albo, ut noctū apud lumen ab eo uix discerni queat. Xanthū Aristoteles uocat. Nec est simile de fulu, quod nomen non tam coloris est, quā splendoris, ex nimia poluie, aut leuitate resulantis. Quum enim dicimus fla-

uum aurum color intelligitur. Fuluum autem tum dicimus, quo splendor ille relucens, emicansq; ex auro oculis nostros fulgore quodā uelut perstringit, ita ut fuluā aquilam, fuluā arenam, à nitore relucente ex poluie dicimus. Quare fuluū, nomen ualde generale est, cum ad colorem, tum multo magis ad splendore, quod ex rebus ipsis facile erat attendere. Badius uerò exponit, puniceus, id est, Phœnici, hoc est, rubei, & purpurei coloris. Primum rubēs, tria syllabum pro, ruber, non puto facile inueniri apud Latinos. Nec obstat illud Vergilij primo Georg.

Nunc facilis rubea texatur hircina nigra,
Est enim denominatiuū à Rubis, Apulæ oppido, de quo Horatius Satyr 5. libro primo Sermonum.

Inde Rubos fessū peruenimus.

Deinde si me ruber color, ac purpureus idē, ualde hæsitō. Nam quem ῥυβροῦ Aristoteles 3. uel ποινικεος uocat, quum purpureū quidam traduxerunt, isq; infimus est in Iride, quando una dumtaxat apparet Iris. Atqui non ruber, sed proprie cælestis, quem ex neotericeis quidā cæruleum, quasi cæleuum: quidā Thalassium siue marinum uertere: nonnulli cyaneum. Supremus autem in Iride, ruber est Aristoteles ποινικεος uocat, quidā luceum uerterunt. Quare purpureus color, uideatur communis, ad rubrū & cælestem uidelicet à purpura. Neq; enim purpura perpetuo eodē colore erat, etiā si sanguine muricis tingebatur frequentans.

quentans. *Flaccus Glareani uerba retulimus.* Lines ab Auso.] id est, Terminus citerioris Galliae, & Italia erat Rubicon. Quin fer. ca.] d' candere, cādens, ut ferrū candens, amplificatio calentis aestatis, quam cādere dixit.

Hyems.] *Hæc senatus consulta, ait Caesar, perferuntur ad 7. Id. Ianuar.* Itaq; quinq; primis diebus, quibus haberi senatus potuit, qua ex die cōsulatū inijt Lentulus, biduo excepto comitali, & de Imperio Cæsaris, & de ampliss. uiris T. P. grauissimè, acerbissimèq; decernitur. Pro-fugunt statim ex urbe T. P. seseq; ad Cæsarem cōferunt. *Hæc Cæsar.* Erat tū is Rauēna. Ibi re pro cōcōione ad milites relata, præmissas cohortes ad Rubiconē cōsequutus fuit. Erat itaq; hyems, inciditq; hic Rubiconis transitus in Idus Iana. aut certè circa Cal. Februa. Rubiconē prouincia limitem tum fuisse, etiam Suetō testatur in Cæsare.

Vires.] *Increuerat tum annis hybernis ex Apennino, unde defluit niuib.* & ripas suas superauerat. *Auxerat] hæc duo carmina, ait Glareanus, sunt declaratiua præcedentis carminis, uidelicet tum fuisse hyemem & aucta flumina.* Non aut̄ intelligendū, Alpiū niues auxisse undas Rubiconis, ut Badius exponit. Longè enim absunt Alpes nisi enim quis poetā Apenninū per Alpes intellexisse contendat, quod ego nō credo. Hucusq; Glareanus.

Tertia Cynthia.] *tertia luna.* Hoc item loco uariant interpretes. Tertiū Luna dies, inquit Sulpitius, quo sunt maiores imbres. Luna, ut Vergil. & Plinius tradunt, tertio quartōue die, futurae tempestatis dat signum. Nam si splendens exorta puro nitore fulserit, serenitatem, si rubicūda, uentos: si nigra pluuia portēdere creditur. *Hæc re-ctè meo iudicio Sulpitius.* Micyllus, ut hoc, inquit, loco Sulpitius tertiā Cynthiā, pro tertio die ab interlunio exponit, quod, ut ipse ait, eo die maiores imbres plerūq; esse solent: ita rursus Omnibonus, tertiā Cynthiā, de tertio mense, dictū accipit, quasi poetā tribus iam mensib. pluuiā iugem fuisse significet. Sed quid si intelligas continuis tribus diebus pluuisse: ut tertio nō de ordine tantum, sed de numero accipiatur: ut grauidō cornu exponas pleno tūc enim cornua Luna: potissimū impletur, cum ad pleniluniū ipsa accedit. Atq; hoc iudiciū, quid est Micylli. *Auxerat undas.*] Tertia Luna ferè pluuiā est maximè, si à coitu obscuro cornu tegatur airo cælo. Vergil. Georg. lib. 1.

- ” Luna reuertentes cum primum colligit ignes,
 - ” Si nigrum obscuro comprehenderit aëra cornu,
 - ” Maximus agricolis, pelagoq; parabitur imber.
- Et statim contrā
- ” Sin ortu quarto, namq; is certissimus auctor,

Primus in obl.] *Cæsar scribit, Trib. Pl. ad se Rauēna uenisse. Pro fugiūt statim ex urbe, inquit, Trib. Pl. seseq; ad Cæsarem conferunt.* Is eo tempore erat Rauēna, expectabatq; suis leuissimis postulatis responsa, si qua hominum æquitate res ad oīū deduci posset. Et paulò post, omnibus rebus, quæ circa urbē gerebantur, cognitis, scribit se apud milites concionatum,

Primus in obliquum sonipes opponitur amnem
 Excepturus aquas, molli tum cætera rumpit
 Turba uado faciles iam fracti fluminis undas.
 Cæsar ut aduersam superato gurgite ripam
 Attrigit, Hespernæ ueritis & constitit aruis:
 Hic, ait, hic pacem, temerataq; iura relinquo:
 Te fortuna sequor: procul hinc iā foedera sunt:
 Credidimus fati, utendum est a iudice bello.
 Sic fatus, noctis tenebris rapit agmina ductor
 Impiger, & torto Balearis uerbere fundæ
 Ocyor, & missa Parthi post terga sagitta:
 Vicinumq; minax inuadet Ariminum, & ignes
 Solis lucifero fugiebant astra relicto.

Pura, nec obtusis per cælum cornibus ibit,
 Totus, & ille dies, & qui nascuntur ab illis
 Exactum ad mensem, pluuiā uentisq; carebunt.

Tertiam itaq; Lunā à coitu, siue interlunio intelligo. Nā Cæsar ipse auctor est, transitū Rubiconis incidisse circa Cal. Febr. alioqui, unde tertiu mensem numerare quis uelit, non uideq; cum Ianua: primus sit, nisi ut Micyllus tertiam lunā, pro tres iam perpetuas lunas uerit interpretari. Iam uerò, quod addit, grauidō cornu, id ad plenitudinem aquarū referre licet, quasi tertia tū luna grauidā fuisset. Et constat Lunā sordes terræ ad se rapere, ut ait Plin. & regere aquas. Tertia luna, à coitu, à Græcis, τριτηνὴν νύκτιν id est, tertia à nouilunio dicitur sic Latini, perinde ut Græci, incrementa lunæ à coitu numerare solent, ut, quinta, sexta, septima, quarta luna natus. Plin. infinitū refert lunaris ratio: nec nisi à uicesima, in tricesimam cædi uolunt. Item supra terras erit, quā diu Sol interlunio & prima, tota die, secūda horæ noctis, unius dexitate sicilico: ac deinde tertia usq; ad decimā quintā. Quod si, grauidō cornu, exponas, pleno iam non tertia, sed decima quinta luna erit. Pluuialis.] Sic igitur puto hūc locum accipienda: tertia cū luna pluerē capisse, aliquot diebus durasse, do- nec aquarū incremento Cæsar superueniret. Mollis, & imperfecta u. luna non solū soluit humorem, sed etiam auget, quem Solis radij absorbuit. Suo incremento omnia corpora implet, abscedens minuit. Sed plenilunio omnia maria purgantur, & inuemesunt maximè sua reciprocatione. Madidis.] alia causa, cur flumen uastius tū inuenerit: quod niuales aque tepore pariter, & u. uentū Austrini ex Apenninis Alpibus uiolenti decurrerint. Eurus enim ab ortu uerno flat, unde ubi cæperit pluerē, longiusculè durare solet pluuiā. Is uentus à Latinis subsolanus, à Græcis etiam Apeliotes dicitur, licet Plinius refragetur. Tepedior paulo est, ut Auster, nisi hoc loco specie pro genere uelimus accipere. Sed & Alpes dixit, pro niuib. Alpibus, quæ ex Apennino effunduntur. A Peninis Alpibus haud lōgè ab infero mari, mōs Apenninus ortus, cōiunctū iugo primū flexus, mox ubi Rubiconē amnē effundit, in ortū brumalem auersus, mediā Italiā ceu dorso quodā diuidit. Ad ultimū, ubi propè ad Tarentū puenit, dispalescit, ceu undas declinaturus, Cynthia.] Luna, ut Cynthius Sol, Luna frater à Cyntho mōte in Delo, à quo Cynthias des dictæ. In Cyntho illi nati creduntur. & ipsa delus Cynthia interdū uocatur. Fertur hic mōs tantæ celsitudinis, ut umbra sua ambiū totius insule lustret. A Cyntho Oceani filio, Delū olim Cynthum dictā auctor est Stephanus.

quæstūq; omniū temporum iniurias inimicorum in se. Ac finita oratione, conclamatiū fuisse à decima tertia legione: & se, & milites paratos esse, ad Imperatoris sui, & Trib. iniurias defendendas. Cognita statim militū uoluntate, Ariminum profectum, ibiq; Tribunos Pl. qui ad se cōfugerant, conuenisse, Rubiconis mentione omiſſa. Sed trāquillus disertè addit, transfina

al. uindice.

A transmississe eum amnem fluentem, militū fidem implorā-
tem, pectore, ac uesta discissa. Dicit etiā, equestres census
eum singulis pollicitū. Primus.] hoc est, equites priores
erant amnem, quos pedes tergo hærentes inseguuntur.
Atq; has uideatur poëta cœteris turbā appellare. Obli-
quum amnem.] Interpretatur, quare equites in obliquū
amnem descendebāt, ut uim aquæ decurrentes in Hadria-
ticū exciperent. Alioqui impetus fluminis eos uersus mare
secū abripere perfacile potuisset. Vel per hypallagen, ut
pulchrè monet Sulpitius, equites obliqui ingrediebantur
amnem. Turba cœ.] pedes sequuti sunt, ubi fluminis
uiolentia ab equitibus ingressis fuit fracta. & reddita le-
nior, placidiorq;. Cæsar.] ubi iā transitio flumine in ul-
teriori ripa Italica constitit, milites in cōcionem aduocā-
uit. Superato gar.] ab equitibus, & pedibus. Vetitum
enim fuerat Senatusconsulto cōmuni insculpto, ut pau-
lo antè memini, ne Imperator, miles uē armatus amnem
transiret, & ipse iam cardines provinciæ suæ cū armatis
copijs transgressus fuerat. Hic ait hic,] emphasis in par-
ticula locali est, significās omnia armis nūc agenda, quod
uel ipso Senatusconsulto tacito arguebatur, cū iactā esse
aleam ipse diceret. Ostendimus supra, memorati phasma-
tis auctorem esse trāquilū, ad quod audiendū, cū præter
pastores, etiā multi militū occurrissent atq; inter eos etiā,
quidā aneatores, gemus ille, rapta ab uno tuba in flumen
prosiluit, atq; ingenti spiritu clasicū exorsus, ad ulteriōre
ripam pertendit. Tum Cæsar, eatur, inquit, quo Deorū uo-
cant ostentā, & inimicorum iniquitas. Iacta est alea.

Credidimus fa.] Ad somnū respicit, quo per quietē
uisus sibi fuerat matri stuprū afferre, & à cōiecturis ad
monitus fuerat ut terra, q̄ omnīū parēs esset, aliquādo ipsi
us potestati subijceretur. Sulpitius exponit, cōmissus fœ-
dera ipsa Deorum uoluntati, ut bello sinant caussæ æqui-
tatem dijudicari. Iudice bel.] ut bellū æquitatem caus-
sæ iudicet, quod ei uictoriā est daturū, cuius caussa sit ius-
tior. Noctis teneb.] Præter suorum consensu Cæsar,
clam cohortibus aliquot præmissis ex Rauenna ubi ex cō-
suetudine sua cōuiuio frequentē se dederat, & dissimulan-
ter ne quā suspitio rerum mouendarum oriretur publico
spectaculo interfuerat, sub noctem rheda profectus fuit,
& Ariminū uersus, nulli cōmunicato cōsilio, iter tetendit.

C Inde Rubicone ante diem digressus, ex improuiso Arimi-
num occupauit, reliquis legionibus ex hybernis euocatis,
quas subsequi iussit. Hic Tribunū Pl. illi occurrerūt, qui in
concione cōspecti, uehementer militū animos ad ultionem
incenderant. Balearis r. f.] Amplificatio celeritatis in
obeūdis rebus & uelocitatis in faciendo itinere. Balearis
duæ insulæ sunt contra Hispaniam βαλεαριδες 3000:
pass interuallo distantes, cōtra eā, in quā, oram, quæ inter
Taraconem & Sucronem extenditur. Harū maior ad or-
tum, 3000 pass. longitudo est, circūitu 48000, cuius
præcipua oppida olim fuerūt. Palma, & Pollētia. Alteri-
nis uerō lōgitudine est 60000 pass. Has à Baleo Hercu-
lis comite nomē habere quidā tradit. Alij παρὰ τὸ βά-
λεον, id est à iaculando, quod fundæ peritissimi fuissent,
Hæ à Græcis etiā Gymnasia dicuntur, Chrestomat. author
ex Strab. κατὰ τὰς ἐκβολὰς τῆς ἐβήρης ποταμῆς ὡς
νότον ἡνίκα αἱ βλεκρεῖς ἄς νῆσοι αἰ. ὄλογοι. ἐξ ὧν καὶ
τὸ πέλαιος βλεαριδῶν, ἀς οἱ ἔδηνες γυμνασίαις κα-
λῶσιν, id est, cōtra ostia Iberi amnis ad Austrū iacent Bale-
arides insulæ insignes, à quibus et ipsum pelagus Baleari-
cū dictum est: has Græci Gymnasia uocāt, Hæc ille, Di-

ximus harum insularū cultores peritos funditores fuisse.
Βαλεαριδῶν νῆσων εὐτοχίᾳ οὐκ ὀλίγηται, inquit Sui-
das. Baleariū habitatores primi inuenerūt fundarū usū,
& adeo peritè exercuerūt, ut matres liberos adhuc paruos
nullum cibū cōtingere sinerent, nisi aliquem destinatū ex
funda lapide percussissent, auctor est Vegetius lib. de re
militari i. capite 16. Arbitrantur teretes lapides de fun-
da, qui sustibalo missos cōtra bellatores castidibus, cata-
phraetis, loriceisq; munitos, omnibus sagittis esse uiolentiō-
res, ac sine sanguinis inuidia letale uulnus inferre. Hinc
balearica, tela id genus. Cibum, inquit Florus lib. 3. ca. 8.
puer à matre nō accipit, nisi quæ ipsa monstratè percussit.
Idem tradit Lycophron. Gymnasia has insulas à Græ-
cis dicta fuisse docuimus, quod nudi aliquādiu uirū egis-
se dicatur, neq; uestibus, neq; calcceis utentes. In his insulis
tātus olim cuniculorū proventus fuisse traditur à Plinio,
lib. 8. cap. 55. ut aduersus eos auxiliū militare ab Augu-
sto petere fuerunt cōacti. Ceriū est, inquit, Balearicos ad-
sus prouentum eorū auxiliū militare à Diuo Augusto
petisse. Nostra tempestate ab Hispanis, quorū imperio pā-
rent, Maiorica & Minorica appellatur. Itaq; Cæsaris ce-
leritatem in ductādo celeritatem d. c. turus, duabus cōpa-
rationibus eā amplificauit. Parthi post ē.] De Par-
this dictū est alio loco, periti sunt interum pugnādi cōmi-
nus: liberos suos, & uernas docent equitare, & sagittare.
Dimicāt autem procurrentibus, refugientibus, uē equis. In
medio pugnæ ardore certamen ex improuiso deserunt, &
statim ex fuga in pugnam redeunt ut cū maximè te uicis-
se putes, tum præcipuū instet discrimen. Unde hyperbolè
proverbialis, Partho fugacior. Ignis Solis Lu.] itaq;
eā celeritate inuasit Ariminum, Ariminum, à propinquo
amne nomē habet, fuitq; olim Vmbrorū Colonia, perinde
ut Rauenna Verū in ij, dem Romani inquilini etiam suas
habebāt sedes. Habebat alioqui Ariminum portum cele-
brem, & cōmodum mercatoribus haud procul à Rubicō-
ne. Hanc urbē tradunt conditā, P. Sempromio, & Appiō
Claudio Cos. regnātē in Aegypto Ptolemæo Lago, an-
no ante Christum natum, ducentesimo, & septuagesimo.
Octauius postea ampliāuit, & à Liburnis fustis arcū triumphantē
ibi erexit. Ignis Solis.] hoc est iam ante lucē. Lucifer
ingens stella est, infra Solem Veneris appellata, ipso cur-
su uaga alterno meatu, amula Solis, & Lunæ. Præueni-
ens Solem, & ante matutina exoriens, Luciferi nomine ap-
pellatur, eadem ratione, qua Græcis φωσφορος quasi lucē
adferens stella, & diei prænūtia. Cōtra uero ab ortu sul-
gens, cū Solem cadentem sequitur, appellatur Vesper, à
Græcis ἑσπερος, ut quæ lucem proroget. Stellā eā magni-
tudine extra omnes alias, tātāq; claritate est, ut eius unius
radijs umbræ reddatur. Diuersis nominibus à diuersis au-
thoribus censetur: ab alijs Iunonis stellā, à nonnullis Isidis,
aut matris Deūm. Addit Plin. eius natura cūctā genera-
ri in terris. Nanq; inquit, in alterutro exortu, genitali ro-
re cōspergens, nō terræ modò cōceptus implet, uerum ani-
māium quoq; omnīū stimulat. Cæterum tricenis, & duo
de quinque diebus signiferum percurrit, nunquam à
Sole discedit longius sex, & quadraginta paribus.

Ignis Solis.] ipsum Solem iuxta quorundā Philoso-
phorū placida, q̄ astra omnia ignes esse affirmāt. Verg.
Nam neq; erant astrorum ignes, neq; lucidus æthra
Siderea polus.

Sive à similitudine, aureus Sol, aurea sidera κατ' ἑοχὴν.

videntur cui fugere sidera, cū matutino occasu aduentans Solis exortu, & luce, etiam illa, quæ in statione adhuc

sunt obscurantur. Periphrasis est temporis matutini, quo Cæsar superuenit Ariminensibus in umbra.

Iamq; dies.] Quæ capta iam urbe insequuta sunt, splendide simul, & grauius comemorat. Ciues undique ad arma cōcurrerunt, haud secus, ac si Pæ-

al. dissipit.

b alligat ar-

cal. sub. pecc.

nus, aut Gallus oppidum primo assultu occupasset. Orto iā die aer nebulosus fuit, siue quod Dīs ita uisum fuit, ut Cæsaris aduentus tegeretur, si-

tus. ue casu id acciderit, non satis liquet. Tumultus.] Tumultus quid est? inquit, Cicero Philip. 8. nisi perturbatio tanta, ut maior timor oriatur: unde etiam nomē ductū est tumultus. Itaq; maiores nostri, tumultum Italiciū quod erat do-

mestius: tumultū Galicum quod erat Italiae finitimus, præterea nullū tumultum nominabāt. Grauius autē tumultum esse, quā bellum. Potest enim bellū esse sine tumultu, tumultus esse sine bello nō potest. Nabila.] nebula, siue nubes cœli obdixerāt. Mœstam.] mœstum diem, mœstos Ariminenses, quasi Sol nouerit præsentis belli proemia intueri. Miles.] milites synecdoche. Concinnit clas.] ut nōnulla alia ē re militari sumpta, ita & classicum canere in prouerbiū abiit, pro, animare, exhortariq; ad aliquid suscipiendum, aut aggrediendum. Venuit, nō pia classica dixit, hoc est, impia, dicit, quibus ciuis in ciuem animabatur. Tubicines ad bellum uocabant milites, & rursum receptui canebāt. Cornicines quoties canebant, nō milites, sed signa ad eorū obtemperabāt nutū. Quoties mouenda erāt, signa, cornicines canebāt. Verū quādo pugnabatur, & tubicines, & cornicines simul canebant. Classicum dicebatur, cuius hic fit mentio, quod buccinatores per cornu dicunt. Erat autē hoc Imperij signū, quod classicum caneretur, imperatore præsentē: uel quando in militem animaduertendum esset, quod id legibus Imp. fieret. Lituum.] pro lituorum, syncope. ἄστρον. baculus mearuus propriē, quo augures templa designabant: uel ut Gellius uirga breuis, in parte, qua robustior est, ineurua. Maro.

Ipse Quirinali lutuo paruaq; sedebat
Succinctus trabea.

Hoc Romulus primus usus fuit tum, cū in condenda urbe regiones direxit. Cice. primo Diui. Quid liuus iste uester, inquit, quod clarissimum est insigne auguratus, unde uobis traditus? nempe eo Romulus regiones direxit tum, cū urbem condidit. Qui quidem Romuli liuus, id est incuruum & leuiter à summo inflexum bacillū (quod ab eius liui, quo canitur, similitudine nomen inuenit) cum situs esset in curia Saliorum, quæ est in Palatio, eaq; deflagras-

Iamq; dies primos belli uisura tumultus Exortum, seu sponte Deūm, seu turbidus Auster Impulerat, mœstam tenuerunt nubila lucem. Constitit ut capto iussus deponere miles Signa foro, stridor lituum, clangorq; tubarum Non pia concinuit cum rauco classica cornu: Rupta quies populi, stratisq; excita iuuentus Diripuit sacris affixa penatibus arma, Quæ pax longa dabat, nuda iam crate fluentes Inuadunt clypeos, curuataq; cuspide pila: Et scabros nigræ morsu rubiginis enses.

Vt notæ fulgere aquilæ, Romanaq; signa, Et Celsus medio conspectus in agmine Cæsar, Diriguere metu, gelidus pauor occupat artus, Et tacitos muto uoluunt in pectore questus. O' malè uicinis hæc mœnia condita Gallis. O' tristī damnata loco, pax alta per omnes Et tranquilla quies populos: nos præda furentū, Primaq; castra fumus: melius fortuna dedisses Orbe sub Eoo sedem, gelidaq; sub Arcto, Errantesq; domos, Latij quam claustra tueri, Nos primi Senonū motus, Cymbriumq; furētem Vidimus, & Martem Libyes, cursumq; furoris Teutonicū: quoties Romam fortuna lacessit, Hac iter est bellis.

set, inuēus est integer. Est & liuus buccinæ genus incuruū sonum gracile edens, quo etiā in bello utebatur, qua qui canebat liticen dicebatur. Vergil. Eneid. 6. de Miseno.

Misenū Acoliden, quo nō pstantior aliter Aere ciete uiros, Mariēq; autēdere cātū Hectoris hic margini fuerat comes, Hectora circum

Et lituo pugnas in signis obibat, et hastas.

Rupta quies.] ut non tam ad pacem publicam quā ad quietem nocturnā referatur: quamobrem etiā addit significanter iuuentutem lectis excitam, & ad lituorū, tubarumq; sonum ad au-

ma concurrisse, & ut quæq; tela erāt obuia corripuisse.

Diripuit sa pe.] In ea re trepida, ne à sacris armis in templis suspensus, manus quidem abstinerunt. De Penatibus dictū est. Inuadūt Cly.] quæ nā fuerūt ea arma, enumerat. Clypeus, siue etiā clypeū, scūtū grādius, quidē, sed propriē peditū erat, ut scūtū equitū, ut Grāmaticis placet. πᾶσα τὸ ἀναδῶνται, quod totū corpus protegat: uel à clespere, furari. Plin. lib. 35. cap. 3. ἀπὸ τοῦ γλῶσσει, à sculpendo deduxit uocabulū. Scutis qualibus, inquit, pugnatum est apud Troiā, continebantur imagines, uade & nomen habuerūt clypeorum, nō ut peruersa Grāmaticorum subtilitas uoluit à cluendo. Antiqui etiā ob rotunditatem, clypeum corium bouis appellarunt, in quo sœdus Gabiorum cū P. R. erat descriptum. Nulla cr.] dissolutos longa uetustate, quod nō ijs fuissent usi. A signo diurnæ pacis: quod item arguit, quod statim sequitur, enses scabros fuisse morsu nigræ rubiginis. Cæterum clypei apud ueteres fiebant, ex cratibus uimineis, corio bubilo cōtectis. Has crateres blatis, & uermibus exesas fuisse, & nudatas, proinde, dicit. Diriguere me.] Ariminenses simul latq; & signa Ro. & ipsum Cæsarem cōspexere. Et tacitos q.] uolebāt apud se quærelas tacitas pectore silenti, ut qui præ metu hiscere nō auderent, ne quid graue paterentur. O' malè uic.] Artificiose narrationē dilatat à pathetica quærela ciuiū, quod infeliciter oppidum conditum in cardinibus Italiae habitent, ubi omnium primū Italarum belli calamitatem experiri cogantur. Vi. i. nis.] Allusum est ad parcemiam, aliquid mali proter uicinum malum, quale & illud Vergilianum est.

Ne mala uicini pecoris contagia lædant Et.

Mantua uæ misere nimium uicina Cremona.

Hæc parcemia montum, ut bonorū cōuictū, & cōsuetudine expetamus, malorū inuicē fugimus. Gallis.] Citeria oribus,

A oribus, quos ab Italia Rubiconi sepebat. Condita aduersus Gallus uicinos Plin. lib. 3. cap. 15. ubi octauā Italiae regionē describit, Ariminū ait, octauā Italiae regionē terminare, cū Pado & Apennino, atq; coloniā esse: cui adiungit annes duos, Ariminū, & Aprusam. Fluius hinc Rubico, inquit, quondā finis Italiae. Pax al.] Pacata, enim Gallia: & in Germania rebus cōpositis, sic satis pacē habebāt.

O' tristi d.] Pathos ab infelicitate loci, hostibus semper primum exposui. Fortuna] pathos ab auersione.

Orbe suo Eoo] orientali, ubi nullus hostis nobis superueniret, si d. remoti essemus ab omni belli sensu. Gelidaq; sub Arc.] Rectē monet Micyllus, frequens esse Lucano, copulatiua cōiunctione, pro disūctiua abui, pro gelidaeue sub Arcto. Circumscribit quatuor extremas mūdi plagas, in quibus cuius habitarent, quā in Umbra ad Rubiconem. De Arctis, siue plaustris dictū est. Extremā Septentrionis regionem frigidam, & propē inhabitabile inuuit. Errantesq;] exponit, quam regionem intellegat. Scytharum gentem, Agathyrsos, & Sauromatas. Bagem annem ambientes, qui quod pro sedibus plaustra habeant, Hamaxobij, & Hamaxobitae dicti sunt. Horatius.

B Campefres melius Scythia,

" Quorū plaustra uagas ritē trahunt domos. Viuunt.

" Sed quia duas mundi plagas in praecedēti uersu cōiunxit, Orientalem, & Septentrionalem, uerius ad litem Austrium respexit, hoc est, ad Numidas, quos Plinius Nomadas uocat, ita d. permutandis papilionibus dictos, qui mapalia sua, hoc est, domos rusticas plaustris circumferrebant, ibiq; sedes figebant, ubi nox eos oppresserat, Silius Ital. lib. 3.

" Nulla domus, plaustris habitant, migrare per arua Mos, atq; errantes circumuolare penates.

Lati.] quā limites Italiae cōtra hostium incurfiones tueri. Nos primi.] enumerat exempla quorundā exterrorū hostiū, quorū incurfiones Ariminenses primi sustinuerūt, & quidem cū insigni suorū clade Senonū mot.] Senones Galliae populi sunt, qui intra Vsentem fluium, & Athesim fines habent. Plin. lib. 3. cap. 11. loquens de oppidis per cōtinentē d. Tarento. In ora, inquit, uerō Senonū, Gallipolis, quae nunc est Auxa. 62. M. pass. d. Tarento, & cap. 14. Nunc in ora flumen Aesis, Senogallia, Metaurus fluius, colonia Fanū fortunae, Pisaurum, cū amne. Haec

C Plin. Ceterū cum ea pars Italiae, in qua sub Alpibus Mediolanū est, Romanis olim Transpadana dicebatur, altera Apennino uicina Cispadana, in hac Senogallia fuit. Vnde rectus cursus campestri planicie uersus Hadriaticū, Rauēnam, & Ariminū. Itaq; Ariminenses primi Senonū motus senserunt, cū totā eam oram occuparent, antequā, puto, Romā peterēt, Gens natura ferox, ait Florus, moribus incōdita, ad hoc ipsa corporum mole, perinde; ac armis ingētib; adeo omne genere terribilis fuit, ut planē nata, ad hominū interitum, & urbū stragem uideretur. Hi quondam ab ultimis terrarū oris, cum eingerentur omnia Oceano, ingenti agmine profecti, cū iam media uastassent, positis inter Alpes, & Padum sedibus, ne his quidem contenti per Italiā uagabantur. Haec Florus. Occupata Italia, eorū oppida fuerunt maximē, quae recensentur d. Ptolemeo, Sena, 800. stad. d. Roma, sic dicta, quod d. Brenno duce pro senibus ualeudmarij condita esset. Itaq; Senones primi transcensis Alpibus, ea loco quae circa Padum sunt, Duce Arnote, pulsus ueteribus colonis occuparunt.

Tum Clusum oppidum obsidebāt. Habebant & Panum fortunae, Pisaurum, Ariminum Suasam, & Ostram. Mox ductu, & auspicij Brenni reguli, ob casum eorū ducē d. legatis Ro. cōtra ius gentiū, mira celeritate Romā petierunt Obuium tum fuit hosti cū tumultuario exercitu 40. millium armatorum ad Allii fluium Consules hic fusi, fugatiq; sunt cum insigni clade. Et si eo die fugientes Romanos ex acie Galli sequuti fuissent, capta tum urbe potuisset Ro. nomen deleri. Ibi in summa trepidatione ciuitatis placuit, Senatum cū iuuentute militari arcem, ac Capitolium, eō frumēto, armisq; collatis, occupare, atq; inde Ro. nomen tueri. Capitur interim urbs d. Gallis, sed d. Capitolio, dum ui, & armis inuadere conantur, repelluntur. Cōgrediūtur P. Sulpitius, & Brennus. (Erat Sulp. Trib. militum.) in pactionem, ut mille pondo auri se P. Romanus redimeret. Brennus exercitum ex agro Ro. educeret. Camillus interim absens dictator creatur, qui inter appendendum aurum cū exercitu superuenit, & Gallos non solum urbe, uerum etiā, ex Italia, cum magna hostium caede expulit. Cimbrumq; faren.] Cimbris populanales Italiā, ex uno plures. Sunt autem Cimbrī Septentrionales populi, aecolae Oceani Germanici, d. quibus ipsa peninsula quae in Boream excurrit, Cimbrica Chersonesus est appellata. Sunt, qui eos d. praefcis Graecis Cimberios d. cios fuisse credant, qui postea Cimbrī fuerunt appellati, qui Lydamo duce d. Maoni profecti domestica seditione pulsī, fuerunt. Horum multos ad Oceanum concessisse, ac terram uastam, syluosaq; fortitos, nemoribusq; inaccessam in Hercinios usq; suos cardines extendisse. Sūt autem (ut dixi) Cimbrī Germanici litoris aecolae, quorū olim gloriā magnā fuisse cōstas, quod tota ea peninsula nomē ab ipsis fuerit sortita. Cimbris postea Dani successerunt, homines insulares, d. quibus, priori Cimbrica appellatione extincta nomen mutatum fuit, ceptiq; Danomarchia uocari. Sunt tamen auctores, qui existimant, Cimbrōs esse quidem illius Chersonesi populos, sed uicinos Danis qui hodie Holsati dicuntur, hominum genus procerā staturā, oculis horrendis, & truculento aspectu, in pugnam, & caedes adeo praecipit, ut nullus Ro. Imperatorum ante C. Marium cum hac gente feliciter pugnarit. Subitē demirari, Floro, quid uenerit in mentem, quod Cimbrōs in extremis Galliae finibus collocarit, diceatq; eorum terras Oceanum mundasse, cum ut dixi, Oceani Germanici extremi sint aecolae, & nusquam ad Galliam accedant, sed lingua, loco, & natura sint Germani. Hi siue domestica seditione pulsī, siue praedae, ac rapinae cupiditate exiiti, finitima primum loca infestauerunt. Successu inde rerum ferociores facti, alias atque alias terras latrocinijs peruagati, ad CCC. armatorum millia se collegisse iraduntur, Aduersus hos M. Lilius Syllanus Cos. Romanus missus infeliciter pugnauit. Hinc per legatos Romam missos, sedes, & agrum, in quibus quiescerent d. senati petierunt. Nihil exoratum tum quidem est, abstinerunt tamen in praesenti ab Italia. Mittitur cum exercitu iterum Aurelius Scaurus Consul legatus, qui fusus non solum fuit, sed uicinus etiam in hostium potestatem uenit. Hac clade nihil moti Romani mittuntur statim proconsules, C. Manlius, & Q. Seruilius Capiō, qui ad Rhodanum 80. M. hominum caesis, 4. M. litarum, & calorum captis, castris exuuntur. Marius per eos dies ex Africa reuersus, triumpho lugurthino clarus, dum conscribit exercituum in barbaros, Cimbrī subito omnem belli impe-

tum in Hispaniam auertere : qui ultra Pyrenaa iuga prouecti aliquot loca Hispania, cedibus, & populationibus foedarunt. Hic à Celtiberis superati, repeterunt Gallias, ubi Ambrones, & Teutoni cum illis socias copias iunxerunt. Interim Marius, (quia hostes appropinquare constans fama erat) superatis Alpibus super Rhodanum castrametatus est. Cimbri iter auerterunt in Noricos. Ambrones, & Teutoni, Marij castra magna telorum nube oppugnant, sed repulsi ad Alpes iter uerterunt. Marius castra sua praetergressos tumultuario praelio carpsit. Vbi ad Sextias aquas peruenit, priusquam hostes in Italiam transcenderent, magno praelio eos uicit, C. M. aut caesis, aut captis, CC. M. caesa XC. M. capta scribit, & inter eos captus fuit Teutobrotus eorum rex, prodigiosa magnitudine homo. Hac uictoria quintum consulatum peperit. Supererant Cimbri, qui diuersi à Teutonibus, in Noricos abierant, & iam Alpes superauerant, & per Tridentinos saltus in Italiam descenderant. Accersitus interim Romam fuit, ad trium-

phum à Teutonica uictoria Marius. Is hostium aduentu accepto, illuc ad Catulum proconsulem reuersus milites ex Gallia recepit. Erat Cimbrorum rex Biorix. Habebat Marius in castris duo, & quinquaginta M. peditu. Ibi omnes propè Cimbrorum intereccione deleuit. LX. millibus captis: bis totidem caesa traduntur. Marium & Catulum insignis triumphus excepit. Bellum Cimbricum, Teutonicum, & Tigurtinum describitur à Floro lib. 3. cap. 3. Libyes Martem.] Secundum bellum Punicum, quod nos magis, inquit Glareanus de Annibale, quam Hasdrubale eius fratre intelligendū puto, ex 7. libro de Secundo bello Punico apud Lium, Furoris Teuto.] Teutoni, siue Teutones, & Teutonici, populi Germaniae. Hos Pomponius scribit loca incoluisse propè mare Aethiacum, quos diximus, duce Teuthobochus, siue Teuthobroto, Romanorum fines inuasisse. Plinius inter quaeque genera Germanorum, alterum facit Ingeuones, quorum partes sunt, Cimbri, & Teutoni à Caucorum gente.

Gemita sic.] Hac ratione quisque apud se indignabatur, se prius bellorum motus sentire. Et tamen nemo audebat palani timoris argumenta praeseferre, ut ne mutarent quidem. Sed quantum.] Itaque comparationibus duabus altum silentiū opidanorum in praesenti metu subiicit. Alteram ducit ab auium nocturna quiete, alteram à maris tranquillitate, cum neque murmur, neque fr. mitum pacato caelo edit. Ecce fates belli.] Causas refert, quibus Caesar accendebatur multo magis ad id, quo sua sponte quidem, sed dubio adhuc animo ferebatur, hoc est, ad suscipiendum, imò persequendum bellum contra uim inimicorum. Addere faces, addere stimulos, addere, & subdere calcaria pyromiae sunt adhortantiis aliquem ad id, quo sua sponte rapitur. Dubia menti.] Adhuc haesitanti, utrum iniuriam inimicorum uelit armis ulcisci. Transfert rursus celeritatem rei, in fata, & fortuna. Iusta moras.] Caesaris iram aduersus inimicos, quamuis alia iusta satis fuerant.

Expulit Trib. cur.] Senatus Trib. Pl. eiecit ignominiosè à curia. Hanc potestatem Tribunitiam, quod sacrosancta esset, nefas erat uiolare. Etenim Antonius, & Cassius, cum Caesaris causa ab Aemilio acriter, sed à Curione acriter defenderetur, & nihil a qui obinerent, Caesaris literis in Senatu lectis, Tribuni illico curia excedere iubebantur, nisi quid acerbius experiri uellent. Ibi Antonius clara uoce de Cors. quæstus fuit, quo potestatem sacrosanctam uiolarent: multa quæ ijs dira imprecatur, qua futura discordia auctores essent, cum Cassio, & Curione urbe excessit. Discordes Trib.] Senatus se oppositentes pro dignitate Caesaris, alioquin inter se concordēs Trib. Antonium Cassium, & Curionem. Appianus ad istum modum rem dixerit. Cum res Caesaris nullo pacto per Trib. in urbe componi posset, data quæ esset Pompeio cura, ut Caesari exercitus opponeret

Gemitu sic quisque latenti Non ausus timuisse palam, uox nulla dolori Credita, sed quantum uolucres cum bruma coercet Rura silēt, mediusque a iacet sine murmure potus: Tanta quies, noctis gelidas lux soluerat umbras, Ecce faces belli, dubiaque in praelia menti Vrgentes addunt stimulos, cunctasque pudoris Rumpunt fata moras, iustos fortuna laborat Esse ducis motus, & causas inuenit armis. Expulit ancipiti discordes urbe Tribunos, Victo iure minax iactatis curia Gracchis.

Curio suis pollicitationibus, & intercessionibus nihil proficeret, Lentulus, M. cellusque Cos. M. Antonius, & Cassius Trib. Senatu excedere imperare, ut in tribunatu assideret quicquid acerbius ab illo paterentur. Eam ob rem Antonius iratus,

quæstusque de magistratu, quod sacrosanctam dignitatem contumelia affecisset, execrationes impias in Cons. extulit, & conductio curru seruilique ueste amictus, unà cum Cassio, & Curione ad Caesarem confugit.

Iactatis Gracchis.] proposito publice à Senatu in curia illis exemplo Gracchorum fratrum, qui propter seditionem in repub. concitatum interfecti fuissent. Iactatis Gracchis, commemoratis Tyberio, & C. Graccho fratribus Germanis. Horum pater fuerat Sempronius Gracchus, qui Corneliam superioris Africani filiam duxerat uxorem. Maior natu Tyberius, & ingenio, & uultu pacatiore fuit. Caius uero natu minor, uehementi spiritu, & ingenio facinorosus. Militarat Tyberius sub Scipione in Africa, inde cum Mancino in Hispania ad Numantiam: atque in sauciendo foedere nullum legatum Ro. patiebantur ad se uenire Numantiam, quam Tyberium, cum ob uulgatam eius famam inter hostes, tum ob gloriam rerum in Hispania à patre gestarum, cum quo Numantini olim foedus percusserant. Inde Tyberius Gracchus Tribunus plebis factus, est, qui multitudinis causam complexus legem Agrariam huiusmodi promulgauit, ut qui plus agrorum possiderent, quam uetus lex permitteret, ueteribus dominis eos ipsos agros ut iniuste possessos unà cum fructibus restituerent: aut certe iusta aestimatio pretij restituendi fieret. Uetus lex tenuerat, ne quis supra C. capita agrorum iugera possideret: ne quis supra C. capita maioris armenti, minoris quingenta pasceret. Huius legislatione, quantum multitudinis animi in spem melioris fortunæ erigebantur, tantum locupletis spiritus odio, iraque accendebant.

A cendebantur. In hac lege describenda, usus creditur auctoribus maxime Crasso Pontifice Max. Mutio Scaeuola iurista consulto, qui tum temporis Cos. erat. & Appio Claudio foreo Factio locupletum hanc legem criminantes, ut seditionem, ad Reipub. euersionem spectare clamabat. Gracchus contra in omnibus concionibus, locupletum iniurias insectabatur, & miserorum ciuium iniurias deplorabat. Ad ultimum, ut legum popularem magis redderet, prioris eius forma mutata, sic scripsit, ut agri sine ulla praetij estimatione possessoribus adimerentur: uetuitq; simul edicto, quicquam a magistratibus prius inceptari, quam ad Populum de lege relatum esset. Agrorum tum occupatores percussis mutatis uestibus, percussorem Tyberio subornarunt. Sensit hinc, quid illi moliebantur, quare dolone accinctus per publicum prodeambulabat. Populo sub isto in concionem aduocato, medio foro pugnam fuisse, nisi praetibus quorundam Consularium concilium soluisset, remq; omnem Senatus permisisset. Sed cum ibi nihil efficere, aduocato iterum in concionem Populus, intercessit Octavianus collega: & cum essent pari potestate, iussit illum plebem rogare, ut ui abrogarent potestatem. Recusat ille id se facturum, Postridie conuocato rursus Populo, ab omnibus tribubus, Octauio fuit abrogata potestas, ad quem e tribunali deturbatum, cum Gracchus apparitionem coniecit, concursu plebis, & locupletum uis oborta est, uiolatusq; ibi fuit Gracchi libertus. Factione disiecta, per otium lex agraria lata tum fuit. Sunt ibi statim tres uiri ad agros diuidendos creati: ipse Tyberius, Appius Claudius foreo, & C. Tyberius. Auxit inter ista odia patrum in Gracchum, quod cum per eos dies Attali regis Pergami testamentum Romam esset allatum, in quo P. R. heredem scripserat, ad Populum statim reuulisset, de regia pecunia uirum diuidenda ijs, quibus agri restituerentur, quo possessoribus pretij iustum adnumeraretur. His patribus multo magis irritatis, grauius & Senatus ob ea affectati regni reus agitur, quodq; domi suae conuentus nocturnos haberet. Praeterea palam illi inuidia constabat, a T. Annio collega, quod in Octauio, potestate Tribunitia exuto, sacrosanctum magistratum lesisset. Iam satis sensit a potentioribus in se conspirari, sed & plebis fauore

C Patrum opera a se alienatum. Ad postremum hortatu Scipionis Nasicae, irruptione a Patribus in Capitolium facta, ubi concionem habebat, a P. Saturnino collega subfelli fragmentis uulneratur, inde suffibus, & lapidibus,

& cum eo triginta ex amicis, qui proxime adstant, necantur. Corpora in Tyberim deuoluuntur. Gracchus.] C. Gracchus Trib. Pleb. creatus in primis statim actionibus grauius de Patriciorum ui in fratrem fuit questus, quod eum indemnatum, indicta causa in conspectu P. R. & quidem in Capitolio necassent, corpusq; in Tyberim deuoluissent. Ibi nouis legibus aduersus fuit Popilius, qui praetor in Tyberij amicos seuerat, & mox Octauium. Dilapsus fuit fuga Popilius. Statim aggressus fuit ferre leges, de colonijs deducendis, de uestibus publice miliuibus dandis, ne quis intra decimum septimum aetatis annum militaret, ut ciues, & focij pari iure essent in ferendis suffragijs: ut frumentum pauperibus distribueretur. CCC. iudices ex equestri ordine legerentur, (uel ut Liuius) DC. Alia praeterea utilia plebiscita, simul & popularia sanxit. Quare iura gratis Populo factus est, ut anno sequenti iterum Tribuni Pleb. sit factus. Initio statim legem promulgauit, ut multo magis plebem sibi demereretur, de colonijs Capua, & Tarento deducendis. Paulo post Opimius Cos. edicto Populo in concionem aduocato, de Gracchi legibus antiquandis reuulit. Hoc eo spectabat, ut irritatis inimicis occasionem, necis suae praebere. Vbi adfuit dies, quo Cos. cum Populo ageret, Fuluius, & Gracchus Capitolium cum ciuium manu, occupant. Trucidato Attilio Fuluius Placcus, & C. Gracchus Auentinum inuadunt. Mittitur inde Fuluij filius ad Consulem cum caduceo ad agendum de reconciliatione. Mouerat iam adolescens lacrymis magnam partem Senatus, ut pax ei daretur. Opimius Consul paratior ad pugnam, quam ad pacem, iussit Fuluium, & Gracchum in forum ad se pugnandum descendere. Suasu amicorum retinuerunt Auentinum. Opimius in Auentinum inde cum armatis processit, unde cum magna caede Tribuni disiecti fuerunt. Fuluius in balneum fugit, ubi cum filio maiore natu interfectus fuit. Gracchus ubi sensit percussores adesse, in locum sacrum dilapsus, a Philocrate seruo, suo iussu occisus perijt. Seruus heros superstes esse noluit, sed herili sanguine eodem ferro consperso, sibi uitam abruptit. Hunc exitum Gracchi, seditionis Tribuni habuerunt, & eundem Senatus hic praesentibus minabatur, nisi incepto desisterent, & curia excederent, qui neque rempublicam laeserant, neque populum ad secessionem concitarent, neque legem seditionis ullam tulerant, ut Gracchi, & Fuluius. Causa suere dissimiles.

Cario.] Hinc initio Caesaris consilium oppugnat, cum Gallia & Illyricum, ex omni prouinciarum copia sibi delegisset, unde idonea triumphorum materia sibi pollicebatur. Mox ad Populi beneficiu per Senatum Comata Gallia illi fuerat adiecta, quod uerentur patres, ne si ipsi negassent, Populi suffragijs, & hanc consequeretur. Audax lingua ue.] diserte uenali lingua. Etenim tulerat

Hos iam mota Ducis, uicinaq; signa petentes
Audax uenali comitatur Curio lingua,
Vox quondam Populi libertatemq; tueri
Aufus, & armatos plebi miscere potentes.
Vtq; Ducem uarias uolentem pectore curas
Conspexit: dum uoce tuae potuere iuuari
Caesar, ait partes, quamuis nolente Senatu
Traximus imperium tunc, cum mihi rostra tenere
Ius erat, & dubios in te trans ferre Quirites.
Sed postquam leges bello siluere coactae,
Pellimur e patrijs laribus, patimurq; uolentes
Exilium, tua nos faciet uictoria ciues.
Dum trepidant nullo firmatae robore partes,
Tolle moras, semper noucut differre paratis:
Par labor, atq; metus praetio maiore petuntur.
Bellantem geminis tenuit, te Gallia Lustris,
Pars quota terrarum: facili si praelia pauca

Marcellus Cos. legi de iure magistratu, (ut rem paulo altius repetat, & sit splendidior narratio) in qua etiam absentes ab honorum petitione eximebat, ut in ea, ne Caesar quidem exciperetur. Ne hoc quidem contentus fuit, quod prouincias, & praerogatum Caesari eripuisset, restituit etiam, ut ciuitas colonis, qua rogatione Vatinius Nouorum deduxerat, adimeretur quod ea per ambitionem

4 al. Lauros

ultra scriptū, ut ijs
audiebat, data esset,
Elis reb. cognitis, Ca
sar nō leuiter cōmōtus
fuit, quare summa ope
reflūit, primū per Sul
pitiū alterū Coss. &
sequētī anno per Paulū

Aemiliū alterū Coss. item, C. Marcelli collegam, cui mil
le, & quingenta sestertia dono obtulerat, qua pecunia is po
stea in foro lululentam basilicam extruxit. Inde C. Curio
nem uolentissimum Tribunorum ingenti mercede defen
sorē sibi parabat. Erat is eri alieno obnoxius, ut animam
deberet, à quo à Cesare grandi pecunia leuabatur. Au
thores sunt Appianus, & Tranquillus, Proinde rectē, ue
nalem eius linguam uocat poeta, qui suam defensionē, &
patrocinium Cesari uendiderat. Audax.] quod Sen
atum, quem antea contra Cesarem tuebatur Tribunus,
postea ab eodem corruptus oppugnaret. Vox quon
dam.] Aliquando Tribun. Pleb. plebeius magistra
tur, qui manibus, pedibusq; obnixē tuebatur populi liberta
tem. Ab incōstantia ingenij, qui nūc Gallico auro alienatus
à Senatu, Caf. partes turbatur. Hircius lib. 8. de bello Gal.
C. Curio Trib. Pl. inquit, eūm Cesaris caussam, dignita
temq; defendendā suscepisset, saepe erat Senati pollicitus, si
quem timor armorum Cesaris laederet, & quoniam Pom
peij dominatio, atque arma, non minimum terrorem foro
inferrent, descenderet uterq; ab armis, exercitumq; dimit
teret, fore, eo factio liberam, & sui iuris ciuitatem. Neque
hoc tantum pollicitus fuit, sed etiam per se discessionem
facere cōpit: quod ne fieret, Consules, amiciq; Pompeij
iusserunt. Atque ita moderando rem discesserant.

Plebi misce po.] Sulpitius exponit, miscere, reconcili
are: Micillus uidetur accipere, pro committere inter
se, id quod ego probo. Caterum C. Curionis aēiones
aduersus Cesarem referuntur apud Liuium. lib. 109.

Dum uoce.] Generis deliberatiui hortatoria oratio est
Curionis. Exordiū constat beneuolentia, quam sumit à per
sona suā officio, cui satis abundē se fecisse testatur, quā
diu Tribunatum gessit, & quidem inuicis aduersarijs. Sed
priusquā Curionis orationem uehementem, & concitatam
excitamus, de eo pauca adhuc dicenda putauī, quae à nobis
prætermissa sunt. Ex huius familia tres insignes eloquentia
ordine prodijisse tradūt. Huius pater Q. Curio insignis ora
tor fuerat, qui in quadā oratione Cesarem omnium mulierū
uirum, & omnium uirorum mulierem appellauit. Illius Cu
rionis filius fuit hic Curio Trib. Ple. Luxu perditissimus, eo
tempore, eūm Ciuile bellum inter Cesarem, & Pomp. exar
sit. Debebat enim, auctore Val. Max. centies HS. aeris ali
eni, hoc est, ducenta quinquaginta millia aureorum. Tanti
fuit aestimatus unio Cleopatrae. Hinc Cesaris liberalitate
emerfus acriter (ut modo dictum) absentis caussam defen
dit. Perijt postea in Africa, cui à Cesare praefectus erat, à
Iuba Mauritaniae rege cum exercitu deletus. Cic. lib. 2. Epi
stolarum Curioni gratulatur. Sera inquit gratulatio repre
hendi non solet, praesertim, si nulla negligentia praetermissa
est. Longē enim absūm, audio serō. Itaq; hic Curio, quo
de hic agitur uti are alieno se euolueret, maximē Cesarem
ad bellum Ciuile incitabat, teste Cic. in Epistola ad Tyro
nem. Et ipse Caf. inquit, amicus noster minaces ad Senatu,
& acerbis literas miserat, & erat adhuc impudēs, qui exer
citiū & prouinciā iam inuito Senatu teneret, & Curio meus

Gesseris euentu, tibi Roma subegerit orbem
Nunc neque te lōgi remeantem pōpa triumphī
Excipit, aut sacras poscunt Capitolia a laurus.
Liuor edax tibi cuncta negat, gentesq; subactas.
Vix impunē feres, socrum depellere regno
Decretum est genero: partiri non potes orbem.
Solut habere potes.

illum incitabat. Haec de A
Curione. Nūc audiamus
eum instigantē uocis suae
classico ad suscipiendum
non modo, sed mauran
dum etiam bellum.

Dum uoce.] Beneuo
lentia ab officio personae

suae erga Cesarem. Quāuis no.] Inuito Pompeio. Mar
cello, L. Domitio, et alijs. Ad denunciationē Caf. ab uniuersa
curia fuerat reclamatu, & Senatus cōsultū factū, ut Ca
sari L. Domitius successor daretur, et Trib. Pl. curia excede
rent, nisi acerbius quid uellent experiri. Traximus Im.]
ut adhuc in quinquenniū tibi Imperiū prorogaretur, cōtra
L. Domitij minas, qui iactitabat se Cesari exercitus adēmp
piurū. Rostra.] id est, in Tribunitia potestate haberi cō
cionem ad Populū ē rostris in foro. Rostra erāt circa forū
ante curiā Hostiliā, quae Senatorū erat, ubi pulpituū exporre
ctū stabat, rostris nauium Antiatib; detractarū anno ab urbe
cōdita 416. ornatu uel ut alij, suggestū in foro rostris nau
um Antiatū exculū. Vnde eū locū rostra dixerūt, teste Liu. B
lib. 8. Plin. prodidit, initio rostra nauium tribunali in foro pō
xa fuisse, ut decus, ac uelut P. R. corona ipsa imposita Sed
postquā Tribunijs seditionib; calcari, ac pollui cōpere, &
uires ex publico in priuatū magis, singulisq; ciuū quari, &
sacro sancta omnia profana fecere, tum demū à pedib; eorū
in capita ciuū rostra uenēre. Rostrata corona primus orna
tium M. Varro ē piraticis bellis donatus fuit à Magno Pō
peio. Inde M. Agrippa & ipsa ē piratica uictoria circa Sicī
liā à Caf. Augusto. Idem libro 34. cap. 5. auctor est, P. R.
C. Memō fixisse in cōsultu in suggestu rostra deuictis An
tiatibus, eo anno, quem paulō antiē memorauī. Pro rostris
Cic. saepe cōcionatus fuerat, ubi Antonius eius caput, ac ma
num fixit. Concionaturi, oratores item, ac Trib. Pl. rostra
conscendebant. Hic Cafar quaestor Iuliam amitam uxo
remq; Corneliam defunctus ē more pro rostris laudasse
proditur à Plutarcho. Dubios in te tr. Qui.] flectere
P. R. eorumq; animos fingere, ut id, quod peteres, ipsorum
suffragijs, & beneficio obineres: bellum Gallicum, ut
absentis ratio in petendo consulatu haberetur.

Leges bello.] Leges ui, ac fraude inimicorum oppres
sa, ut libido & uis pro legibus haberentur, & à Senatu
Imperium Pompeio esset delatum, ut tota Italia dele
ctus haberetur, ut armistibi resisteret. Silēt leges in
ter arma. Pellimur.] Pathos à loco. Narratio, du
cta à premio officij sui erga Cesarem. Tua nos fac.]
Petitio, ut ab exilio aliquando uictoria Cesaris restitua
tur. Dum trepid.] à facili confirmat. Dum Senatus, dū
Pompeius ad ipsius aduentum trepidant, & fugā adornāt
ex urbe, pronum est restituere electū curiā foro, tota deniq;
ciuitate. Semper no.] yvōiun, quā proponit, nihil in bel
lo potius esse, ubi prudenter erit consultiū celeritate prius
esse ijs, qui ad omnia sunt parati: rursus inutilius nihil ijs
dem, mora, quam suadet abruptendam esse. Par labor.]
Collatione parū bellorū, praesentē laborē cōmendat ab utri
li. Bellasti magnis laborib; in Gallijs, neq; sine metu. Hic
uerō, maiora rerum operapretia, maiora emolumenta, ipsa
uidelicet Roma & imperiū orbis terrarum sunt posita.

Bellatē.] ostendit per collationem dissimilitudinē cō
modorū, ex bello Gallico, et ciuili Gallis deuictis toto decē
nio, nil nisi partē terrarū subactā: hic uerō orbem in media
propositū, & eo quidē facilius, quod aduersarius nihil ad
huc

A huc parati sit ad bellum, ipse uerò contra instructus. Gemina lustra, decennium uocat, cum nouem tantum annos in Gallicis rebus esset occupatus, decimo uerò bellū coepit, Claudio Marcello, & P. Lentulo Coss. Etenim circa finem noui anni, quo Coss. erant. Paulus Aemilius, & C. Marcellus, Caesar confecta Aquitania, et obsidibus ab uniuersa gente acceptis, Cominū, qui unus Gallorū ducū adhuc in armis erat, uarijs belli casibus fatigauit. Hic datis ad postremū Antonio obsidibus, cuius ductu res tum in ea parte gerebatur, ad ulimū ueniam meruit. Ac tum Cæs. Gallia in uniuersum paccata, medio hybernorū tempore in Gallia transcendit. Quare C. Marcellus tum Coss. ad Senatū retulit ut Cæsari ante tempus succederetur, quod decimus adhuc annus illi superesset. Nunc ne.] Ab inuiti suo labore, tot annis Gallico bello sumpto, unde cum ad triumphū Romā esset redeundū, nunc omnibus rebus per inimicos turbatis, nullis ò subactis hostib. Gallis repetenti Italiā, triumphus expectabatur. Sat enim erat tueri dignitatem suā, et se de aduersariorū iniuria ulcisci. Triumpho ergo eum defraudatū iri docet, licet omnib. legibus triumphalibus ab eū ab eo satisfactum fuisset. Latæ fuerant leges, ne quis imperator triumpharet, nisi quinque millia hostiū una acie occidisset. Et ne hæc lex obliteraretur, nixa fuit auxilio Plebisciti, quod ponam imperatoribus minabatur, si aut hostium occisorum in prælio, aut amissorum ciuium falsum numerum literis Senatui referrent. Eadem lex iubebat eos urbem ingressos statim apud Quæst. Verba iurare, se uera ad Senatū de utroq. numero scripserunt. Ad hæc, lex erat: ne lacrymæ ciuitatis parte decernerentur supplicationes: orare, aut triumphare, tum nefas erat. Atq. hæc de causa, Cæsar postea de bello ciuili nullum triumphum egit, cum de alijs triumpharet. Triumphus negabatur ei, qui exercitū nō reportasset, neq. prouinciā, in qua res magnas gesserat, perdomasset, pacatamq. reliquisset. Omnia ista præstiterat Cæsar: quare confecto bello ciuili, de Gallia clarum, inter alios, egit triumphum. Erat & hæc lex triumphandi, ne imperator ante triumphum urbem ingrederetur, Neq. uerò triumphabatur, nisi de hoste potentissimo deuicto. Sed omnium maximus triumphus erat, qui Imperatoribus decerneretur, qui quatuor albis equis inaurato currui iunctis Capitolium ingredebantur, præeunte Senatu, & præcedentibus curru captiuis. Atque inde cæso albo Tauro in templo Iouis, domum deducebantur.

Laurus sacras] Apollini dedicatas, quod ut hæc arbōr perpetuo uiuet, ita Apollo perpetua iuuentia imberbis uiuere existimetur. Plinius libro 15. cap. tradit, cur Capitolium Laurum poseat, quod triumphis proprie fuerit dicata, Triumphantes coronati lauro Capitolium ingredebantur: uel gratissima domibus, inquit, ianitorix Cæsarium, Pontificumq., que sola, & domos exornat, & ante limina excubat. Duo eius genera tradit Cato: Delphicam, & Cypriam. Pompeius Lenæus adie-

cit, quàm mustacem appellauit, quoniam mustaceis subijceretur. Hanc esse folio maximo, flaccidoq., & albicante. Delphicam æquali colore uiridiorē, maximis bacis, atque è uiridi rubentibus. Hæc uictores Delphis coronari, & triumphantes Romæ. Hæc Plin. Cypria Laurus, folio fuit breui, nigrior, & subrispa. Plura Lauri genera tradit Plinius, & de ipsa arbore mira. Quod autem in Apollinis tutela fuerit, docet Ouid. lib. Fasto. sexto.

Venit Apollinea longas concordia lauro
Nixa comas. —

Porro Delphica lauro comam cingere ostendit Horat. li. 3. Carm. Ode 30. Quin & Laurum fatidicam esse, canit Claudianus 3. Paneg. siue quod Apollini fatidico deo est dicata, siue quod ex eius uisæ crepitu futura colligebant, Fragosius enim combusta, felicitatem portendere credebatur. Tibul. lib. 2. Eleg. 6.

Laurus ubi bona signa dedit gaudete coloni,
Contra, si tacite conflagrasset, triste erat Auguriū. Propert. lib. 2. Eleg. 29.

Et tacet extincto Laurus adusta foco.

Laurus pacifera, quā inter armatos hostes prætendi quietis fuit iudiciū. Coronarum militarium ferme genera ista fuerunt apud Rom. Nobilissima graminea, gemmata & aurea, Oleagina, Querna, Iligna, Myrtea, Laurea. Oleagina utebantur, qui in prælio non fuerant ipsi quidem, sed triumphos procurabant. Laureæ Imperatorum triumphantium fuit antiquitas, quæ postea in auream fuit imitata, à qua aurum coronarium cepit appellari. Graminea obsidionalis, quam obsidione liberati, duci liberatori suo donabant. Querna, quæ Ciuica etiam dicta fuit. Hanc ciuis ciui, ut uite suæ testem, à quo in prælio fuerat seruatus, tradebat: aut qui eodem tempore hostem quoque occiderat. Hinc proxima fuit Iligna ex ilice. Myrtea oualis corona erat: Erat & muralis, quasi muri pinnis exornata, decreta illis, qui præmi murum conscendissent. Castrensium ualli speciem habebat, hæc illius erat, qui primus pugnando hostium castra introisset. Naualis, qui in nauali prælio primus in hostium naues transilisset: eratq. hæc, quasi rosiris naualibus insignita. Solebant hæc postrema triplites ex auro fieri. Sacra Laurus Phæbo fuit, ut dictum est, ut myrtus Veneti, quercus Ioui, olea Nimeruæ, populus Herculi.

Gentesq. sub.] à turpi. ad ob ingratos experieris, ut uix fuerit tibi impune, Galliam sub Imperium tantis laboribus, & periculis eraxisse. Socerum.] Cæsarem de sua dignitate deicere, decreuit Pompeius.

Patri non] è: βασιλεὺς. εἰς νόστον & ἴστω. ἢ ἀγαθὸν πολυνοστον. Pompeius non fert pacem, neq. tu superiorem, tu armis instructus, & paratus ad pugnam inimicos imparatos opprimere nunc potes, si uelis. Pollicetur Cæsari cerissimam uictoriam.

Et ipsi in.] Hoc est, iuxta parameiā, ad quā allusit curruū calcaria addidit, excitabat Cæsarem eò multo magis, quò sua sponte ferrebatur. Quantū cl.] A simili, ducto à natura es

Sic postquam fatus, & ipsi
In bellum prono tantum tamen addit iræ,
Accenditq. ducem, quantum clamore iuuatur
Elæus sonipes, quamuis iam carcere clauso
Immineat foribus, promissq. repagula laxet.
Cōuocat armatos extreplo ad signa maniplos.
Vtq. satis trepidum turba cœuente tumultum
Composuit, uultu, dextraq. silentia iussit.

qui, celeriter currentis
subditis calcariis, in sacris certaminibus. Olympiis. Equū celerē dicit, quo inter alios agonas in iisdē certabatur. Hæc ferunt Cætauros omnium primos fessore gestare assuefecisse.

assuefecisse. In Olympicis, alij curru, alij uehiculis, hi cursu, illi lucta, nonnulli cestibus, aut equo celete, aut quadrigis certabāt. Hiero in Pythijs celete uicis, in Olympicis Pjau mis. Elcus soni.] Eleus equus. Strabo lib 4. omnē eam regionem. quæ inter Masseniā, & Achaiam media iacet, ad mare usque, Eleam nominat, mediterraneis se ad Arcadiam iuxta Pholoën montē, Azanas, & Parrhasios extendentibus. Ab ortu Arcadiæ iungitur, ab occasu clauditur mare Siculo, ad Septentrionem, Acarnaniæ, Cephaloniæ & Echinadibus insulis ἀρτινοζου est. Per Eleam funditur Alphæus. Quondam hinc sedecim urbes fuisse memorant, inter quas, & Pisæos longa certamina extiterunt. Abest Pisa ab Elide oppido, quinqueaginta stadia. Astipulatur etiam Pindari interpres, qui hymno primo Olymp. *μετὰ τὴν ἑτάδην ἀλ-
δαίωσι δὲ ἐξουσι προίω.* Hanc discordiam matronæ ex singulis urbibus lectæ admirabili dexteritate diremisse traduntur. Harum urbium clarissime fuerunt Elis, Pylos, Olympias, Pisa. Hinc quinquennalia illa certamina Olympiaca, ueteribus scriptoribus tantopere, præcipuè Pindaro Lyricorum principi decantata, in honorem Iouis Olympij celebrabantur. Confluebat huc quinto quoque anno ingens hominum uis ex tota Græcia, eum propter Iouem, quo nihil credebatur maius, tū propter ipsa certamina, longè omnium celeberrima. Qui in his uictores declarabantur, omnium mortalium ora in se conuertebant. Ex Eleis unus initio iudex, inde duo, ad postremum nouem eligebantur, qui iureiurando presiti, uictores declarabant. Centesima tertia Olympiade primum 12. lecti fuerunt qui numerus postea bello inter Eleos, & Arcades mutatus fuit. Quin illud auctarij uice appendatur, in Elide quondam Mimrææ ædem fuisse, in qua Panæus Phidiæ frater tectorium induxerat, lacte, & croco subactum. Et si tereretur in eo, salua pollice, saporem, croci, & odorem reddidisse. Itaq; ut ad institutum reuertamur, per Eleam sonipedem *αὐτὸς ἔφατο,* quemuis equum uelocissimum cursu intellige, expeditum ad certamen, eo quod celete certaturi, præstantissimos equos Olympiæ adducerent. Elcus so.] *ἰνὰ δὲ ἰνὰ & ἰνὰ* hinc Eliades, equæ, in Olympiaco certamine palmam referunt At *ἐλέα.* Elea antepenultima breui, Straboni uersus est Lucania, à Phocensibus condita, Parmenidis, & Zenonis Pythagoricorū patria, à qua Eleata dicti fuerunt. Hanc Romani primū Heliā, postea Veliā dixerunt.

Bellorū.] Oratio Cæsaris ad milites generis deliberatiui hortatoria est ad arma sumēda cōtra inimicorū uim, & tyrānidem, & ad uendā dignitatē suā, & uindicandū se de aduersariorū impotentī iniuria. Habet interim locos demōstrationis, dum inimicos grauius uituperat, extenuando eorū res. Exordium ductū est à captatione beneuolentiæ, à personis militū, quos plausibili nomine cōmilitones

Bellorum ὁ σοκῆς, qui mille pericula Martis Mecum, ait experti, decimo iam uincitis anno: Hoc cruor Arctoïis meruit diffusus in aruis, Vulneraq; & mortes, hyemesq; sub Alpib. actę: Non secus ingenti bellorum Roma tumultu Cūcutitur, quā si Pœnus transcederet Alpes Annibal, implentur ualido tyrone cohortes: In classem cadit omne nemus terraq; marisq; Iustus Cæsar agi. quid si mihi signa iacerent Marte sub aduerso, ruerentq; in terga feroces Gallos ū populi, nunc cum fortuna secundis Mecū rebus agat, superiq; ad summa uocantes, Tentamur, ueniat longa dux pare solutus. Milite cum subito, partesq; in bella togatæ, Marcellusq; loquax, & nomina uana Catonis, Scilicet extremi Pompeium, emptiq; clientes Continuo per tot sociabunt tempora regno:

Quantum cl.] ut nobilis equus & natura acer clamo re, & plausu hominū ad cursum accenditur multo magis, ita Cæsar in bellū totus intentus, oratione Curionis acuebatur magis. Carcere cl.] Carcer in stadio locus erat, siue repagulū, unde cursores certaturi, uel pedū uelocitate, uel equis, uel quadrigis, uel currib. profilirent: finis uerò, & uictima linea, ad quā ferebātur, meta dicebatur. Vnde in prouerbiū abiit, ἀπὸ τῆς βαλῆς ἄος, id est, à carcēribus: pro eo, quod est, à principio. Et, à carcērib, ad metam, à principio ad finē. Cōuocat.] Porro autem, quid repagulū sit, prius explicetur, quā ad id, quod sequitur, trāseat calamus. Est uectis, qui ostio cōtra uim opponitur: à re, & pango, quod nō uno loco pāgatur, hoc est figatur, sed ad utrunq; postē. Ita Festus definit. Repagula sunt inquit, quæ patefaciendi gratia ita figuntur, ut ex contrario quoq; oppāgantur. Cic. Diuinat. Hercules ualua clausæ repagulis subitō se ipse apperuerunt. Porro autem repagula in ludis equestribus dicuntur, quæ equis obijciuntur, ne ante tempus excurrant, in qua significatione, hinc repagula accipiuntur: à Græcis ἀπερῆρα dicuntur. Sū & in stabulis, et pascuis obices, quibus armenta cōercuntur. Metaphoricè, pro quibuslibet obstaculis, et impedimentis accipiuntur. Hinc Cic. repagula iuris, pudoris, & officij perfringere dixit, pro eo, quod est, nullo pudore, nullo iure, nullo officio, à re aliqua impediri. Conuocat arma.] Quibus rebus à Trib. cognitis, apud milites concionatur, inquit in cōmentarijs, & omnium temporum iniurias in se commemorat. Et Tranquillus. Adhibitis Trib. pleb. qui pulsī superuenerant, pro concione fidem militum, inquit, flens, ac ueste à pectore descissa, inuocauit. Appian. scribit, in seruorum uestibus eos militibus ostendisse irritatū, quod uiri clarissimi sic essent ciecti, iudicatiq; hostes.

Maniplos.] Syncope. Est autem manipulus, militū cōtubernium: inde deducto nomine, quod cōfertis manibus pugnant. Nam centuriæ in decem cōtubernia diuidebantur, quorum caput, & præses decanus uocabatur. Omnes copias præsentēs in concionem, præsentibus Trib. aduocauit. Vultu.] Oratorum dicturiuentū more. Aderant tantum milites legionis decimæ tertiæ, quos initio tumultus euocarat, & reliqua nondum conuenerant. Tumultum.] fremitum militum, cum ob rumores ex urbe allatos, tum quod Trib. Pl. coram conspicerentur. Atq; hinc multo acerbius eorum animi ad ultionem inflammati fuerunt.

uocat, qui secū commoda, & incōmoda, terra, & mari bello Gallico pertulerint, Caterum, ut oratio accommodatior sit ad persuadēdū, docet milites, maximā harū in iuriarum partē ad ipsos pertinere, quod per eas, tanti belli pmijs defraudaretur. Decimo iā.] iam decimū ingreditur annū, quod uictores semper fuistis, Mars pro bello, metonymia. dominus pro re, cui præest, siue inuentor, pro re inuenta. Hoc

A Hoc cror.] Summa orationis Caesaris hæc proditur. Quæstus fuit de inimicorum iniuria, & iniquitate, quod res suas præclaras in Gallia gestas, nõ solũ sibi inuideret, sed etiã Põpeiuũ se alienassent post mortẽ Iulie: malẽ omnes suas res gestas in deteriorẽ partẽ interpretãdo, eõ rem deduxissent, ut nisi dignitatem suã armis ueretur, se ad inimicorũ arbitriũ, & nutũ cadere oportere. Omnia se aqua, ac iusta tentasse ad eorũ inuidiã teniendã, quæ quia nisi capitis sui periculo, nõ posset expiari. et Trib. Plebis iniuriã eorũ obuiã ire conati, nõ solũ è curia, sed urbe quoq; pulsũ essent. Itaq; unũ aliquid superesse, in quo omne spem reponeret, ut ad uitã suam tuendã, militũ suorũ opera uteretur, quorũ auxiliũ imploraret. Itaq; orare se, atq; ad eõ obtestari in uniuersum oẽs, ut si uictoriarũ suorũ testes essent, & ipsi suũ studium in omnib; rebus exploratũ haberẽt, suã dignitatem ab inimicorũ ui, & impotentia, armis uindicarent. In hæc sententiã Cæs. eõcionatus fuit ad milites, quæ poeta copiosius dilatat, ornatisq; pluribus. Hoc cru.] Abrumpit beneuolentiã, & attenuos reddit ab indigno, antequã ad narrationẽ perueniat. Arctos ar.] Septentrionalib; regionibus, Britãnia, Germania, & Gallia. Germaniã Australior est Gallia. Meruit.] indigna res profectõ, nõ solum nullas gratias, pro tot laborib; tot periculis, et incõmodis, frigoris, & aestus referri, uerum etiã patria pelli, exercitũ spoliari, ad causam dicendã reuocare in ordinem, et ante tempus successorẽ mitti adde hostẽ patriã ab inimicis, uictoriã clarissimã inuidentibus, iudicari. Non se.] Narratio, qua docet suo aduentu perinde turbari Romã, exercitiũq; cõscribi, ac si Annibal Pœnus, Carthaginensiuũ Imperator, ex Hispanis capta Sagũto mouens, Alpiũ iuga transcenderet in Italiã. Etenim Annibal superato Pyri não saltu, uictisq; Gallis, qui obistere cõquerentur, ubi ad Alpes uenit, repulsis mœtanis, quos obuios, & trãitu prohibentes habebat, descendit in Italiã. Itaq; à collatione ducta est narratio. Impõct. ua.] Etenim Tribunis urbe eictis cum appareret haud dubiẽ Cæsarẽ ad arma prouolaturum, factũ fuit trepidẽ S. C. atq; alijs prouinciã de creta fuerunt: L. Scyptoni Syria: Domitio, Gallia: inde tota Italia delectus habitus fuit. Cõsulibusq; mãlatũ uideret, ne quid detrimenti Respub. caperet; et ad ueteres, duas legiones scripsit Põpeius. Quin & illud addendũ, ubi Romam nunciatũ fuit, tãtus, ait Cæs. terror repente inuasit, ut cum Lentulus Cos. ad aperiendũ arariũ uenisset, ad pecuniã Põpeio ex S. C. proferendã, protinus aperte sanctiore arario ex urbe profugerit, Cæsar enim aduentare iam iamq; adesse eius equites falsõ nunciabãtur. Huc accedit, quẽadmodũ Appianus refert, quod Põpeius iussus fuerat centũ & triginta milites ex Thessaliã cõscribere, & ex bellicosissimis nationib; finitimis homines maximẽ militares deligere. Præterea Domitius successor Cæs. datus cũ 4. millibus armatorũ urbe excesserat. Tyrone ual.] sunt autem Tyrones, noui milites, robusti ad exercendã rem militarem. Liu. lib. 10. de bel. Maced. ueteribus militib; tyrones, immisceantur. Et quia Metaphoricẽ tyrones usurpantur, de ijs, qui prima etate aliqua ponunt rudimenta, pro rudi ac nouitiũ accipitur. & tyrociniũ prima actio.

Ille reget currus nondum patientibus annis
Ille semel raptos nunquam dimittet honores
Qui iam rura quærar, cutũ suppressa per orbem
Ac iussam seruire famem: quis castra timenti
Nescit mixta foro: gladij cum triste minantes.
Iudicium, insolita trepidum cinxere corona,
Atq; auso media perrumpẽt milite leges.
Pompeianũ reum clauerunt signa Milonem

Hinc tyrunculus, iuueniculus, qui aliqua rudimenta primæ artis ponit. Quidam per e. scribunt. Tyrone.] pro tyronibus, synecdoche. Porrõ è quibus regionibus sit tyro eligendus: ex agris ne, an

ex urbibus: cuius etatis probandi sunt: qua statura sine probãdi: quomodo agnoscedi. ex uultu, & corporis, qualitate meliores tyrones: cuius artis debeant eligi: quando signandis: ad quæ sint exercendi, quomodo pugnare debeant, Vegetius lib. primo de re milit. docet. Sed significanter dicit poeta cohortes ex tyronib; cõscribi, ut minus ad bellum idoneis, si cum ueteranis Cæsaris conferantur.

In clas.] hyperbole. à τὸ δ' ἀρόν, non poterãt in ea tripudatione, & precipitantia naues fieri sed raptim fractæ sacri ri poterãt. Sed Põpeius auditis ijs, quæ paulõ post ad Cæphisinũ à Cæsare gesta erãt, ex Luceria cum sex Legionibus, quatuor ueteranis, & duab; nouo dilectũ scripsit Brundisium transmisit. Itaq; classes parãtur, ad me persequendum. Terrãq;] Causam finalem subiicit, cur classis paratur, ut Cæsar terra, mariq; pellatur, enallage personæ tertie pro prima. Quid si] A maiore ad minus ducta coniectura. Quid facerent inimici mei, si ipse uictus hærentibus tergo Gallis fugerem. Nunc cum.] Collatione rei præsentis, indignitatem exaggerat, additq; fortuna secundæ amplificationem, eum se à Dijs ad summa uocari, dicit, quibus inimici nihil ferentur obstrepere.

Veniat d.] Trãsitio ad genus demonstratiuũ, hoc est, in uituperationẽ personarũ, quarũ res nõ iãtũ extenuat, sed otio, & paci assuetas etiã ipsas ridet. Ducẽ ipsum Põpeium, cui summa imperij in hoc bello delata fuerat à Senatu, qui à Mitbridatico bello uacationẽ à militia quodãmodo cõsequutus, & emeritus in otio cõsenuerat. Hinc eũ longa pace solutũ uocat. Milite cũ.] Cum tumultuariẽ cõscriptis duab; legionibus, & quatuor ueteranorũ, Brundisium trãsmisit. Illas duas subitariã militũ manum nuncupat. Partes.] Senatus, qui in gubernatione togata, Romã defederant otiosi, ad decẽ ferme annos, qui armis defuetti, & bello propẽ inde inuitiles, otio cõpuruerãt. A toga ueste Romana, qua domi utebãtur, ut sagũ, uestis militaris erat. Hinc toga pro pace, & sagũ, pro bello. Marcellustq;] Ut imbelliã hominis coarquat, loquacẽ eũ uocat, propiorẽ, ad lingua quã manu pugnandũ. C. Marcellus qui fratri suo patrueli Marco Marcello, & Ser. Sulpitio successerat, cũ P. Aem. cõsulum gerebat nono belli Gallici anno cũ Cæs. in Italiã rediret. Sequenti anno, qui decimus futurus fuisset belli Gallici: quo anno bellũ Ciuile cepit, Cõsules designati fuerãt. Claud. Marcellus, & P. Lælius. Atq; ex his quæ decernebantur, ium coactus fuisset Cæsar exercitiũ dimittere. priuatusq; prouincia excedere Sulpitius Caiũ Marcellum, dicit, poetã intellexisse, qui Consul cum Lentulo erat, inquit, Imõ Consul cum Paulo Aemilio, cui Cæsar mille, & quingenta sestertia dono obtulerat, ex quibus is in foro (ut paulo antẽ dixi) nobilissimam basilicam extruxit, ut inimicis summa ope resisteret. Proinde, adhuc modum anni, & Consulatus digeredi sunt. Octauo belli Gallici anno Cos. fuerãt M. Marcellus, & Seruius Sulpicius. Nono, cum Gallijs pacatis, omnia Romã turbarentur, reditumq; in Italiam

4 alias Ad

maturaret *Cæsar*, quod in *Senatu à Coss.* & eius ordinis principib. ipsius dignitas aperte oppugnaretur. *Consules* erant, *C. Marcellus*, & *Paulus Aemyl.* Sequens annus belli ciuilib. *Coss. habuit Claud. Marcellum* & *P. Lentulum.* Sed *fesellit Sulpitium mendū, librarium incuria, haud dubie admissum. libro octauo de bello Gallico. Cæsaris cōmentariorū ubi sic legitur. Propterea quod aduersarij sui gloriarentur. L. Lentulum & C. Marcellum Coss. creatos, qui omnem honorem & dignitatem Cæsaris ex poliarent. Duplex error in scriptura in nominibus Consulium admissus est. pro L. Lentulum. P. Læulum: & pro C. Marcellum, Cl. Marcellum ui incuria scribarum. L. post. C. fuerit omnifam scriptum oportuit. Hænicus Gla-reanus hunc locum diligenter expendens, duo *Claudij Marcelli* hoc tempore *Consulares* inquit fuere, alter. *M. Caius* alter. *C. eū L. Aemylio Paulo Coss. fuit, priori anno, quàm inciperet bellum hoc ciuile, continuato etiam Consulatu. sequente anno, quando cœpit idem bellum. At M. tertio antè anno Cos. fuerat, cum Seruio Sulpitio Rufo. Is M. nō tam infensus Cæsari erat, ut Caius, quippe qui post bellū Ciuile gratiam inuenit apud Cæsarem. Sulpitius noster de Marco ui dicitur loqui, cum dicit, eum nō tā fuisse infensum. Sed non ipse tamen cum Paulo Consul fuit. Deceptus est igitur Sulpitius, in Coss. catalogo. Hæc Gla-reanus, qui dicit continuatum Cōsulatum fuisse C. Marcello, anno belli Ciuilib., quod quidem perinde est, ac si biennium continuum Consulatum gessisset, cum Suetonius tradat, C. Marcellū, M. Marcello fratri suo patreli suscepisse, atq; collegam etiam habuisse, & dictū est, Aemylum Paulum. Marcum uerò *Claudium Marcellū* Coss. designatū, retulisse ad *Senatum, ut Cæsari ante tempus succederetur. & cum hoc P. Læulus cōsul creatus fuit. Non igitur Caio Cōsulatus cōtinuatus in annū sequentem fuit. Nomina uana Ca.] Nomen uanum Catonis, qui morum tot uicorum seueritate, & prudentia in togata administratiōe elarior erat, quàm gloria rei militaris: pluratius numerus, pro singulari. Isti duo maximè oppugnabant Cæsaris dignitatem, quamuis reliqua nō minus. Sed Catone neminem ferè sibi infestiorum in repub. habuerat antea Cæsar, adeo ut antiquam in Galliam cum exercitu proficisceretur, illū se agentē eum interpellasset, e curia per lictorem extractum in carcerem duci iusserit, sed auctoritate *Senatus sequentis, & Tribunorum iussu, ab ipso, ad eū cōmueniente dimissus fuit. Scilicet ex Pō.] Concitat Pompeio inuidiam, & extenuat præsentem eius potentiam, maximè quod ad obtinendum regnum à clientibus uilissimis quos pretio sibi cōciliari, inquit aduocabitur. Sulpitius exponit, extremos clientes remotissimarum nationum sectatores, quos suæ dignitatis eausa tuetur.****

Empti.] ere comparati. Continuo r.] At adole-scentia sub Sylla, inde à morte Syllæ ad hæc tēpora usq;

Ille reger cur.] Anadiplotis, quod natus annos 24. in Africa Cn. Domitium uicerat, & interfecerat Hyarbam regem Numidarum ceperat. Omne Aphricani belli tempus 40. tantum dies habuerat. Reuocatus à Sylla ex Africa, ut cum unā legione, reliquo exercitu dimisso, successorem expectaret. iniquo animo tulit Pōpeius, sed iniquiore, exercitus, monitūq; fuit ne tyrāni literis pareret, ipse tamen ut primatus domum rediret, censuit & dictatori parendum esse. Reuerenti Sylla obuiam processit eū magna hominum multitudine, eumq; Magnum salutauit ad prælium congressum. Alij in Africa id cognomen illi

militare fauore datum scribunt, cum ex Oriēte uictor rediret, insigne cognomen, quod ad id temporis usque nulli Romanorum contigisset, cum maximi cognomen duobus tantum tributum fuisset. Cæterum obstiit Sylla aliquandiu nonnihil Pompeio, triumphum de Hyarba rege petenti, quum diceret, eum honorem Consulibus tantum, & summis uiris, ac ducibus decerni solere, qui suis auspicijs non alienis, bōlum prosperè gessissent. Huc accedere a-tatem immaturam, cui nunquam P. R. talem esset honorem decreturus. Ad quæ tum Pompeius, o Sylla, plures solem Orientem, quam occidentem uenerantur: alludens ad ætatem quæ sibi à Sylla exprobrabatur. Fauor laudē nascentem comitatur, contemptus senectutem. Obtinuit quidem interim Pompeius, ut triumpharet, qui ui multo conspectiore apparatu in urbem inueheretur, quatuor elephantos curru iunxit, ad exemplū Liberi patris qui omnium primus id factitasse ab Indica expeditione reuersus, crediur. Plinius scribit, Procilium scriptum reliquisse, equis eum inuictum quod urbis porta nō fuisset betuarum earū capax: Nec Plutarchus refragatur. Quo ex triumpho, ingens fauor Pompeio conciliatus fuerat, tū quod id florente iam ætate illi accidisset, tū quod eques adhuc nondum per immaturam ætatem in curiam, & senatorium ordinem lectus fuisset, & tamen triūphasset. Perstrinxit acerbe Pompeium absentem, quod olim ausus fuisset, non solū petere triumphū, sed triumphare etiam, ante legitimos ætatis annos, eques solū, non adiectus in curiā, & qui non suis, sed alterius auspicijs in hostes ductasset. Atq; id est, quod dicit nondum patientibus annis, hoc est, nondum 30. annos natus. Reget curru.] id est, triumphabit, triumphantes curru in urbe inuehebantur.

Ille semel ra.] Semel rapuit magistratum in Auximo 23 annos natus, cum nullius suffragij: prætor designatus se ipse pro prætore in medio foro in subsellio collocaret in tempestate illa Syllana. Inde, & post Syllæ interitū multos magistratus gesserat, quos dicit eum quoq; rapuisse, ut præturā in Auximo. Micyllus uidetur, inquit hæc locus etiam ad prorogationem prouinciariū referri posse, quæ Pompeio in quadriennium facta fuit, dum de Cæsaris successore Romæ agitur. De qua re, & Plutarchus meminit in uita eiusdem. Aut cerie ad potestatem summam, quam idem post Consulatum, quem solus gesserat, deinceps retinuit. Nam & illud à quibusdam iraditū, Milonem in petitione Cōsulatus fuisse à Pompeio propterea impeditum, quod ipse solus Romæ imperiū, & summā rerū teneret, Dictaturamq; ad quam re ipsa elanculum aspibat, uerbis autem abhorre se fingebat, ex ea reipublice confusione consequeretur. Huc usq; Micyllus. Quid iam rura.]

Quare autem rura suppressa fuerunt toto orbe, hoc est, ne quid exportaretur, sequenti uersu redditur causa. si legas, ad pro, ac. ut etiam uidetur Gla-reano, & rectè. Causa enim finalis est, cur omne frumentum, quod conquirendum esset, fuerit retentum. T. Annio Milone Trib. Ple. ubi ingenij gaudio Senatus. & totius Italiæ M. Ci. ab exilio reducius fuisset Cn. Pompeio per quinquennium crescente fame, & caritate frumenti, annonæ cura mandata fuerat. Cic. lib. 4. ad Att. Senatui gratias egimus. Eo biduo cum esset annonæ summa caritas, & homines ad Theatrū primò, deinde ad Senatum, cōcurrissent, impulsu Clodij mea opera frumentū inopiā esse clamarūt: cum per eos dies Senatus de annonā haberetur, & ad eius procurationem sermone non solum pleb-

A lum plebis, uerum etiam honorū Pompeij uocaretur, idē ipse cuperet, multiudōq; à me nominatim, ut id decernerē postularēt, feci, & accuratē sententiam dixi, cum abessent Consulares, quod tuū se negaret, posse sententiam dicere, præter Messalam, & C. Afranium, factum est, S. C. in meam sententiam, ut cum Pompeio ageretur, ut eam rem susciperet, lexq; ferretur, quo S. C. recitato, cum populus more hoc insueto & nouo, pulsus meo nomine in recitatio dedisset, habuit concionem. Omnes magistratus præsentēs præter unum Præ & duos Trib. Pl. nomen dederunt. Postridie Senatus frequens, & omnes Consulares, nil Pompeio postulati negarunt. Ille legatos 15, cum postularēt, me principem nominauit, & ad omnia me alterū se fore dixit. Legem Coss. conscripserunt, qua Pompeio, per quinquennium omnis potestas rei frumentariæ, toto orbe terrarum daretur. Alterum Messala, iisq; omnis dat pecuniæ potestatem, & adiungit classē, & exercitum, & maius imperium in prouincijs, quàm sit eorum, qui eas obtinent. Hactenus Cic. Calumniatur Cæsar Rhetoricè hanc legem latam, & annonæ curam tum Pompeio mandatam fuisse, quæ res magnæ laudi alioqui, & gloriæ Pompeio uertienda esset. Et P. Clod. eandem syrophantabatur rem, dicēti non propter famem legem scriptam fuisse, uerum ut lex scriberetur, coartam fuisse famem. Quis castrum timent.] Transit ad actionem Milonianam, quam inuertit Cæsar, si uera modo narrat Afconius Pedianus. Cicero certè in elegantissima oratione pro Milone arma in foro cõtra se, & Milonianos posita, pro se interpretatur. Ceterū acerbè inuehitur in impotentem dominationem Pompeij in urbe, & in iudicijs, in quibus ex sua libidine multa administrabat, non sine Trib. Pleb. inuidia, ut interdum iudicibus non esset liberum, quod uideretur pronunciare. Tanta erat hominis potentia, ut ne Cæsar quidem speraret, se id consequuturum, quod sceleretur, citra eius affinitatē. Foro.] Cum iudices de cæde Clodij iudicaret. De cæde Clodij questio fuit decreta. & Miloni iudicium constitutum, quem Cicero acerrimè omnibus ingenij neruis defendit. Orationem illam egit, undiq; armis ad terrorem septus: rerum in eo iudicio plus ualuit facti inuidia, quàm summa eloquentia. Damnatu Milo in exilium abiit. Inde & Gabinius est in iudicium tractus, quod in Aegyptum contra Sibyllini carminis religionem Romanum exercitū duxisset. Damnatu, & ipse fuit absens, & bona eius publicata fuerunt. Sub hæc aliquot uiri illustres ambitus rei acti fuerunt, inter quos, solus Scipio, cuius filiam Corneliam Pompeius uxorem duxerat iudicium euasit, Pompeius affinitatem adiutus. Gladij cum triste minantis iudi.] Pedianus

scribit, cum Pompeius solus Cos. à Seruio Sulpitio interrege creatus esset, ciuitate morte Clodij concussa, ut uanicus Consulari potestate reipub. administraret, eum statim duas leges promulgasse: unam de ambitu, in modo memini, & de ui alteram, in qua nominatim Clodij eadem in Appia uia factam expresserat. Agebatur reus Milo. Iam, cum caussa à iudicibus cognosceretur, & horrendum clamorem sustulissent Clodiani, Consul Pompeius armatis militibus forum sepisit, ne quis populi tumultu moueretur. Qua re terre facti Clodiani, silentio uerba testium per totum biduum audiri putabantur. Ac mox circumfusis armatis, accusatus Milo, defensuq; fuit. Minantes.] Casu Clodio in uia Appia ad Bouillas, eius corpus in Milonis inuidiam à L. Plancio oratore, & Q. Pedio Ruffo, in rostra delatum fuit: ac mox in curiam allatum subsellijs, & scammis iniectis crematum, quo incendio curia deflagrauit. Triste iudi.] de poena capiti, ob cædem perpetratam in uia Appia, monumento maiorum Clodij, eam uiam lapidibus strauerat Appius Claudius. Insolito coro.] Multitudine armatorum. Sepserat enim Pompeius unicus Cos. forū armis, ad terrorem Milonianis faciendum. Quibus addo. fuit motus Cicero, ut artificiosè illa pro se facere diceret. Tranquillus in Cæsa. de eo loquens, M. Cato, inquit, cum identidem, nec sine iureiurando diceret, se delaturū eius nomen, simulac primum exercitum dimisisset. Et cum uulgò fore prædicarent, ut si priuatus redisset, Milonis exemplo, circumpositis in foro armatis causam diceret, (id quod futurum fuisse) nam post Pharsalicam pugnam & uictoriam non dissimulauit Cæsar. Prospiciens enim cæsos profligatosq; aduersarios hæc uoluerunt inquit, tantis rebus gestis. C. Cæsar condemnatus essem, nisi ab exercitu auxiliū petissem. Iudicium insol. cin. co.] Quæ hîc Lucanus insolitam coronam dicit, Cicero pro Milone, modò, nouam iudicij formam, modò inusitatam frequentiam uocat. Hæc noua iudicij forma, inquit, terret oculos, qui quocunq; inciderint, ueterem consuetudinem fori, & pristinum morem iudiciorum, minime uident. Non enim corona confessus ueter cinctus est, ut solebat: non usitata frequentia stipati sumus. Nam illa præsidia, quæ pro templis omnibus cernitis, eisi contra uim collata sunt, non adferunt tamen oratori aliquid: ut in foro, & iudicio, quanquam præsidijs salutaribus, & necessarijs septi sumus, tamen nec non timere quidem sine aliquo timore possumus.

Pertumpere me le.] Cum iudicia, & leges absq; armis, & armatis uigere, & florere debeant, ille iudicia forensia armatis clausit.

Nunc quoque.] Ab antea acta malorū, & scelerū, ut ita dicā, assuetudine, præsentia consilia uirulenter in seclatur, quæ lōga consuetudine ab institutore et magistro suo Sylla, ab adolescentiā imbibit, ex quo etiam hanc indolē eum habuisse dicit. Et ut res sit illustrior, addit com-

Nunc quoq; ne lassum teneat priuata senectus,
Bella nefanda parat, suctus ciuilibus armis,
Et docilis Syllam sceleris uicisse magistrum.
Vtq; feræ Tigres nunquam posuere furorem,
Quas nemore Hircano matrū dū lustra sequūtur,
Altus cætorum pauit cruor armentorum.
Sic & Syllanum solito tibi lambere ferrum
Durat Magne sitis: nullus semel ore receptus
Pollutas patitur sanguis mansuescere fauces.
Quem a tamen inueniet tam lōga potentia finem?
Quis scelerū modus est: ex hoc iam te, improbe re
Ille tuus b saltem doceat discedere Sylla. (gno

parationem ductam à natura beluæ immanis, cuius truculentam indolē, immanitatemq; sciuorem reddidit, perpetua laniena armentorum, ac cruor, quo nunquam saturatur Tigris.

Priuata seu.] qua nullum magistratum a fortasse, tan gestit, nisi quod superdem, riori quinquenio, quo al. tamen,

D Cæsar

Cæsar in Gallia, & Germania bellabat, præfectura quærendæ annonæ ei mandata fuisset, quod frumentum per id tempus, ob siccitatem, tum in Italia, tum in Gallia parcius prouenisset. Bella nefand. parat.] Impia, ciuilia, iniusta, & quidem nõ optimè de repub. meritum. Suetus ciuilibus.] A consuetudine, quæ habitum, & naturam parat. simplex pro composito. Assuetus ab adolescentia, ab eo, quod se ad Syllam contulit. Viginti & quatuor annos natus, ut paulò supra dictum est, de Africa triumphauit sub Sylla Romanus eques. Carbonem in Sicilia: Cn. Domitium, & Hyarbam in Africa superauit: in Hispania Sertorium cecidit, Perpennam ibi percuti iussit. Sed multò antè bello Sociali Asculum occuparat, Senas diripuerat, Martem debellato. Is cum nix pubescere cœpisset, è Piceno uoluntariorum legionem adduxit, quam patris Pompeij Strabonis fauore frætus, in ea gente ad bellum concitabat. Mox duas legiones priori adiecerat. Et profecto Pompeius ea ætate Syllanis partibus in rebus gerendis utilissimus fuerat, & quidem supra ætatem. Neq; Sylla inuicem cuiquam suorum ducum maiores honores habuerat, quippe cui uni uementi assurgere solet, & caput suum nudare, eumq; honorificè appellare. Sceleris uicisse.] Magistrum sceleris rectè Syllam appellat, à quo nulla crudelitas aliena erat: quippe qui Romæ centum millia ciuium in dominatione illa occiderat, & amplius eo: & in his duo millia & DC. equestris ordinis: Senatores 90. Cofs. 15. quib; multos in sepultos abiecit: multorum bona publicasset. Et tamen biennio ante mortem posita dictatura, fractis fascibus, submotis à se corporis custodiibus, ausus fuit ille nefarius priuatam uitam agere: non imperij potestate filio sed ijs qui ipsius tyrannidè infesse òderant, relicta. Ab hoc, scelus omne genus Pompeium imbibisse dicit Cæsar: Cerid militi in Hispania oculos eruit, quod per contemptum obscenis partibus mulieris indigenæ, medio tumulo oblata digitorum impudicum admouisset. Magistrum.] Ipsum Syllam, Summè infestus fuerat ab ineunte ætate Cæsar Sylla: & eius partibus, quare & ipse inter proscriptos relatus fuisset, uicini Syllæ pro eo deprecari essent: quare cum optatum factionem diminueret, eorumq; auctoritatem, trophæa C. Marij de Iugurtha, de Cimbris, de Teutonibus, quæ à Sylla disiecta fuerant, restituerat. Inuicem in exercenda de sicarijs questione, eos in sicariorum numero habuit omnes, qui in Syllana proscriptione pecuniâ ex arario accepissent, ob relata ciuium capita, quos tamen Leges Corneliæ exceperant. Marius Iuliam Cæsaris amatam uxorem habuerat. Scelerum uicif. ma.] Primam ciuilibus belli materiam dedit Sylla, homo de quo dubites fuerit ne, crudelior, an scelerator. Erat natura uersuta, uario inconstantib; ingemo: plura rapiebat, quàm largiebatur, Contumelia, & ignominia dignos colebat: supplices, quorum misereri debuisset, ludibrio habebat, ut dubitatum sit, assentator ne esset potius, an contemptor ingenio: modo in leuiusculis delictis puniendis immoderatus: rursus in horrendis sceleribus corrigendis segnis, & dissolutus, Opimos uiros, ob leuiusculæ noxæ suspicionè proscriptis. Natura iracundus: oculis glaucis, & supra omnem modum acerbis. Nefaria discordia inter eum, & Marium coorta fuerat, ex traditione Iugurthæ, quem à Boccho rege Mauritaniæ acceptum ad Marium Imperatorem suum adduxerat. Vnde Iugurthæ capti laudem cum ipse postea ad se attrahere conaretur, co-

trà Marius contenderet, quæcunq; Sylla, Legati, Tribuni, & Quæstores in Numidia gessissent, suis auspicijs fuisse gesta: & proinde suam laudem esse, non Quæstoribus, qui suo iussu ad Bocchum missi fuisset. Erant Sylla, & Pompeius Strabo, Magni Pompeij pater Cos. cum aliquot annis post Caius Marius triumphales statuas, & auream Iugurthæ imaginem, quas Bocchus rex Pop. Roman. & Sylla gratificaturus miserat dono, in Capitolio erectas detrahere conaretur. Inde alijs, atque alijs utrinque acceptis iniurijs, primum cades orta fuit. Inde in Exquilij iusta acie conflixerunt. Quo tempore omnium primum, anno ab urbe condita sexagesimo secundo, supra sexcentesimo, ciuitas Rom. ciues suos infestis armis concurrentes uidit. Vtq; fera Tig.] Comparatione amplificat Pompeij crudelitatem, & atrox ingenium, natura inditum, & exercitatione auatum, longaq; consuetudine immanius redditum.

Tigres.] Hircani & Indi ferunt, animal incredibilis uelocitatis. Eius fetus, qui numerosus est, equi pernicissimi insidijs rapitur, & in recentem subinde transfertur. Fæta, uacuo cubili reperto, (mares non curant sobolem) præceptus fertur ad inuestigandum hostem odore. Raptor, accepto insequentijs fremitu, unum caetulum abijt, quem illa inuentum, morsus arreptum aufert. Remeat inde, iterumq; consequitur, idq; subinde faciit, donec hoste ingresso nauem, ipsa sinistra fremat in littore aduersus abeuntem in altum. Apud Indos è Tigribus canes concepiuntur ob id coitus tempore in syluis alligant famellas. Ab huius animantis uelocitate, Tigri anni nomen inditum est.

Nemore Hircano matrum.] Hircani inter Parthyenem, & Caspiû pelagus sui sunt, gens bello nata, frigoris, & æstus patientissima, & quæ ad labores militares & pericula indurauerit. Ab ortu clauditur Caucasus iugis, ut & ab occasu, & meridie. Ad Septentrionem in Caspio transfuersis littoribus in Boream solstitialem procurrit, usque ad Margianam. Hic Caspium mare Hircanum appellatur, sicut ab ipsa regione mons Hircanus dicitur, & nemus Hircanum. Lustra.] Ferarum Lustrum. Et lustrum, quinque annorum tempus, lustrare, am bire & expiare. Sunt & lustra popinæ & lupanaria: dicebatur, & sacrificij quoddam genus, quo urbis lustrandæ causa, sus, ovis, aut taurus immolabatur.

Cruor armeneorum.] quò beluina feritas acuitur magis, ac magis, quæ assidua rabies transit in naturam:

Sic & Syll.] Per auersionem Pompeij bibendi sanguinis iugem sitim applicat comparationi, quâ semel quondam ex Sylla hausit. Id hæc ob causam Pompeio obijci, quod cadibus, ac proscriptionibus ciuium sub Sylla aleretur, quando bona proscriptorum ab eo, hæc subijciebantur. Regno.] Duro, & inuidioso nomine Pompeij dominationem regnum uocat. Monet absentem Pompeium, ut dominationem suam iam aliquando in senium uergens ita deponat, ut Sylla magister eius dictaturam, quam ipse in 120. annos induerat quidem, quæ antea semestris fuisset: sed paulò ante mortem natus annos 60. fascibus, & securibus fractis, dimisit à se lictoribus, in frequente concione, populo, & patribus nil tale expectantibus, deposuit, publicè professus eo cõsilio se dictatura abdicasse, ut eorum, quæ gessisset, rationem priuatus redderet. Quamobrem rectè miratur tantum quidam animi crudeli tyranno fuisse, ut nat-

Alam priuatus uindictam fuerit ueritus in ea ciuitate, in qua tot hominū millia occiderat, ut paulò supra memini. In ea tyrannide multos infepultos canibus dilaniandos obiecerat. Marij corpus refossū, in Tibrim precipitauerat. Ad postremum tot ciuium bona publicarat. Deposita dictatura, statim cum domum priuatus se reciperet, inter uias ab adolescente quopiam comitijs lapidabatur, & quidem impunè. Primus Corneliæ gentis, rogo impositus fuit cremandus, ut testamento mandarât, talionem ueritus, ne sibi contingeret, id quod ipse prior C. Mario fecerat. Tabæ pediculari absumptus fuit, cui ita à Deo pereusso, nulla medicorum opera, nulla thermæ, nulla balnea mederi poterant. Ille tuus Syll.] Significanter addit emphasim ille: non uul-

garem Syllam coarguôs: Verrè, depopulatoremq; Italiæ, et Asiæ, tyrannum immanem, pestem urbis Romæ, sceleratorum hominum caput, & Coryphæum, sanguisugam, prædonem, rapinatorem, & si quid fœdus excogitari potest. Addit etiam, tuus: quasi dicat, sub quo primâ militiæ rudimenta iecisti, inde militasti: cuius auspicijs multam tyrannidem in Africa, Hispania, Sicilia exercuisti, qui te docuit ciuium sanguinem lambere, libertatem opprimere, regnum occupare, & nullum non scelus exercere in ciues. Discedere.] Abdicare te perpetua tua quodammodo dictatura, & regnū, tyrannidemq; deponere, cum ille tuus magister id ætatis, qua tu es, dictaturam deposuerit, fasces & uirgas fregerit, & priuatus in ordinem redierit.

Post Cilicæ ne.] Ab indigno, quod tot rebus, tans laboribus, et periculis, pro patria gestis, detur ad ultimū Pompeio debelladus, Cilicæ.] Cilicia mōtans clausa est, p̄terquam ubi mare abluit: à Septentrione Cappadociæ, alysq; terris contigua est. Ab ortu Syria illi adiuncta: ab occasu Paphlītia determinatur: ad Austrum, maritima est, sinuq; Iſiico pulsatur: interim ab Occasu Tauro monte à Paphlītia separatur. Vbi in Austrū Iſiico sinui immittitur, angustia occurrit, qua per Imaum montem in Syriā fit excursus. Hæ angustia, portæ Amanicæ, & Pylæ, & Syriæ portæ indiscriminatim appellantur, ob id, quod portis præmuniuntur, & claudi queant, ut Sarmaticæ, & Caucaſeæ. Ex Cilicia piratarum ingens senina profecta mediterranea latrocinij, & prædationibus infestant. Seruili bello confecto, Pompeio maris imperium fuit decretum, ad piratas persequendos terra, & mari. Hoc bellum summa celeritate confecit, partim caesis, partim captis, plus mille 300. nauibus combustis. Captiuos, quos uita dignos iudicabat, Solos deduxit, quod oppidū mutato nomine Pōpeiopolim uocauit. Verum alibi de piratico bello copiosius dictū est. Cilicæ sne.] Ob assiduas hospitū deprædationes: ac piraticam pessimè audiebant crudelitatis nomine: atq; hinc uagos eos nominat. Vnde in prouerbiū cecidit: Cilicium exinim de immani. Quin & Attici uindictas acerbiore Cilicias dicebant. Ab eiusdem gētis morib. dimanauit, & alia paræmia, Cilix haud facile uerum dicit, in lucri cupidum. & ob id loquentē nō quæ uera sunt, sed utilia in speciē. Cilicia prauitatis multa est passim apud authores mentio. Hinc Theopompus eadem per ebrietatem editam, Cilicisnū uocauit. Ialsi Pon. re.] Post bellum Mithridaticum, quod Pompeius gessit contra Mithridatē regem Ponti. Aduersus hūc Sylla profectus medio belli ciuili ardore, duobus prælijs fœliciter pugnauit. Quibus irritatus Mithridates, CL. milia R. in Asia, & prouincijs P. R. cum liberis, & uxoribus uno die trucidauit, qui negotiorum suorum causa pro-

Post Cilicæ ne uagos, & Ialsi Ponticæ regis Prælia, barbarico uix consumata ueneno Ultima Pompeio dabitur prouincia Cæsar? à Quod non uictrices aquilas deponere iussus Paruerim: mihi si mercēs erepta laborum est His saltem longi (b non cum duce) præmia belli Reddantur, miles sub quolibet iste triumphet. Conferet exanguis quō se post bella senectus? Quæ fedes erit emeritis: quæ rura dabuntur, Quæ noster ueteranus aret: quæ mœnia fœsis? An melius fient paratæ Magne coloni? Tollite iam pridem, uictricia tollite signa: Viribus utendum est, quas fecimus, arma tenenti Omnia dat, qui iusta negat, nec numina desunt. Nam neq; præda meis, neq; regnū quæritur armis, Detrahimus dominos urbi seruire paratæ.

cul domo aberāt. Interim Mithridates à Sylla per Archelau, quibus uideretur cōditio nibus, modo tolerabili bus pacem petiuit, quæ eō libentius illi dedit, quod stipendij inopia præmeretur, & quod accepisset Roma se hostem iudicatū cum uxore, & liberis extorribus. Caterū in colloquiū congressi, post quam uterq; in alterum à se belli culpam amolitus fuit, ad pos-

stremum barbarus præsentī Syllæ accusatione adeo perculsus fuit, ut pacem suppliciter fuerit amplexus. Puitq; inde Mithridaticum bellum ad tempus sopiū. Non multo post recruduit, errore magis, quam culpa Mithridatis. Etenim cum rex, ad terrestres copias, classē etiā ad bellum instruere contra Colchos, & Cimmericū Bosphori accolos cogereur, fama extemplo percrebuit, bellū ab eo contra P. R. parari. Ad quos rumores exciuit Murena, quem Sylla tibi cum exercitu reliquerat, quiq; belli materiam contra regem, undiq; quæserat, cum omnibus copijs Camen profectus, multos ex inopinato ex regio equitanti, contra ius fœderis interfecit. Mox Halim fluiuium transgressus, CCC. uillas populatus fuit. Mittuntur legati Romam, de Murena iniuria. Voluit Senatus, ut regi parceretur, eum quo pax, siue induciæ pacta fuissent. Non abstinuit iniuria Murena, donec à rege ad Halim prælio uictus, turpius fugerit in Phrygiam, cui paulò post à Gabinio misso à Sylla in Asiam edictum fuit, ut bello abstineret. Quietus inde fuit rex, donec Bithynia prouincia Romana facta, eum arma reuocaret. Id bellum Lucullus sibi animo destinabat, ueritus ne Pompeius, qui in Hispania uario Marte cum Sertorio, & Perpenna res gerebat, Roman reuersus, Ponticam prouinciā indispiceretur. Exercebat interim arma Romana circa Propontidem Mithridates, dum Pōpeius in Hispania bello in Sertorium, & in Italia contra seruorum tumultum occupatur. Sylla enim mortuo rex Romam miserat legatos, qui fœdus cum P. R. renouarent, sed nemo omnium illi fuit assensus. Itaq; Tigranem generū suum ad belli societatem attraxit. Percussit & fœdus cum Sertorio, seseq; illi multi

Asiae populi adiunxerunt. Variè interea res Romanae. & Mithridatica in Asia se habebant, cum tandem duplici clade rex afficeretur. Capta direptaq; Tigranocerta, Lucullus insigni clade reges afflixit, qua de causa tota Asia ad P. R. deficere, coepit. Et cum ille bellum iam propemodum confectum haberet, successor missus fuit illi Pompeius, rogatione Manilia, quam Cicero elegantè oratione suavit. Lucullus tamen Romam reuersus triumphauit. Interea Pompeius alijs prælijs post alia claudibus magnis Mithridatè affectis, & castris exiit. Fusus fugatusq; per legatos, ad ultimum pacem petiuit. Responsum pacem impetrari posse, si Tigranis exèplo ipse pro se deprecaturus ad Pompeium ueniret. Id non solum nõ fecit rex, sed uires apparare fuit conatus. Sed ubi omnes suos amicos à se deficere animaduertit, uenenum miscere coepit, quod ad omnes casus capulo ensis inclusum semper gestabat. Tradunt regem contra domesticas insidias ab ineunte aetate uia antiuicis, & medicamentibus assuetum fuisse, corpusq; aduersus eam uim longa consuetudine munuisse, ut ueneno saepius hausto, extinguere nequirit, cum maxime cuperet. Et ne uiuus in hostium potestatem ueniret, Bituitum è Celtarum ducibus unum multas orauit precibus, ut se ferro conficeret. Eum finem habuit Mithridates Eupator decimus sextus à Dario ultimo Persarum rege: à primo Mithridate, qui Pontum occupauit, octauus. Duodeseptuaginta annos natus perijt, quinquaginta septem, uel ut Plinius, sex annos regnauit, 40. cum Romanis bellauit. Itaq; sine huius bello, & alijs imposito, Romam reuersus Pompeius insignem triumphum egit. Proinde negat Casar se per indignationè post hanc uictorià à Pompeio uictu iri, & supremam eius uictoriam ac prouinciam fore. Regis lapsi] Mithridatis bello defatigati, & fracti bellis Romanis, regum tum omnium maximus in Asia, qui paternum regnum auxerat, & arma sua in Graeciam usque propagarat, occupataq; mare à Cilicia, usque ad Ionium. Duabus & uiginti gentibus imperasse traditur, & solus 22. linguis locutus, & diuersarum gentium legatis respondisse, neque ulli subiectarum gentium per interpretationem locutus fuit. Pontica.] Mithridatica. Pontica ora ab Haly ante, usque ad Phasim, & ultimas fauces Euxini extenditur. Et Pontica gentis à tractu Euxini maris uocata fuerunt. Pontum etiam Ptolemaeus, Cappadociam uocat, & Palemoniacum. Pontus ueneni, & herbarum uenesciarum in primis ferax regio est. Virgil. Pharmaceu.

„ Has Herbas atq; hæc Ponto mihi lecta uenena

„ Ipse dedit Mæris. nascuntur plurima ponto.

Pompeius inter thesauros regis, huius Mithridatis commentarios repperit, in arce munitissima, sibi à Strotonice eius matre tradita, in quibus multiplex medicamentorum, & uenenorum ratio continebatur. Vni ei, ait Plinius, excogitatum quotidie uenenum bibere, ex quibus unum etiam nomen eius reuinet, ut appelletur Mithridaticum. Celsus & Galenus, explicant rationem eius eruditè & melius, quam hodie conficitur Iuuenalis.

Si prægustaret Atrides —

Pontica ter uicè cautus medicamina regis.

Illius inuentum autumant, sanguinem anatum Ponticarum miscere antidotis quoniam ueneno uiuunt. Pompeius præda potius, & serinio commentariorum regis, ea libertum suum Læneum doctiss. Grammaticum in

linguam Latinã uertere iussit. In sanctuarijs eiusdem regis inuenit Pompeius in peculiari cõmentario, ipsius manu scripto, huiusmodi compositionem antidoti. Duabus nucibus siccis, item sicis totidem, & rutæ folijs 20. simul tritis, addito grano salis. Et qui hoc antidotum ieiunus sumeret, nullum uenenum nociturum illi eo die. Et herba Mithridatica aut Mithridatia potius, ab eo nomen inuenit. In Ponto celebratur radix, quam Rha Ponticum uocant. Galenus Rheon, Celsus radicem Ponticam nominat, diuersam ab ea, quæ secundum Tanaim nata ad amnem Rha, Rha, siue Rheon barbarum appellatur.

Veneno.] Exenuatio illius uictoriæ Ponticæ. Non enim conceiuit sibi necem ueneno, ut paulò antè dictum est (nam saepè ueneno hausto, extinguere nequirit) sed primo bello superatus fuit à Sylla, & pacis conditiones accepit: mox à Lucullo: ad postremum à Cn. Pompeio, nocturno prælio ad lucentem lunam, à tergo hostibus, à facie Romanis. Qua extrema clade accepta, coactus fuit in regnum fugere, ubi per seditionem popularium à Pharnace filio in turri obsessus uenenum sumpsit, quod cum parum proficeret ad mortem, quia aduersus uenenum multis temporibus corpus antè firmarat, à milite Gallo Bituboco interfectus fuit. Nam per defectionem ciuium, ait Florus, Pharnacis filij scelere præuentus, malè tentatum ueneno spiritum ferro expulit. Appianus auctor est, Casarem deuictis aduersarijs, cum in Pharnacem moueret, fugatum prius quàm usum per uisum exclamasse: hi sunt qui te Magnum fecere Pompeij. Qua uoce significabat, eam uictoriam reportatam ex timido, & imbelli hoste, neque debuisse Magni cognomentum sibi inde usurpare.

Ultima prouincia.] Ego obijciar ad ultimum Pompeio debellandus, enallage personæ terciæ, pro prima. Vicitrices aquilas.] Causa, quare obiectus sit Pompeio. Quod iussu senatus non dimiserim exercitum, & in ordinem redierim. Emphasis, uicitrices.

Mihi si merces] Si mihi triumphus negetur, parum duco: sed hi mei milites suo stipendio, honoribus, & præmijs defraudari non debent, quorum causa magis quàm mea ipsius sum sollicitus. His agri assignentur, in quibus iam emeriti, & quiescant, & consenscant. Pathos ab aetate, & incommotis militum. Piratæ.] Auersio ad Pompeium, qui deuictos Piratas in mediterranea submouit, & Solas colonias deduxit. An decennij propè laboribus militaribus defuncti, Cilicum piratarum exemplo, per inopiam piraticam exercebunt? Non me duce.] Glareanus annotauit, Aldinum codicem legere, Nõ cum duce: sed utrũq; intelligitur, inquit, quasi dicat Casar. De me non sumptam sollicitus, atq; de meis militibus, quibus præmium eripitur, & maxime tum, quando duci triumphus negatur. Conferret exanguis.] pathos ab aetate. Magnæ coloni.] Auersio ad Pompeium.

Tollite iam pridem] Epilogus constat exhortatione ad sumenda arma, contra inimicorum iniurias.

Nam neque.] causa ab honesto & iusto, cum neque regnum, neq; dominationem affectet ullam, nec lucrum sectetur, sed defensionem dignitatis suæ honores, & præmia militum pro exhaustis laboribus militaribus: quæ omnia iusta sunt, & honesta. Dominis] Atrocibus uerbis odium aduersarijs cumulat. Dominis seruire. A relatiuorum permutatione. S. Pompeius, & alij domini: Pop. Rom. seruit.

Dixerat.

uel ut alij
Bitto cum.

A Dixerat.] Hortatur, inquit Cæsar, cuius imperatoris ductu nouem annis rempub. felicissimè præfuerint, plurimâq; prælia secūda fecerint, omnem Galliam, Germaniâq; pacauerint, ut eius estimationem, dignitatemq; ab inimicis defendant. Conclamant legionis tertiadecimæ, qui aderant milites. (hanc enim initio tumultus euocauerat, reliquæ nondum conuenerant) se paratos esse imperatoris sui Tribunorumq; Plebis iniurias defendere. Hæc militum uerba Lucanus dilataturus, Lælio primipili Centurioni omnium nomine tribuit hortatoriâ uindicandam iniuriam, promittitq; unus omnium nomine legiones secuturas, quas ad omnia pericula paratas dicit, quocunq; terrarum ducantur. In certa fremit.] nomen pro, aduerbio. Pietas, patrij q; pe.] Quamquam pietas in patriam, in uxores, & liberos non nihil animos uidebantur debilitare, quò minus illis bellum facerent, assuetudine tamen longa bellorum adeò erant efferati, ut Imperatoris dignitatis tuendæ causa, bellum, quam pacem maluerint. Itaq; duas causas addit, cur postposita pietate in patriam, & penates: amorem belli, & metum imperatoris. Summi tum munera pili. Lel.] Protopographia: à dignitate ordinis militaris, ab ætate, & honoribus obseruati cuius coronâ quernam. Vetus consuetudo erat, auctore Vege. lib. 2. cap. 8. de re militari. ut ex primo principe legionis, Centurio primipili promoneretur. *ἠρώτου τῆς ἀλκυῶν*, qui non solum aquila præerat, uerum etiam quatuor centurias ducebat in prima acie. Et hic tanquam caput legionis merita consequebatur, & cōmoda, & centurio primæ cohortis. Ordo enim tres habebat partes, quarum unamquamque primipilum uocabant. Pilum hastile erat missile quinque pedum, & semis: nunc spiculum dicitur: hinc præfixum erat ferrum subtile trigonum pedale, siue 9. unciarum, quod in scuto fixum, non potuit abscindi. Hoc pedestris exercitus utebatur, ad cuius ictum præcipuè exercebantur milites, quod arte, ac uiribus tortum, pedites scutatos, & equites loricos sæpe transfuerberabat. A perimendo dictum putat Varro, quasi perillum. *ῥῖλ & ῥῖλῶς*. Erant pila Romanorum, ut Gesa Gallorum, & sarissæ Macedonum. Alij à pimsendo, alij à pilumno, pilum dictum credunt. Emeriti.] Non quidem, quasi per ætatem nunc rudem accepisset, aut missionem à militia obtinuerat, quæ dabatur sexagenarijs, sed quod quernâ coronâ, obseruati eum gestabat, dono. Quercum.] totū pro parte. coronâ quernâ. Suprà demonstratum est, quernâ coronâ eum militè donari solere, qui cuius ciuem in prælio seruasset, ut teste saluis. Exclamat.] Hortatoria oratio est Lælij ad Cæsarem, ut eò pergat, quo ire constituerit. Reprehendit uerecundè, quod non suo iure militum opera utatur. Monet affectus ab indigno, cōmemorat sua præclara facinora, & uirtutem militiæ pro imperatore suo nauatam: pro

Dixerat, at dubium non claro murmure uulgius, Secum incerta fremit. pietas, patrij q; penates Quamquæ cæde feras mentes, animosq; tumentes Frangunt, sed diro ferri reuocantur amore: Ductorisq; metu, summi tum munera pili Lælius, emeritiq; gerens insignia doni, Seruati ciuis referentem præmia quercum, Si licet, exclamat, Romani maximè rector Nominis, & ius est ueras expromere uoces, Quo tam lenta tuas tenuit patientia uires, Conquerimur, deerat ne tibi fiducia nostri? Dū monet hæc calidus spirantia corpora sanguis, Et dum pila ualent fortes torquere lacerti Degenerem patiēre togam, regiminiq; Senatus? Vsq; adeò miserum est ciuili uincere bello? Duc age per Scythiæ populus, per inhospita Syrtis Littora, per calidas Libyes sitientes arenas. (tis

mittit suâ amplius operam, & ulro sacramēto se obligat, ad obeunda iussa Imperatoris, etiam impia, si sit opus. Maxime rector.] Exordium ductum à beneuolentia, quam captat à persona Cæsaris, cum eum Ro. nominis maximè rectorem nuncupat.

Lenta patien.] attentio, à uerecunda reprehensione patientiæ, qua Senatus abutiur. Dum mouet hæc.] Amplificat hy-

perbolice militum fidem in Cæsarem, quorum laborum poterit uti in bellis dum uiuāt. Togam.] Pacem, signū pro signato. Regaum.] Atrociter, & inuidiosè, Senatus auctoritatem, regnum nominat, uocabulum barbaris gratum, et plausibile, libertatis dulcedine nondum experta, at P. R. odiosum. Docet in ipsa narratione impotentem dominationem Senatus, & inuidiam gloriæ alienæ. Duc age per Scyth.] Amplificatione locorum proprios militum animos, ac beneuolos erga Ducem arguit. De Scythiæ populis initio dictum est. Per inhosp. Syr. lit.] inculta, inhabitabilia, quæ nullum neq; peregrinum, neque hospitem recipiunt, ubi in hospitio nemo recipitur. Sinus sunt duæ Syrtis in mari Libyco, disparēs magnitudine, sed parēs periculo ita dictæ. ἀπὸ τῆς ὄψεως. traho, uentū enim arenæ in montis speciem modo attrahuntur: unde fit, cur is locus modò sit uaduosus. Rursum illis diuerso uento dispulsis, inuicem sit in profundum præceps. Hinc fit, cur ibi semper sit periculosa nauigatio, ut naues uel arenis illisæ dissilant uel rotatæ in gyrum absorbeantur. Ληκοφ. in Cassandra. τὸς δὲ ἀμφὶ οὐρτινὴν καὶ λιβυστικὰς πλάνας, γενήντε πορρωδοσι δρομῶν τυρονημῶν. id est. Circa Syrtim cursu recto elapsi errabam Libacenses. Quo loco interpret dicit, ἀπὸ δὲ εἰς οὐρτες ἠελίου. ἢ μὲν κείνων, ἢ δὲ μικρὰ. Distant inter se L. pass. M. & ducentis. Minor à Carthagine 30. M. passuum uel ut alij CCC. M. pass. Maior uerò, quadringenti, 25. M. abest. Mela eum Africa minoris tractum describens, Syrtis, inquit, sinus est, centum ferè M passuum, qua mare accipit patens: trecēta. quæ cingitur: uerum importuosus, atq; atrox, & ob uadorum frequentiam, breuia, magisq; ob alternos motus pelagi affluentis, & refluxus infestus. Super hunc, ingens palus, amnemq; Tritona recepit, ipsa Tritonis, unde & Mineruæ cognomen inditum est, (ut incolæ arbitrantur) ibi genitæ: faciuntq; ei fabulæ aliquam fidem, quod diem quem natalem eius putant ludicris uirginum inter se decertantium celebrant. Vltra est oppidū Oea, & Cinyphus fluius, per uberrima arua decidens. Tum Leptis, & altera Syrtis, nomine, & ingenio par priori. Cæterum altero spatio, quæ dehiscit, quæq; flexum agit, amplior. Eius promontoriū est Borion, ab eoq; incipit ora, quæ Lotophagi tenuisse dicuntur, usq; ad Phycumita, et ad promontoriū importuoso litore pertinax. Flucisq; Mela. Quod terrarum igitur inter utrâq; Syrtim prominet, Cinyphus annis ex Atlaticis iugis delapsus per deserta Libyæ

medium diuidit, ac postrema in pelagus deuoluitur. Quā obrem littoribus Syriis, deserta huius Libyæ partem adiungit. Et tamen inter tot deserta loca, & uastitates Africa, quedam sunt insularum instar (Abases ea dicuntur) quæ cætera fertilitate uincant.

Sitientis Libyæ. Ob intolerabilem æstium sub tropico æstiuo, & æquinoctiali, multis in locis uasta est, deserta, & arenosa Africa nec sentit pluuiam aut ceriè rarò. Et tamen, quod mirum est, in tanta locorum desertorum uastitate, noctes maximè roseidæ sunt: ut ros pro imbribus ei terræ datus esse uideatur. Duc igitur nos per interiora Africa deserta. Libyces.] τῆς Λιβύης. Ea ferè regio Libya à scriptoribus censeur, quæ ab occasu Aegypto imminet: neque semper totam Africam signat, sed eam propriè solam regionem, quæ media est, inter Carthaginem & Aegyptum. Plinius libro quinto, capite

sexto. Ea quæ sequitur regio, inquit, Mareotis, Lybia ap Apellatur, Aegypto cõtermina. Et tamen sunt authores, qui autument, eam terram Lybiam à Græcis dici, quæ intra Atlanticum mare, & Nilum iacet, Libyco, Numidico, Balearico mari obuersa ad Septentrionem, à meridie, Aethiopiæ uastitatibus septa. Libyam à Roman. scriptoribus, nunc, in uniuersum, Africam appellari, nunc Libyam. Nulla terra, præterquam quod tam monstrosas hominum formas gignat, tam ferax est prodigiosorum animalium. Vnde hæ paræmæ natæ sunt. Semper Libya aliquid noui, aliquid mali apportat. Libyca fera: in hominem uersipellem moribus uarijs, & ingenio ancipiti. Libya nomen sortita creditur, quod inde Libis spiret, siue quod pluuiæ egeat, ob perpetuam siccitatem, ἀπὸ τοῦ λέγειν ἰδῆαι τὸν ὕδρα. Vel à Libya Epaphi filia.

Hæc manus.] Prosequitur decorā Censurionis orationē poetæ, primipili, & ueterani, ostentatoris rerum de gestariū, terra marisq. bello Gallico, Germanico, & Britanico, quicquid non solum suos labores nouè annorum, in quibus conseruit, iaculet, uerum etiam totius exercitus. Hæc manus.] *Asurmas*, ut suā manum ueteranus miles ostendet, quæ tam multa, tam magna pericula, laboresq. adierit.

Atq. ita ego accipio, & non pro exercitu. Totā enim orationem pro se tantū habet, ut quod de se promittat, in id postea omnes cohortes descendant. Sed prolata hic manū ostentat significās reliquos omnes idē fecisse. Est enim ueteranis militibus id genus mos, ut manus, quibus fortiter pugnarint, uel uera toto corpore accepta, cicatricesq. in fronte ostentent. Causa finalis, ad locū à tuto pertinet. Ob id pugnauimus tot annos hac dextra, ut à tergo orbe Septentrionali sine motu relicto, ad omnia effsemus parati. Post terga rel. or.] Angliam Insulā, cuius partē summis difficultatibus uix domuit tandem: uel ut uerius dicam, attigit potius, quā penetravit. Hæc insula, ut omnium Oceani Occidentis, & Septentrionis maxima insularum est, ita & potentissima. Veteribus Britannia, hodie Anglia appellata est, ab Anglis gente Saxonum, quæ sub Valentiniano Imperatore prognata, ex Constantio, & sorore Honorij Placidia, eam ingressa tenuit insulam, ibiq. nomen reliquit. Et sunt scriptores non infimæ notæ, qui arbitrantur Anglos in totum Germanos esse origine. Cõstat inde ortos Scotos. Casar omnium primus Ro. Imp. Gallijs deuotis hanc insulā ingressus fuit. Vixq. ad sylvā Caledoniā peruenit. Sed de Britanias atibi fortasse cõmodius dicitur. Fregit & Ar.] Quin & nauigauit Rhenum, antiq. & post. à Casare pōte inuisū. Diserte Arctoo uorticæ dixit. Nam trās Rhenum Germania in ortū solis, & Septentrionē cõuersa, longè lateq. euagatur, cuius am-

næ terminales sunt, ab occasu Rhenus, à Meridie Danubius. Rhenus ex Rhetiis Alpibus delapsus, ad eò propinquus est suo exortu Abnoba monti, ut inter eius ripā & Danubij caput, duo non amplius miliaria media interiaceant. Quo quidē loco Rhetia finis est, & Germania initium. Arctoo uorticæ.] Belgas enim à Germanis diuidit, & multis annibus in ipso cursu auctus, in Oceanum Septentrio-

nalem infunditur tribus ostijs eum olim duob. tantū cum ingrederetur. Quare à Virgilio, Rhenus bicornis uocatur. Arguit se maximā operā bello nauasse, in domadis Gallis, Germanis & Britanis. Vorticæ.] ob impetuosi, uiolentiūq. eius cursum, qui ubi maximè uorticofus est, eirca originē suā, nullis nauigijs nauigabilis est. Germaniam plijs uicit, at nō bellis, ad eò ut Romanis illa quietē suauerit diuendere, id quod herioico carmine eruditè testatur Claudianus. Panegyri prima in laudes Stilconis. Accēpta enim pecunia pacē addicebant Romanis, quum inquit.

Illi terribiles, quibus otia uertere semper
Mos erat & fœda requiem mercede pacisq.
Natis obsidibus pacem tam supplice uultu
Captiuoq. rogant —

Sunt qui legūt, pro uorticæ, uerticæ Arctoo, eadē figura, et forma loq. ēdi, quæ poeta dixit. Hic uertex nobis semper sublimis. Sed ubi Oceanū intrat suis ostijs, parū spumat, sed lentior labitur, & parū uiolentus. Iusta seq.] Antonius Sabellius, ait Glareonius hūc locū ita legit. Iusta sequi, tā uelle mihi, quā posse necesse est. Nam uolunt, inquit, homines, quæ obire nō possunt. Sed multo plura sunt, quæ quia homines possunt, uelle debent, præsertim si honesta sint. Badius, à tam conneclit, tum cum necesse, tum cum posse: & sequente loco pro tantum expōit. Sed nullus sensus dicitur. Vnde ego lubens Sabellio subscribam, donec melius quid inuenero. In proximo carmine

ne recte

al. uelle mihi, quā posse.

Ane rectè admonuit Philippus Beroaldus. ueteres omnes dixisse, cuius, nunquam conciuus, quod nouitij frequens in ore habent. Hæc Glarcanus hæcenus. Clastica Cæsar.] belli signa, tubas dari audiero, Hinc elasticum canere, hortari, animareque quempiam ad aggrediendum quod negotium. Per signa decem fælicia.] Confirmatio à iure iurando per 10. aquilas, quas totidem legiones sequebantur. Commendat inde amplius operam suam, ab officijs impijs, si erit necesse, præstandis pro Cæsare. Si frater trucidandus, si uxor prægnans iugulanda, non grauabor officium meum præstare. Omnia.] non grauabor ista facere, etiam resistans, & inuitus, faciam tamen. Erat autem militare sacramentum, quod milites in uerba imperatoris sui iurabant, quod nisi præstitissent, iussi milites non uidebantur: eoq; absoluti in hostem pugnare non poterant. Atq; hæc erat legitima militia eorum, qui singuli iurabant, pro reipub se esse facturos, nec inde discedebant, nisi stipendijs cõpleuissent: idq; iuramentum dicebatur. Teneri sacramento, idem est, quod obligari per sacramentum. Sacramento contendere, & sacramento rogari dicimus. Lælius

B hic per decem aquilas uictrices iurat, perq; Cæsaris triumphos, se cum eo iturum, quocunq; ducatur. Decem habebat Cæsar sub signis legiones, quæ eius aquilas sequebantur, quarum quinque initio tantum habuerat. Adiecit postea tres: & totidem ad postremum ei concessit. Pompeius. Harum unam confectam ex delectu in prouincia, postea rursus Cæsari adiecit. Si spoliare.] Commendat operam suam amplius pro Cæsare, ab impio in Deos, quos ab ineunda Imperato. gratiam, exemplo Brenni, & aliorum quorundam sacilegorum, qui delubrum Delphicum, & multa alia Græca templa diriperant, suis donarijs non uerebatur spoliare, Agnoscis militis bello nouernali offerat, per Aus impium.

Numina Monete.] flamma militari, & incendio uasabo Deorum immortalium templa. Si iusseris, uel ipse lunonis Monete templum. L. Farius Camillus, aut filius illius, qui Gallos urbe expulit, aut cognatione propinquus, dictator eum aduersus Auruncos legiones duceret, descensus in acie lunoni Monete ad eum uouit, si uictor acie discessisset. Reuersus inde Romam auctor patribus fuit, ut Duumuiros crearentur, qui eam eadem in capitolio erigerent, ubi erat Manlij

C Capitolini ædes. Sequenti anno, quæ uota fuerat, dedicata est Lilius lib. 7. primæ deca. Dictator tamen, inquit, quia & ultro bellum intulerant, & sine detractione se certamine offerrebant. Deorum quoq; opes adhibendas ratus, inter ipsam dimicationem, eadem lunoni Monete uouit: cuius datus uoti, eum uictor Romam reuertisset, dictatura se abdicauit. Senatus duumuiros ad eandem eadem pro amplitudine P. R. faciendâ

His cunctis.] Huic tota concio assensa est, moxq; clamore militum Cæsar iussus fuit, suo iure ipsorum opera terra marisq; uis, quæ suo imperatori deuota, nusquam esset ei defutura. Tranquillus scribit, Cæsarem habita concione, existimari equestrem censum singulis pollicitum fuisse. Nam cum in alloquendo, habitu adq; sepe digitum læuæ ma-

— His cunctis simul assensere cohortes: Elarascq; altè, quæcunq; ad bella uocaret, Promisere manus, ite tantus ad æthera clamor, Quantus piniferæ Boreas cum Thracius Olfæ Rupibus incubuit, curuato robore pressæ Fit sonus, aut rursus, redeuntis in æthera syluæ, Cæsar ut acceptum, tam prono milite bellum Fataq; ferre uidet, ne quo languore moretur, Fortunam, sparsas per Gallica rura cohortes Euocat, & Romam motis petit undiq; signis. Deseruere cauo tentoria fixa Lemanno, Castraq; quæ Vogesi curuâ super ardua a ripam Pugnares pectus b cohibebant Lingones armis. Hi uada liquerunt Isaræ, qui gurgite ductus Per tam multa suo famæ maioris in anem

creari iussit. Locus in arce destinatus, quæ area ædium M. Manlij Capitolini fuerat. Cic. lib. 1. Diuinationum. Atq; etiâ, inquit scriptum à multis est, quum terræ motus factus esset, ut suo plena procuratio fieret, uocè ab æde lunonis, ex arce exitisse, quocirca lunonè illâ, appellatâ Monetam. Hæcenus Cice. Promde à monendò nomen Monete inditum fuit.

Thufci Tib.] ab impio, in patriâ. Si castra super Tibrim amnè, qui patriâ Romam præterluit, locada essent Tiberis Albulâ initio dictus fuit Nomen mutauit Tiberinus rex Albanorum in eo, in tractu submersus. Labitur è montibus Apenninis multis inde in ipso cursu fluminibus auctus, tandem in uasos alueos excurrit, & per Tyrreniæ partem labens, diuertit per Umbriâ. Sabmos, Latinos, aliasq; gentes, & ad ultimû, in mare Tyrrenû euoluitur. Epitheticè, Thufcû, uocat, quod Thufcia oriatur, & per Thufciâ decurrat. Thufci Laguribus finitimi sunt, (Tyrreni à Græcis dicuntur) opus è iustimâ gens. Porro (ut hoc etiâ obiter addatur) dubitant scriptores, num Tyrreni appellatio indita sit, à Tyrreno Herculis ne, & Omphales filio, an Tyrreno Atijs, an à Telephi filio, qui in eâ terrâ deduxerit colonos. Dionysius, à Tyrribus ædificiorum genere, quibus Thufci uterentur, nomè natum putat, sequutus. (ut quidam existimant) Xanthû Lydum, qui neq; Tyrrenum in Lydorû gente ducem, neq; eius gentis profectiõnè ullâ in Italiâ nouit. Certè Romani, nunc Thufcos, nunc Hetrufcos indiscriminatum uocant, quos quidam credunt Græciam uocem imitatos, qui diuorum cultores Thioseos nuncupant. Itaq; uel super Tibrim metabor castra si uibeas. Metator] castra metabor. Sunt autem in re militari, metatores, qui præcedentes locum castris eligunt, ut ordinarij, qui in prælio præsunt, & primo ordines ducunt. Castrametari coniunctim & metari castra, disunctim dicimus, pro eo locare castra, uel locum castris collocandis terminare: id quod & simpliciter, metari dicitur. In plan.] Quoq; cunq; muros uoles solo æquari, his brachijs uel primis omnium admouebat arietem, & testudinem. Aries actus.] Vegetius lib. de re milita. Quarto cap. 14. de materia, inquit, ac tabularis testudo cõtextitur, quæ ne exuratur incendio, corijs, uel cilijs, centomibusq; uestitur. Hæc intrinsecus accipit trabem, quæ adunco phigitur ferro, quod fals uocatur ab eo, quod incuruata est, ut de muro extrahat lapides. Aut certè ipsius caput uestitur ferro & appellatur aries: uel quod habet durissimâ frontem, quæ subuat muros: uel quod more arietis retrocedit, ut cum impetu uehemētius feriat. Testudo autem, à similitudine ueræ testudinis uocabulum sumpsit, quia sicut illa, modo reducit, modo profert caput, ita machinamentum, modo reducit caput, interdum exerit, ut fortius cædat. Epilogus constat amplificatione promptè uoluntatis in Cæsarem.

nus ostentaret, affirmabat se satisfacturum omnibus, per quos dignitatem suam defensus esset, adebit annulum æquo animo sibi detracturus esset. Exiremos uerò milites, quibus facilius erat uidere, quam audire Cæsarem loquentem, pro dicto accepisse, quod uisu suspicabantur: hoc est, quasi ipsi ius amulorum promississet, cum millibus quadringentis, d. 4. atq; eam

d. al. r. p. effi
b. al. cohibet
tia.

atq; eam famam per ca-
stra sparsam. Hinc ap-
e al. Sueti. plausum, assensumq; mi-
propter epi- litarem subiicit poëta o-
theton. Fla- rationi Lelij. Promi-
ni. fere manus.] sustulere
d al. nomine. in altum manus more as-
sentientiu uerbis Lelij,
promittentium simul si-

dem, & uirtutem Duci aduersus inimicos. It tantus ad
æthera.] Hyperbole, et clamor cælo. Assensum concionis
magno clamore probantis Centurionis primipili uerba gra-
ui comparatione amplificat, à fremitu, ac fragore boreæ
illisi rupibus montis Ossa, qui mons Thessaliae est, De ossa
in sexto aliqua copiosius dicentur, si hoc loco, unum illud ad-
didero, Octan à Pomponio recenseri in Macedonia descrip-
tione sicut & Magnesiam, & Phthiotidem. Thessaliae cla-
rissimi montes sunt, Olympus, Ossa, Pelion, Oeta, Herculis
morte, fabulis, bellisq; gigantum celebres. Et inter eos sita
sunt tempe illa Thessalica, incredibili amœnitate memora-
ta. Thra ius bore.] Epithetò peculiariter Boreæ à poëta
attributus. Spiratis à solstitiali siue æstiuâ meta Oriëtis: a
quilo Latinis dictus, βορρην, à βο, ἵππευ, à πὸ τῆς βοῆς à bo-
tu Græci uocant, quod uolentius sit, & horrendum fremat,
ubi cæperit sauire. Thracia à Septentrione altissimis He-
m môtis iugis cingitur: ab Ortu parte Euxini, & Bospho-
ro, ac statim Propontidis ora, & Chersoneso Thraciæ: ab
Occasu brumale, ostijs annis Nefsi, & môtanis ab Orbelo
flexis: ac ad postremû, Aegeo mari clauditur. Regio homi-
num quam frugum, propter montes altissimos Boreales, &
maria quibus clauditur, feracior. Olim Scython, postea
Thracia, à Thræe Martis filio appellata fuit, siue ab aspe-
ritate, ἰσχυρῶς, sed tum scriptura repugnat. Regio nec cælo,
nec solo tractabitur. A Thracia, hæc deducuntur. Thrax.
Thracus, Thracius, Thracensis, Threissa, Thraissa, Thraici-
us, Threix, Threissa, Threicus, Thracera nympa, quæ ex
Saturno, Dolium peperit Paniferæ.] à syluis pineis,
quibus eius iuga horrent. Ossam, pro quouis monte altissi-
mo ad Septentrionem usurpare uidetur, ut sit species pro ge-
nere. Sparfas cohort euocat.] per speciem catalogi,
poëtarum consuetudine, & quidem opportunè illustria ali-
quot Gallia loca describit, unde reliquas cohortes dispa-
sas in Italiam reuocauit Sic Cæsar lib. 1. Conclamant le-
gionis decima tertia, quæ aderant, milites (hanc enim ini-
tio tumultus euocauerat, reliquæ nondum conuenerant)
sefe paratos esse. Imperatoris sui, Tribunorumq; Pl. iniuri-
as defendere. Cognita militum uoluntate, Ariminum
cum ea legione proficiscitur: ibiq; Tribunos Ple. qui ad eum
confugerant, cõuenit, reliquas legiones, ex hybernis euocat,
& subsequi iubet, Hæc ille. Lemanno.] Lemanni lacus, &
Gebennicis montibus Gallia in duo latera diuiditur, quoru
alterum Thuscum pelagus attingit: alterû Oceanum: hinc
à Varo amne, illinc à Rheno ad Pirenaum usq; permitti-
tur. Scribunt multi Lemanus. Alioqui lacus Allobrogû est,
Geneuam & Lausannam urbes alluens, Rhodanumq; im-
permittis aquis transmittens. Hodie Luxanæ lacus appella-
tur. A lacu Lemano usq; ad Iuram montem, quæ Heluetijs
patet arcior aditus, unde uiginti millium pass. murum, &
fossam irrequieto opere duxerat Cæsar. Plinius inter mira-
cula fluminum etiam recenset, quod Rhodani dulces aquæ
in Lemano lacu supermatent. Castraq; quæ Voges] Hæc
duo carmina ostendit Antonius Sabellicus mendosè legi, ut
etiã annotat Glarea. legitq; Castraq; Vogesi, & in sequen-

Lapsus, ad æquoreas nomen non pertulit undas.
Soluuntur flauilonga statione c Rutheni,
Mitis Atax Latias gaudet non ferre carinas,
Finis & Hesperia promotio milite Varus.
Quatq; sub Herculeo sacratu d numine portus.
Urget rupe caua pelagus: non Corus in illum
Ius habet, aut Zephyrus, solus sua littora turbat
Circius, & tuta prohibet statione Monæci.

ti. Cohibentia Lingon. A
nas. Cæterum, ait Gla-
reanus, in omnibus Cæ-
saris codicibus, quos mi-
hi uidere licuit. libro 4.
de bello Gallico legitur,
Mosgi, non Vogesi,
ut codices habent Luca-
ni. Et uidetur etiam ue-

rior lectio. Nam hoc montis nomen Gallicæ linguæ puto,
& à Romanis corruptum. Mosect est enim Mosæ angu-
lus, siue montis pars, unde eius profluunt fontes. Quod Cæ-
sar in Latinam ac molliorem formam redigens, ut in ple-
risque alijs Gallicis uocibus fecit, Vogesum uocauit. Po-
stera inde ætas, etymon nominis ignorans, Vogesum dixit.
Itaque media producta est, lege barbarorum nominum, la-
tino more inclinatum. Primum poëta sua auctoritate
produxit, etiam si posteri corripuerint primam de Mosæ,
quam ego malim producere. Quod uerò Sulpitius dixit Le-
mannum lacum esse, per quem Rhodanus Ararim deferens
labitur, rectè à Badio repræhensum est, ut improprie di-
ctum. Inuenit enim Sulpitius Plinij uerba, quæ habent B
tur libro 3. capite 4. Sed ea inuersio fecit falsum sensum,
quod eò libentius notare placuit, ut cautiùs auctores alle-
gare consuescamus. Nondum enim fert Ararim Rhoda-
nus, quum per lacum Lemannum labitur. Quod uerò sub-
nectit Sulpitius, Lemannum lacum Heluetios à Gallis di-
uidere, securus est uulgi opinionem, qui putant Heluetios ef-
se germanicam gentem, cum sint Gallissimi Galli: nec hodie
priscæ Gallia aliud est tam magnificum fastigium, at-
que sunt Heluetij, lingua Celtaum uetere, moribus liberta-
te, ac populari domino. Alemanniam autem certum est uo-
cabulum tum Germanicum, tum Gallicum esse, Allerley-
man, Allerley xamen gelesen uolet, quos Galli hodie Roma-
na utentes lingua, Alemanos ita uocauerunt, ut Calenda-
rium almanach. Porro super hæc poëta loca commenta-
tores multa adferunt meritò repræhendenda, sed nos ea obi-
ter, ac modestè attingemus. Sulpitius enim Ruthenorum
ciuitatem unam ex Allobrogibus facit, quod nemo (ut pu-
to) memoriæ prodidit, quum Ruthenorum ciuitas, hodie
Rhodes dicta, ab Allobrogibus plus mille stadijs distet. Idè
Sulpitius Varum flumen ex Alpium monte Cemenò pro-
fluere dicit, cum Vari fontes à Cemenò monte absint, plus
quam uerò M. stadiorum. Ab Alpibus quidem fluit Varus nõ
tam ex Cemenò monte. Porro Badius de Isara, ait, qui
solus nomen seruat, cum poëta dicat, eum nomen perdere,
ob famæ maioris amnem, nempe Rhodanum, in quem in-
fluit. Hactenus Glareanus. Vogesi.] Vogesus, siue Mo-
segius, qui & Vosecus à nonnullis appellatur, in fini-
bus Lingonum, unde Mosæ fontes decurrunt, haud procul
à fonte Macronæ fluminis. Vocetis Tacito in Hæluetijs est,
ad cuius montis radicem uetus oppidum Vindomissa fuit,
posteris temporibus ab Alemannis ita uastata Rhenu trans-
gressis, ut ne uestigia quidem eius extant, præter nomisma-
ta antiquitatis monumenta, quæ illic effodiuntur.
Lingones armis.] Lingonas ad contractionem ul-
timæ syllabæ. Lingones finitimi Hæduis sunt. Sequanis item,
& Tullensibus, qui Leuci dicebantur. Langres, etiam-
num hodie à Gallis appellantur, in Gallia Lugdunensi.
Leuci Belgarum alioqui populi sunt, Mediomatricibus fi-
nitimi, iaculandi pericia celebrati olim, ijdem cum his qui
Luxenburgenses hodie dicuntur, ut quidã credunt. Hæc.]
Isara, amnis Narbonensis prouincia, in Allobrogibus, non
procul

A procul à Cemen monte in Rhodanum euoluitur, ut Araris, & Druentia. Pli. libro. 3. cap. 4. Rhodanus fluius inquit, ex Alpibus se rapiens per Lemani lacu, segnemq; defrens Arari, nec minus seipso torrentem Isaram, & Druentiam. Fama maio.] In Rhodanū infusus. Rhodanus ad Danubij, & Rheni, ex Alpibus, teste Pliu. oritur. circa fines Diocesis, Sedunensis, ad montem cui nunc Briga nomen est. Inde Sedunū præterlapsus in Germania, Veragrorū uicium, qui hodie Sanctus Mauritius dicitur, medium secat, inde la cui Lemano miscetur: quē hodie Luxanensem uocant. Rursum ad pontem Gebenna urbes è Lacu eodem emergens, in Lugdunum, celeberrimum Gallie emporiū, Ararim admirabilis celeritate fluentem excipit, Viannam, siue Aucionā, aliāq; ad Volcarum regionē præterlapsus, ad ultimū mare Ligusticum tribus ostijs ingreditur. Diuidit Sedunos, Veragos, Allobroges, & Galliam Narbonensem Romanorū prouinciā à Celis. Plinius auctor est, annē nomē suū sortitū à Rhoda Rhodiorū urbe. Qui hodie circa Rhodanū habitāt, in parte Allobrogū, qui hodie Sabaud appellātur, collocātur. Iam uerō, quoniā Araris meminimus (quanquā de eo postea etiā dicetur) addendū ē illud duxi, hodie Sagona, siue Lafone dicitur. Latētur per fines Hedworū, et Sequanorū, qui Bisantium, siue Visonitium hodie accolunt, Rhodanoq; tā placidē infunditur, ut utrā in partem tendat, uix deprehendatur. Cūm Cæsar accepisset, Heluetios per Sabaudie partem cū cibarijs trium mensū ad ripam Rhodani cōuenisse, tumultuose in prouinciā accurrit, tātaq; celeritate ex urbe ad annem iter fuit emensus, ut octo dierū spatio eō perueniret. Ut igitur illos transire prohiberet, pontem, quo iunctus erat, rescindi iussit, ac recepta ea una legione, quæ in Gallia fuerat, quam maximū potuit numerū militum uni uersæ prouinciæ imperauit. Hic est ille Rhodanus, quem Anibal Pireneos saltus transgressus, cū in Volcarum agrū peruenisset (colunt circa utranq; ripam Rhodani) nauibus limribusq; undiq; cōtractis, magnis difficultatibus transiit. Lapsus in æquo. n.] Nam Rhodano mixtus amittit suū nomē. Vbi enim ad meridiē cōuersus Isaram, Druentiāq; suscepit, apud Heracleam uno ostio, & paulo ulterius duobus alijs, in Ligusticū mare irrupit. Linius lib. 1. secundi belli Punic. Et P. Cornelius, inquit, in locum eius, quæ missa cū prætore fuerat, transcripta legione noua, profectus ab urbe LX. longis nauibus, præter oram Hetruria, Ligurumq;, & inde in Salyum, mox peruenit Massyliam, & ad proximum ostium Rhodani, & pluribus enim diuisis armis in mare decurrit, & castra locat, uix dum satis credens Annibalem superasse Pireneos montes. Soluuntur Ion. & Rutheni.] Rutheni Gallie Narbonensis prouinciæ populi sunt, haud procul ab Aruernis, Santonibus, Narbona, siue Narbone colonia, ac Tolosa, sub ipsis penè Pirenaeie iugis, extra Celtas Belgas, & Aquitanos, in prouinciā Bituriensi, parenti comiti Armoniaci, Rhodes, quodā Rhodam Rhodiorū quidā ibi fuisse conuident. Aquitanie populi, Ruthenos, unā cū Cadurcis, Caletis, & Biturigibus, in summa, cū uniuersa Gallia uela texere tradit Pli. Idem in Aquitania descriptione, Narbonensis prouinciæ conterminos esse Ruthenos, Caduceos, Antobroges, & Petrogoros, amne Tarne discretos à Tolosanjs scribit. Ceterū appellaciones, Rhoda, Rhodos, Ruthenus, latina, cū rubro congruunt. Quamobrem à colore proximum genii epitheton attribuit: flauos uocans eos Ruthenos. Mitis Atax. Lati.] flumen Narbonensis è Pirenaeo deiectum, Rubrensem permeat lacum. Atax, inquit Pomponius, ex Pirenaeo monte digressus, qua ui fontis aquis uenit, exiguus, uadofusq; est, & ingentis alioquin alui, nisi ubi

Narbonē attingit, nusquā nauigabilis, sed cū hibernis intumuit imbris, usq; eō solitus insurgere, ut se ipse nō capiat. Lacus accipit eum, Rubresus nomine. (Plinius Rubrensem nominat) spatiū suū admodum sed quā mare admittit, tenuis aditu. Latias non ē.] Mela nusquam nauigabilem eum scribit. Varus Hesp. si.] Narbonensis prouincia interno mari alluiur, olim Braccata Gallia dicta, & amne Varo ab Italia discernitur, & saluberrimis Romano Imperio Alpium iugis, ut ait Pli. Mela, Varum neuro genere extulit. A Camenijs, & Rhodano Gallia uergēs in meridiem, hinc Varo amne à Nicæa, (Nissa hodie est) & Alpibus, illinc ad Illiberum Pirenaeis finita. Braccata fuit dicta à braccis, uestis genere, quo tum ea gens peculiariter utebatur. Inde à Narbone colonia, Narbonensis prouincia, & Gallia. Inter Varum igitur, & Tergestum, quicquid gemino mari, & Alpibus cingitur, id totum Italia est. De Varo amne Strab. multa lib. 4. Quæq; sub Hercu.] Multis uerbis, ceiperiergia quadam circumscribit portum Ligusticum, & eius stationem, à religione loci, situ, & uentorum qui uel patēt, uel turbant litora loci. Hercules Monæci portus est in ora Ligustica, & arx, quod hostibus pulsū ibi habitari: uel quod in eius templo nullus Deus eum eō coleretur. *μὴ οὐκ*, *ὡς* *αὐτὸν* *ἔδινον*, hoc est solus ibi habitans. Hinc portus Hercules Monæci nomen adeptus fuit. Distat ab Albinga stad. 480. A Monæci portu, usq; ad Tuscani, continuam littus, & sine portu, præter paruas stationes, ad eiciendas anchoras, non capacis uel multarum, aut magnarum nauium. Arx illa, de qua dixi, non procul à Nicæa, cuius modo meminimus, abest. Portum Hercules Monæci hodie Itali Monicho nominant. Fluius portus meminit Vergil. in Sexto Aeneid. loquens de bello Ciuili.

Heu quantum inter se bellum (si lumina uitæ
Antigerint) quantas acies stragemq; ciebunt?
Aggeribus sacæ Alpibus, atq; arce Monæci
Descendens, gener aduersus instructus Eois.

Ceterum in ostio Rhodani Heracleam fuisse, tradunt aucthores, (quoniam de Rhodano meminimus) inter quod & Massyliam, Anaticorum stagno maritima aſidet fossa Mariana, siue stagnum insigne Marij opere, & nomine: partim nauigabile, partim littus ignobile est. Lapidum id uocatur, siue (ut Plinius) Campi Lapidei, Hercules prætorum memoria Aiant hic Herculem contra Albionem, & Bergionem, Neptuni liberos dimicasse: & cū tela defecissent, ab inuocato Ioue lapidum imbre eum aduersum. Credas pluisse, adeo multū passim, & late iacent. Sub Her. no. Iui portus Hercules Monæci dicitur. Rups caua. Jā forma, & religione Hercules portus descriptio. Pelagus.] mare Ligusticum, quod à proxima Liguria nomen habet. Ligures inter Macram, & Varum flumina sedes habere, circa ima Alpium latera, qua sita sunt in Ligusticum pelagus obuersa. E. Græcia Strabo eos oriundos eredit, hac coniectura ductus, quod arcis scutis uterentur, perinde ut Græci, paritūq; eam gentem in uniuersum, in Ingaunos, & Intemeltos. Sed Pli. 12. populos recenset. His plurimus in ceteris ex pecore, lacte & hordeacea potione, celeberrima urbium est, & emporium mercatorum frequentia, Genua, unā cum portu, Varo proxima est Nicæa, Massyliensium conditio, qui haud procul inde disiti sunt. Non corus in.] A tranquillitate maris in portu se uiente coro uento, aut Zephyro. Corus uetus, q. & Caurus, & Argestes Græcè, uentus occidius est, spiratq; cōtra Septentrionē siue Aquilonē uerius, ut Zephyrus, qui Latinis Fauonius est, aduersus Eurū. Circius solus.] Hunc uenturū clarissimū esse in Narbonensis prouincia, te-

stans

testatur Plinius, neq; ulli uolentia inferiorem. Atque eundem non solum in reliquis partibus cœli ignotum, sed qui ne Viennâ quidē eiusdē prouinciae urbē attingat. Ab hoc uento dicit Lucanus fluctus in portū, & litus Ligusticū impelli. Et tuta stat.] quo minus portus naues in statione aduersus Circium ueatur, Circius dictus est, quod omnia turbet

& circumuertat. De hoc A. Gell. Galli uentum ex sua terra flantem, quem sauisimum patiuntur, Circium appellant, à turbine opinor eius, ac uertigine. Hic uentus, cum loqueris, buccam implet, armatum hominem, & plaustrum oneratum sua ui percellit. M. Cato Circium, non Circium uocat. Plinius etiam Circium. Tauri montis partem esse dicit.

Qua; iacet.] E' prouincia ad Belgas trāsit, quos longiori periphra- si, à natura reciprocati- onis Oceani et eius caus- sis inquirēdis, describit. Belgæ à Septentrione Oceano clauduntur: ab occasu, Sequana: ab Or- tu, Rheno fluminibus: ab al. lates. Plinio, Scelde, omnibus
b al Mone- this. in Oceanum influenti- bus tamen: atq; his ceu brachijs Belgæ cingun- tur. Ampla Belgica est,

multarum gentium, ciuitatum, atq; oppidorum. Intra horū fluminum complexum, continentur & Treuiri, Vbi, Bra- banti, Gelri, Flandri, Hollādi, Phrysia pars, Picardia, Flan- nomia, Iuliacum, Arduenna Sylua, Aquisgranum Rhemi, quorum aliqui postea Rhenum transgressi, Gallos suis sedi- bus expulere. Belgicam Galliam Comatam dixerunt, diui- sam teste Plin. in 15. populos. Qua; iacet lit. d.] Ex Bel- garum extrema ora cohortes exiuit, quæ est inter Rheni ostium, & Sequanam, ubi perpetuus fluxus ac refluxus O- ceani est semis horis, aut ceriē usq; ad portum Icium, quan- quam, & longius. Forro dubium litus, uel periculosum, uel (quod rectius) incertum acceperimus, nam idem litus modo siccum est, refluxo mari: modo astuante & accedente rursus Oceano ipsum planè mare sæuuum, & uiolentum, ut 24. horarū spatio bis ingruat, & bis in interiora Septen- trionis refluxat. Vendicat 21. ui.] semis horis, & refugos fluctus dicit, ut modo litus sit secum, & arenosum refugo mari, modò inuicem profundū pelagus suo recursum aqua- rum. Quæ ubiq; lex reciprocatiōis hæc est, ut nouilunio, & plenilunio plena littora, plenæq; ad summum sint ripæ, af- fluxu maris, Gaudæ, ad ueterem Syluam, Antwerpia, Spa- rendami, Ziret Zæa, Vhsingæ, hora sexta matutina, ac ue- spertina. Iisdem regionibus cōtrā, maximè mare refluxū est, destituitis aqua littorib; ac ripis 12. hora nocturna ac diur- na. Semiplena luna, noctu, et interdū, hora 12. profundæ ri- pæ, & littora sunt. Plenilunio, ac nouilunio, pleni aluei perpetuo item sunt Amsterodami, Roterodami & circa fau- ces Mosæ, hora tertia interdū, & noctu. Luna uerò semi- plena, per ingruentiē astū hora 9. uespertina & eadē matu- tina, plena maria sunt Harlingæ, Vuorchemi, Staueræ, & omnib; Phrysiæ cardinibus. Ventus ab ex.] Causas hu- ius reciprocatiōis inuestigat, uocatq; in dubiū, quāobrē le- tiorem ad Philosophos, & Physicos remittit, qui naturæ ar- cana explorant, & abstrusa scrutantur. Dubitat Lucanus, uentusne ab axe mundi delapsus, aquas impellat in littora, ac repellat in interiora Oceani: an potius desinens seuire, destituat aquas, ut resuuant eodem: an occulto lunæ motu ita astuat Oceanus, an Solis uiolentia potius id fiat. Cete- rum ut aliqua de hoc astu reciproco, qui hanc oram infe- stat, differamus, haud inutile, operæ pretium fecero, quod eius rei miraculum haud perinde nullis sit notum. In pri-

Qua; iacet litus dubium, quod terra fretumq; Vendicat alternis uicibus, cum funditur ingens Oceanus, uel cum refugis se fluctibus aufert. Ventus ab extremo pelagus sic axe uoluet, Destituatq; ferens, an fidere mora secundo Tethyos unda uagæ lunaribus æstuet horis: Flammarigeran Titan, ut alentes hauriat undas, Exigat Oceanum, fluctusq; ad fidera tollat: Quærite quos agit mundi labor, at mihi semper Tu quæcunq; moues tam crebros causa meatus, (Ut superius uolueret) a late, tunc rura b Nemetis Qui tenet, & ripas Saryri, quæ littore curuo Molliter admissum claudit Tarbellicus æquor, Signa mouet, gaudetq; amoto Santonus hoste.

mis omnium doctorum calculis Lunæ occulta ui id fieri constat. Ete- nim illa oriente, intume- scit Oceanus, & admi- randa undarū mole o- nerat littora. Vbi uerò lineā meridianam attingit, sensim unda labi- tur, donec ad occidentum horizontē descedat. Illa demersa, rursus Ocea- nus intumet, repetitq; lit- tus, donec oppositum me- dia noctis parallelū sub

terra tangat, quo puncto altissima unda est. Illa hanc line- am orium uersus suo meatu transgressa, subduci se iterum Oceanus, ingensq; spatium alicubi efficit, ut è summis lito- ribus fluctus quibusdam in locis, aut uix, aut non cernan- tur. Vbi uerò luna ad ortum supra horizontem se erere- rit, repetit aqua terram, & nota littora, sed alibi tardius, ali- bi citius ut pau-ò antiè dixi, littora complet, pro ut à poli Ar- ctici recta lineæ propius accedunt, receduntq; terræ ad or- tum. Quoniam autem Luna celerissimo suo meatu Zodia- cum percurrit, obseruatum est præterea per signa eius mo- tum uariari, simul & cum eo, reciprocatiōnū astus mutari, neq; ullo tempore simul existere. Ad hæc, cur sus recursumq; maiores, aut minores fieri, ut illa uel illunis sit, uel in cornua surgat, uel semiplena luceat, uel orbe pleno se attoliat, per- petua obseruatione notum est. Plenilunio tamen altius in- surgit Oceanus, quàm incremento, aut decrecentibus eius partibus. Quo tempore omnia maria purgari, etiam Plini- us testatur, quamuis Italus. Permagis etiam refert, ad quæ cœli plagam, ad Austrumne, an ad Septentrionem Luna sua latitudine se attollat, aut deprimat. Ad hæc, plurimū interest, quibus signis in ipso meatu se coniungat, quæ oppo- sita habeat, & quos angulos peruagetur. Hinc fieri uide- mus ut interdum inexpectati fluctus superueniant, aggres- perrumpant, agros, uicosq; mergant, et absorbeant, maximè, ubi Thræas uiolento flatu Oceanum miscere occiperit. Strabo Geogra. lib. primo, ipsum mare animantibus simile esse coniecat, ut enim animantia spiritum assidue admit- tunt, sic mare in se, & ex se recurrens, quoddam agitatione mo- uetur. Sic Strabo. Sed ut dixi, rectius hic astus in Lunæ muta- tiones, ut in causam propinquā, referendus est, quàm ad uentum, aut aliud aliquod sidus. Basilus Magnus lib. cui tē- tulum fecit Hexameron. Et astus etiam maris, inquit, acce- dētes, recedentesq; partim in Euripis, partim in Oceano lunæ mutationibus euenire, luce clarius constat, ut quos ordine lunæ sequi reditus ab incolis est cōperitū. Hanc in sententiā Basilus, Plinius, præterquam, quod reciprocatiōnem pluri- bus modis fieri dicat, in causâ etiam esse Solem, Lunāq; scri- bit. Idem citat Pythiū Massyliensem authorem, oëtingentis cubitis supra Britanniam intumescere astus. Ad ortum, non ultra Scandiam perueniunt. Sed reuera (ut nostrates nauis referunt) ad eum Oceani locum, qui Germanica appellatione

appellatione vocatur, het Rif. Ad occasum circa Sequana fauces constringuntur ab Oceano Hispanico. Plinius existimat, propter dispares sideru exortus in quoq; tractu, in plerisq; astuarijs diuersos aestus existere, discordes quidem tempore, at no ratione, ut in Syrtibus in mari Libyco. Rursum quorundã esse priuatam naturam, ut Euripi Tauromitani. In Eubœa septies uno die, ac nocte reciprocant, id quod Strabo etiam lib. 9. non dissimulat. De ipso Euripi refluxu, inquit, tantu solummodo dicere satis est, quod die quolibet, ac nocte septies cursum transmutat.

Sidere mo. f.] Planeta aliquo, siue signo, quo agitur, an impulsu stellæ polaris retrahatur tanquam ad mû di cœlum, atq; inde sua mole grauis relabatur ad littora. Tethyos unda maris Oceani unda senis horis accedat, ac totidem decedat. Titan.] Plinius Solem una cum Luna in caussa esse arbitratur, ut modo ostendimus.

Querite quos a.] Cõsultite Philosophos, & physicos qui reru omniu naturã curiosè explorant, & penitus inuestigant. Ac mihi seni.] Sic mihi obscura. Rura Nemetis.] Nemetes Belgicæ populi sunt, & Germanicæ nationis hodie Metesibus finitimi, sed Gallia tractu incolentes: circa Rhenû, ubi hodie est Spira, inter Argentoratû, & Moguntiam, in Hælsatia, unde Hælsaticu unum transmittitur. Erant hæc tum urbes celebriores, Romanorum præsidij firmatæ contra Germanos, Mogontiæcum, Nemetû, & Vangionum, Spira ac Vuormacia, unde poëta uerisimiliter præsidia deducta in Italiã caruit. Sulpitius Mone this, interpretaturq; eum populû Germaniæ, qui sub Ario uisto contra Cæsarem militauit. Micryllus, Sed uidetur, inquit, non solum quãtita & metri ratio huic lectiõni refragari, sed & orationis àuanoδδία. Cur enim poëta ex abrupto aded relicta Aquitania ad ripam Rheni discederet, eademq; uix modicè saluata, repente, ac deniq; ad Aquitanos rediret, præsertim enim Nemetum, qui ad Rhenum habitauerunt, mentionem rectius infra inter Vangiones, Treuiros & Batauos facere posset. Fortasse igitur, nõ Nemetis neq; etiam Monethis, ut quidam pro illa substituant, sed Nemosi legendu, quo nomine metropolis Auer norum olim, ut Strabo author est, dicta fuit, in ripa Ligeris sita, qui fluiuius in Oceanum Aquitanicum exit, & altera parte Aquitaniam ipsam cõcludit. Neq; puto, obstat, quod Auernoru infra seorsim quoq; meminit poëta, quãdo hoc saepe fieri uidemus, ut eodem loco, & genus, & species recenseantur. Meminit & Pli. Nemosorum, inter Aquitanicæ populos; lib. 4. cap. 19. nisi quod ibi Nemeosi, pro Nemosi legitur, contra quã Strabonis lectio habet.

Is enim à potepuoi dē, inquit, idē πωτα μὲν ἐν τῷ λεγέρι, ἀντὶ πόποις δὲ αὐτῶν ἐστὶ νέμουσι ἐπὶ τῷ ποταμῷ ἡσμάου. Hæc Micryllus eruditè, & uerè. Nam Satyros statim, ut & Bituriges Aquitanicæ populos subiungit. Carminis quantitas uel, Nemetis, repugnat, id quod constat, nisi quis ectasin uelit obtinere. Quod ad àuanoδδία poëta in catalogo nullu ferme seruat ordinẽ, ut modo in Gallia uerfetur, statim in Hispania, inde transcur

rat in Germaniã. Nemosi, tenendum ducerem, maximè cum in Aquitania nonnihil hæreat, si unius exemplaris toto orbe testimonio affirmari posset. Satyri.] Satyru obscurum uel hinc amnem esse constat in Aquitania, quod nulla usquam eius apud authores extet celebris metio. Eoq; libentius assentior Aquitanicæ esse, quod claros eius regionis populos connumeret. Alioqui Satyri sunt (ut hoc quoque obiter adscribatur) animalia in libidinem prona, sic appellata à membro uirili, quod αάθυο Græci appellant. Atque hæc animalia quadrupedia sunt perniciosæ in subsolanis Indorum montibus, humana effigie, caprinis pedibus, & corpore uilloso. Et nihil habent moris humani, syluis gaudent, ibiq; latitant, fugientes hominum commercia. Atque hoc Satyr. ut Faunos, & Syluanos pro dijs syluestribus coluerunt. In Hispania, quidam montes non procul à Pirenaïs Satyri à Sira bone dicuntur. Tarbellicus.] Plinius lib. 4. cap. 19. in descriptione Aquitanicæ, quæ inter Pyrenæos montes Hispania, & Oceanum clauditur, Aquitanicæ sunt, inquit, Ambulatri, Anagnutes, Pictones, Santones liberi, Bituriges liberi, Sesignani, cognomine Vbisci, Aquitani unde nomen prouincie, Sediboniatæ. Mox in oppidû contribui conueniunt, Bergebi, Tarbeli quatuor, Signani, Cocassates, Sexagnani, Venari. Ceteri proximi sunt Bigeronibus, Sontiatibus, Vocatijs, & Tarusatijs. Ac quor.] Sunt enim Tarbelli maritimi, unda cum tribus alijs memoratis populis. Strabo ἔχει δὲ τὰ ἄρβειδοὶ τὸν κόλπον, καὶ ἐῖς εἰς τὰ χερσὶνα σπυδαῖο: αἶα. Βυ καὶ βοθροῖς ἀριχθῆσαι, πὶ μικροῦ, ἐν ῥινοῦτα, καὶ χαροπῆδεις χερσὶν ὡλάουσ, ἐστὶ δὲ μὲρῶς ἀποκαθάρσεως ἀεόμεναι, τὸ δὲ λοιπὸν, ψῆγμα ἐστὶ καὶ βῶλοι, καὶ αὐτὰ ἡατερωσῆται ὡς ὡδὸν ἔχουσι, id est. Tarbelli sinum tenent, apud quos auri fodina sunt sedula. In foueis, & puteis modicè fossis, inueniuntur crusta aurea: & tabula, quæq; tenui ad modum expurgatione indigent. Reliquu autem, nisi psigma est, hoc est, arena, unde fit aurum, scobi aurea, & gleba, quæq; non habent, requiruntq; magnam subactionem. Santonus.] Qui Plinio Santon, hic Santonus à poëta uocatur. Pictones, Santones, liberi, inquit, Aquitanicæ populi sunt Santones, finitimi Tolosatibus, & Petragoris, Engolismensibus, Pictaui in prouincia Burdegalensi: retinetq; etiamnum nomen in prouincia Romanorum, ubi cathedra episcopus est.

Gaudetq; amoto hoste.] Aquitanis toto eo decennio Aquitanos Cæsar grauius afflixerat, ad postremum in Italiã transcensurus, Dumnuacum ingenti strage ad Ligerim profligauit: inde Carnutibus in deditiõnem receptis à Fabio, & plerisq; urbibus maritimis, quæ Armorica dicebantur, Vxellodomo post difficilem obsidiõnẽ, oppido potius, Drapete qui in uinculis erat inedia confecto in Aquitaniam demu redijt. Comio, qui unus Gallorum ducum in armis adhuc erat, datis Antonio obsidibus, ueniam meruit, inde in Italiã concessit. Quare dici, Aquitanos gauisos fuisse, quod hostis Romã repetiuisset.

Adijciatur & illud de Santonibus, antequam ad Bituriges perueniamus Quoniã autem Tarbellicu dixit littore suo Oceanum claudere, à Ga-

Et Biturix, longisq; leues & Axones in armis Optimus excussio Leucus, Rhenusq; lacerto, Optima gens flexis in girum Sequana frænis. Et docilis rector b monstrati Belga couini. e Aruerniq; ausi Latios se fingere fratres. Sanguine ab Ilfaco populi, nimiumq; rebellis Neruius, & cæsi pollutus sanguine Cottæ.

rumna fluminis excur à al. Suetto su, qui multiplicibus nes, aut Saxo annibus grauis è Pines. renais iugis ortus, de b al. rostrati, uoluitur in Oceanum c al. Aluct uno offio, illud latus, nitq; inquam, atq; ora Can tabricæ

brica contraria, que alijs, atq; alijs populis media habitat, defleatit à Santonibus in occasum. Et Bicurix.] Diximus è Plinio, Bituriges libe

ros esse Aquitania populos ad Oceani non procul à Garimena fluuiò. Burdeus. Hinc populum credo Lucanum nunc significare, quod in Aquitania, & circa Narbonensem prouinciam peruagetur, non autem inter Oecubos, Auaricum, Burges. Sentit (ut uidetur) idem Glareanus Bituriges, inquit, Ptolomæi duplices facit, Vbifcos, quos ad mare ponit uicinos Garumna fluuij ostijs, hodie Burdeus uocant, & Oecubos, quorum oppidum Auaricum ponit, quod Cæsar cepit, miserrimeq; diripuit. Burges (in Berry) Hædus occidentales. Bitterich, uel Butzrich olim celticè dicti, & oppidum eorum Haberrich. Hæc Glare. Siue hæc, siue illam Biturigem hic Lucanus intelligit in Celtica est ea gens, cuius frequens mentio est apud Cæsarem in Aquitania, qui uno die 20. oppida incederunt, ut illum comiteat, & populatione prohiberent. Huius populi metropolis erat Auaricum. Burges in Berry. Agri fertilitate nulli in Gallia cedit omnibus ferè suis paribus flumine, & palude perpetua cincti, trans Ligerim. Ipsa urbs Auaricum unum habet, & perangustū aditum, Nouiduno uicinum oppido Biturigum, & Gennabi oppido Caruntum. Hoc est Auaricum, urbs nobilissima Biturigum, quam Cæsar Gallico bello obsidens, summa omnium rerum egestate tenebatur. Et tamen aggerem educebat latū CCC. pedes altum LXXX. Eratq; opus propemodum muris adnotum, cum nocte eruptione ex urbe facta, uix ab hostili incendio seruari potuerit. Ibi dimicatum fuit à secunda noctis uigilia, usque ferè ad lucem. Compulsi retro in urbem, eam tueri aliquandiu coacti fuerunt. Tandem illa capta, adco iræ indultum fuit, ut ex millibus, & amplius, qui intra muros erant, uix octingenti mortem euaserint, qui primo clamore sese ex oppido eiecerant. Axones.] Axon fluuius est in extremis Rhemorum finibus Aufonius, in Mosella.

Non tibi se Liger auferet, non Axona præceps Axona legit Cæsar loquens de fluuiò, cuius accolæ Axonas uocat. Leues in lon.] Agiles, Sulp. inquit in hastis longioribus. Videtur potius in longis armis dicere, in lōgo bello, quanquā Sulpitij expositio nō reijcienda est. Cū Cæsari cū Belgarū innumerabilibus copijs bellū haberet, nec cum ijs cōfligere cogere, Axonam fluuium in extremis Rhemorum finibus transgressus, in ulteriori ripa metatus fuit. Aberat inde Rhemorum oppidum Labrax 8. M. pass. Belgæ postea ad Axonem contenderunt, eo consilio ut parte exercitus in Rhemorum fines transgressa, eos late popularentur, pontemq; à tergo Romanis reseinderent. Glareanus, Axones, inquit, malo cum Sulpitio legere, pro accolis Axonis fluuij, in Rhemorum finibus, ut est apud Cæsarem, quam Saxones, ut codex habet Aldinus. Nihil enim hic de Germaniæ populis agit. Et Saxones etiam media correpta est, apud Claudianum non uicem aurore. Et sãgones, in Græco Ptolemæi codice, ò paruo legitur. Ceterum ad Axonam redeo, ubi Belgæ longo prælio fatigati, numero ad V. C. M. armatorum, & amplius cum præda essent impediti, capto consilio, sine prælio inde discesserunt, & quidem trepidi cum magna

Et qui te laxis imitantur Sarmata braccis
Vangiones, Batauiq; truces, quos ære recuruo
Stridentes acueretubæ, quæ Cinga pererrat
Gurgite, quæ Rhodanus raptū uelocibus undis
In mare fert Ararim, quæ mōtib; ardua summis
Gens habitat cæna pendentes rupe Gebennas.

suorū clade. Nam Nu A midarum, & Creten sum sagittariorū uā penè obrui fuerunt. Sunt qui legunt, præ Axones Sueffones.

Haud scio, an Sueffo-

nes, siue Sueffiones ad hunc locum pertinent. Sunt tamen fratres & consanguinei Rhemorum 12. oppidorum populus. Eo tēpore quo Cæsar ibi bellabat, Galbā regnasse ferunt, & post Caroli Magni tempora multos reges ibi coronari solere. Ut ut est, propter memorabilem illam pugnam ad Axonam fluuium, Axones legendum uidetur.

Leucus.] Leuci finitimi sunt Lingonibus, & Sequanis, qui Burgūdi, ac Mediomatricibus, qui Metenses sunt & prouincia Treuirensi. Hodie Tulenses appellantur in Lotharingia, Glareanus, Leucorum oppidum est, Tulliu, inquit, hodie in Lotharingia, ut & apud Ptolemæū proditū, quod ipsi olim ad Diuū Mansuetū in suburbio eius oppidi, in uetustissimo inuenimus pernotatum codice.

Rhemusq;.] Rhemi inter Belgas proximi Cælii fratres, & consanguinei quodammodo, adeoq; proximi Sueffionibus, cum quibus eodem iure, & iisdem legibus utebatur, unum magistratum cū ijs habentes, finitimi Viromanduis, Treueris, Metensibus, Catalaunensi, & Laudunensi diocesis, ac syluæ Arduēna. Hic Gallorū reges inunguntur. Hos describit à iaculandi peritia, & membrorum agilitate. Gens Sequana.] ab equitadi peritia comitatus Burgundici, finitimi Hædus, Heluetijs, & Lingonibus & Rheno. Hos à Narbonensi prouincia Rhodanus hunc, inde Heluetiorum iuga dirimunt. Ab ea parte Heluetijs finitimi sunt, ut dictum est. Itaq; hi tantū Sequani dicuntur, qui à Rhodano prope urbē Bellicensem, & Vesontiu clarissimam Sequanorū urbem ad ultimos cardines diocesis Ferretensis, Argentiæ, & Rhemi, nomen à Sequana anime traxerunt, aut certe ipse annis à gente Sequanorū.

Belgæ.] Suprà demonstratum est, Belgas à Septentrione Oceano claudi: ac occasu Sequana fluuiò: ab ortu Rhenos, uel Plinio, Schalde. Cæsar scribit, à Rhemis cognitum fuisse, à Germanis Belgas ortos, qui soli feracitate allecti, alijs temporibus Rhenu transgressi, eam terram occupassent, quæ Belgica diceretur. Totā gentem in multa nomina diuisam: sed omnium opulentissimos Bellocacos, Sueffiones, Neruios insigni feritate populos, Tornacenses hodie dictos: Atrebatos, qui nūc partem Picardiæ tenent, Ambianos, & ipsos Picardiæ finibus inclusos: Morinos, Menapios, Bellocasses, Castletenses, Caletos, Caduacos, Codrusos, Eburones, qui Leodienses sunt.

Couini.] Couinus, uehiculum falcatum est, cuius multus usus fuit apud Gallos, & Britannos, in prælio. Tacitus in uita Agricola. Media cāpicouinarius, (sic enim dicitur auriga, qui couinū regit, & qui ex couino pugnat) & eques strepitu, ac discursu complebant. Pompo. loquens de Gallis, & Britannis, dimicant, inquit, non equitatu modo, aut pedite, uerum & bigis, & curribus, Gallicè arma maii, couinos uocant, quorum falcatis axibus utuntur. Martialis 12.

O iucunda couine solitudo

Carruca magis effedoq; gratum

Facundi mihi munus Aeliani.

Auerniq;.] Gallia populi ad Ligerim teste Stephano, finitimi Hædus, Biturigibus, et Borbonensibus, circa Lemovices.

Anices. Pli. describēs Aquitaniā. Hic. inquit. Bituriges liberi. qui Cubi appellantur. dein Lemonicēs, Aruerni liberi. Quoniam autem Heduis uicini sunt. poēta uidetur memoria lapsus, quod cum liberi sint. scribit eos fingere se Romanorum fratres. hoc est. Troia oriundos. Hedui Aruernis. Biturigibus. Sequanis ac Sebusianis finitimi in Celtica. quorum terram Burgundiones nunc tenent. Romanorum fratres dicti fuerunt. Caput gentis Augustodunū. uulgo. Ausum. de quo legere est Tac. lib. 3. Cornel. Tac. lib. 11. Qui primi Hedui senatori in urbe ius adepti sunt. inquit. datum id sceleri antiquo & quia soli Gallorum fraternitatis nomen sum P. R. usurpant. Cic. ad Atticum. Heduum fratrum P. R. meminit. Rebells Neruius.] Neruij inter Belgas ferocissimi populi sunt. quos Caesar non solum summa difficultate. sed magna suorum clade etiam superauit. Tornacenses hodie dicuntur finitimi Atrebatibus. Ambianis. Morinisq. quorum meminit Caesar. 2. comment. libro. Victo Belgarum innumerabili exercitu. ac soluto. postremo in Neruios mouit. qui ad illud bellum L. M. armorum contulerant. Nullus olim ad eam gentem mercatorum aditus fuit. nulla commercia. neque

Buina. neque. ca. quæ ad luxum pertinent. patiebantur sibi importare. quod persuasum haberent huiusmodi rebus hominum mores corrumpi. & omnem animi uim. ac corporis labefactari. Hi Belgas incusabant. quod tam facile deditionem fecissent. ipsi cum Atrebatibus. & Viromanduis. numerofo exercitu instructi super Sabini fluuiū confederunt. Hodie Sambra dicitur. Caesar fluuio superato. primum equestre prælium iniit. inde omnibus utrinq. copijs atrociter concursus fuit. ut Romana acies in fugam inclinaretur. uno signo amisso. & Centurionibus quartæ cohortis ad unum interfectis. cæterisq. grauius uulneratis. Tum Caesar accepto gregarij militis scuto. appellatisq. centurionibus. qui proximi astabant. in mediam hostium aciem perripuit. Hæc legiones secutæ tantum Romanis audaciæ addiderunt. quantum metus Neruijs fuerat iniectum. Horum interim tanta fuit uis. & uirtus. ut prius passim caderēt. quam pro uictis cesserint. Pauci. omnibus deletis copijs. prælio effugerunt. Ita Neruiorum rebeli gente extincta. Jenes. qui cum pueris & mulieribus in æstuarijs relictis fuerant. ad Casarem miserunt oratum ueniam. qui misericordia motus non solum eam dedit. sed finibus suis. & oppidis uii permisit. Ex D. C. Senatoribus. tres tantum superfuerunt. & ex L. X. M. armorum. tantum quingenti. Cæsi poll. sa. Cottæ.] Caesar ex Britannia reuersus. copias multifariam partitius. alias aliò in hyberna dimisit. quod frumentum eo anno ob siccitatem parcius prouenisset. Titurius Sabinus. & Arunculus Cotta in Eburones cum quinque cohortibus hyemare iussis fuerunt. Hi. cum hybernacula adhuc non sat ualidè munita essent. ad frumentum ex proximo conquirendum conuertuntur. Ibi subita defectione lignatores oppressi fuerunt. Inuaduntur castra. defenduntur acerrimè inuicem à Ro. Cum aperta uis non procederet. Ambiorix fraude duces Ro. ad se accitos aggreditur. Commemoratis Caesaris beneficij multos in se. & suos. fingit nunc tempus adesse. quo cumulate illi gratiam referre possit. Coniuratum ab uniuersa Gallia. ut Caesaris legiones hybernaticas. uno die diuersis locis expugnent. Et mox Germanorum uim credere se superuenturam. Vi ipse in Casarem iam gratus esset. dimissurum se duces cum cohortibus si se ad Ciceronem. uel Labienum conferre uellent: maturandum consilium

esse. Sabinus auctor erat continuo decedendi. si omnia Gallia. & Germania in ipsos conspirasset. Cotta castra tenēda censebat. quod satis munita essent. neq. inopia comitatus premerentur. Tandem Sabini potius uisa sententia. Et postridie longo. & incōposito agmine egressos. Galli è profunda. & syluosa ualle undiq. adoriuntur. Pugnatum ibi fuit acriter. à prima diei hora usq. ad octauā. Cotta grauius uulneratus fuit. multis circa centurionibus. cadētibus. Sabinus accepta fide ab Ambiorige. positis armis eū aliquot tribunis & ceterionibus. deditionē fecit. sed statim omnes in Ambiorigis conspectu trucidati fuerunt. Inde Ambiorix in Aduaticos. & Neruios profectus. eos hortatur. ut liberandæ Gallie causa. secum arma capiant. Hi adorti fuerunt legionem. quæ cum Cicerone erat. sed res hic multo magis prouisa fuit. ut aduersus omnes hostium artes. & oppugnationes fortiter defenderentur. maxime ubi ille accepisset literas Græcè scriptas à Casare. quibus significabatur. se paulò post subsidio illi ad futurum. Iam & Carnutes. absente Casare. de communi Gallie consilio Genabim dato signo concurrerant. ciuesq. Rom. qui negotiandi causa. ibi consisterant. & inter eos C. Fusium Cottam honestum equitem Rom. qui iussu Caesaris rei frumentariæ præerat. interfecerant. & eorum bona diripuerant. [Qui te Sar. imi. la. br.] Itaque potest hic Armiculeius Cotta. uel C. Fusius Cotta intelligi. qui à communi Gallie totius frequentia casus erat. Iam uerò uidentum est. num amphibolum. aliò. quam ad Neruios referri possit: ut reliquum uersus non ad Neruium. sed ad diuersum populum sit referendum: ut particula copulatiua. & non ad. rebellis Neruius. referat pollutus. sed ad Eburonem. ubi hyemabant Rom. cohortes. & à quibus initium cædis auctore Ambiorige fuit ortum. Sarmata lax. brac.] Braccatam Galliam. periphrastice per uersionem dicit. Gallia in duo latera. Lacu Lemano. & Gebennicis montibus diuisa. altero Thusco mare attingit. altero Oceanum. Rursum hinc à Varro ante. hinc à Rheno ad Pirenæum. usque saluum extenditur. Porro Thusco mari proxima pars. aliquando Braccata fuit dicta. postea Narbonensis prouincia. siue Gallia. culta magis. & consita. Urbium opulentissima sunt. Vasco Vocontiorum: Vienna Allobrogum: Auenio: Cauarum: Aremicorum. Nemansus: Tolosa. Tectosagum: Secundanorum. Aransio: Sextanorum. Arelate: Septimanorum. Blitera. & Martius Narbo. unde prouinciæ nomen est. Iam uerò. Braccata dicta fuit. à braccis. ei prouinciæ peculiaribus uestibus. Est autem bracca. ut quibusdam placet. uestis fluxa. & intonsa. ac uarij coloris. quibus utebantur sub frigida plaga gentes Sarmatarum. ut est apud Diodorum libro 6. à quibus Narbonensis prouincia. id uestis genus mutuata. nomen accepit. quod uestes ferret intonsas. & uarij coloris. Alij tradunt braccam fuisse uestem. quæ totum corpus ita tegat. à summo uertice usque ad imos pedes inclusos. ut nihil humanæ cuius conspiciatur. præter nudam faciei partem illam. qua uidemus. ut os etiam uestiatur. Hoc uestis genus Sarmatis peculiare fuit. propter perpetuæ hyemis fauicem. Ab his poēta periphrastice Gallos id uestis genus petiuisse demonstrat. Sarmata.] Duplicem Sarmaticam ueteres fecerunt. Asiaticam. & Europæam. Asiaticam. quæ trans Tanaim. & Maotida in orium excurrit. Habet suos cardines à meridie Danubium. à Septentrione Oceanum: ad Ortum. Tanaim. Maotida & Pontum. ab occasu Germaniā.